

VĒL OTRA IESPĒJA

Viņa Dievišķā Žēlastība
A.Ā. Bhaktivēdānta Svāmī Prabhupāda
Starptautiskās Krišnas apziņas biedrības dibinātājs-āčārja

Viņa Dievišķā Žēlastība
A.Č. Bhaktivēdānta Svāmī Prabhupāda
Starptautiskās Krišnas apziņas biedrības dibinātājs-āčārja

Vēl otra iespēja

Saturs

[Adžāmila uz nāves sliekšņa](#)

[Pirmā nodaļa. Atšķirība starp cilvēku un dzīvnieku](#)

[Otrā nodaļa. Cenšanās atdarināt sākotnējo](#)

[Trešā nodaļa. Pēdējā stunda](#)

[Ceturtnā nodaļa. Nav ne dzimšanas, ne nāves](#)

[Višnudūtu izaicinājums jamadūtām](#)

[Piektā nodaļa. Višnudūtas dodas palīgā](#)

[Sestā nodaļa. Garīgo Debesu iemītnieki](#)

[Septītā nodaļa. Spēja autoritatīvi izšķirt](#)

[Astotā nodaļa. Reliģija](#)

[Devītā nodaļa. Sods](#)

[Desmitā nodaļa. Nākamā dzīve atkarīga no mums pašiem](#)

[Vienpadsmitā nodaļa. Jutekļu pasaule](#)

[Divpadsmitā nodaļa. Vēlmes samulsinātais](#)

[Trīspadsmitā nodaļa. Adžāmilas pagrimšanas sākums](#)

[Četrpadsmitā nodaļa. Vadītāju pieviltie](#)

[Piecpadsmitā nodaļa. Grēku izpiršana](#)

[Sešpadsmitā nodaļa. Dieva mīlestības atmodināšana](#)

[Adžāmilas grēku nožēlošana](#)

[Septiņpadsmitā nodaļa. Patiesības mirklis](#)

[Astonpadsmitā nodaļa. Svētcelnieks un viņa mērķis](#)

[Jamarādžas norādījumi par svēto vārdu](#)

[Deviņpadsmitā nodaļa. Atbrīvošanās no visām šaubām](#)

[Divdesmitā nodaļa. Pakļauti vienam saimniekam](#)

[Divdesmit pirmā nodaļa. Noslēpumainās zināšanas](#)

[Divdesmit otrā nodaļa. Svētā vārda slava](#)

[Pielikumi](#)

[Par autoru](#)

[Meditācija](#)

[Ēšanas joga](#)

[Sanskrita izrunas rādītājs](#)

Adžāmila uz nāves sliekšņa

Pirmā nodaļa. Atšķirība starp cilvēku un dzīvnieku

Šukadēva Gosvāmī valdniekam Parikšitam sacīja: Kānjakubdzas pilsētā (ko mūsdienu Indijā sauc par Kanaudžu) dzīvoja kāds brāhmans vārdā Adžāmila. Viņš apprecējās ar kalponi prostitūtu un šīs zemās kārtas sievietes sabiedrībā pazaudēja visas savas brāhmaniskās īpašības. Adžāmila sagādāja raizes citiem, sagūstot ļaudis, krāpjot un aplaupot viņus azarta spēlēs. Tā viņš pelnīja iztiku un uzturēja savu sievu un bērnus. (Šrīmad-Bhāgavatama 6.1.21.-22.)

Seku likums

Lai gan Adžāmilas tēvs bija brāhmans un Adžāmila bija stingri sekojis vadošajiem principiem – atturējies no gaļas ēšanas, neatļautiem dzimumsakariem, apreibināšanās un azarta spēlēm –, viņš iemīlējās kādā prostitūtā un tādējādi zaudēja visas savas labās īpašības. Līdzko cilvēks pārtrauc ievērot vadošos principus, viņš sāk dažādos veidos grēkot. Vadošie principi domāti, lai mēs darbotos, kā tas cilvēkiem pieklājas. Neievērojot šos principus, mēs iegrimstam materiālās dzīves maldos jeb maijā.

Ja vēlamies pilnveidoties garīgajā dzīvē, mums jāievēro vadošie principi un jālabo kļūdas, ko esam izdarījuši agrākajās dzīvēs un šajā mūžā. Dievu pilnībā var izprast tikai tie, kas atbrīvojušies no visu grēku sekām un darbojas dievbijīgi. Tie, kuri grēko un ir pārlicu pieķērušies ķermeniskām ērtībām, pasaulīgai draudzībai, sabiedrībai un ģimenei, nevar sasniegt garīgu sevis apzināšanos.

Nelikumīgi sakari ar sievietēm iznīcina visas cilvēka brāhmaniskās īpašības. Adžāmila, nonācis prostitūtas sabiedrībā, aizmirsā visus vadošos principus. Viņš kļuva par krāpnieku un zagli. Tas, kurš darbojas negodīgi, tiek sodīts. Ir iespējams nepakļauties valdnieka vai valdības noteiktajiem likumiem, bet nav iespējams izvairīties no Dieva likumiem. Materiālisti domā: "Es krāpju Dievu un arī turpmāk varēšu būt nekrietns un tādā veidā apmierināt jutekļus." Taču šāstrās (svētajos rakstos) teikts, ka šādi cilvēki krāpj tikai paši sevi, jo galu galā viņi būs spiesti pieņemt materiālos ķermeņus un saskaņā ar tiem ciest daudzas jo daudzas reizes.

Tam, kurš ir dzimis brāhmanu ģimenē, jābūt patiesīgam un jāprot savaldīties, jāpazīst garīgā dzīve un jāprot dzīvot garīgi pašam. Viņam ir pilnībā jātic tam, kas teikts šāstrās.

Ja cilvēks nepilda šāstru norādījumus, viņš pagrimst. Diženi gudrie un riši visā pasaulē ir devuši norādījumus, un viņu vārdi ir pierakstīti šāstrās. Taču nelieši un muļķi iztulko rakstus pēc sava prāta un maldina ļaudis. Mūsdienās Bhagavad-gīta tiek skaidrota tik daudz dažādos veidos, un nevainīgie ļaudis šos tā dēvētos skaidrojumus uzskata par autoritatīvām zināšanām. Viens no skaidrotājiem raksta, ka Kurukšētras kaujas lauks patiesībā ir materiālais ķermenis, bet pieci brāļi Pāndavi – pieci materiālā ķermeņa jutekļi. Taču tā nav pareizā izpratne. Kā gan cilvēks var skaidrot Bhagavad-gītu, ja viņš to nesaprot? Šādi mēģinājumi ir muļķīgi.

Tam, kurš vēlas izprast īsteno Dieva zinātņi, jāiet pie īstena garīgā skolotāja un jāklausās Bhagavad-gīta no viņa. Mums ir jāseko dižēnām personībām, agrākajiem āčārjām (garīgajiem skolotājiem), – tas nāks par labu mums pašiem. Nevajag prātot un izgudrot kaut ko savu. Mums vienkārši jāpieņem diženo āčārju dotie norādījumi, jo tieši tāds ir vēdiskais paņēmiens. Ir jādodas pie īstena garīgā skolotāja un pazemīgi jāuzdod viņam jautājumi. Absolūtā Patiesība ir izskaidrota svētajos rakstos, un rakstus savukārt izskaidro garīgais skolotājs jeb svēta personība. Viss, ko saka īstens garīgais skolotājs, kurš apzinājies sevi, ir jāpieņem.

Šāstras nedrīkst iztulkot pēc sava prāta. Šrīmad-Bhāgavatamā teikts, ka Krišna pacēla Govardhanas kalnu gluži tāpat, kā bērns paceļ sēni. Viņš izdarija to pavisam viegli, taču ļaudis tam netic. Tie, kas netic Bhāgavatamai, meklē tajā kādu slēptu jēgu. Jēga ir skaidra pati par sevi, un nav nekā tāda, ko varētu pārprast, taču šie nelieši tomēr izdara paši savus secinājumus.

Ja viss ir skaidri pateikts, tad kāda vajadzība vēl kaut ko skaidrot? Ar saviem skaidrojumiem tā saucamie zinātnieki un teologi ir radījuši haosu Vēdu rakstos. Neviens īstens āčārja nekad nav skaidrojis šāstras pēc sava prāta, taču to ir darījuši daudzi tā saucamie mūsdienu zinātnieki un vadītāji, tāpēc ļaudis pamazām pagrimst, nonākot līdz vispretīgākajam materiālās esamības līmenim. Gādājot par ļaudīm, šie nelieši ir jāatmasko. Tāpēc mēs arī esam pasnieguši "Bhagavad-gītu, kāda tā ir".

Mūsdienu sabiedrības pagrimums

Šajos Šrīmad-Bhāgavatamas pantos teikts, ka brāhmans Adžāmila pieķērās prostitūtai un tādējādi zaudēja savas brāhmaniskās īpašības. Kad tas notika, viņam bija tikai kādi divdesmit gadi. Dzīvodams ar prostitūtu, Adžāmila bija spiests ubagot, aizņemties, zagt un spēlēt azarta spēles.

Šie panti norāda, cik ļoti cilvēks pagrimst, ielaižoties nelikumīgos dzimumsakaros ar prostitūtu. Ar šķīstām sievietēm nelikumīgi dzimumsakari nav iespējami – tie var notikt tikai ar netiklēm. Jo vairāk sabiedrība pieļauj prostitūciju un nelikumīgus dzimumsakarus, jo vairāk tajā rodas krāpnieku, zagļu, laupītāju, dzērāju un spēlmaņu. Tāpēc pirmais ieteikums mācekļiem Krišnas apziņas kustībā ir izvairīties no nelikumīgiem dzimumsakariem, kas ir visa sliktā pamats un kam seko gaļas ēšana, azarta spēles un apreibināšanās. Šāda atturēšanās, protams, ir grūta, taču tā ir iespējama, ja cilvēks pilnībā uztic sevi Krišnam, jo tam, kurš apzinās Krišnu, visi sliktie paradumi ar laiku kļūst pretīgi.

Tajā laikā Adžāmila bija izņēmums, taču mūsu dienās ir miljoniem "adžāmilu". Ja mēs atļausim nelikumīgiem dzimumsakariem vērsties plašumā, tas būs lāsts visai sabiedrībai, jo tā sastāvēs no zagļiem, laupītājiem, krāpniekiem utt.

Tāpēc, ja patiešām vēlamies uzlabot stāvokli pasaulē, mums jāpieņem Krišnas apziņa, jo tā vislabāk kalpo sabiedrībai – gan materiāli, gan garīgi. Ja mums piemīt kādas sliktas īpašības, tad tikai jāsāk nodarboties ar bhakti jogu jeb garīgo kalpošanu, un tās tiks pilnībā iznīcinātas. Mums ir tik daudz anarthu jeb nevēlamu paradumu, un galvenie ir gaļas ēšana, apreibināšanās, neatļauti dzimumsakari un azarta spēles. Taču no šiem paradumiem var atbrīvoties, pieņemot bhakti jogas principus, kas sniegti Bhagavad-gītā un Šrīmad-Bhāgavatamā. Tikai retais zina šos Vēdu rakstus, tāpēc ir maz sekotāju to norādījumiem. Cilvēkiem labāk patīk lasīt grāmatas, ko sarakstījuši dažādi nelieši, taču šādu grāmatu lasīšana nebūt neattīsta Krišnas apziņu.

Cilvēks, kurš atrodas maldos, var iedomāties, ka no nevēlamiem paradumiem iespējams atbrīvoties un sasniegt atpestīšanu ar kaut kādu mākslīgu, mistisku meditāciju. Kādreiz tik tiešām bija laiks, kad atbrīvi varēja sasniegt, nodarbojoties ar aštānga jogu jeb astoņpakāpju jogas meditāciju. Taču mūsdienās gandrīz neviens uz to nav spējīgs, un mākslīga cenšanās nodarboties ar jogu nepalīdzēs.

Tāpēc, lai palīdzētu pagrimušajiem Kali laikmeta ļaudīm, Visaugstais Kungs ieradās uz Zemes pirms piecsimt gadiem Šrī Čaitanjas Mahāprabhu izskatā. Viņš zināja, ka šī laikmeta ļaudis pat nespēs ievērot vadošos principus, nemaz jau nerunājot par nodarbošanos ar aštānga jogu. Tāpēc Viņš mācīja mahāmantru – Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē –, lai mēs pakāpeniski varētu sasniegt augstāko garīgās dzīves līmeni. Citi šķīstīšanās vai ziedošanas paņēmieni šajā laikmetā nav izpildāmi, jo ļaužu lielākā daļa ir pārlietu pagrimusi. Taču ikviens var iet šo Harē Krišnas daudzinašanas ceļu. Kā teikts Brihan-nāradīja Purānā (3.8.126.),

harer nāma harer nāma
harer nāmaiva kevalam
kalau nāsty eva nāsty eva
nāsty eva gatir anyathā

"Šajā strīdu un liekulības laikmetā vienīgais veids, kā sasniegt atbrīvi, ir Dieva Kunga svētā vārda daudzināšana. Cita ceļa nav. Cita ceļa nav. Cita ceļa nav." Dieva Kunga svētā vārda daudzināšana aizvien ir ļoti iedarbīga, taču īpaši iedarbīga tā ir šajā Kali laikmetā. To ar piemēru parādīs Šukadēva Gosvāmī, izstāstot gadījumu ar Adžāmilu, kurš tika atbrīvots no Visuma soģa Jamarādžas rokām tikai tāpēc, ka daudzināja Nārājanas svēto vārdu.

Neatļautu dzimumsakaru bīstamība

Lai gūtu pilnīgu labumu no Dieva Kunga svēto vārdu daudzināšanas, tie jādaudzina bez apvainojumiem. Lai šo apvainojumu nebūtu, nepieciešama zināma askēze. Vispirms, cilvēks nedrīkst piekopt neatļautas dzimumattiecības. Dzimumdzīve ir ķermeņa vajadzība, un tā zināmā mērā atļauta šāstrās. Vīrietis drīkst dzīvot kopā ar savu sievu, un tiem drīkst būt dzimumsakari, lai laistu pasaulē bērnus. Nevajag ielaisties dzimumattiecībās citu mērķu labad. Tas, kurš neuzņemas ģimenes dzīves atbildību un neprecējies nododas neatļautiem dzimumsakariem, uzskatāms par bezatbildīgu cilvēku, un viņam pēc tam jācieš no šīs darbības sekām.

Protams, ja cilvēks domā, ka ģimenes dzīve uzliek pārāk lielu atbildību, viņš var no tās atsāties un tādējādi izvairīties no daudzām raizēm. Atbildība ģimenes dzīvē ir ļoti liela, tāpēc, ja cilvēks jūt, ka viņš tik lielu atbildību nevar uzņemt, tam jāpaliek par brahmačārī jeb mācekli, kurš ievēro dzimumatturību. Tas, kurš seko brahmačarjas zinātnes norādījumiem garīgā skolotāja vadībā, tūlīt par trijām ceturtdaļām atbrīvojas no materiālajām saitēm.

Taču mūsdienās tikai retais vēlas uzņemt brahmačarjas askēzes. Vairākums grib būt neprecēti, taču nodoties dzimumdzīvei. Tādā veidā cilvēki zaudē visus tikumus. Uzturēt sievieti, kura ir prostitūta, un nodoties neatļautiem dzimumsakariem, lai laistu pasaulē bērnus, ir grēks. Šie bērni ir negribēti (varna-sankara), un tādā veidā sabiedrība pagrimst.

Adžāmila iemilējās prostitūtā, un viņiem piedzima desmit bērni. Adžāmila bija tik ļoti pagrimis, ka nespēja uzturēt savu lielo ģimeni ar godīgu darbu un bija spiests ubagot, aizņemties un zagt, lai visus apgādātu. Ja cilvēks nododas neatļautiem dzimumsakariem, tieksme pēc apreibināšanās un azarta spēlēm rodas pati no sevis. Izdevumi aug augumā, un, lai būtu nauda, cilvēks sāk citus krāpt un zagt. Adžāmilas pagrimums sākās, kad viņš nodevās nelikumīgai dzimumdzīvei ar prostitūtu.

Tāpēc tiem, kas cenšas apzināties Krišnu, mēs neļaujam nodarboties ar nelikumīgiem dzimumsakariem. Bhaktām vai nu jāprecas, vai jāievēro dzimumatturība, un šis noteikums ļoti palīdz uzturēt augstu šķīstības līmeni.

Otrā nodaļa. Cenšanās atdarināt sākotnējo

Šukadēva Gosvāmī turpināja: Mans dārgais valdniek! Tā pagāja astoņdesmit astoņi Adžāmilas mūža gadi, un Adžāmila pastāvīgi darīja dažādus ļaunus darbus un grēkoja, lai uzturētu savu ģimeni: desmit dēlus un prostitūtu. Jaunāko Adžāmilas dēlu sauca par Nārājanu, un viņš, gluži dabiski, tēvam un mātei bija ļoti dārgs. (Šrīmad-Bhāgavatama 6.1.23.-24.)

Vecāku mīlestība

Adžāmila bija ļoti grēcīgs. Par to var spriest pēc tā, ka astoņdesmit astoņu gadu vecumā viņam vēl bija pavisam mazs bērns. Saskaņā ar vēdiskās kultūras paražām vīrietim piecdesmit gadu vecumā jāatstāj

mājas. Viņš nedrīkst palikt mājās un turpināt gādāt sev bērnus. Dzimumdzīve ir atļauta tikai divdesmit piecus gadus – no divdesmit piecu līdz piecdesmit gadu vecumam. Pēc tam no dzimumdzīves ir jāatsakās, jāatstāj mājas, kļūstot par vānaprastu, un pēc tam pienācīgā veidā jāpieņem sanjāsa. Taču Adžāmila, biedrodamies ar prostitūtu, bija zaudējis visu savu brāhmanisko kultūru un kļuvis ārkārtīgi grēcīgs pat savā tā saucamajā ģimenes dzīvē.

Kad Adžāmila bija divdesmitgadīgs jauneklis, viņš satika šo prostitūtu un ar viņu laida pasaulē desmit bērnus. Nu Adžāmilam bija jau gandrīz deviņdesmit gadu, un bija pienācis laiks mirt. Lielākā daļa bērnu bija jau pieauguši, tāpēc jaunākais bērns Nārājana, gluži dabiski, bija vecāku mīlulis, un tie bija ļoti pieķērušies viņam.

Bērna smaids tūlīt piesaista tēvu, māti un radniekus. Kad bērns sāk runāt savā jocīgajā bērna valodīnā, tas vecākiem ir ļoti liels prieks. Bez prieka bērnus nebūtu iespējams audzināt ar mīlestību. Vecāku mīlestība ir dabiska pat dzīvniekiem. Reiz Kanpurā pie mūsu istabas loga pienāca kāda pērtiķiene ar mazu pērtiķēnu. Pērtiķēns caur loga režģiem ielida istabā, un viņa māte sāka ļoti raizēties. Viņa no uztraukuma zaudēja vai prātu. Mums kaut kā izdevās izdabūt mazo pērtiķēnu cauri režģiem ārā, un pērtiķiene tūlīt apskāva mazuli un aiznesa to sev līdz.

Sabiedrībā mātes un bērna mīlestība tiek ļoti cildināta, taču, kā mēs redzam, šīs attiecības pastāv pat starp dzīvniekiem, tāpēc par kaut ko īpašu nav uzskatāmas. Tas ir materiālās dabas likums. Ja māte un bērns nemīlētu viens otru, bērns nevarētu izaugt. Vecāku mīlestība ir dabiska un nepieciešama, taču nepaceļ cilvēku garīgā līmenī.

Izvirtušā Adžāmilas raksturs bija neiedomājami slikts, tomēr viņš ļoti mīlēja savu jaunāko dēlu. Būdams gandrīz deviņdesmit gadus vecs, Adžāmila ļoti priecājās par bērna spēlēm, tāpat kā Mahārādža Nanda un māmiņa Jašoda priecājās par Kunga Krišnas bērnības spēlēm.

Garīgā mīlestība un daudzveidība

Vecāku mīlestība šajā materiālajā pasaulē ir izkropļots garīgās valstības vecāku mīlestības atspulgs. Garīgajā valstībā vecāku mīlestība pastāv savā tīrajā, sākotnējā veidā. Visa sākums ir pārpasaulīgā realitāte. Kā teikts Vēdānta-sūtrā (1.1.2.), *janmādy asya yataḥ*: "Augstākā Absolūtā Patiesība ir tas, no kā viss izplūst." Ja bērna un vecāku mīlestība nepastāvētu Absolūtajā Patiesībā, tā nevarētu pastāvēt arī materiālajā pasaulē.

Tā kā Absolūtā Patiesība ir visa esošā avots, materiālajā pasaulē redzamā daudzveidība nav nekas vairāk kā garīgās valstības daudzveidības atspulgs. Ja Absolūtajā Patiesībā nebūtu daudzveidības, tad no kurienes gan būtu radusies šīs pasaules daudzveidība? Tātad, Absolūtā Patiesība nav bezpersoniska (nirākāra) un tajā netrūkst daudzveidības (nirvišēšas).

Tomēr ir tādi cilvēki, mājāvādī, kuri ir vīlušies šīs materiālās pasaules daudzveidībā. Viņi ir zaudējuši visas cerības, tāpēc iedomājas, ka garīgā valstība ir bezpersoniska un tajā nav daudzveidības. Šie impersonālisti apzinās, ka viņi ir Brahmans jeb gars, taču nesaprot, ka brahmadžoti jeb garīgajā gaisotnē pastāv neskaitāmi daudz planētu. Viņi domā, ka ar brahmadžoti viss beidzas. Šiem impersonālistiem nav zināšanu par Vaikunthas planētām, un savu nepilnīgo zināšanu dēļ viņi atkal atgriežas uz šīm materiālajām planētām. Kā teikts Šrīmad-Bhāgavatamā (10.2.32.),

*ye 'nye 'ravindākṣa vimukta-māninas
tvayy asta-bhāvād aviśuddha-buddhayaḥ
āruhya-kṛcchrena paraṁ padaṁ tataḥ
patanty adho 'nāḍṛta yuṣmad aṅghrayaḥ*

"Lai gan impersonālisti ir gandrīz atbrīvoti, tie nevērīgi izturas pret kalpošanu Krišnas lotospēdām, tāpēc viņu saprāts nav pilnīgi tīrs. Par spīti smagām askēzēm un centieniem pacelties Brahmaņa

limenī, viņiem jākrīt atpakaļ materiālajā pasaulē."

Garīgais veidols un garīgās spēles

Filozofi impersonālisti neredz atšķirību starp darbību materiālajā pasaulē un līdzīgu darbību garīgajā valstībā. Viņi arī nesaskata atšķirību starp materiālu veidolu un Dieva veidolu. Impersonālisti ir pārliecināti, ka bezpersoniskais brahmadžoti jeb garīgais starojums, kas plūst no Dieva Kunga auguma, ir Augstākā Absolūtā Patiesība. Mājāvādī kļūdaini uzskata, ka Dievs, ierodoties materiālajā pasaulē, pieņem materiālu ķermeni gluži tāpat kā mēs. Šāda veida domāšana ir impersonālisms jeb mājāvādas filozofija.

Dievam ir veidols, taču, atšķirībā no mūsu veidoliem, tas nav materiāls. Viņa veidols ir sač-čid-ānanda-vigraha jeb garīgs, mūžības, zināšanu un svētlaimes pilns veidols. Ikviens, kas izprot Krišnas veidola pārpasaulīgo dabu, sasniedz pilnību. To Krišna apstiprina Bhagavad-gītā (4.9.):

*janma karma ca me divyam
evam yo vetti tattvataḥ
tyaktvā dehaṁ punar janma
naiti mām eti so 'rjuna*

"Kad Es ierodos, Es nepieņemu materiālu ķermeni. Mana dzimšana un darbība ir viscaur garīgas. Un ikviens, kas to pilnībā saprot, ir atbrīvots." Kad Krišna darbojās kā nevainojams bērns, Viņš lauza un sita visu, ja māmiņa Jašoda nedeva Viņam sviestu – it kā Krišnam būtu vajadzīgs sviests! Tātad Dievs var atklāties parasta cilvēka izskatā, tomēr Viņš ir un paliek Dieva Augstākā Personība.

Impersonālisti nespēj iepazīt Dievu, jo viņi uzskata Kungu par parastu cilvēku. Tā ir nelietība, un Krišna Bhagavad-gītā (9.11.) saka: *avajānanti mām mūḍhāḥ*. "Tikai nelieši uzskata Mani par parastu cilvēku." Mājāvādī saka: "Tas taču ir tikai bērns. Kā gan Viņš var būt Dievs?" Ierodoties Dievam, apjuka pat Brahma un Indra. Viņi domāja: "Vai tiešām šis zēns būtu Visaugstais Kungs? Tas ir jāpārbauda."

Reizēm kāds tā saucamais Dieva avatārs paziņo: "Es esmu Dievs." Šāds cilvēks ir jāpārbauda, lai noteiktu, vai tiešām viņš ir Dievs. Mājāvādī apgalvo: "Es esmu Dievs, es esmu Krišna, es esmu Rāma." Visi kļūst par "Krišnu", visi kļūst par "Rāmu", un ļaudis nemaz neiedomājas pateikt: "Ja tu esi Rāma, tad parādi savas augstākās spējas! Rāma uzcēla tiltu pāri Indijas okeānam. Bet ko esi izdarījis tu? Krišna septiņu gadu vecumā pacēla Govardhanas kalnu. Bet tu?" Kad šiem neliešiem kāds met tādu izaicinājumu, viņi saka: "Tas viss ir izdomāts; tās visas ir pasakas." Tāpēc ļaudis atzīst parastu cilvēku par Rāmu vai Krišnu. Šādas muļķības turpinās, un, gan tie, kas sevi sauc par Dievu, gan tie, kas atzīst šādus cilvēkus par Dievu, par to cietīs. Ikviens var nosaukt sevi par Dievu, un kurš katrs nevēl var šo apgalvojumu pieņemt, taču neviens, kalpojot viltus Dievam, nevar gūt nekādu labumu.

Reiz arī Kungs Brahma iedomājās, ka Krišna varētu būt šāds viltus Dievs. Viņš redzēja, ka kaut kāds zēns Indijā, Vrindāvanā tiek atzīts par Visaugsto Kungu un ka šis zēns veic neparastus darbus. Brahma nolēma Krišnu pārbaudīt. Viņš paņēma un noslēpa visus Krišnas teliņus un rotaļu biedrus. Pēc gada, atgriezies Vrindāvanā, Brahma redzēja, ka teliņi un rotaļu biedri joprojām ir turpat, un viņš saprata, ka Krišna ar Savām bezgalīgajām spējām ir izvērsies daudzos teliņos un zēnos. Pat šo zēnu māmiņas nepamanīja, ka viņu bērni ir Krišnas izvērsumi, un pašas nesaprata, kādēļ katru vakaru, kad puisēni atgriežas no ganībām, viņu mīlestība pret tiem kļuvusi vēl lielāka. Galu galā Brahma uzticēja sevi Krišnam un, slavīnot Kungu, sacerēja brīnišķīgas lūgšanas.

Gluži tāpat apjuka arī Indra. Reiz Krišna Savam tēvam Mahārādžam Nandam teica: "Nav nekādas jēgas veikt ziedošanas ceremonijas par godu Indram, jo viņš ir pakļauts Visaugstajam Kungam." Krišna Nandam Mahārādžam neteica: "Es esmu Visaugstais Kungs." Viņš teica: "Indra ir pakļauts

Visaugstajam Kungam, tāpēc viņa pienākums ir dot tev lietu. Nav vajadzīgs par godu viņam rīkot šo jagju (ziedošanas ceremoniju)."

Kad Indram veltītā ziedošanas ceremonija tika pārtraukta, debesu valdnieks ārkārtīgi sadusmojās un gribēja Vrindāvanas iedzīvotājus sodīt, uzsūtot tiem briesmīgas lietusgāzes. Lietus aumaļām lija septiņas dienas pēc kārtas. Vrindāvana gandrīz pazuda ūdenī – tāds bija lietus. Bet Krišna, kuram tajā laikā bija kādi septiņi gadi, pacēla Govardhanas kalnu un aicināja, lai visi Vrindāvana iedzīvotāji kopā ar lopiem nāk paslēpties no lietus. Krišna, neēzdam un neatpūzdamies, turēja kalnu septiņas dienas un septiņas naktis, lai aizsargātu Vrindāvanas iedzīvotājus. Tā Indra saprata, ka Krišna ir Dieva Augstākā Personība.

Šrīmad-Bhāgavatama tādā veidā norāda, ka pat tik diženas personības kā Brahma un Indra var nonākt Krišnas enerģijas ārējās izpausmes (maijas) ietekmē un apjukt, par mums nemaz nerunājot.

Tātad Dievs reizēm atklājas kā Dievs un reizēm kā cilvēks. Taču nelietīgie impersonālisti noraida Viņa spēles, saucot tās par mītiem vai pasakām. Viņi vai nu netic šāstrām, vai arī skaidro tās pēc sava prāta, izmantojot *ardha-kukkuṭi-nyāya* – "pusvistas loģiku". Reiz kādam vīram bijusi vista, kas ik dienas dējusi zelta olas. Muļķa vīrs domājis: "Šī vista ir ļoti izdevīga, taču tās barošana ir visai dārga. Es labāk nocirtīšu vistai galvu, lai nebūtu tā jābaro. Tad olas nāks par velti." Tieši tādā veidā impersonālisti pieņem šāstras. Viņi domā: "Tas nav labi; tas ir tik neērti. Labāk izgriezīsim šo daļu ārā." Kad Krišna saka: "Cilvēkam jāredz Mani visur," nelietīgie mājāvādī domā, ka tas ir ļoti patīkami, bet, kad Krišna saka: "Atstājiet visu un uzticiet sevi Man," viņi nepiekrīt. Mājāvādī pieņem to, kas ir patīkams, un atmet nepatīkamo, taču ācārjas nenodarbojas ar tādu šāstru sagrozīšanu. Kad Krišna pavēstija Bhagavad-gītu, Ardžuna teica: "Es pieņemu visu, ko Tu sacīji."

Absolūtā Patiesība ir zināšanu pilna

Vēdānta-sūtra tiek uzskatīta par visaugstāko Vēdu rakstu autoritāti, un Vēdānta-sūtrā (1.1.2.) teikts: *janmādy asya yataḥ*. "Absolūtā Patiesība ir visa pirmavots." "Džanma" nozīmē "dzimšana". Ne par kādiem izskaidrojumiem nevar būt runas; jēga ir skaidra. Viss šajā materiālajā pasaulē nāk no Absolūtās Patiesības tāpat kā ķermenis nāk no mātes klēpja. *Janmādy asya yataḥ*: "Sākot ar radīšanu un beidzot ar iznīcināšanu, viss izplūst no Absolūtās Patiesības." Absolūtā Patiesība ir visa pastāvošā avots, visa esošā krātuve un visa uzturētāja.

Kādas ir šī pirmavota iezīmes? Šrīmad-Bhāgavatamā (1.1.1.) teikts: *janmādy asya yato 'nvayād itarataś cārtheśv abhijñāḥ svarāt*. Visa pirmavotam jābūt apveltītam ar augstākajām zināšanām par visu – gan tieši, gan netieši. Viņš ir augstākais gars, un Viņš zina visu, jo Viņš ir pilnīgs. Arī mēs esam garīgi – mēs esam garīgas dzirkstelītes, un tiklīdz šāda garīga dzirkstelīte rod patvērumu mātes klēpī, tā izveido ap sevi ķermeni. Tas nozīmē, ka garīgā dzirkstele ir ķermeņa un visu tā mehānismu avots. Lai gan šis ķermenis rodas no mūsu enerģijas, mēs paši nezinām, kā ir radīti mūsu asinsvadi un kauli. Un tā kā mēs to nezinām, mēs neesam Dievs. Taču Krišna to zina. Tā ir Absolūtās Patiesības iezīme: Viņš zina visu. Krišna to apstiprina Bhagavad-gītā (7.26.): "Es zinu visu, kas ir noticis pagātnē, visu, kas notiek pašlaik un visu, kas notiks nākotnē."

Mēs iepazīstam Absolūto Patiesību, saņemot zināšanas no garīgā skolotāja, bet kādā veidā zināšanas ir saņēmis Krišna? Kā Krišnas zināšanas var būt tik pilnīgas? Tas ir tāpēc, ka Viņš ir pilnībā neatkarīgs (*svarāt*). Viņam nekas nav jāmacās ne no viena. Kāds nelietis var censties apzināties sevi kā Dievu, saņemot zināšanas no mājāvādī, taču Krišna Pats ir Dievs, un Viņam nav jāsaņem zināšanas ne no viena. Tāds ir Dievs.

Trešā nodaļa. Pēdējā stunda

Šukadēva Gosvāmī turpināja: Mazais Nārājana runāja savā bērna valodīnā, jocīgi staigāja, un vecais Adžāmila tam bija ļoti pieķēries. Viņš pastāvīgi rūpējās par bērnu un priecājās par to. Kad Adžāmila ēda, viņš sauca ēst arī bērnu, kad Adžāmila dzēra, viņš aicināja padzerties arī mazo Nārājanu. Vienmēr rūpēdamies par bērnu un saukdams to vārdā, Adžāmila nepamanīja, ka viņam atvēlētais laiks ir pagājis un pienākusi pēdējā stunda.

Kad jau bija klāt nāves brīdis, muļķa Adžāmila domāja tikai un vienīgi par savu dēlu Nārājanu. (Šrīmad-Bhāgavatama 6.1.25.-27.)

Bērna vārds

Šeit skaidri pateikts, ka Nārājana bija tik mazs, ka nemācēja kā nākas pat runāt un staigāt. Vecais vīrs bija ļoti pieķēries bērnam un priecājās par viņu, un, tā kā mazuli sauca par Nārājanu, Adžāmila vienmēr daudzina Nārājanas svēto vārdu. Lai gan Adžāmila šajā vārdā sauca mazo puisēnu, nevis sākotnējo Nārājanu, Nārājanas vārds ir tik varens, ka kritušais brāhmans šķīstījās pat šādā veidā. Tāpēc Šrīla Rūpa Gosvāmī ir norādījis, ka cilvēks, kurš tā vai citādi savā prātā pieķeras Krišnas svētajam vārdam (*tasmāt kenāpy upāyena manaḥ kṛṣṇe niveśayet* (Bhāg. 7.1.32.)), atrodas uz atbrīves ceļa. Indijā pat mūsdienās vecāki dod saviem bērniem tādus Dieva vārdus kā Krišna, Govinda vai Nārājana. Vecāki daudzina Krišnas, Govindas vai Nārājanas vārdus un tādējādi gūst iespēju šķīstīties.

Nāves brīdī Adžāmila daudzina Nārājanas vārdu, saucot savu jaunāko dēlu. Adžāmila pats bija dzimis brāhmana ģimenē un jaunībā godinājis Nārājanu, jo Nārājanas godināšana notiek katra brāhmana mājā. Tāpēc, lai gan netīrais Adžāmila sauca savu dēlu, vērsot savu prātu uz Nārājanas svēto vārdu, viņš atcerējās Nārājanu, ko tik uzticīgi bija godinājis savā jaunībā.

Šrīmad-Bhāgavatamas otrajā dziedājumā (2.1.6.) pastāstīts, cik svarīgi atcerēties Nārājanu nāves brīdī:

*etāvān sāṅkhya-yogābhyām
svadharmā-pariniṣṭhayā
janma-lābhaḥ paraḥ puṁsām
ante nārāyaṇa-smṛtiḥ*

"Cilvēka dzīves augstākā pilnība, ko var sasniegt, vai nu pilnīgi izprotot matēriju un garu, vai iegūstot mistiskās spējas, vai pilnībā veicot savus pienākumus, ir Nārājanas, Dieva Personības, atcerēšanās dzīves beigās."

Un Adžāmila tā vai citādi, apzināti vai neapzināti, nāves brīdī daudzina Nārājanas vārdu un sasniedza pilnību.

Nāve – izšķirošais brīdis

Kā jau tika minēts iepriekš, cilvēka domas nāves brīdī nosaka visu. Bet, ja mēs kļūstam pašapmierināti un domājam: "Jā, nāve atnāk. Un kas par to?" tad mēs nespējam iet uz priekšu pa garīgo ceļu. Kā gaiss pārnes smaržu, tā cilvēka domas nāves brīdī aiznes viņu uz nākamo dzīvi. Ja cilvēks ir izkojis vaišnava – tīra Krišnas bhaktas – attieksmi, tad viņš tūlīt nonāk uz Vaikunthas. Turpretī, ja cilvēks ir attīstījis parasta karmī (auglīga darba darītāja) domāšanu, tad viņam jāpaliek šajā materiālajā pasaulē un jācieš paša radītās domāšanas izraisītās sekas. Pieņemsim, ka es esmu tirgotājs. Ja es līdz pat nāvei nodarbošos ar darījumiem, tad arī nāves brīdī domāšu par tiem. Viens Kalkutas biznesmenis nāves brīdī jautāja par savu dzirnavu vadību. Nākamajā dzīvē viņš varbūt piedzima savās dzirnavās par žurku. Tas ir iespējams. Jūsu domas nāves brīdī aiznes jūs uz nākamo ķermeni. Krišna ir ļoti žēlsirdīgs, un, ja jūs nāves brīdī par kaut ko ar lielu pieķeršanos domāsit, Viņš dos jums tādu ķermeni, kurā varēsiet piepildīt savas vēlmes. "Tu domā kā žurka? Labi, tad kļūsti par žurku! Tu domā kā tīģeris? Labi, kļūsti par tīģeri! Tu domā kā Mans bhakta? Labi, nāc pie Manis!"

Daudzinot "Harē Krišna", mēs varam pieradināt savu prātu vienmēr domāt par Krišnu. Krišna Bhagavad-gītā (6.47.) saka: *yoginām api sarveṣāṁ mad-gatenāntarātmanā*. "Visaugstākais jogs ir tas, kurš savā sirdī vienmēr domā par Mani." Krišnas apziņas kustība īpaši domāta, lai palīdzētu sabiedrības locekļiem pacelties šajā pilnīgas Krišnas apziņas līmenī. Tādējādi tiek dota iespēja dzīves beigās pavisam vienkārši atcerēties Krišnu. Jūsu nodarbošanās visas dzīves garumā nosaka jūsu apziņu nāves brīdī. Tas ir gluži dabiski.

Cilvēks, kurš kā nākas sagatavojas nāvei, ir patiešām saprātīgs, turpretī tas, kas domā, ka viņš savās mājās var dzīvot mūžīgi un baudīt sievas un bērnu sabiedrību, ir nejēga. Cilvēks, kurš maldās, domā tā: "Mans bankas rēķins, mana brīnišķīgā māja un mana ģimene mani aizsargās." Taču šīs lietas nespēj nevienu aizsargāt. Šrīmad-Bhāgavatamā (2.1.4.) teikts:

*dehāpatya-kalatrādiṣv
ātma-sainyeṣv asatsv api
teṣāṁ pramatto nidhanāṁ
paśyann api na paśyati*

"Prātā jukušais domā: "Mans spēcīgais ķermenis, pieaugušie bērni, labā sieva un rēķins bankā mani izglābs."" Mēs cīnāmies šajā materiālajā pasaulē gluži kā karavīri kaujas laukā. Līdz ar mums cīnās bērni, sieva, bankas rēķins, līdzpilsoņi utt. Šrīmad-Bhāgavatama brīdina, lai mēs nemeklējam patvērumu pie šādiem kareivjiem, kuri paši tūlīt kritīs. Taču, pat ja cilvēks redz, ka viņa tēvs un vectēvs, kuri reiz bija dzīvi, tagad ir miruši, nesaprot, ka viņam, tāpat kā visiem citiem, arī nāksies mirt. Kā gan viņš var aizsargāt savu dēlu? Un kā gan dēls var aizsargāt viņu? Materiālisti, kuri domā tikai par dzīvnieciskām lietām – ēšanu, gulēšanu, aizsargāšanos un kopošanos –, neiedomājas uzdot šādus jautājumus.

Ceturtnā nodaļa. Nav ne dzimšanas, ne nāves

Šukadēva Gosvāmī turpināja: Tad Adžāmila ieraudzīja trīs ļoti dīvainus, maitainus un kroplus briesmoņus sašķobītām sejām. Viņiem rokās bija auklas, un tie nāca, lai aizvestu Adžāmilu uz Jamarādžas mājvietu. Ieraudzījis šos briesmoņus, Adžāmila zaudēja vai prātu, un dziļā mīlestībā pret savu dēlu, kurš turpat spēlējās, viņš sāka skaļi saukt to vārdā. Tā vai citādi, ar asarām acīs viņš tomēr izrunāja Nārājanas svēto vārdu. (Šrīmad-Bhāgavatama 6.1.28.-29.)

Vēlēšanās paglābties no nāves

Nāves brīdī cilvēki ļoti vēlas izglābties, un jo īpaši to vēlas grēcinieki. Protams, dvēsele nav pakļauta nāvei (*na hanyate hanyamāne śarīre* (Bg. 2.20.)), taču šī ķermeņa atstāšana un ieiešana nākamajā ķermenī ir ļoti sāpīga. Nāves brīdī sāpes ir tik neizturamas, ka dzīvā būtne vairs nespēj palikt šajā ķermenī. Reizēm, kad dzīvē ir pārāk daudz ciešanu, cilvēks izdara pašnāvību. Taču pašnāvība ir grēks, par ko pēc karmas likuma pienākas sods.

Mirdams Adžāmila redzēja trīs pinkainus un sarainus briesmoņus auklām rokās. Šie Jamarādžas palīgi (jamadūtas) bija atnākuši, lai izvilkto Adžāmilu no ķermeņa un aizvestu viņu uz Jamarādžas tiesu. Reizēm mirstošs cilvēks, ieraugot jamadūtas, bailēs skaļi kliedz. Arī Adžāmila drebēja aiz bailēm.

Taču par laimi, saucot savu dēlu, Adžāmila izrunāja Nārājanas svēto vārdu, tāpēc tūlīt parādījās Nārājanas kalpi (višnudūtas). Adžāmila ļoti baidījās no Jamarādžas auklām un sauca Kunga vārdu asarām acīs. Viņš patiesībā nemaz nebija gribējis izrunāt Nārājanas svēto vārdu; Adžāmila tikai sauca savu dēlu.

Krišnas un Viņa bhaktu atnākšana un aiziešana

Var rasties jautājums: "Bhaktas mirst, un nebhaktas arī mirst. Kāda ir atšķirība?" Tā ir šāda: kaķene var noķert žurku un nest to savā mutē, un gluži tāpat viņa var nest mutē kaķēnus. Mute ir viena un tā pati, taču kaķēni tajā jūtas ērti un droši, turpretī žurkai tā nozīmē nāvi. Gluži tāpat nāves brīdī bhaktas aiziet uz garīgo valstību, Vaikunthu, turpretī pēc parastajiem, grēcīgajiem ļaudīm ierodas Jamarādžas kārtības sargi jamadūtas un aizvelk viņus uz elli. Tāds acīmredzot bija arī Adžāmilas liktenis.

Bhagavad-gītā (4.9.) Krišna saka: *janma karma ca me divyam*. "Mana atnākšana un aiziešana ir garīga, pārpasaulīga; tās nav parastas." Kādēļ gan Krišna ierodas šajā pasaulē? To viņš paskaidro iepriekšējā pantā (Bhagavad-gīta 4.8.):

*paritrāṇāya sādḥūnām
vināśāya ca duṣkṛtām
dharma-saṁsthāpanārthāya
sambhavāmi yuge yuge*

"Lai atpestītu dievbijīgos un iznīcinātu neliešus, kā arī lai atjaunotu reliģijas principus, Es ierodos laikmetu pēc laikmeta." Dieva vienīgais uzdevums ir aizsargāt ticīgos bhaktas un nogalināt tos, kuri ir dēmoniski. Tāpēc Kungs Višnu tiek attēlots ar ieročiem – vāli un čakru (disku) – rokās. Šie simboli domāti bhaktu aizsargāšanai. Vēl Višnu tur lotosziestu un gliemežnīcu, lai svētītu bhaktas.

Tāpat kā Kungs Krišna, arī bhaktas, kas ir sūtīti uz šo materiālo pasauli, lai sludinātu Kunga godību, atnāk un aiziet pārpasaulīgā veidā. Saskaņā ar vaišnavisma principiem svētīga ir gan šo vaišnavu, Višnu (Krišnas) bhaktu, atnākšana, gan aiziešana. Tāpēc vaišnavu atnākšanas un aiziešanas gadskārtas tiek svinētas.

Patiesībā arī parastas dzīvās būtnes nekad nedzimst un nemirst, par Krišnu un Viņu bhaktām nemaz nerunājot. Reizēm ateistiskie ļaudis saka, ka Dievs ir miris. Viņi nezina, ka pat vismazākā dzīvā būtne nemirst. Tad kā gan Dievs var būt miris? Ateisti Bhagavad-gītā nosaukti par mūdhām jeb muļķiem un neliešiem. Viņiem nav nekādu zināšanu, taču tie sauc sevi par ļoti izglītotiem un pļāpā kaut ko tādu, kas nenes labumu ne viņiem pašiem, ne pārējiem.

Atbrīve, domājot par Krišnu

Tā vai citādi, Adžāmila nāves brīdī tomēr bija sācis domāt par Nārājanu jeb Krišnu, tāpēc viņš, neskatoties uz savu grēku pilno dzīvi, tūlīt saņēma iespēju iegūt atbrīvi. Cilvēks var domāt par Krišnu jebkurā stāvoklī. Krišnas draudzenes, ganu meitenes gopī, domāja par Krišnu veidā, kas var likties līdzīgs iekāres pilnām vēlmēm. Šišupāla gremdējās domās par Krišnu aiz dusmām, un Kamsa nepārtraukti domāja par Krišnu aiz bailēm. Kamsa un Šišupāla bija dēmoni, taču, tā kā viņi visu mūžu un nāves brīdī domāja par Dieva Augstāko Personību, Krišna Pats deva tiem atbrīvi.

Protams, vislabāk ir, ja cilvēkam ir labvēlīga attieksme pret Krišnu. Bhakti jeb garīgā kalpošana ietver sevī labvēlīgas domas par Krišnu. Šišupāla un Kamsa nebija bhaktas, jo ar vārdu "bhakta" tiek apzīmēts cilvēks, kuram ir labvēlīga attieksme pret Krišnu. Tomēr Krišna pieņem arī attieksmi, kas nav labvēlīga. Krišna ir tik žēlsirdīgs, ka ikviens, kas pastāvīgi domā par Viņu pat kā ienaidnieks, kļūst par visdiženāko jogu un iegūst atbrīvi. Tādējādi jogas un askēžu augļus guva pat tādas naidīgas personības kā Kamsa un Šišupāla. Bežpersoniskajā Brahmana starojumā (brahmadžoti) nonāk ne tikai visizglītotākie zinātnieki (gjānī), kas Brahmanu sasnieguši ar lielām grūtībām, bet arī tie, kuri pastāvīgi domā par Krišnu kā par ienaidnieku. Arī šie cilvēki saplūst ar garīgo starojumu. Tādējādi, mērķi, ko sasniedz gjānī, sasniedz arī Krišnas ienaidnieki. Tas, protams, nav nekas īpaši labs.

Dzīvā būtne kā maza, mirdzoša garīga daļiņa kādu laiku var uzturēties Brahmana starojumā (brahmadžoti). Tāpat kā saulei ir daudz sīku stariņu, arī brahmadžoti garīgais starojums ir veidots no sīkām daļiņām – dzīvajām būtnēm. Taču šīs būtnes ir spiestas atkal krist materiālajā pasaulē. Dzīvā

būtne pēc savas dabas vēlas visdažādākās jutekļu baudas, taču bezpersoniskajā esamībā šādu baudu nav. Tātad, kad būtnes vēlas baudīt, tām atkal ir jānolaižas materiālajā pasaulē. Tādējādi, ja būtne saplūst ar Brahmana starojumu, ir ļoti iespējams, ka tā atkal kritīs.

Krišnas bhaktas nevēlas atbrīvi, jo viņi domā tikai un vienīgi par garīgo kalpošanu Krišnam – gan materiālajā pasaulē, gan garīgajā valstībā. Tomēr ar Krišnas žēlastību viņi iegūst atbrīvi, nonākot uz planētas "Goloka Vrindāvana" – Krišnas mājvietā, kur nav pilnīgi nekādu dzimšanas, nāves, slimību un vecuma ciešanu. Tādējādi bhaktas stāvoklis atšķiras no impersonālista un gjanī stāvokļa. Bhaktas stāvoklis ir ārkārtīgi cildens. Arī bhakta iet cauri Brahmana starojumam, taču viņu tas nepiesaista. Bhakta tiecas pēc Vaikunthas planētām, it īpaši pēc Goloka Vrindāvanas, kur ar Saviem pavadoņiem mūžīgi dzīvo Dieva Augstākā Personība.

Višnudūtu izaicinājums jamadūtām

Piektā nodaļa. Višnudūtas dodas palīgā

Šukadēva Gosvāmī turpināja: Mans dārgais valdniek! Mirstošais Adžāmila bija izrunājis Višnu svēto vārdu bez apvainojumiem, jo viņš to darīja galējā izmisumā. Izdzirdējuši sava saimnieka svēto vārdu, tūlīt parādījās Višnu kalpi višnudūtas. Jamarādžas kalpi pa to laiku no Adžāmilas sirds dziļumiem vilka ārā viņa dvēseli, bet višnudūtas pārkonīgā balsī pavēlēja viņiem to izbeigt. (Šrīmad-Bhāgavatama 6.1.30.-31.)

Dieva Kunga sūtītie vēstneši

Nāves valdnieka Jamarādžas palīgi jamadūtas bija atnākuši, lai aizvestu Adžāmilu. Adžāmila sauca savu jaunāko dēlu Nārājanu: "Nārājana, nāc pie manis! Es mirstu!" Krišna bija tik žēlsirdīgs, ka, izdzirdējis Adžāmilu nāves brīdī izrunājam Nārājanas vārdu, aizsūtīja Adžāmilam palīgā Savus pavadoņus višnudūtas.

Šrīla Višvanātha Čakravartī Thākurs norāda, ka višnudūtas bija atnākuši tāpēc, ka tie dzirdēja Adžāmilu izrunājam sava saimnieka Nārājanas svēto vārdu. Viņi nepievērsa uzmanību tam, kādēļ Adžāmila izrunāja šo vārdu. Īstenībā Adžāmila domāja par savu dēlu, taču višnudūtas, dzirdot, ka Adžāmila daudzina Kunga vārdu, tūlīt steidzās viņu aizsargāt. Dieva Kunga svētā vārda daudzinašanas mērķis patiesībā ir Viņa slavināšana, taču Adžāmila neslavināja Kungu. Viņš izrunāja Nārājanas svēto vārdu tikai tāpēc, ka bija ārkārtīgi pieķēries savam dēlam. Par laimi agrāk, savā jaunībā, Adžāmila bija nodarbojies ar garīgo kalpošanu Nārājanam, un acīmredzot viņš izrunāja svēto vārdu ar pilnīgu garīgās kalpošanas attieksmi un bez apvainojumiem. Ar to pietika, lai Adžāmila šķīstītos no visu grēku sekām un višnudūtas dotos viņam palīgā.

Nārājanas vārdā ir ietvertas visas Dieva Augstākās Personības – Nārājanas jeb Krišnas – spējas. Tas ir nāma-sankīrtanas – Dieva vārdu daudzinašanas – noslēpums. Daudzinot Krišnas svēto vārdu, mēs vienā mirklī varam saskarties ar Pašu Krišnu. Tas ir tādēļ, ka Kunga vārds nav materiāls: tas ir garīgs un absolūts. Krišna neatšķiras no Sava vārda.

Dvēseles izvilksana

Kad višnudūtas ieradās, viņi ārkārtīgi bargi teica jamadūtām: "Ko jūs darāt? Apstājieties! Jūs nedrīkstat vest šo cilvēku pie Jamarādžas!"

Kunga Višnu kalpi vienmēr aizsargā vaišnavu, kurš ir uzticējies sevi Kunga Višnu lotospēdām. Tā kā Adžāmila bija izrunājis Nārājanas svēto vārdu, višnudūtas ne tikai atsteidzās pie viņa, bet arī tūlīt pavēlēja jamadūtām neaiztikt Adžāmilu. Runājot pārkonīgā balsī, višnudūtas draudēja sodīt

jamadūtas, ja tie vēl centīsies vilkt Adžāmilas dvēseli ārā no sirds. Jamarādžas kalpiem ir vara pār visām grēcīgajām dzīvajām būtnēm, taču Kunga Višnu vēstneši var sodīt jebkuru, pat Jamarādžu, ja viņš ir netaisns pret vaišnavu.

Mūsdienu zinātnieki ar saviem materiālajiem instrumentiem nespēj izdibināt, kurā ķermeņa vietā meklējama dvēsele, taču Šrīmad-Bhāgavatamā nepārprotami norādīts, ka dvēsele atrodas sirds dziļumos (*hrdaya*); tieši no sirds jamadūtas centās izvilkēt Adžāmilas dvēseli. Sirds ir ķermeņa mehānikas daļa. Kā Kungs Bhagavad-gītā (18.61.) saka,

*īśvaraḥ sarva-bhūtānāṃ
hr̥d-deśe 'rjuna tiṣṭhati
bhrāmayan sarva-bhūtāni
yantrārūdhāni māyayā*

"Ak, Ardžuna! Visaugstais Kungs atrodas visu dzīvo būtņu sirdīs un vada viņu gaitas, bet pašas būtnes atrodas mašīnās, kas veidotas no materiālās enerģijas." Vārds "jantra" apzīmē mašīnu, piemēram, automobili. Ķermeņa mašīnas vadītājs ir atsevišķā dvēsele. Tā ir arī noteicēja un īpašniece, taču augstākais noteicējs un īpašnieks ir Dieva Personība Savā Virsdvēseles veidolā.

Būtnes ķermenis tiek izveidots ar maijas starpniecību atbilstoši tam, kā būtne ir darbojusies savā iepriekšējā dzīvē; un atkarībā no tā, kā būtne darbojas šajā dzīvē, maija tās nākamajai dzīvei gatavo jaunu ķermeni. Pienākot noteiktam laikam, atsevišķā dvēsele kopā ar Virsdvēseli pārsēžas jaunajā ķermeņa mašīnā. Tā notiek dvēseles pārceļošana.

Ja dvēsele ir grēcīga, tad pārvietošanās laikā to sagūsta Jamarādžas kalpi, lai liktu šai dvēselei ciest noteikta veida ellē, un būtne sagatavotos apstākļiem, kādos tai būs jādzīvo nākamajā ķermenī.

Sestā nodaļa. Garīgo Debesu iemītnieki

Šukadēva Gosvāmī turpināja: Saņēmuši šādu pavēli, Saules dieva dēla Jamarādžas kalpi sacīja: "Kā jūs, kungi, uzdrīkstaties iejaukties Jamarādžas darbos? Kā kalpi jūs esat, no kurienes nākat un kādēļ jūs neļaujat mums aiztikt Adžāmilas ķermeni? Vai jūs esat debesu līmeņa padievi, zemākā līmeņa padievi vai labākie no bhaktām? Jūsu acis ir gluži kā lotosu ziedlapiņas. Jūs esat tērpti dzeltenās zīda drēbēs, izrotājušies ar lotosziedu vītnēm, jūs grezno brīnišķīgi kroņi un auskari, un jūs paši esat tik jauni un skaisti. Savās garajās rokās jūs turat lokus un bultu makus, zobenus, vāles, gliemežnīcas, diskus un lotosziedus. No jums nāk neparasts mirdzums, kas ir padarījis šo vietu gaišu. Kungi, kāpēc jūs neļaujat pildīt mums savu pienākumu?" (Šrīmad-Bhāgavatama 6.1.32.-36.)

Dievišķā iejaukšanās

Adžāmilam par saviem grēkiem bija jāstājas Jamarādžas priekšā, jo Jamarādža ir augstākais tiesnesis, kurš nolemj, kādu sodu saņems grēcīgās dzīvās būtnes. Kad višnudūtas neļāva Jamarādžas kalpiem aiztikt Adžāmilu, jamadūtas bija ļoti pārsteigti, jo neviens visās trijās pasaulēs ne reizi nebija tos kavējis pienākumu izpildē.

Višnudūtas nāca no Vaikunthas un izskatījās ļoti neparasti. Viņiem visiem bija četras rokas. Jamarādžas kalpi viņus sagaidīja ar dziļu cieņu. Jamadūtas nespēja iedomāties, no kurienes višnudūtas ir atnākuši, tāpēc sprieda: "Jūs droši vien esat ieradušies no kādas ļoti augstas planētas, bet kādēļ jūs iejaucaties mūsu darbā? Mēs esam jamadūtas. Mūsu pienākums ir saņemt ciet visus grēciniekus, un Adžāmila ir grēkojis visu savu mūžu. Tagad, viņa mūža beigās, mums ir pilnīgas tiesības nogādāt viņu pie Saules dieva Vivasvāna dēla Jamarādžas. Kādēļ jūs neļaujat mums to darīt?"

Vissvarīgākais vārds, kas minēts 32.pantā, ir *siddha-sattamāḥ*, kas nozīmē "vislabākie no pilnīgajiem". Bhagavad-gītā (7.3.) teikts: *manuṣyāṅāṃ sahasreṣu kaścīd yatati siddhaye*. No miljoniem cilvēku varbūt tikai

viens cenšas kļūt par sidhu jeb pilnīgu, citiem vārdiem sakot, apzināties sevi. Tas, kurš apzinājies sevi, saprot, ka viņš ir nevis ķermenis, bet gan garīga dvēsele (*aham brahmāsmi*). Pašlaik gandrīz neviens to neapzinās, bet tas, kurš to izprot, ir sasniedzis pilnību, tāpēc viņu sauc par sidhu. Kad cilvēks saprot, ka dvēsele ir neatņemama Augstākās Dvēseles daļiņa un sāk garīgi kalpot Augstākajai Dvēselei, viņš kļūst par sidha-satamu. Šāda būtne drīkst dzīvot Vaikunthā vai Krišnalokā. Tādējādi ar vārdu "sidha-satama" tiek apzīmēts tīrs Dieva Kunga bhakta.

Tā kā jamadūtas kalpo Jamarādžam, kurš arī ir sidha-satama, viņi zina, ka sidha-satama ir augstāks par padieviem, zemākajiem padieviem un, protams, augstāks par visām šīs materiālās pasaules dzīvajām būtnēm. Tādēļ jamadūtas jautāja, kāpēc višnudūtas neļauj tiem izpildīt diženās dvēseles Jamarādžas norādījumus.

Jāpiemin arī tas, ka Adžāmila šajā brīdī vēl nebija miris, jo jamadūtas nebija paspējuši izvilkt dvēseli no viņa sirds. Kamēr jamadūtas un višnudūtas sarunājās, Adžāmila atradās uz nāves sliekšņa. Saruna notika par to, kuriem piederēs Adžāmilas dvēsele.

Garīgais skaistums

Višnudūtas izskatījās gluži tādi paši kā Kungs Višnu. Jamadūtas nekad iepriekš tos nebija redzējuši, jo jamadūtas uzturas tikai tur, kur tiek darīti grēcīgi darbi. Tādēļ viņi bija ļoti pārsteigti par šo skaisto būtni ierašanos un sacīja: "Pēc jūsu izskata var spriest, ka esat ļoti cildeni kungi, un ar savām debešķīgajām spējām un savu starojumu jūs esat izklīdinājuši materiālās pasaules tumsu. Kāpēc tad jūs negribat mums ļaut izpildīt savu pienākumu?" Vēlāk tiks paskaidrots, ka Jamarādžas kalpi jamadūtas maldīgi uzskatīja Adžāmilu par grēcinieku. Viņi nezināja, ka Adžāmila, par spīti savai grēcīgajai dzīvei, bija šķīstījies, pastāvīgi daudzinojot Nārājanas svēto vārdu.

Višnudūtas bija tik mirdzoši tāpēc, ka viņi bija garīgās valstības iemītnieki, un šajā valstībā visas lietas un būtnes pašas mirdz. Bhagavad-gītā (15.6.) kungs Krišna saka: *na tad bhāsayate sūryo na śaśāṅko na pāvakaḥ* – "Manu mājvietu neapgaismo ne saule, ne mēness, ne uguns, ne kāda mākslīga gaisma." Jamadūtas nezināja, no kurienes ieradušies višnudūtas, taču viņi redzēja, cik višnudūtas ir neparasti – tie mirdz, tiem ir četras rokas, un tie ir ārkārtīgi skaisti.

Šajos pantos ļoti labi aprakstīts Vaikunthas iedzīvotāju apģērbs un izskats. Vaikunthas iemītniekus rotā ziedu vītnes un dzeltenas zīda drēbes, un viņiem ir četras rokas, kurās ir disks, puķe, vāle un gliemežnīca. Vaikunthas iedzīvotāji pēc izskata ir gluži tādi paši kā Kungs Višnu, izņemot vienu ļoti svarīgu atšķirību – Kungam uz krūtīm ir Kaustubhas dārgakmens. Vaikunthas iedzīvotājiem ir gluži tādi paši augumi kā Nārājanam, jo viņi ir sasnieguši sārūpjas atbrīvi, tomēr kalpo Kungam. Visi Vaikunthalokas iemītnieki lieliski apzinās, ka viņu Kungs ir Nārājana jeb Krišna un ka viņi visi ir Kunga kalpi. Visi Vaikunthalokas iedzīvotāji ir sevi apzinājušās dvēseles. Viņi ir nitja-muktas – mūžam atbrīvoti. Lai gan Vaikunthas iedzīvotāji pavisam viegli varētu sevi nosaukt par Nārājanām, viņi nekad to nedara. Tie vienmēr apzinās Krišnu un uzticīgi kalpo Kungam. Tāda ir Vaikunthalokas gaisotne. Gluži tāpat ikviens, kas ar Krišnas apziņas kustības palīdzību iemācīsies uzticīgi kalpot Kungam Krišnam, vienmēr dzīvos uz Vaikunthalokas, un viņam nebūs nekādu sakaru ar materiālo pasauli.

Ārpus materiālās pasaules

Atrodies saistītā stāvoklī, mēs neko nevaram uzzināt par garīgo valstību. Taču garīgā valstība pastāv. Kā Kungs Krišna Bhagavad-gītā (8.20.) saka: *paras tasmāt tu bhāvo 'nyo*. "Pastāv ne tikai šī zemākā materiālā daba, bet arī vēl cita – augstākā daba." Materiālā daba ir tikai viena no dabām, un tā sastāv no miljoniem un triljoniem Visumu, kas visi kopā atrodas vienā garīgo debesu nostūrī. Mēs nespējam

izmērīt pat to debesu daļu, ko aizņem šis Visums. Tajā ir neskaitāmi daudz planētu, bet visā materiālajā pasaulē ir miljoniem un triljoniem Visumu. Visa materiālā pasaule veido tikai vienu ceturto daļu no esamības. Citiem vārdiem sakot, šī materiālā pasaule pastāv tikai vienā ceturtajā daļā no Krišnas enerģijas. Pārējās trīs ceturtdaļas veido garīgās debesis. Diemžēl cilvēki domā, ka šī planēta ir viss, kas vien ir, taču tā ir varžu filozofija. Varde, kas dzīvo akā, domā, ka viņas aka ir viss. Varde arī visu mēro pēc savas akas lieluma. Ja kāds vardei stāsta par okeānu, viņa nespēj to iedomāties. Gluži tāpat cilvēks, kuram ir šāda vārdes domāšana, spriež: "Dievs ir tāds," vai arī "Dieva valstība ir tāda," vai arī "es esmu Dievs," vai arī "Dieva nav." Taču tas viss ir pilnīgas muļķības.

Septītā nodaļa. Spēja autoritatīvi izšķirt

Šukadēva Gosvāmī turpināja: Uzklusījuši Jamarādžas vēstnešu vārdus, Vāsudēvas kalpi pasmaidīja un pārkonīgā balsī sacīja: "Ja jūs tik tiešām esat Jamarādžas kalpi, lūdzu, sakiet, kāda ir reliģijas principu jēga un kādas ir bezdievības pazīmes? Kā dzīvās būtnes tiek sodītas? Kuri ir tie, kam patiešām pienākas sods? Vai sodāmi ir visi, kas auglīgi darbojas, vai tikai daži?" (Šrīmad-Bhāgavatama 6.1.37.-39.)

Kas jāzina dharmas pārstāvjiem

Jamadūtas višnudūtām bija teikuši: "Jūs esat tik augsti un cildeni, un nav labi, ja jūs iejaucaties mūsu darbā." Viņi bija ļoti pārsteigti, redzot, ka višnudūtas, kas bija cildenas dvēseles, neļāva izpildīt Jamarādžas gribu. Arī višnudūtas bija ārkārtīgi izbrīnījušies, ka jamadūtas, kas sevi sauca par augstākā reliģijas principu tiesneša Jamarādžas kalpiem, paši nezināja reliģijas principus. Višnudūtas smaidīja, domājot: "Kādas gan muļķības viņi runā? Ja tie patiešām ir Jamarādžas kalpi, viņiem jāzina, ka Adžāmila nav no tiem, kurus drikst vest pie Jamarādžas."

Višnudūtas ļoti nopietni sacīja: "Jūs apgalvojat, ka pārstāvat Dharmarādžu (Jamarādžu), kurš ir nāves valdnieks un reliģijas uzturētājs, un nosodāt mūs par iejaukšanos darbā, kas jums uzticēts. Tāpēc esiet tik labi un paskaidrojiet: kas ir dharmas jeb reliģija un kas ir adharma jeb bezdievība? Ja jūs patiešām esat Jamarādžas pārstāvji, tad varēsiet atbildēt uz šo jautājumu."

Šis jautājums, ko višnudūtas uzdeva jamadūtām, ir ārkārtīgi svarīgs. Kalpam jāzina sava saimnieka norādījumi. Jamarādžas kalpi apgalvoja, ka izpilda Jamarādžas gribu, tāpēc višnudūtas ļoti saprātīgi lūdza tiem izskaidrot reliģijas un bezdievības principus. Vaišnavs lieliski pārzina šos principus, jo viņš ir labi apguvis Dieva Augstākās Personības norādījumus. Visaugstais Kungs saka: *sarva-dharmān parityajya mām ekam śaraṇam vraja*. "Atstāj visu veidu reliģijas un vienkārši uztici sevi Man!" (Bg. 18.66.) Tādējādi sevi uzticēšana Dieva Augstākajai Personībai ir īstenais reliģijas princips. Tie, kas uzticējuši sevi nevis Krišnam, bet gan materiālās dabas prasībām, neatkarīgi no sava materiālā stāvokļa, ir bezdievji. Nezinot reliģijas principus, viņi neuztic sevi Krišnam, tāpēc tiek uzskatīti par grēcīgiem neliešiem, par zemākajiem starp cilvēkiem un par nejēgām, kam laupītas jebkādas zināšanas. Krišna Bhagavad-gītā (7.15.) saka:

*na mām duṣkṛtino mūḍhāḥ
prapadyante narādhamāḥ
māyayāpahṛta-jñānā
āsuram bhāvam āśritāḥ*

"Tie, kuri ir pilnīgi nelieši, viszemākie starp cilvēkiem, kuru zināšanas ir laupījuši maldi un kuriem ir ateistisku dēmonu daba, neuztic sevi Man."

Višnudūtas uzdeva ļoti labu jautājumu. Ja cilvēks kādu pārstāv, viņam pilnībā jāzina sava saimnieka misija. Tāpēc Krišnas apziņas kustības bhaktām pilnībā jāapzinās Krišnas un Kunga Čaitanjas misija

un Krišnas apziņas filozofija; citādi viņi tiks uzskatīti par nevēgām.

Kungs Čaitanja Mahāprabhu ir teicis: *yei kṛṣṇa-tattva-vettā, sei 'guru' haya*. "Cilvēkam ir jāzina Krišna, un tad viņš var kļūt par guru." (Čč. Madhja 8.128.) Ne katrs var kļūt par guru. Tāpēc višnudūtas izaicināja jamadūtas: "Ja jūs tik tiešām esat Dharmarādžas pārstāvji, jums jāprot pastāstīt, kas ir reliģija un kas ir bezdievība." Lūk, kāds ir īstais veids, kā pazīt īstenu reliģijas pārstāvi. Ne katru var uzskatīt par dievbijīgu cilvēku vai par guru. Izmantojot ļaužu neziņu, daudzi sauc sevi par Dievu un dharmas vārdā sludina visdažādākās muļķības. Ja kāds apgalvo: "Es esmu Dievs" vai "es esmu kļuvis par Dievu ar mistiskās jogas palīdzību," tad mēs varam viņu izaicināt. Amerikā kāds cilvēks apgalvoja: "Es esmu Dievs; ikviens ir Dievs," un tādā veidā pulcināja ap sevi mācekļus. Kādu dienu šim cilvēkam sāpēja zobi, un es viņam jautāju: "Kas gan tu esi par Dievu, ja tev tik ļoti sāp zobi?" Tikai ārpātīgais vai krāpnieks var teikt: "Es esmu Dievs."

Likuma pārstāvji

Tas, kuram ir vara pār citiem, nedrīkst sodīt visus pēc kārtas. Pastāv neskaitāmi daudz dzīvo būtņu, un lielākā daļa mīt garīgajā valstībā, būdamas nitja-muktas jeb mūžam atbrīvotas. Par šo atbrīvoto dzīvo būtņu tiesāšanu nevar būt ne runas. Tikai neliela daļa visu dzīvo būtņu – apmēram viena ceturtdaļa – atrodas materiālajā pasaulē. Un lielākā daļa materiālās pasaules dzīvo būtņu – 8 000 000 no 8 400 000 dzīvības veidiem – ir zemākas par cilvēkiem. Arī tām nepienākas sods, jo viņas materiālās dabas likumu ietekmē pilnveidojas. Cilvēkiem ir attīstīta apziņa, un viņi atbild par savu rīcību, taču arī ne visi cilvēki ir sodāmi. Tie, kas nodarbojas ar augsta līmeņa dievbijīgu darbību, stāv pāri sodam. Sodāmi ir tikai tie, kuri grēko. Tāpēc višnudūtas uzdeva jautājumu par to, kādā veidā Jamarādža nosaka, kuru sodīt un kuru ne. Kādā veidā būtne ir tiesājama? Kāds ir autoritātes pamatprincips? Višnudūtas uzdeva visus šos jautājumus.

Jamadūtas nejutās vainīgi, jo viņi tikai izpildīja Jamarādžas gribu un pašam Jamarādžam nebija nekādu trūkumu. Ja miertiesnesis liek sodīt tos, kas pārkāpj likumu, tas nenožīmē, ka pats miertiesnesis ir noziedznieks. Viņš ir valdības pārstāvis. Gluži tāpat, lai gan Jamarādža valda pār elli un nodarbojas ar grēcinieku sodīšanu, viņš pats ir tīrs Krišnas pārstāvis un tikai izpilda sava saimnieka gribu.

Policistam ir jāzina likums un jāprot saskatīt tos, kuri jāapcietina par likuma pārkāpšanu. Ja policists apcietina visus pēc kārtas, viņš pats ir noziedznieks. Policists nedrīkst apcietināt godīgus pilsoņus. Gluži tāpat jamadūtas nedrīkst vest uz Jamarādžas tiesu visus, kas pagadās. Viņi drīkst sodīt tikai nebhaktas, kuri ir grēkojuši. Jamarādža ir īpaši brīdinājis jamadūtas, lai tie netuvojas vaišnaviem.

Adžāmila savā mūžā bija ļoti smagi grēkojis, un jamadūtas nesaprata, kādēļ viņu nedrīkst uzskatīt par noziedznieku un vest pie Jamarādžas, lai sodītu.

Bhaktas un dēmoni

Šajā materiālajā pasaulē ir divu veidu ļaudis: Dieva kalpi, kurus sauc par dēvām jeb surām, un maijas jeb maldu kalpi, kurus sauc par asurām.

Garīgajā valstībā šāda sadalījuma nav, jo visi tās iedzīvotāji kalpo Dievam. Tādēļ arī garīgo valstību sauc par absolūto valstību. Tajā nav nesaskaņu, jo viss ir vērsts uz Krišnu jeb Dievu un ikviens kalpo Viņam aiz mīlestības, nevis naudas dēļ. Algots kalps dara tikai to, par ko viņam maksā, taču Vaikunthā nevar būt ne runas par kalpošanu naudas dēļ. Visi ir brīvi un visi ir tikpat bagāti kā Dieva Augstākā Personība, tomēr ikviens ir kalps. Materiālajā pasaulē cilvēki kalpo vajadzības spiesti, turpretī garīgajā valstībā ikviens kalpo aiz mīlestības. Tur nekā netrūkst, jo viss ir pilnīgs. Brahma-samhitā teikts, ka garīgajā valstībā aug kalpa-vriksas jeb vēlmju koki, no kuriem var saņemt visu, ko sirds vēlas.

Materiālajā pasaulē kalpošana ir uzspiesta. Ja kāds nekalpotu, viņam būtu jāstaigā ar tukšu vēderu. Pat valdniekam nākas strādāt, par nabagu nemaz nerunājot. Materiālā enerģija pēc Visaugstā Kunga gribas padara ikvienu par dejojošu suni. Saimnieks saka: "Dejo!" un suns paklausīgi dejo. Viņš zina: ja nepaklausies, tad nedabūs ēst.

Gan materiālajā pasaulē, gan garīgajā valstībā visi ir kalpi, taču šeit ļaudis uzskata, ka viņi ir saimnieki. Ģimenes galva domā: "Es esmu savas sievas un bērnu valdnieks," taču patiesībā viņš kalpo visiem savas ģimenes locekļiem. Valsts vadītājs domā: "Es esmu valdnieks" vai "es esmu prezidents," taču īstenībā viņš ir pilsoņu kalps. Viņa stāvoklis ir kalpošana, un, ja šis cilvēks nekalpos pilsoņiem tā, kā tie vēlas, viņam būs jāatvadās no sava amata vai arī viņš zaudēs nākamajās vēlēšanās.

Materiālajā pasaulē ikviens cenšas kļūt par visa apkārtējā valdnieku, tāpēc sacensība notiek visos līmeņos – starp tiem, kas sauc sevi par "Dieviem", starp valstu vadītājiem, pat starp draugiem un ģimenes locekļiem. Šajā bezjēdzīgajā sacensībā par saimnieka vietu zaudē visi. Mahātma Gandijs tika godāts par Indijas tēvu, tomēr viņš bija tikai kalps, un, kad vienam cilvēkam viņa kalpošana nepatika, Gandijs tika nogalināts. Arī prezidents Kenedijs bija ļoti iemīļots, taču atradās kāds cilvēks, kas viņa kalpošanā saskatīja trūkumus, un arī Kenedijs tika nogalināts. Patiesībā neviens šeit nav saimnieks. Būtne kalpo vai nu maijai (maldiem), vai arī Dievam.

Ikvienam ir jāpakļaujas valdības likumiem. Maldos nonācis noziedznieks domā: "Es neatzīstu valdības likumus," tomēr, kad noziedznieks ir notverts, viņš ir spiests pakļauties valdības likumiem un sēdēt cietumā. Nekas cits neatliek. Gluži tāpat mēs visi esam Dieva kalpi, taču dēmoniskie ļaudis (asuras) neatzīst Dievu un Dieva likumus. Šie nelieši domā, ka Dieva nav vai ka visi ir Dievi, vai arī viņi sauc sevi par Dieviem. Taču arī šādiem "dieviem" ir jāpakļaujas Dieva likumiem, kas izpaužas kā dzimšana, nāve, slimības un vecums.

Dievam atsakās kalpot tikai tie, kas pilnīgi iegrimuši maldos. Nevēlēdamies brīvprātīgi kalpot Dievam, viņi kļūst par Dieva maldinošās enerģijas, maijas, vergiem. Cilvēks, kuru vajā rēgi, runā visādas muļķības. Gluži tāpat, kad dzīvo būtņi vajā maija jeb šī būtne ir sapinusies materiālās dabas maldīgajās sekās, tā arī runā pilnīgas muļķības, un vismuļķīgākā ir sevis saukšana par Dievu.

Starp divu veidu cilvēkiem – dievišķajiem (dēvām) un dēmoniskajiem (asurām) – notiek pastāvīga cīņa. Asuras vienmēr sacēlas pret Dievu, turpretī dēvas aizvien uztic sevi Dievam. Lasot stāstu par Prahlādu Mahārādžu, mēs redzam, ka dēvas un asuras sastopami pat vienā ģimenē. Prahlādas Mahārādžas tēvs Hiranjakašipu bija asura, bet pats Prahlāda bija dēva. Tēvs, gluži dabiski, mīl savu bērnu, bet, tā kā Hiranjakašipu bija dēmons, viņš kļuva par sava dēla ienaidnieku. Tāda ir dēmonu daba.

Protams, arī tīģeris ļoti mīl savus bērnus. Hiranjakašipu sākumā ļoti mīlēja Prahlādu Mahārādžu, kuram bija pieci gadi un kurš bija jauks un paklausīgs zēns. Kādu dienu Hiranjakašipu dēlam jautāja: "Manu puisēn, ko labu tu esi iemācījies skolā? Pastāsti man!"

Prahlāda Mahārādža atbildēja: "Cilvēkam jāziedo viss, lai apzinātos Dievu. Dzīve cilvēka ķermenī ir vislabākā iespēja, lai garīgi pilnveidotos, un tā ir jāizmanto, lai apzinātos Dievu."

Hiranjakašipu ļoti sadusmojās un jautāja sava dēla skolotājiem: "Kāpēc jūs manam dēlam esat samācījuši visas šīs muļķības?"

Viņi, bailēs drebot, atbildēja: "Kungs, mēs viņam to nemācījām. Viņš pats tiecas pēc Dieva. Ko gan mēs varam darīt? Līdzko rodas iespēja, viņš sāk mācīt Dieva apziņu saviem klasesbiedriem." Kad skolotāju nebija klasē, Prahlāda Mahārādža tūlīt kāpa uz paaugstinājuma un uzrunāja savus draugus: "Mani dārgie zēni! Šī dzīve nav domāta jutekļu apmierināšanai. Tā domāta, lai izprastu Dievu. Neaizmirstiet to!"

Arī mēs esam uzņēmušies šo sludināšanas misiju, jo ļaudis vēlas tikai tūlītēju jutekļu apmierināšanu, un tas nenes viņiem neko labu. Šrīmad-Bhāgavatamā (5.5.4.) Kungs Rišabhadēva saka: *nūnam pramattaḥ kurute vikarma yad indriya-prītaya āpṛnoti*. "Jutekļu apmierināšanas dēļ vien ļaudis izdara tik daudzus grēkus. Viņi ir kā neprātīgi." Prātā jukušais nezina, ko viņš dara. Arī materiālistiskie ļaudis ir tik ļoti iegrimuši jutekļu apmierinājuma meklējumos, ka zaudējuši prātu un visdažādākajos veidos grēko.

Kungs Rišabhadēva norāda, ka materiālistiskais dzīvesveids ir ļoti bīstams. Tiem, kas nodarbojas ar jutekļu apmierināšanu, Krišna dod šādu iespēju, liekot viņiem no jauna piedzimt materiālajā gaisotnē. Pērtiķim ir visas iespējas baudīt dzimumdzīvi. Savā ziņā pērtiķis ir atsacījies. Viņš kails dzīvo mežā un pārtiek no augļiem. Taču pērtiķa daba ir tāda, ka viņam vajadzīgi vismaz trīs duči sievu, lai apmierinātu dzimumtieksmi. Tā saucamie atsacīšanās dzīves pārstāvji, kas tērpjas sādhu drēbēs, bet slepeni nododas neatļautiem dzimumsakariem, ir gluži kā pērtiķi. Šāda rīcība ir dēmoniska.

Dēmoni jeb asuras netic Dievam un darbojas saskaņā ar savām iegribām. Bhagavad-gītā (7.15.) Krišna par viņiem saka:

*na mām duṣkṛtino mūḍhāḥ
prapadyante narādhamāḥ
māyayāpahṛta-jñānā
āsuram bhāvam āśritāḥ*

"Tie nelieši, kas ir pilnīgi nejēgas, zemākie starp ļaudīm, kuru zināšanas ir laupījuši maldi, un kuriem ir ateistiska dēmonu daba, neuztic sevi Man." Šajā pantā Krišna skaidri saka: *āsuram bhāvam āśritāḥ*. Tā kā dēmoni ir pieņēmuši ateistisko filozofiju, viņi ir viszemākie starp ļaudīm, par spīti visai savai augstajai izglītībai, zinātnei un politikai. Kāds var iebilst: "Kā jūs varat saukt par dēmonu ateistisku cilvēku, kurš ir beidzis universitāti? Viņš ir tik izglītots un tikumīgs!" Taču šāstras norāda, ka šo cilvēku izglītība ir tikai šķietama un ka viņu īstenās zināšanas tiem ir nolaupījusi maija viņu ateistiskās dabas dēļ.

Svēto rakstu norādījumi varbūt nav īpaši patīkami, tomēr tie ir autoritatīvi, un mums ir jāsludina patiesība. Mēs nevaram noslēpties no dzīves problēmām. Mums ir jāapzinās savs īstenais stāvoklis un jāzina, kas ir reliģija un kas ir bezdievība. Reliģija ir darbība saskaņā ar Dieva gribu, un bezdievība ir darbība, kas tiek veikta pretēji Dieva norādījumiem.

Astotā nodaļa. Reliģija

Jamadūtas atbildēja: "Tas, kas noteikts Vēdās, ir dharma, un tam pretējais ir bezdievība. Vēdas ir Pati Dieva Augstākā Personība, Nārājana, un tās ir radušās pašas no sevis. To mēs esam dzirdējuši no Jamarādžas." (Šrīmad-Bhāgavatama 6.1.40.)

Autoritātes uzklauššana

Vēdu principi tiek atzīti par autoritatīviem, jo tie nāk no Krišnas. Tādējādi Vēdas pārstāv Dieva Augstākās Personības autoritāti, tāpat kā likumu grāmatas pārstāv valdības autoritāti.

Kad ir nepieciešams noteikt, kas ir reliģija un kas ir bezdievība, nevar teikt: "Tas ir mans viedoklis" vai arī "manuprāt, tas nozīmē to." Viedoklis ir muļķība. Dievs ir jāizprot ar šušrumu jeb klausīšanos no autoritatīva Dieva pārstāvja. Bhagavad-gītā (4.1.) Krišna saka:

*imam vivasvate yogam
proktavān aham avyayam
vivasvān manave prāha
manur ikṣvākave bravīt*

"Es šo mūžīgo jogas zinātņi mācīju saules Dievam Vivasvānam, Vivasvāns mācīja to cilvēces tēvam

Manu, un Manu savukārt to mācīja Ikšvāku." Lūk, kāds ir pareizais Vēdu izpratnes ceļš: jāklausās, ko saka īstena autoritāte – garīgais skolotājs.

Tātad jamadūtas norādīja, ka višnudūtām nevajadzētu traucēt viņus pienākuma izpildē, jo jamadūtas darbojās saskaņā ar īstenas autoritātes, Jamarādžas, gribu. Jamarādža ir viens no divpadsmit mahādžanām, kas ir diženas personības un autoritātes gan garīgajos, gan arī materiālajos jautājumos. Jamarādža ir vaišnavs, taču viņam jāveic visai nepateicīgs darbs – jāsoda tās dvēseles, kas darbojas grēcīgi. Tāpat kā policijas virsuzraugs ar visu atbildību uzticīgi kalpo valdībai, tā Jamarādža uzticīgi kalpo Kungam Nārājanam jeb Krišnam. Viņa uzdevums ir sodīt grēciniekus. Ja parastā valdībā nepieciešams tiesnesis, tad kāpēc lai tāds nebūtu Dieva valdībā?

Šrīmad-Bhāgavatamā minēti divpadsmit mahādžanas: Kungs Brahma, Nārada Muni, Kungs Šiva, četri Kumāri, Kungs Kapila (Dēvahūti dēls), Svājambhuva Manu, Prahlāda Mahārādža, Bhīšmadēva, Džanaka Mahārādža, Šukadēva Gosvāmī, Bali Mahārādža un Jamarādža. Šīs autoritātes skaidri zina, kas ir Dievs, un tās var vest mūs pie Viņa. Tāpēc šāstras iesaka sekot šīm autoritātēm.

Nesekojoš mahādžanām, nav iespējams iepazīt Dievu, jo mēs ar savu prātu nespējam saprast reliģijas ceļu. Reliģijas principus ir mācījusi Dieva Augstākā Personība (*dharmam tu sākṣād bhagavat-praṇītam* (Bhāg. 6.3.19.)). Tādējādi patiešām sekot reliģijai nozīmē klausīt tam, ko teicis Visaugstais Kungs un Viņa pārstāvji. Bhagavad-gītā (18.66.) Krišna saka: *mām ekam śaraṇam vraja*. "Vienkārši uztici sevi Man!" Tā ir īstenā reliģija. Viss pārējais ir bezdievība. Cilvēku radītā reliģija nav nekāda reliģija; tā ir krāpšana. Mūsdienās visiem ļoti patīk izdomāt savas reliģijas, neatsaucoties ne uz kādām autoritātēm. Ir jāsaprot, ka dharma jeb reliģija ir likumi, ko Dievs devis cilvēkiem. Mahādžanas stingri iet pa dharmas ceļu, un mums viņiem jāseko. Citādi nav iespējams saprast, kas ir reliģija un kas ir Dievs.

Materiālajā pasaulē neviens īsti nezina, kas ir reliģija. Tāpēc Mundaka Upaniṣadā (1.2.12.) teikts, ka ir jāiet pie guru: *tad vijñānārtham sa gurum evābhigacchet*. "Ja cilvēks vēlas apgūt pārpasaulīgo zinātni, viņam jāiet pie guru." Nekādu izņēmumu nav. Nevar teikt: "Es apgūšu pārpasaulīgo zinātni, neejot pie garīgā skolotāja." Nē. Tas nav iespējams. Vaišnavu principos norādīts: *ātau gurv-āśrayam*. Pirmais solis garīgo zināšanu izpratnē ir patvēruma rašana pie īstena guru. Un tas jā dara, sekojot trijiem principiem: *tad viddhi praṇipātena paripraśnena sevayā*. (Bg. 4.34.) Mums jāuztic sevi garīgajam skolotājam, jāuzdod viņam jautājumi un jākalpo viņam. Tad mēs spēsim saprast īstenās garīgās zināšanas.

Kad Sanātana Gosvāmī gāja pie Kunga Čaitanjas, lai kļūtu par Viņa mācekli, viņš uzticēja sevi Čaitanjam un teica: "Mans dārgais Kungs! Kad es biju ministrs, ļaudis mēdza saukt mani par ļoti izglītotu, un es arī uzskatīju, ka esmu izglītots un inteligents. Taču īstenībā es neesmu ne izglītots, ne inteligents, jo nezinu, kas es esmu. Lūk, kāda ir mana izglītība: es zinu visu, taču nezinu, kas es esmu un kā izkļūt no šīs ciešanu pilnās materiālās dzīves."

Tas ir arī mūsdienu izglītības trūkums. Profesors var pastāstīt tik daudzas lietas, bet, ja mēs viņam jautājam, kas ir viņš pats, tad viņš to nezina. Universitāšu beidzēji saņem goda nosaukumus un domā: "Es esmu zinātņu doktors, es esmu ļoti izglītots." Bet, ja mēs jautājam šim zinātņu doktoram, kas viņš ir un kāds ir dzīves mērķis, tad viņš var minēt tikai ķermeniskus apzīmējumus: "Es esmu amerikānis, es esmu vīrietis utt." Viņš var minēt tikai to, kas attiecas uz ķermeni, bet pats viņš nav ķermenis, un tāpēc šis cilvēks ir pilnīgs nejēga.

Arī Ardžuna sākumā domāja ķermeniskā līmenī: "Krišna, kā gan es varu cīnīties? Otrā pusē stāv mani brālēni, brāļi, tēvoči, brāļadēli un svaiņi. Ja es tos nogalināšu, viņu sievas kļūs par atraitnēm un pagrims, un radīsies negribēti pēcnācēji." Ardžuna bija ļoti izglītots, taču viņš apjuka. Ardžuna sacīja: "Mans dārgais Krišna! Es nezinu, ko iesākt. Es esmu kšatrijs, un mans pienākums ir cīnīties, taču es nespēju pildīt savu pienākumu, jo esmu apjucis un nespēju skaidri spriest. Es zinu, ka Tu vari man

pateikt, kas jādara, tāpēc uzticu sevi Tev. Es esmu Tavš māceklis. Lūdzu, māci mani!" (Bhagavad-gīta 2.7.)

Vēdu rakstos pirmām kārtām norādīts, ka guru nav nekāda rotaļlieta. Nevajag domāt: "Man nepieciešams guru tāpēc, ka tas ir moderni, taču nav nekādas vajadzības viņam klausīt." Tāds guru nekam neder, un arī tāds māceklis nekam neder. Guru pieņemšana ir ļoti nopietna lieta. Mums nopietni jāmeklē īstens garīgais skolotājs, kurš var atrisināt dzīves jautājumus. Iet pie garīgā skolotāja vajag tikai tam, kurš patiešām vēlas izkļūt no liesmojošās materiālās esamības uguns.

Šrīmad-Bhāgavatamā (11.3.21.) teikts:

*tasmād guruṃ prapadyeta
jijñāsuḥ śreya uttamam
śabde pare ca niṣṇātām
brahmaṇy upaśamāśrayam*

Tam, kurš vēlas gūt dzīves augstāko svētību, jāuztic sevi guru. Šim guru labi jāpārzina Vēdu raksti un jāzina to secinājumi. Turklāt viņam jābūt apveltītam ne tikai ar labām rakstu zināšanām, bet arī savā dzīvē stingri jāievēro Vēdu principi, nekad neatkāpjoties no tiem. Guru vairs nedrīkst tikties pēc bagātības, sievietēm un slavas; viņam pilnīgi jāveltī sevi garīgajai dzīvei un jāuztic sevi Dieva Augstākajai Personībai – Krišnam. Cilvēkam jācenšas sameklēt šādu personību un tad pieņemt viņu par garīgo skolotāju.

Jamarādžas kalpi atbildēja ļoti pareizi. Viņi paši neizdomāja nekādus reliģijas vai bezdievības principus. Jamadūtas teica to, ko bija dzirdējuši no sava garīgā skolotāja, Jamarādžas. *Mahājano yena gataḥ sa panthāḥ*: ir jāseko mahādžanam, autoritatīvai personībai. Jamarādža ir viens no divpadsmit autoritātēm. Tāpēc, teikdami *śuśrūma*: "Mēs to esam dzirdējuši no sava skolotāja, Jamarādžas," jamadūtas atbildēja pilnīgi pareizi.

Devītā nodaļa. Sods

Jamadūtas turpināja: "Visu cēloņu augstākais cēlonis, Nārājana, atrodas savā garīgās valstības mājvietā, tomēr ar trijām materiālās dabas īpašībām – skaidrību, kaislībām un neziņu – Viņš valda pār visu kosmisko izpausmi. Tādā veidā visas dzīvās būtnes saņem dažādas īpašības, dažādus vārdus (t.i., sauc sevi par brāhmaniem, kšatrijiem un vaišjām), dažādus pienākumus saskaņā ar varnāšramas iekārtu un dažādus veidolus. Tādējādi Nārājana ir visas kosmiskās izpausmes cēlonis.

Saule, uguns, debesis, gaiss, padievi, mēness, vakars, diena, nakts, virzieni, ūdens, zeme un Pati Virsdvēsele ir dzīvās būtnes darbības liecinieki. Ja visi šie daudzie liecinieki apstiprina, ka būtne ir novirzījusies no savu pienākumu ceļa, tad tā ir sodāma. Ikviens, kas darbojas auglīgi, ir sodāms saskaņā ar saviem grēcīgajiem darbiem.

Ak, Vaikunthas iemītnieki, jūs esat bezgrēcīgi! Turpretī tie, kas atrodas šajā materiālajā pasaulē, ir auglīga darba darītāji – vienalga, vai viņi darbojas dievbijīgi vai bezdievīgi. Viņi var darboties gan vienā, gan otrā veidā, jo tos ir piesārņojušas trīs dabas īpašības, un viņiem jādzīvo saskaņā ar tām. Tas, kurš ir pieņēmis materiālo ķermeni, nevar būt bezdarbīgs, un tas, kurš pakļauts materiālās dabas īpašībām, neizbēgami grēko. Tāpēc sodāmas ir visas dzīvās būtnes, kas atrodas šajā materiālajā pasaulē. Tādējādi, atbilstoši tam, cik dievbijīgu un bezdievīgu darbu būtne šajā dzīvē ir paveikusi, tai nākamajā dzīvē jābaida un jācieš atbilstošās karmas sekas." (Šrīmad-Bhāgavatama 6.1.41.-45.)

Visu darbību cēlonis

Švētāšvatara Upanišada (6.8.) mums pavēstī:

na tasya kāryaṁ karaṇaṁ ca vidyate
na tat-samaś cābhyaadhikaś ca dṛśyate
parāsyā śaktir vividhaiva śrūyate
svābhāvīkī jñāna-bala-kriyā ca

Dieva Augstākā Personība, Nārājana, ir visvarena un visspēcīga. Kungam ir visdažādākās enerģijas, tāpēc Viņš var atrasties Savā mājvietā un tajā pat laikā bez kādām pūlēm uzraudzīt un ietekmēt visu kosmisko izpausmi, izmantojot triju materiālās dabas īpašību – skaidrības, kaislību un neziņas – mijiedarbību. Šajā mijiedarbībā rodas dažādi veidoli, ķermeņi, darbības un izmaiņas, un tas viss notiek nevainojami. Kungs ir pilnīgs, tāpēc viss notiek tā, it kā Viņš Pats visu uzraudzītu un visā piedalītos.

Tomēr ateistiskie ļaudis, triju materiālās dabas īpašību pārklāti, nespēj saskatīt, ka visas darbības augstākais cēlonis ir Nārājana. Kungs Krišna to apstiprina Bhagavad-gītā (7.13.):

tribhir guṇa-mayair bhāvair
ebhiḥ sarvam idaṁ jagat
mohitaṁ nābhijānāti
mām ebhyaḥ param avyayam

"Visa pasaule, triju īpašību maldināta, nepazīst Mani. Es stāvu pāri īpašībām un esmu neizsmeļams."

Būtnes ir spiestas darboties

Visaugstajam Kungam ir trīs enerģijas: iekšējā enerģija (*parā-śakti*), robeženerģija un ārējā enerģija. Dzīvās būtnes pieder robeženerģijai, jo tās var nonākt vai nu Dieva Kunga iekšējās, vai ārējās enerģijas varā. Pēc savas dabas dzīvās būtnes pieder pie parā-śakti, taču, kad tās nonāk materiālās enerģijas varā, viņas tiek sauktas par kšētra-gja-śakti, t.i., materiālā lauka zinātājām. Citiem vārdiem sakot, Dieva iekšējā, tiešā, enerģija ir garīga (*para*), un dzīvās būtnes pēc dabas ir tādas pašas (*para*), taču saskarsmē ar materiālo enerģiju (*kšētru*) dzīvā būtne sāk uzskatīt materiālo ķermeni par sevi un tādējādi ir spiesta darboties, izmantojot piecus jutekļus.

Jamadūtas norāda, ka ikvienam materiālajā ķermenī ir jād darbojas. Jāstrādā ir gan skudrai, gan zilonim. Skudra var pārtikt no mazas cukura drupatiņas. Zilonim katru dienu pārtikai vajag trīssimt kilogramu barības. Taču, lai to saņemtu, gan vienam, gan otram ir jāstrādā. Nejēgas uzskata, ka vaišnavi nestrādā, taču vaišnavi divdesmit četras stundas diennaktī strādā Krišnas labad. Viņi nav dīki dienaszagļi. Atrodoties materiālajā pasaulē, mums ir jāstrādā, taču mēs strādājam Krišnas labā. Tas patiesībā nav darbs jeb karma: tā ir dharma – reliģija dzīvē. Kamēr cilvēks nestrādā Krišnas labā, visi viņa pūliņi ir adharma – bezdievīga jutekļu apmierināšana.

Cilvēku iedalījums pēc dabas

Īstenais dzīves mērķis ir Krišnas iepriecināšana, un varnāšrama-dharma ir iekārta, kas dod cilvēku sabiedrībai iespēju īstenot šo mērķi. Saskaņā ar varnāšramas iekārtu, sabiedrība tiek sadalīta četrās garīgajās kārtās (*āšramos*) un četrās sabiedriskajās kārtās (*varnās*). Garīgās kārtas ir brahmačārī (skolnieki, kas ievēro dzimumatturību), grihasthas (ģimenes cilvēki, kas dzīvo saskaņā ar rakstu ierobežojumiem), vānaprasthas (tie, kas aizgājuši no darba dzīves) un sanjāsī (cilvēki atsacīšanās kārtā). Četrās sabiedriskās kārtas ir brāhmani (intelektuāļi), kšatriji (karotāji un pārvaldnieki), vaišjas (lauksaimnieki un tirgotāji) un šūdras (vienkāršā darba strādnieki). Ja cilvēku sabiedrība neseko varnāšrama-dharmas principiem, tā īpaši neatšķiras no dzīvnieku sabiedrības. Patiešām, civilizācija sākas tad, kad ļaudis pieņem sabiedrības iedalījumu četrās sabiedriskajās un četrās garīgajās kārtās saskaņā ar cilvēku īpašībām un darbību. Kā Krišna Bhagavad-gītā saka (4.13.), *cātur-varṇyaṁ mayā sṛṣṭaṁ guṇa-karma-vibhāgaśaḥ*: "Es esmu radījis četras sabiedrības kārtas atbilstoši ļaužu īpašībām un darbībai."

Materiālajā pasaulē mēs saskaramies ar noteiktu dabas īpašību kopumu un atbilstoši tam veidojam

savu raksturu un izturēšanos; saskaņā ar to mēs tiekam pieskaitīti noteiktai sabiedrības kategorijai. Mūsdienās daudzi iebilst, ka kastu sabiedrība vairs nedrīkst pastāvēt, taču kā gan var neņemt vērā sabiedrības dabisko iedalījumu šķirās? Ir jāpastāv saprātīgo ļaužu kārtai jeb brāhmaniem, kas pārējai sabiedrībai var dot vēdiskās zināšanas. Ir jāpastāv kšatriju kārtai, kas pārvalda sabiedrību un aizsargā to. Ir jāpastāv tirgotāju un lauksaimnieku kārtai, vaišjām, kas tirgojas un veic tādus pienākumus kā govju aizsargāšana. Jāpastāv arī šūdru kārtai, kas kalpo pārējām kārtām. Visi ļaudis saskaņā ar savām gunām jeb dabu pieskaitāmi šīm četrām kārtām.

Noliktais pienākums un nelikumīga darbība

Lai kāda arī būtu mūsu varna vai āšrams, darbības pilnība ir Višnu jeb Krišnas iepriecināšana. Dievs Kungs Bhagavad-gītā (3.9.) saka:

*yajñārthāt karmaṇo 'nyatra
loko 'yaṁ karma-bandhanaḥ
tad-arthaṁ karma kaunteya
mukta-saṅgaḥ samācara*

"Darbs ir jāveic kā ziedojums Višnu, citādi tas piesaista materiālajai pasaulei. Tāpēc, ak, Ardžuna, dari savu nolikto pienākumu Viņam par prieku, un tu aizvien būsi brīvs no darbības važām." Tāda ir cilvēka dzīves būtība. Mums ir jāstrādā, tāpēc strādāsim Krišnas labā. Tad mēs būsim brīvi no visām grēku sekām.

Bet, ja darbosimies, lai apmierinātu savus jutekļus, tad mūžu pēc mūža mēs nespēsim izrauties no darbības saitēm. Kamēr vien cilvēks turpina dzīties pēc jutekļu apmierinājuma, viņš nespēj izkļūt no atkārtotas dzimšanas un nāves važām.

Čaitanja Mahāprabhu norāda: *jīvera 'svarūpa' haya-kṛṣṇera 'nitya-dāsa'* (Čaitanja-čaritāmrita, Madhja-līla 20.108.). "Dzīvās būtnes dabiskais stāvoklis ir mūžīga kalpošana Krišnam." Ja būtne pieņem šo stāvokli, tā ir glābta; pretējā gadījumā – ne.

Kā gan darbojas tas, kurš ir kļuvis par Krišnas kalpu? Prahlāda Mahārādža to paskaidro Šrīmad-Bhāgavatamā (7.5.23.):

*śravaṇaṁ kīrtanaṁ viṣṇoḥ
smaraṇaṁ pāda-sevanam
arcanaṁ vandanāṁ dāsyāṁ
sakhyam ātma-nivedanam*

"Klausīšanās un Kunga Višnu pārpasaulīgā svētā vārda, veidola, īpašību, piederumu un spēļu apdziedāšana, atcerēšanās, kalpošana Kunga lotospēdām, pazemīga Kunga godināšana, lūgšana, kalpošana Kungam, draudzība ar Kungu un visa uzticēšana Viņam ir deviņi tīras garīgās kalpošanas paņēmieni."

Lai nopietni kalpotu šādā veidā, cilvēkam jāpieņem garīgās dzīves vadošie principi: jāatturas no gaļas ēšanas, neatļautiem dzimumsakariem, apreibināšanās un azarta spēlēm. Tas dod iespēju daudzinaut Harē Krišnas mahāmantru un pastāvīgi kalpot Dievam Kungam kādā no deviņiem minētajiem veidiem. Ja mēs pieņemam šo autoritatīvo ieteikumu, tad mūsu mūžs vainagojas panākumiem gan garīgi, gan materiāli. Pretējā gadījumā mums jāiztiek ar jutekļu apmierināšanu un grēkošanu, jācieš kā suņiem un cūkām un pastāvīgi jādzimst, jānoveco, jāslimo un jāmirst.

Aizmiršana

Mēs uzskatām šo ķermeni par sevi, domājot: "Es esmu šis ķermenis." Taču patiesībā mēs esam nevis ķermenis, bet gan ķermeņa īpašnieks; gluži tāpat kā mēs esam nevis dzīvoklis, bet gan dzīvokļa

īpašnieks vai iemītnieks. Dvēsele tiek apzīmēta ar vārdu *dehī* – "tas, kuram pieder ķermenis". Raugoties uz savu ķermeni, mēs sakām: "Tā ir mana roka, tā ir mana kāja." Mēs nesakām: "Es esmu roka, es esmu kāja." Tomēr maldīgā doma, ka mēs esam ķermenis, saglabājas. Ķermenis nav nekas cits kā mašīna, kurā brauc dvēsele. Reizēm, kad satiksmes negadījumā tiek sadauzīta pavisam jauna automašīna, vadītājs ļoti pārdzīvo zaudējumu, aizmirstot, ka viņš pats nav šī mašīna. Tas notiek ahankāras dēļ, un ahankāra ir neīstais "es" – maldīgais priekšstats, ka "es esmu īpašnieks".

Neziņas dēļ mēs esam aizmirsuši savu agrāko ķermeni. Pat šajā dzīvē mēs neatceramies, ka reiz bijām bērni un gulējām māmiņai klēpī. Mūsu dzīvē tik daudz kas ir noticis, taču mēs to visu neatceramies. Ja mēs nespējam atminēties pat to, kas noticis šajā dzīvē, tad kā gan mēs varam atcerēties iepriekšējo mūžu?

Cilvēks darbojas grēcīgi tāpēc, ka viņš neatceras, ko ir darījis iepriekšējā dzīvē un kā saņēmis šo materiāli sasaistīto ķermeni, kas pakļauts triju veidu ciešanām – tām, kas rodas no ķermeņa un prāta, tām, ko rada citas dzīvās būtnes, un tām, ko izraisa dabas katastrofas. Kungs Rišabhadēva Šrīmad-Bhāgavatamā (5.5.4.) norāda: *nūnarī pramattaḥ kurute vikarma yad indriya-prītaya āpṛnoti* – cilvēks, kas savā neprātā tiecas apmierināt jutekļus, nekavējas darīt grēcīgus darbus. *Na sādhu manye*: tas nav labi. *Yata ātmano 'yam asann api kleśada āsa dehaḥ*: šo grēku dēļ būtne saņem citu ķermeni, kurā tā cieš tāpat kā šajā ķermenī, t.i., viņa cieš savu agrāko grēku dēļ.

Cilvēks, kuram nav vēdisko zināšanu, vienmēr darbojas, neapjēdzot, ko viņš ir darījis pagātnē, ko viņš dara pašlaik un kādas ciešanas viņu sagaida nākotnē. Šāds cilvēks dzīvo pilnīgā tumsībā. Tāpēc Vēdās teikts *tamasi mā*: "Nedzīvo tumsā!" *Jyotir gama*: "Nāc uz gaismu!" Šī gaisma ir Vēdu zināšanas, ko cilvēks var saprast tad, kad viņš ir pacēlies skaidrības līmenī vai arī, garīgi kalpojot garīgajam skolotājam un Visaugstajam Kungam, pacēlies vēl augstāk par skaidrību.

Caur kalpošanu gūtās zināšanas

Tas, kādā veidā kalpošana Kungam un garīgajam skolotājam dod Vēdu zināšanas, aprakstīts Švētāšvatara Upaniśadā (6.23.):

*yasya deve parā bhaktir
yathā deve tathā gurau
tasyaite kathitā hy arthāḥ
prakāśante mahātmanah*

"Visa Vēdu zināšanu jēga pati par sevi atklājas tām diženajām dvēselēm, kuras stingri tic Dievam Kungam un garīgajam skolotājam." Vēdās teikts: *tad-vijñānārtham sa gurum evābhigacchet*. Ir jāiet pie garīgā skolotāja, kurš pilnībā pārzina Vēdas, un jāseko viņa norādījumiem, lai kļūtu par Dieva Kunga bhaktu. Kas tā darīs, tam atklāsies Vēdu zināšanas. Un, kad šīs zināšanas ir iegūtas, cilvēkam vairs nav jāpaliek materiālās dabas tumsā.

Saskarsmē ar materiālās dabas īpašībām – skaidrību, kaislībām un neziņu – dzīvā būtne iegūst noteikta veida ķermeni. Piemēram, tas, kurš saskaras ar skaidrību, kļūst par īstenu brāhmanu. Šāds brāhmans zina pagātni, tagadni un nākotni, jo viņš lasa Vēdu rakstus un uz visu raugās ar rakstu acīm (*śāstra-caḥṣuḥ*). Brāhmans var uzzināt, kāda bijusi viņa iepriekšējā dzīve, saprast, kādēļ viņš atrodas šajā ķermenī, kā atbrīvoties no maijas važām un nekad vairs nepieņemt materiālo ķermeni. Tas viss ir iespējams, ja cilvēks atrodas skaidrībā. Taču parasti materiālās pasaules dzīvās būtnes ir iegrimušas kaislībās un neziņā.

Tas, kurš atrodas neziņā, nespēj saprast, kāda ir bijusi viņa iepriekšējā dzīve un kāda būs nākamā; viņš domā tikai par šo ķermeni. Un, pat ja būtne, kas atrodas neziņā, ir saņēmusi cilvēka ķermeni, tā, gluži kā dzīvnieks, domā tikai par pašreizējo ķermeni, jo dzīvnieks, neziņas pārklāts, domā, ka dzīves

augstākais mērķis ir tūlītēja laime – ēšana un dzimumsakari. Cilvēkam ir jābūt izglītotam un jāprot pacelties augstāk par šo līmeni, lai saprastu savu iepriekšējo dzīvi un to, kādā veidā viņš var sasniegt labāku dzīvi. Ir pat tāda grāmata "Bhriḡu-samhita", kas pēc astroloģiskiem aprēķiniem ļauj uzzināt, kas noticis iepriekšējās un šajā dzīvē un kas notiks nākotnē. Tā vai citādi, cilvēkam jāiepazīst sava pagātne, tagadne un nākotne. Tas, kurš domā tikai par šo ķermeni un visiem spēkiem cenšas apmierināt jutekļus, atrodas dziļā neziņā. Viņa nākotne ir ļoti, ļoti tumša. Nākotne aizvien ir tumša tam, kurš ir rupjas neziņas klāts. It īpaši šajā laikmetā sabiedrība atrodas neziņā, tāpēc ikviens domā, ka viss beidzas ar šo ķermeni, un ļaudīm nerūp pagātne vai nākotne.

Desmitā nodaļa. Nākamā dzīve atkarīga no mums pašiem

Jamadūtas turpināja: "Ak, labākie no padieviem! Mēs redzam trīs dažādus dzīvo būtņu veidus, kuru cēlonis ir triju materiālās dabas īpašību radītais piesārņojums. Tādējādi dzīvās būtnes ir mierīgas, nemierīgas un muļķīgas; laimīgas, nelaimīgas un pa pusei laimīgas, pa pusei nelaimīgas; dievbijīgas, bezdievīgas un daļēji dievbijīgas. Mēs varam secināt, ka būtņu nākamajā dzīvē šie trīs materiālās dabas veidi izpaudīsies tāpat. Ja tagad ir pavasaris, tad mēs varam saprast, kāds laiks ir bijis pirms tam un kāds laiks būs pēc tam. Gluži tāpat, ja būtne ir laimīga, cieš vai priecājas un cieš, tad pēc tā var spriest par viņas dievbijīgo un bezdievīgo darbību iepriekšējās un nākamajās dzīvēs.

Visvarenais Jamarādža ir tikpat augsts kā Kungs Brahma, jo, atrazdamies savā mājvietā un visu būtņu sirdīs Paramātmāzskatā, viņš prātā vēro dzīvās būtnes agrāko darbību un saprot, kā dzīvā būtne darbosies nākamajās dzīvēs.

Guļošs cilvēks sapnī darbojas saskaņā ar miegā pieņemto ķermeni, un viņš uzskata to par sevi. Gluži tāpat būtne pielīdzina sevi šim ķermenim, ko ir ieguvusi ar savu agrāko dievbijīgo un bezdievīgo darbību, un nespēj iepazīt savu iepriekšējo un nākamo dzīvi." (Šrīmad-Bhāgavatama 4.1.46.-49.)

Atbrīvošanās no pagātnes, tagadnes un nākotnes karmas

Šeit jamadūtas norāda, ka triju materiālās dabas īpašību darbība un tās sekas parādās šajā dzīvē. Piemēram, daļa cilvēku ir ļoti laimīgi, daļa ļoti cieš un daļa gan priecājas, gan cieš. Tādā stāvoklī viņi ir nonākuši, saskaroties ar materiālās dabas īpašībām – skaidrību, kaislībām un neziņu. Tā kā šie dažādie stāvokļi parādās šajā dzīvē, mēs varam pieņemt, ka dzīvās būtnes atbilstoši savai saskarsmei ar dažādām materiālās dabas īpašībām arī savās nākamajās dzīvēs būs laimīgas, cietīs vai arī atradīsies starpstāvoklī starp laimi un ciešanām. Tāpēc vislabākais ir izbeigt saskarsmi ar trijām materiālās dabas īpašībām un aizvien atrasties augstāk par to radītajiem sārņiem. Šāds stāvoklis iespējams tikai tad, kad cilvēks pilnībā veltī sevi garīgajai kalpošanai Dievam Kungam. Krišna Bhagavad-gītā (14.26.) to apstiprina:

*mām ca yo 'vyabhicāreṇa
bhakti-yogena sevate
sa guṇān samatītyaitān
brahma-bhūyāya kalpate*

"Tas, kurš pilnībā veltī sevi garīgajai kalpošanai un nekad nenoiet no šī ceļa, tūlīt paceļas pāri materiālās dabas īpašībām un nonāk Brahmana līmenī." Ja cilvēks pilnībā neveltī sevi kalpošanai Kungam, viņš pārklājas ar triju materiālās dabas īpašību radītajiem sārņiem un saņem gan laimi, gan ciešanas atkarībā no tā, cik smagus grēkus ir pastrādājis.

Ķermeņu nomaiņa

Visaugstais Kungs ir iecēlis Jamarādžu par tiesnesi, kurš nolemj, kāds sods pienākas grēciniekiem. Tādējādi nāves brīdī visas būtnes saskaņā ar savu darbību saņem noteiktu ķermeni un nonāk noteiktā

vietā. Śrīmad-Bhāgavatamā (3.31.1.) Kungs Kapila norāda:

*karmaṇā daiva-netreṇa
jantur dehopapattaye
striyāḥ praviṣṭa udaram
puṁso retaḥ-kaṇāśrayaḥ*

"Dzīvā būtne – dvēsele – Visaugstā Kunga uzraudzībā saskaņā ar savas darbības sekām ar vīrieša sēklu nonāk sievietes klēpī, lai saņemtu noteikta veida ķermeni."

Mēs mainām savus ķermeņus ik dienas, ik mirkli. To sauc par augšanu, taču patiesībā tā ir ķermeņu nomaiņa. Augt nozīmē atstāt veco ķermeni un pieņemt jaunu. Pajiet daži gadi, un mēs redzam, ka bērns ir izaudzis par zēnu un zēns par jaunekli. Tas nozīmē, ka viņš ir nomainījis savu ķermeni. Gluži tāpat, kad šis ķermenis vairs nav derīgs dzīvošanai, mums tas ir jāatstāj un jāpieņem cits, tāpat kā mēs pametam savas drēbes, kad tās ir vecas un novalkātas.

Ķermeņu nomaiņa notiek augstākās varas (*daiva-netreṇa*) vadībā. Būtnei saskaņā ar savu dievbijīgo un bezdievīgo darbību jānonāk noteiktā stāvoklī, jāsaņem noteikta veida ķermenis un jācieš. Mūsu ciešanas ir ādhibhautika, ādhjātmika un ādhidaivika. Ādhjātmikas ciešanas rada mūsu pašu ķermenis un prāts, ādhibhautikas ciešanas rada citas dzīvās būtnes, un ādhidaivikas ciešanas rada augstākā vara (*dēvas*); tās ir nelaimes, pret kurām mēs neko nevaram iesākt. Zemestrīces, sausums, plūdi un bads – pret šīm nelaimēm mēs esam bezspēcīgi. Gluži tāpat pēc nāves augstākā vara piešķir mums noteikta veida ķermeni, un mēs nevaram teikt: "Nē, kungs! Es nevēlos šādu ķermeni." Mums tas ir jāpieņem.

Nelielā neatkarība

Atkārtoti dzimstot un mirstot tik daudzos materiālos ķermeņos, mēs aizmirstam, ka esam neatņemamas Dieva daļiņas, ka mums ir ļoti tuvas attiecības ar Viņu, un ka tā vai citādi mēs esam nonākuši šajā materiālajā pasaulē. Ļoti grūti ir precīzi pateikt, kā šī aizmīšana ir sākusies. Un, lai gan jau kopš neatminamiem laikiem mēs neesam atcerējušies Krišnu, Viņš ir tik žēlsirdīgs, ka atgādina mums mūsu garīgo būtību un saikni ar Viņu – to, ka mēs esam mazas Viņa daļiņas. Krišna ierodas Pats un māca mums to, ko esam aizmirsuši. Un, aizejot no šīs pasaules, Krišna atstāj rakstus, it īpaši Bhagavad-gītu, kurā Viņš lūdz: *sarva-dharmān parityajya mām ekaṁ śaraṇam vraja*. "Lūdzu, atmet visas savas muļķības un uztici sevi Man! Es tevi visādā ziņā aizsargāšu." (Bhagavad-gīta 18.66.)

Krišna ir visu dzīvo būtņu tēvs. Viņš nav laimīgs, jo dvēseles šajā materiālajā pasaulē dzīvo gluži kā cūkas. Tāpēc Viņš sūta šurp Savus pārstāvjus. Piemēram, Viņš atsūtīja Savu dēlu – Kungu Jēzu Kristu. Kungs Jēzus teica, ka viņš ir Dieva dēls. Mēs visi esam Dieva dēli, taču šis dēls Viņam bija īpaši mīļš, un tas tika atsūtīts uz noteiktu vietu, lai sauktu saistītās dvēseles atpakaļ mājās pie Dieva.

Taču, ja saistītās dvēseles par visu varu grib palikt šeit, ko gan Krišna vai Viņa kalps var padarīt? Tie atļauj mums turpināt materiālistisko darbību, jo pirmais nosacījums izklūšanai no materiālā cietuma ir mūsu vēlme no tā izklūt. Taču, kad mums galu galā apnīk šis stāvoklis, mēs lūdzam: "Mans dārgais Kungs! Es tik ilgu laiku esmu kalpojis iekārei, dūsmām un alkatībai, taču tās joprojām ir neapmierinātas, Nu es vairs nevēlos tām kalpot. Mans dārgais Kungs Krišna! Tagad mans saprāts ir atmodies, un es nāku pie Tevis. Lūdzu, ļauj man kalpot Tev!"

Dzīvā būtne ir Kunga robeženerģija (*tataṣṭha-śakti*), un tas nozīmē, ka tā var izvēlēties atrašanos vai nu Krišnas zemākās, materiālās enerģijas varā, vai Viņa augstākās, garīgās enerģijas varā. Mēs, bhaktas, esam izvēlējušies Krišnas apziņu. Citiem vārdiem sakot, mēs esam bijuši ar mieru uzticēt sevi Krišnam un paļauties uz Viņa iekšējās, garīgās enerģijas aizsardzību. Sevis uzticēšana Krišnam sākas ar Harē Krišnas mantras daudzināšanu: Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē. Vārds "Harē" norāda uz Krišnas bhakti enerģiju, vārds "Krišna" nozīmē

"visupievilcīgā Dieva Augstākā Personība" un "Rāma" nozīmē "Augstākais Baudītājs".

Taču ir daudz tādu, kuri nenāk, jo viņi nav ar mieru pakļauties Krišnas garīgajai enerģijai; un Krišna neiejaucas. Viņš saka: "Jūs varat vai nu palikt materiālajā pasaulē, vai nākt pie Manis – kā vēlaties." Mums ir dota neliela neatkarība un saprāts, lai atšķirtu to, kas ir jādara, no tā, kas nav jādara.

Mostieties!

Auss ir vissvarīgākais orgāns, lai mācītos to, kas ir jādara un kas nav jādara, lai galu galā sasniegtu kaut ko labu. Mums ir jāuzklausā augstākā autoritāte. Naktī mēs mierīgi guļam, nedomājot, ka kāds varētu atnākt un nocirst mums galvu. Taču dzirde neguļ pat tad, kad mēs guļam. Ja kāds sauc: "Mosties! Mosties! Tevi grib nogalināt!" tad mēs varam izglābties. Gluži tāpat mēs pašlaik guļam materiālās dabas ietekmē. Liekas, ka mēs esam nomodā un darbojamies, taču patiesībā darbojas prakriti (materiālā daba), nevis mēs. Mēs esam spiesti darboties atbilstoši dažādām materiālās dabas īpašībām, ar kurām esam saskārušies. Lai gan mēs paši guļam, dzirde neguļ, un tā mums palīdz izkļūt no neziņas. Ja mēs uzklausām pareizo cilvēku – garīgo skolotāju – un Vēdu rakstus, tad varam atmosties un atgriezties savā sākotnējā, dabiskajā stāvoklī un kļūt par mūžīgiem Krišnas kalpiem. Tāpēc pirmais noteikums ir šravana – klausīšanās par Krišnu. Vienkārši klausoties par Krišnu, mēs gluži dabiski pamodīsimies. Vēdās teikts: *uttiṣṭhata jāgrata prāpya varān nibodhata*. "Mostieties! Celieties! Saprotiet, cik liela svētība ir šī cilvēka dzīve! Izmantojiet to un atbrīvojieties no materiālās dabas īpašību važām!" Bhagavad-gītā (7.14.) Krišna paskaidro, kā to panākt:

*daivī hy eṣā guṇa-mayī
mama māyā duratyayā
mām eva ye prapadyante
māyām etān taranti te*

"Šo Manu dievišķo enerģiju, kas sastāv no trijām materiālās dabas īpašībām, ir ļoti grūti pārvarēt. Taču tiem, kuri uzticējuši sevi Man, tā nav nekāds šķērslis." Uzticiet sevi Krišnam un apzinieties Krišnu! Cilvēka dzīvības veidā tas ir vienīgais uzdevums.

Vienpadsmitā nodaļa. Jutekļu pasaule

Jamadūtas turpināja: "Augstāk par piecām maņām, pieciem darbīgajiem jutekļiem un pieciem jutekļu priekšmetiem atrodas sešpadsmitais elements – prāts. Augstāk par prātu atrodas septiņpadsmitais elements – dvēsele jeb dzīvā būtne, kas viena pati sadarbibā ar pārējiem sešpadsmit elementiem bauda materiālo pasauli. Dzīvā būtne nonāk trejādos stāvokļos: tā ir laimīga, tā cieš un tā gan priecājas, gan cieš.

Smalkajam ķermenim ir sešpadsmit daļas: piecas maņas, ar kurām tiek iegūtas zināšanas, pieci darbīgie jutekļi, pieci jutekļu apmierināšanas priekšmeti un prāts. Šo smalko ķermeni ir radījušas trīs materiālās dabas īpašības. Tas ir veidots no nepārvarami stiprām vēlmēm, un tādēļ tas liek dzīvajai būtnei pārceļot no viena ķermeņa otrā un kļūt par cilvēku, dzīvnieku vai padievu. Saņēmusi padieva ķermeni, būtne ļoti priecājas, saņēmusi cilvēka ķermeni, tā vienmēr skumst, un dzīvnieka ķermenī tā pastāvīgi baidās. Taču visos šajos apstākļos būtne patiesībā smagi cieš. Šo ciešanu pilno stāvokli sauc par samsriti jeb pārceļošanu materiālajā dzīvē.

Nesaprātīgā iemiesotā dzīvā būtne, nespējama valdīt pār saviem jutekļiem un prātu, ir spiesta darboties tā, kā to nosaka materiālās dabas īpašības, pat ja tas ir pretrunā ar viņas vēlmēm. Tā ir kā zīdītārpīņš, kas pats no savām siekalām izgatavo kūniņu un vairs nespēj izkļūt no tās ārā. Dzīvā būtne sapinas pati savas auglīgās darbības tīklā un nespēj no tā atbrīvoties. Viņa aizvien ir apjukusi, un tai nākas mirt atkal un atkal.

Neviena dzīvā būtne ne mirkli nespēj būt bezdarbīga. Tai ir jādarbojas, sekojot savai dabiskajai triju materiālās dabas īpašību noteiktajai tieksmei, jo šī tieksme ar varu liek būtnei darboties noteiktā veidā. Dzīvās būtnes veiktā auglīgā darbība – vienalga, vai tā ir dievbijīga vai bezdievīga – ir būtnes vēlmju piepildīšanas neredzamais cēlonis. Šis neredzamais cēlonis ir dažādo dzīvās būtnes ķermeņu avots. Savas ārkārtīgi spēcīgās vēlmes dēļ dzīvā būtne piedzimst noteiktā ģimenē un saņem ķermeni, kas ir līdzīgs mātes vai tēva ķermenim. Tādējādi rupjie un smalkie ķermeņi rodas atbilstoši būtnes vēlmei.

Tā kā dzīvā būtne ir saistījusies ar materiālo dabu, viņa atrodas ļoti bēdīgā stāvoklī. Taču, ja, atrodoties cilvēka dzīvības veidā, tā nodibina attiecības ar Dieva Augstāko Personību vai Viņa bhaktu, tad tā no šī stāvokļa var izkļūt." (Šrīmad-Bhāgavatama 6.1.50.-55.)

Jutekļu prasības

Šajos pantos aprakstīts, kā dzīvā būtne, saskaroties ar materiālās dabas īpašībām, nonāk materiālā ķermeņa važās. Ikviens izmanto darbā savas rokas, kājas un citus jutekļus, lai sasniegtu iecerēto mērķi. Citiem vārdiem sakot, būtne cenšas baudīt piecus jutekļu priekšmetus – formu, skaņu, garšu, smaržu un taustes sajūtas –, nezinādama, ka īstenais dzīves mērķis ir Visaugstā Kunga iepriecināšana. Dzīvā būtne nav klausījusi Dievu Kungu, tāpēc tā ir iesprostota materiālajā pasaulē, kur saskaņā ar savām iegribām cenšas uzlabot savu stāvokli, nedomājot par Dieva Augstākās Personības norādījumu pildīšanu. Tomēr Visaugstais Kungs ir tik žēlsirdīgs, ka ierodas Pats, lai mācītu apjukušajām dzīvajām būtnēm paklausīgi darboties un tad pakāpeniski atgriezties mājās, pie Dieva, kur tās var dzīvot mūžīgi, mierīgi, svētlaimīgi un ar zināšanām.

Materiālajā pasaulē dzīvajai būtnei ir ķermenis, kas ir ļoti sarežģīts materiālo elementu veidojums. Un, kā norādīts 50. pantā ar vārdiem *ekas tu*, būtne ar šo ķermeni cīnās viena pati. Piemēram, ja cilvēks peld okeānā, viņam ar visu jātiek galā pašam. Okeānā var peldēt arī daudzi citi cilvēki un ūdens iemītnieki, taču peldētājam jā rūpējas par sevi pašam, jo neviens cits viņam nepalīdzēs. Tāpēc šajā pantā norādīts, ka septiņpadsmitajam, t.i., dvēselei, jādarbojas vienai pašai. Lai gan tā cenšas radīt sabiedriskās attiecības, draudzību un mīlestību, galu galā tai var palīdzēt vienīgi Krišna – Visaugstais Kungs. Tāpēc dvēselei jādomā vienīgi par to, kā iepriecināt Krišnu, kā uzticēt sevi Viņam un kā izpelnīties Viņa žēlastību. Tāda ir arī Krišnas vēlme. Bhagavad-gītā (18.66.) Viņš saka: *sarva-dharmān parityajya mām ekaṁ śaraṇam vraja*. "Atmet visas izdomātās reliģijas un uztici sevi Man!"

Materiālās pasaules apjukušie cilvēki cenšas apvienoties, taču, par spīti visiem mēģinājumiem nodibināt vienību starp ļaudīm un nācijām, viņiem nekas neizdodas. Katram pašam ir jācīnās ar daudzajiem materiālās dabas elementiem par savu pastāvēšanu. Tāpēc cilvēka vienīgā cerība, kā to iesaka Krišna, ir sevis uzticēšana Viņam, jo tikai Viņš var palīdzēt mums izkļūt no neziņas okeāna. Tāpēc Šrī Čaitanja Mahāprabhu lūgšanā saka:

*ayi nanda-tanuja kiṅkaram
patitam mām viṣame bhavāmbudhau
krpayā tava pāda-paṅkaja-
sthita-dhūli-sadṛṣam vicintaya*

"Ak, Krišna! Ak, mīļotais Nandas Mahārādžas dēls! Es esmu Tavs mūžīgais kalps, taču tā vai citādi esmu nokļuvis šajā neziņas okeānā un, lai kā es cīnītos, man nav glābiņa. Bet, ja Tu visžēlīgi izvilksi mani no šī okeāna un padarīsi par puteklīti pie Savām lotospēdām, es būšu glābts."

Arī Šrīla Bhaktivinoda Thākurs savā dziesmā saka: *anādi karama-phale, paḍi' bhavāṅṅava-jale, taribāre nā dekhi upāya*. "Mans dārgais Kungs! Es nespēju atcerēties, kad un kā esmu iekritis šajā neziņas okeānā, un es nespēju pats no tā izkļūt." Mums ir jāatceras, ka ikviens atbild pats par savu dzīvi. Ja atsevišķā būtne

kļūst par tīru Krišnas bhaktu, tā tiek izvilкта no neziņas okeāna. Tad viņas dzīve vainagojas panākumiem.

Ciešanas un prieks

Īstenībā materiālajā pasaulē prieka nemaz nav, it viss sagādā ciešanas. Ikviens cenšas ar juteklisku darbību kļūt laimīgs, taču šī veltīgā rosīšanās tikai noved pie nelaimēm un cerību sabrukuma. To sauc par maiju jeb maldiem.

Kungs Buda izprata materiālā prieka īsteno dabu. Jaunībā viņš bija princis, baudīja lielas bagātības un jutekļu priekus, taču vēlāk no šīm baudām atteicās. Nodevies meditācijai, viņš pārtrauca visu juteklisko darbību, kas ir cēlonis būtnes priekiem un ciešanām materiālajā pasaulē. Buda atteicās no savas karaļvalsts, lai mācītu, ka jutekliskā darbība nepalīdz sasniegt atbrīvi. Atbrīve ir izkļūšana no šīs pasaules prieku un ciešanu važām.

Budisms pārsvarā apskata ķermeniskās kategorijas. Triju materiālās dabas īpašību mijiedarbība ietekmē mūsu materiālos ķermeņus, un mēs saņemam ciešanas un prieku. Budisms māca, ka cilvēks var atbrīvoties no šīm ciešanām un priekiem, noārdot materiālo elementu kopumu, kas izpaužas kā fiziskais ķermenis. Budisma mērķis, nirvāna, ir stāvoklis, ko cilvēks sasniedz, atbrīvojoties no visa materiālā. Galu galā viss nepatīkamais un patīkamais pastāv tikai šī materiālā ķermeņa dēļ. Tomēr budisma filozofija mums neko nestāsta par dvēseli, kas ir ķermeņa īpašniece. Tādējādi budisms ir nepilnīgs.

Ja budisma filozofija ir nepilnīga, tas nebūt nenozīmē, ka Kungs Buda nav zinājis pilnīgo patiesību. Skolotājs var būt saņēmis maģistra grādu un, neskatoties uz to, mācīt saviem skolniekiem ābeci. Taču tas vēl nenozīmē, ka viņš pats zina tikai ābeci. Gluži tāpat jebkurš īpašām spējām apveltīts avatārs (*śaktyāveśa avatāra*) sludina Dieva apziņu saskaņā ar laiku, vietu un apstākļiem. Skolotājam ir maģistra grāds, bet skolnieki varbūt nav spējīgi apgūt visu to, ko skolotājs viņiem varētu mācīt.

Tāpēc pastāv dažādas reliģijas skolas, kā budisms un Šankarāčārjas mājāvādas filozofija. Gan budisti, gan mājāvādī aicina savus sekotājus atbrīvoties no ciešanām un baudām, kas pastāv jutekliskās darbības dēļ. Neviens īsts filozofs neieteic saviem sekotājiem tiekties pēc jutekliskas darbības. Beigās Buda izsaka domu: lai sasniegtu nirvānu, cilvēkam vispirms jānoārda ķermeņa materiālais veidojums. Citiem vārdiem sakot, ķermenis ir veidots no pieciem materiālajiem elementiem – zemes, ūdens, uguns, gaisa un ētera –, un tas ir visu ciešanu un prieku cēlonis. Kad šis veidojums ir noārdīts, ciešanas un prieki beidz pastāvēt.

Šankarāčārjas filozofija māca atbrīvoties no šī materiālo elementu kopuma un nonākt mūsu sākotnējā, garīgajā stāvoklī. Tādējādi mājāvādī sauklis ir *brahma satyam jagan mithyā* jeb "Brahmans, Absolūts, ir patiess, bet šī materiālā pasaule ir neīsta." Šankarāčārja noraidīja Budas filozofiju, kurā nekas nav teikts par garīgo dvēseli. Budas filozofija runā tikai par matēriju un atbrīvošanos no tās; tādējādi budisma mērķis ir saplūšana ar tukšumu.

Budisma un mājāvādas filozofijas atklāja tikai daļu patiesības. Šankarāčārjas mājāvādas filozofijā tiek atzīts Brahmans, gars, taču tas netiek aprakstīts pilnībā. Mājāvādas filozofija māca, ka, tiklīdz mēs sevi apzināties kā Brahmanu (*aham brahmāsmi*), visa mūsu darbība apstājas. Taču tas nav tiesa. Dzīvā būtne vienmēr ir darbīga. Var likties, ka meditācijā cilvēks spēj izbeigt visu juteklisko darbību, tomēr viņš meditē, un arī tā ir darbība.

Meditējot uz Brahmanu, mājāvādī domā: "Es esmu kļuvis par Dievu." Vienā ziņā ir pareizi domāt: "Es neatšķiros no Dieva," jo mēs kā garīgas dvēseles pēc īpašībām tiešām neatšķiramies no Dieva. Taču neviens nespēj līdzināties Dievam lieluma ziņā. Bhagavad-gītā (15.7.) Krišna paziņo, ka dzīvās būtnes

ir "Manas neatņemamās daļiņas". Krišna ir pilnībā garīgs (*sac-cid-ānanda*), tādēļ arī katrai gara daļiņai jābūt sač-čid-ānandai, tāpat kā zelta auskars pēc īpašībām neatšķiras no zelta, kas ir raktuvēs. Tomēr zelta auskars vēl nav zelta raktuves.

Mājāvādī kļūda ir tā, ka, pēc viņu domām, daļa var kļūt par veselumu. Mājāvādī pieņem, ka, tā kā viņi ir neatņemamas Dieva daļiņas, viņi ir Dievs. Tāpēc *Śrīmad-Bhāgavatamā* (10.2.32.) impersonālisti nosaukti par *aviśuddha-buddhayaḥ*: "Viņu saprāts ir netīrs, un viņi joprojām atrodas neziņā." Mājāvādī uzskata, ka, iegūstot zināšanas, viņi var saplūst ar Dievu, tāpēc tie viens otru uzrunā par Nārājanu. Tā ir liela kļūda. Mēs nevaram kļūt par Kungu Nārājanu. Nārājana ir vibhu, kas nozīmē "ļoti liels" vai "bezgalīgs", turpretī mēs esam anu – bezgala sīki. Mūsu garīgais izmērs ir viena desmittūkstošā daļiņa no mata gala. Tad kā gan saprātīgs cilvēks var teikt, ka viņš ir kļuvis par Dievu?

Šankarāčārja norādīja uz Brahmanu, mācīdams domāt: *ahaṁ brahmāsmi* – "es esmu garīga patība, es neesmu materiālais ķermenis." Tas atbilst Vēdām. Tas, kurš atrodas mukti jeb atbrīves līmenī, pilnībā saprot: "Es neesmu šis ķermenis; es esmu tīra garīga dvēsele." Taču ar to sevis apzināšanās vēl nebeidzas. Nākamais jautājums ir: "Ja es esmu mūžīga garīga dvēsele, tad kāda ir mana mūžīgā garīgā darbība?" Šī mūžīgā darbība ir garīgā kalpošana Krišnam.

Bhagavad-gītā (18.54.) Kungs Krišna apraksta, kā Brahmana apzināšanās noved līdz garīgajai kalpošanai:

*brahma-bhūtaḥ prasannātmā
na śocati na kāṅkṣati
samaḥ sarveṣu bhūtesu
mad-bhaktiṁ labhate parām*

"Tas, kurš atrodas pārpasaulīgā stāvoklī, tūlīt apzinās Augstāko Brahmanu un iegūst pilnīgu laimi. Viņš nekad neskumst un neko nevēlas. Viņš ir vienāds pret visām dzīvajām būtnēm. Šajā stāvoklī cilvēks uzsāk garīgo kalpošanu Man."

Lieli svāmī itin bieži runā par "Brahmana apzināšanās" sasniegšanu, taču paši nemaz neatbrīvojas no pasaulīgiem priekiem un ciešanām. Viņi cenšas palīdzēt cilvēkiem, domādami: "Manas valsts ļaudis tik ļoti cieš; es uzbūvēšu slimnīcu," vai arī "viņi ir neizglītoti; man jāuzceļ skola." Bet, ja cilvēks patiešām atrodas brahma-bhūtas līmenī, kāpēc gan viņam vajadzētu uzskatīt kādu noteiktu vietu par savu valsti? Mēs kā garīgas dvēseles īstenībā nepiederam nevienai valstij. Mēs saņemam ķermeni, un, kad tas tiek atstāts, tiek sarautas arī saites ar valsti, kurā tas dzimis. Šāda veida rūpes parāda, ka tā saucamās atbrīvotās personības vēl nav atbrīvojušās no pieķeršanās pasaulīgiem priekiem un bēdām. Tas nozīmē, ka viņas vēl nav kļuvušas liksmes pilnas, jo tas, kurš iekšēji liksmo, nežēlojas par apkārtējās pasaules postu. Tik daudz izglītotu sanjāsī ir atkal atgriezušies pie materiālās darbības, jo nav apzinājušies Brahmanu. Tas nav tik viegli. Kā jau tika paskaidrots, dabas īpašību ietekme ir ļoti stipra. Dzīvā būtne, kas sapinusies daudzveidīgā auglīgā darbībā, ir gluži kā zīdītārpiņš, kas ietinis sevi kokonā. Atbrīvoties ir ļoti grūti, ja mums nepalīdz Dieva Augstākā Personība.

Garīgie jutekļi

Īstenās zināšanas tiek iegūtas, izmantojot jutekļus kalpošanā Krišnam. Pašlaik mūsu prāts un jutekļi ir saistīti ar ķermeniskiem apzīmējumiem, piemēram, "es esmu amerikānis", "es esmu indietis", "es esmu anglis". Ar šādu apziņu mēs uzskatām, ka jutekļi ir jāizmanto, lai kalpotu radniekiem, sabiedrībai, nācijai utt. Taču tie visi ir pārejoši apstākļi. Īstenībā mēs esam Brahmani – tīra garīga dvēsele. Kamēr vien mēs sev uzspiežam kāda laicīga apzīmējuma zīmogu, mēs nevaram kļūt par Krišnas bhaktām.

Kā jau tika norādīts, ar Brahmana apzināšanos garīgā izpratne vēl nebeidzas. Pastāv trīs sevis apzināšanās pakāpes: Brahmana apzināšanās jeb izpratne, ka es esmu nevis ķermenis, bet gan garīga

dvēsele; Paramātmā apzināšanās jeb izpratne, ka būtnes sirdī atrodas Dievs Kungs; un Bhagavāna apzināšanās jeb Dieva Kunga personiskā veidola – Šrī Krišnas izpratne.

Augstāka par Brahmana apzināšanos ir Paramātmā apzināšanās – izpratne, ka Krišna Virsdvēseles veidolā atrodas sirdī. Brahmans ir kā saules gaisma, bet Paramātmā apzināšanās ir kā pati saule, staru avots. Kad izpratne kļūst vēl lielāka, cilvēks var nonākt uz garīgajām Vaikunthas planētām un vaigu vaigā skatīt Dieva Augstāko Personību. Tā ir augstākā sevis apzināšanās pakāpe, un to var salīdzināt ar paša Saules dieva sastapšanu. Saules gaisma, saule un Saules dievs nav šķirami viens no otra, tomēr tajā pat laikā tie ir atšķirīgi. Saules gaisma ir saules bezpersoniskais starojums, saule ir tās lokalizētais aspekts, bet saules dievs ir saules un saules staru personiskais avots. Bhagavad-gītā (4.27.) Krišna apstiprina, ka Viņš ir Brahmana starojuma avots: *brahmaṇo hi pratiṣṭhāham*. "Es esmu bezpersoniskā Brahmana pamats." Un Īšopanišadā (15.) kāds bhakta lūgšanā saka:

*hiraṇmayena pātreṇa
satyasyāpihitam mukham
tat tvam pūṣann apāvṛṇu
satya-dharmāya dṛṣṭaye*

"Ak, mans Kungs, visa dzīvā uzturētāj! Tavu īsto seju klāj Tavs žilbinošais mirdzums. Lūdzu, noņem to un atklājies Savam tīrajam bhaktam!"

Tāpat ar Brahmana apzināšanos vēl nepietiek. Ja slimam cilvēkam temperatūra ir mazliet nokritusies, tas vēl nenozīmē, ka viņš ir vesels. Izveseļojies viņš ir tikai tad, kad temperatūra jau ir normāla un cilvēks ir atsācis darboties kā parasti. Ja cilvēks nav pilnīgi izārstējies, slimība vēl var atgriezties. Gluži tāpat, ja cilvēks saprot: "Es esmu nevis ķermenis, bet gan garīga dvēsele," tas vēl nenozīmē, ka viņš ir izārstējies no maldiem. Patiešām sevi apzinājies ir tikai tas, kurš pilnībā saprot, ka viņš ir mūžīgs Krišnas kalps, un kurš darbojas ar šādu izpratni.

Vieglākais ceļš visiem ļaudīm

Šajā laikmetā vislabākais sevis apzināšanās ceļš, ko var iet visi, ir Harē Krišnas mahāmantras – Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē – daudzināšana. Saistītās dvēseles šajā Kali laikmetā ir tik ļoti iegrimušas grēkos, ka tās vairs nespēj kā nākas sekot Vēdu norādījumiem. Harē Krišnas mahāmantras daudzināšana ir īpašs, vieglāks ceļš, ko parādīja Šrī Čaitanja Mahāprabhu – Pats Krišna –, atnākdams pirms piecsimt gadiem, lai atpestītu pagrimušās dvēseles ar sankīrtanu – Dieva Kunga svēto vārdu daudzināšanu. Kungs Čaitanja bieži vien citēja šādu Brihan-nāradīja Purānas pantu (3.8.126.):

*harer nāma harer nāma
harer nāmaiva kevalam
kalau nāsty eva nāsty eva
nāsty eva gatir anyathā*

"Šajā laikmetā vienīgais atbrīves ceļš ir Dieva Kunga svētā vārda daudzināšana. Daudziniet svēto vārdu, daudziniet svēto vārdu! Cita ceļa nav, cita ceļa nav, cita ceļa nav!"

To, cik iedarbīga ir svētā vārda daudzināšana, mēs varam redzēt, apskatot Krišnas apziņas kustību. Daudzi, kas iesaistījušies šajā kustībā, jau no bērna kājas bija paraduši grēkot, taču, pateicoties Krišnas apziņai, ir atbrīvojušies no sliktajiem paradumiem. Tā ir viņu veiksmē. Kā Šrī Čaitanja Mahāprabhu norāda Čaitanja-čāritāmritā (Madhja-līla 19.151.),

*brahmāṇḍa bhramite kona bhāgyavān jīva
guru-kṛṣṇa-prasāde pāya bhakti-latā-bīja*

"Dzīvā būtne iet cauri dažādām dzīvēm un ķermeņiem un ceļo pa visu Visumu, bet, ja tai palaimējas,

viņa ar Krišnas žēlastību nonāk pie īstena garīgā skolotāja, kurš dod bhakti – garīgās kalpošanas vīteņauga sēklu." Ja būtne ir patiešām saprātīga, viņa iestāda šo sēklu savā sirdī un laista to. Ja jūs iestādāt zemē sēklu, tad tā ir jālaista. Gluži tāpat, ja sirdī ir iestādīta bhakti sēkla, tā jālaista kā nākas. Kādā veidā tas notiek? Ar šravanu un kīrtanu, jo Krišnas godības klausīšanās un daudzinašana ir ūdens, kas liek garīgās kalpošanas sēklai augt.

Izkopjot garīgo kalpošanu Krišnam, mēs varam izklūt no sava nožēlojamā stāvokļa materiālajā pasaulē, ko Krišna Bhagavad-gītā nosaucis par dukhālaju – ciešanu vietu. Citiem vārdiem sakot, ja mēs, daudzino un klausoties Krišnas svēto vārdu, radīsim patvērumu pie Viņa lotospēdām, mums vairs nebūs jādzimst un jāmirst šajā ciešanu pilnajā materiālajā pasaulē.

Vēlmju radītais ķermenis

Šrīmad-Bhāgavatamā sīki aprakstīts, kā saistītā dzīvā būtne piedzimst šajā pasaulē. Saskaņā ar savu karmu būtne nonāk noteikta tēva sēklā, un tās rupjais materiālais ķermenis izpaužas, savienojoties tēvam un mātei. Dzimšanas laikā, saplūstot tēva sēklai un mātes olšūnai, savienojas arī tēva un mātes domāšanas veidi, un bērns tos saņem.

Katram mums ir citāds ķermenis: pasaulē nav divu vienādu ķermeņu. Dažādajiem ķermeņu veidiem ir savs cēlonis, un šis cēlonis ir karma. Saskaņā ar savu agrāko darbību būtne attīsta noteikta veida smalko ķermeni, kas veidots no prāta, saprāta un neistā "es". Un atkarībā no smalkā ķermeņa tā saņem noteikta veida rupjo ķermeni. Kungs Krišna Bhagavad-gītā (8.6.) norāda:

*yaṁ yaṁ vāpi smaran bhāvaṁ
tyajaty ante kalevaram
taṁ tam evaiti kaunteya
sadā tad-bhāva-bhāvitaḥ*

"Ak, Kuntī dēls! Kādu esamības stāvokli būtne atceras, atstājot šo ķermeni, tādu stāvokli viņa noteikti arī sasniedz." Smalkā ķermeņa stāvoklis nāves brīdī tiek noteikts atkarībā no tā, ko būtne darījusi savā mūžā. Ja cilvēks, izkopjot Krišnas apziņu, ir iemācījies izmainīt savu smalko ķermeni, tad nāves brīdī viņa smalkais ķermenis radīs rupjo ķermeni, kurā šis cilvēks būs Krišnas bhakta, vai arī, pilnveidojoties vēl vairāk, viņš vairs vispār nenonāks materiālajā ķermenī, bet gan tūlīt saņems garīgu ķermeni un atgriezīsies mājās, atpakaļ pie Dieva. Tāda ir cilvēka dzīves pilnība.

Divpadsmitā nodaļa. Vēlmes samulsinātais

Jamadūtas turpināja: "Sava mūža sākumā šis brāhmans Adžāmila apguva visus Vēdu rakstus. Viņam bija teicams raksturs, laba uzvedība un lieliskas īpašības. Adžāmila stingri sekoja visiem Vēdu norādījumiem, bija maigs un laipns un valdīja pār savu prātu un jutekļiem. Vēl vairāk – viņš aizvien bija patiesīgs, prata skaitīt Vēdu mantras, kā arī bija ļoti tīrs. Adžāmila ar cieņu izturējās pret savu garīgo skolotāju, uguns dievu, viesiem un mājas vecākajiem ļaudīm. Viņā nebija viltus lepnuma. Adžāmila bija vaļsirdīgs, labs pret visām dzīvajām būtnēm, un viņam bija laba izturēšanās. Adžāmila nekad nerunāja niekus un bija brīvs no naida.

Reiz Adžāmila, pildīdams sava tēva gribu, devās uz mežu, lai savāktu augļus, ziedus un divu veidu zāli: samitu un kušu. Iedams mājās, viņš ieraudzīja iekāres pilnu ceturtās kārtas vīrieti (šūdra), kas, nemaz nekaunēdamies, glāstīja un skūpstīja prostitūtu. Šūdra smaidīja, dziedāja un priecājās tā, it kā tā būtu pareizā uzvedība. Gan šūdra, gan prostitūta bija piedzērušies. No prostitūtas acīm bija redzams, cik ļoti viņa noreibusi, un viņas drēbes vietām bija noslīdējušas. Tāds bija skats, ko redzēja Adžāmila.

Šūdras rokas bija nopūderētas ar kurkumu, un viņš ar tām apskāva prostitūtu. Skatoties uz netiklo sievieti, Adžāmilas sirdī atmodās iekāres pilnas vēlmes, un viņš tām padevās. Adžāmila vēl visiem

spēkiem centās mierīgi atcerēties šāstru norādījumus, kas iesaka vispār neskatīties uz sievietēm. Ar šīm zināšanām un saprātu Adžāmila centās savaldīt iekāri, taču mīlas dievs jau bija pārņēmis jaunekļa sirdi, un prāts bija kļuvis nevaldāms." (Šrīmad-Bhāgavatama 6.1.56.-62.)

Brāhmaniskās īpašības

Jamarādžas kalpi jamadūtas šajos pantos paskaidro, kas patiesībā ir dievbijība un bezdievība un kā dzīvā būtne sapinas šajā materiālajā pasaulē. Stāstot gadījumu par Adžāmilu, jamadūtas norāda, ka Adžāmila bija izglītots Vēdu rakstu zinātājs. Viņš bija labs, kārtīgs, tīrs un ļoti sirsnīgs pret visiem. Patiesībā viņam bija visas labās īpašības. Citiem vārdiem sakot, Adžāmila bija nevainojams brāhmanis. Brāhmanam ir jābūt ļoti dievbijīgam, jāievēro visi vadošie principi un jābūt apveltītam ar visām labajām īpašībām. Šajos pantos ir aprakstītas dievbijības pazīmes.

Adžāmila acīmredzot ievēroja arī dzimumatturības likumus un ierobežojumus, un, būdams nevainojams brahmačārī, bija arī žēlsirdīgs, patiesīgs, tīrs un šķīsts. Šeit aprakstīts, kā Adžāmila, par spīti visiem šiem tikumiem, pagrima tiktāl, ka viņam draudēja Jamarādžas sods.

Tā kā Adžāmila bija dzimis brāhmana ģimenē, viņš, gluži dabiski, bija *śruta-sampanna*. Vārds "śruta" norāda uz to, ka, klausoties Vēdas, Adžāmila bija ieguvis plašas Vēdu zināšanas. Indijā brāhmanus sauc par panditiem jeb izglītotajiem. Brāhmanis nevar būt muļķis un nelietis. Tāpēc tas, kuram nav Vēdu zināšanu, nevar būt brāhmanis. Sholastiskai Vēdu lasīšanai nav nekādas jēgas. Vēdu zināšanas jāprot izmantot dzīvē. Tā saucamie mikstā krēsla filozofi vēdāntisti, lasīdami Vēdāntu, smēķē cigaretes, taču no šādas mācīšanās nav nekādas jēgas. Mēs esam redzējuši daudzus tā saucamos sanjāsī, kas spriež par Vēdāntu un tajā pat laikā smēķē. Taču Adžāmila nebija tāds. Viņš bija Vēdu rakstu zinātājs un izturējās kā nākas. Brāhmanam jāapgūst Vēdas garīgā skolotāja vadībā, un pēc šķīstīšanās ceremonijas, ko sauc par upanājana-samskāru, viņš kļūst par dvidžu jeb divreiz dzimušo. Šajā ceremonijā brāhmanam tiek dota svētā aukla. Aukla parāda, ka cilvēks ir oficiāli pieņēmis garīgo skolotāju. To varētu nosaukt par atšķirības zīmi.

Tas, kurš nav divkārt dzimušais, nespēj saprast Vēdas. Ja cilvēks mazliet zina sanskritu, tad tas nenozīmē, ka ar to pietiek, lai kļūtu par lielisku speciālistu Vēdu zināšanās. Vēdas ir tulkojuši daudzi ārzemju zinātnieki, taču mēs viņu tulkojumus nepieņemam, jo Vēdu apgūvējam jābūt dvidžam. Dvidža ir tas, kurš ir patiesīgs, kurš spēj valdīt pār prātu un jutekļiem, kurš ir tīrs, vienkāršs un pacietīgs, kuram ir zināšanas un kurš spēj tās pielietot dzīvē, un kuram turklāt ir stingra ticība Dievam – Krišnam. Par šādu cilvēku var teikt, ka viņš ir īstens brāhmanis, un tāds cilvēks spēj apgūt un saprast Vēdas.

Adžāmila ne tikai bija dzimis brāhmana ģimenē, bet arī pārzināja Vēdas. Jaunībā viņš tās bija apguvis visā pilnībā. Adžāmila bija *śilavān*, t.i., tikumīgs. Viņš bija arī *sad-ācāra*, t.i., viņš vienmēr bija tīrs un cēlās agri no rīta, lai apmeklētu vēdiskās tempļa ceremonijas kā mangala-ārati. Adžāmilam bija visas labās īpašības. Arī mēs varam kļūt par sad-ācārām, ja vien pastāvīgi nodarbojamies ar garīgo kalpošanu, ik dienas ejam uz mangala-ārati un skaitām sešpadsmit aplūsus Harē Krišnas mantru, izmantojot krellītes. Šāda darbība mūs pakāpeniski attīra no materiālajiem sārņiem.

Saņemot no garīgā skolotāja iesvētību, cilvēks apņemas ik dienas veikt šos garīgos pienākumus. Pat seši Vrindāvanas Gosvāmī, kuri bija atbrīvotas personības, katru dienu skaitīja daudzus jo daudzus mahāmantras aplūsus un nekad neaizmirsā godināt Dievības un bhaktas. Raghunātha dāsa Gosvāmī, godinot Kungu, ik dienas daudzas reizes metās pie zemes (*daṇḍavats*). Tas parāda, ka Gosvāmī bija *dhṛta-vrata* – ja viņi ko apņēmas, tas noteikti tika izpildīts. Ja mēs neuzņemamies askēzes un neesam stingri, tad nevaram tuvoties Dievam. Ja cilvēks nopietni vēlas garīgi pilnveidoties, viņam jāpilda visi šie vadošie principi.

Adžāmilam bija visas brāhmaniskās īpašības, un viņš arī zināja visas vajadzīgās mantras, kā Gājatri mantru un Harē Krišnas mahāmantru. Viņš vienmēr kalpoja savam guru. Tā ir pati pirmā brāhmana īpašība. Vēdiskajos laikos visās augstāko kastu ģimenēs no rīta pēc nomazgāšanās un Vēdisko mantru skaitīšanas tika rīkota uguns ziedošanas ceremonija. Agni (ziedošanas uguns) dega pastāvīgi. Tika veikti ziedojumi ugunij, guru un visiem pieaugušajiem ģimenes locekļiem. Ikviens katru dienu godināja savu tēvu, māti un garīgo skolotāju. Mūsdienās tas netiek darīts, taču vēdiskajos laikos tas bija pirmais rīta darbs.

Ļoti labu piemēru vecāko ļaužu godāšanā rādīja diženais un svētais Pāndavu valdnieks Judhištira Mahārādža. Pēc Kurukšētras kaujas Judhištira ar saviem četriem brāļiem ik dienas gāja pagodināt Dhritarāštru – savu tēvoci no tēva puses. Dhritarāštra pret Pāndaviem bija rīkojis daudzas sazvērēstības un galu galā tiem pieteicis karu, taču viss beidzās ar to, ka Dhritarāštras simts dēli ciņā krita. Taču arī pēc zaudētā kara Dhritarāštra nevēlējās būt laipns pret sava brāļa Pāndu dēliem. Tas bija liels apvainojums pret valdnieku Judhištiru. Kādu dienu Dhritarāštras jaunākais brālis Vidura, kurš bija dižens vaišnavs, aizgāja pie Dhritarāštras un teica: "Mans dārgais brāli, tu esi tik bezkaunīgs! Sākumā tu pieteici Pāndaviem karu, un tagad, būdams vecs, tu vienalga neizturies pret valdnieku Judhištiru kā pret savu viesi. Vēl jo vairāk – tu dzīvo viņa namā un ēd viņa maizi! Kā tu vari būt tik bezkaunīgs, mans dārgais brāli?" Vidura tā runāja, lai palīdzētu Dhritarāštram atbrīvoties no pieķeršanās ģimenes dzīvei. Dhritarāštra bija vecs vīrs, un visi viņa dēli bija miruši, taču viņš ērti dzīvoja mājā un baudīja garšīgus ēdienus. No šī piemēra mēs varam saprast, ka pieķeršanās ģimenei ir ļoti stipra. Vidura rāja Dhritarāštru: "Tu esi tik vecs un jau atklepo gļotas. Tavas aknas ir tik vājas, tu drīz mirsi, taču vienalga tev patīk sēdēt mīkstā krēslā gluži kā sunim. Vai tev tiešām nav vairāk kauna kā sunim, kurš tikai sēž un gaida, kad saimnieks viņu pabaros?"

Klausoties Viduras skarbajos vārdos, Dhritarāštras cietā sirds atmaiga, un viņš atbildēja: "Labi, dārgais brāli Vidura, lūdzu, saki, ko lai es tagad daru!"

Vidura teica: "Nāc man līdzi, iesim uz mežu! Veltī savas atlikušās dienas Krišnas apziņai! Iesim!" Tā, nevienam neko neteikdams, Dhritarāštra kopā ar Viduru un savu uzticīgo sievu Gāndhārī aizgāja. Viņi devās uz mežu, lai atlikušo dzīves daļu veltītu meditācijai uz Kungu.

Kad valdnieks Judhištira no rīta gāja pie tēvoča, lai noliektos viņa priekšā, un redzēja, ka Dhritarāštras nav, viņš ļoti uztraucās – Dhritarāštra taču bija tik vecs. Tajā brīdī ieradās viedais Nārada Muni un sacīja: "Neraizējies! Tavs tēvocis Vidura ir aizvedis Dhritarāštru un viņa sievu Gāndhārī uz mežu."

Šis stāsts no Šrīmad-Bhāgavatamas parāda, kā vēdiskajā laikā tika godāti vecākie ģimenes locekļi. Kad cilvēks ir paveicis rīta pienākumus, viņam ir jāiet un jānoliecas garīgā skolotāja un vecāko ģimenes locekļu priekšā. Jāgodā arī viesi. Parasti, ja zinām, ka pie mums kāds atnāks ciemos, mēs jau iepriekš kaut ko sagatavojam, taču var gadīties, ka viesis atnāk negaidīti, un arī viņš jāsapaida ar cieņu. Kas attiecas uz ēšanu, ģimenes galvai vispirms jāpabaro vecākie ģimenes locekļi, pēc tam bērni un pārējie ģimenes locekļi. Pirms ģimenes galva pats ķeras pie ēšanas, viņam jāiziet ārā uz ceļa un jāsauc: "Ja kāds ir izsalcis, lūdzu, nāciet! Es vēl neesmu ēdis; laipni lūdzu jūs savās mājās!" Mājās jāglabā arī ēdiens negaidītiem viesiem. Vēdiskais princips ir tāds, ka cilvēkam, kurš atnāk un lūdz: "Es esmu izsalcis, dodiet man kaut ko ēdamu," ir jāatdod savs ēdiens, pat ja pašam nākas palikt neēdušam. Lūk, ko patiesībā nozīmē grihastha-āšrams. Reiz es satiku jaunu cilvēku, kurš nesmēķēja vecāku ļaužu klātbūtnē, nepaprasījies tiem atļauju, pat ja tie bija sveši cilvēki. Tātad jaunietis cienīja pat vecākus svešiniekus, nemaz jau nerunājot par savu tēvu vai vecāko brāli. Vēdu sabiedrībā tiek godāti visi vecākie ļaudis. Tas nav kaut kāds stingrs princips, bet tā ir vēdiskā paraža.

Adžāmila savā jaunībā bija mācījies godāt garīgo skolotāju un vecākos ļaudis. Tā ir sad-āčāras pazīme.

Arī lēnprātība ir sad-āčāras pazīme. Citiem vārdiem sakot, Adžāmila bija draugs visām dzīvajām būtnēm. Īstens brāhmans ir draugs visiem, pat skudrām.

Šajā sakarībā var pastāstīt gadījumu ar Nāradu Muni un mednieku. Reiz, netālu no Prajāgas, Nārada Muni gāja cauri mežam un redzēja, ka zemē guļ ļoti daudz aizšautu zvēru. Juzdams līdzī nabaga radībām, Nārada iesaucās: "Kurš ir tas, kas nogalina šos dzīvniekus tik briesmīgā veidā?"

Mežonīgais mednieks Mrigāri atbildēja: "Ak, gudrais, ļauj man darīt savu darbu! Ja tu esi atnācis šurp, lai lūgtu man brieža ādu, es tev to iedošu."

Nārada sacīja: "Es neesmu atnācis tev kaut ko lūgt; taču saki, kāpēc tu tikai aizšauj šos zvērus! Tas ir liels grēks. Labāk tad uz vietas nogalini viņus."

Mrigāri atbildēja: "Tēvs mani tā mācīja. Es nezināju, ka tas ir grēks."

Nārada teica: "Tas ir briesmīgs grēks. Tev par to nāksies smagi ciest."

Mednieks kļuva domīgs un jautāja: "Ko lai es daru?"

Nārada Muni viņam ieteica: "Pamet šo muļķīgo nodarbošanos!"

Mrigāri iebilda: "Bet ko tad es ēdīšu?"

Nārada Muni sacīja: "Es par tevi parūpēšos."

Mednieks bija ar mieru: "Labi, ja tu mani apgādāsi, es vairs tā nedarīšu."

Tad Nārada Muni teica, lai Mrigāri apsēžas Gangas krastā pie tulasī auga un skaita Harē Krišnas mantru. Pēc tam viņš aizgāja uz tuvējo ciematiņu un pavēstīja, ka Gangas krastā mantru skaita tīrs vaišnavs. Ieraugot, ka Mrigāri mierīgi sēž un skaita mantru, ciematiņa ļaudis viens otram teica: "Viņš ir atteicies no visa un skaita "Harē Krišna". Ļaudis sāka nākt uz Gangas krastu pie Mrigāri. Viens atnesa rīsus, otrs atnesa dālu, un trešais atnesa augļus. Ēdiena bija ļoti daudz.

Mednieks Mrigāri brīnījās: "Kāpēc Nārada Muni sūta man tik daudz ēdiena? Te taču esmu tikai es un mana sieva." Viņš sāka izdalīt ēdienu citiem. Daudzinādams "Harē Krišna" un ik dienas izdalīdams prasādu, viņš kļuva par nevainojamu vaišnavu. (Šāda kārtība ir arī Krišnas apziņas kustībā – mēs daudzām Harē Krišnas mahāmantru un izdalām prasādu. Tas tiek darīts katrā Krišnas templī.)

Pēc kāda laika Nārada Muni ataicināja pie sevis draugu Pārvatu Muni un teica: "Man ir brīnišķīgs mācekļis, kurš agrāk bija mednieks. Aiziesim un paskatīsimies, kā viņam klājas!" Pārvata Muni bija ar mieru. Kad abi gudrie tuvojās Mrigāri mājai, viņi redzēja, ka bijušais mednieks lēkā šurpu turpu. Ieraudzīdams Nāradu Muni, Mrigāri gribēja nomesties zemē pie viņa pēdām, taču pirms tam ar sava dhotī malu noslaucīja no ceļa skudras, kas rāpoja pa zemi. Mrigāri bija lēkājies tāpēc, lai neuzkāptu skudrām. Un tas bija tas pats cilvēks, kurš pirms neilga laika bija spīdzinājis visus dzīvniekus pēc kārtas, taču tagad viņš negribēja nogalināt pat skudru. Lūk, kāds ir vaišnavs!

Tātad Adžāmila bija arī maigs – šī īpašība ļoti spilgti izpaužas brāhmanos. Turklāt, par spīti visai savai izglītībai, viņš nebija lepns. Adžāmila bija brīvs no ahankāras jeb neistā "es". Pats vārds "ahankāra" nozīmē – "es daru šo, es daru to, un es esmu kļuvis tik liels un varens". Adžāmilam nebija šādas attieksmes. Viņš arī nebija skaudīgs. Šajā pagrimuma laikmetā cilvēki viens otru neieredz. Taču tādiem brāhmaniem kā Adžāmila nav šo slikto īpašību. Tikai tas, kurš ir ieguvis brāhmaniskās īpašības un paradīs rīkoties kā brāhmans, var cerēt uz atbrīvi no materiālajām važām.

Pagrimums dzimumtieksmes dēļ

Diemžēl, kā pastāstīts šajos pantos, Adžāmila krita no sava brāhmaniskā līmeņa. Reiz, būdams pavisam jauns, viņš gāja pēc ziediem un citām lietām, kas nepieciešamas Dievību godināšanā. Tēvs

Adžāmilam bija teicis: "Aizej uz mežu un sagādā visu, kas vajadzīgs!" Atpakaļceļā Adžāmila ieraudzīja kādu ceturtās kārtas vīrieti un prostitūtu, kuri šajos pantos tika sīki aprakstīti. Arī agrākajos laikos ļaudis reizēm mēdza piedzerties, taču tas notika pavisam reti. Turpretī Kali laikmetā šis grēks ir ļoti izplatīts, jo ļaudis visā pasaulē ir kļuvuši pavisam bezkaunīgi. Lai gan Adžāmila visu laiku bija bijis nevainojams brahmačārī, ieraudzījis piedzērušos šūdru un prostitūtu, viņš zaudēja savaldīšanās spēju. Tas notika ļoti sen. Mūsdienās netiklība redzama gandrīz uz katra soļa, un mēs varam tikai iedomāties, cik grūti ir brahmačārī jeb māceklim, kuram tas viss jāredz. Viņš var saglabāt stingrību tikai tad, ja pastāvīgi seko vadošajiem principiem. Tomēr, ja cilvēks ir sācis ļoti nopietni darboties Krišnas apziņā, viņš var izturēt šos grēka kārdinājumus.

Krišnas apziņas kustībā mēs aizliedzam nodarboties ar neatļautiem dzimumsakariem, apreibināšanos, gaļas ēšanu un azarta spēlēm. Kali-juģā it īpaši Rietumu valstīs ļoti bieži var redzēt piedzērušās, puskailas sievietes, kas apskāvušas piedzērušos vīriešus, un izvairīties no šādiem skatiem ir ļoti grūti. Tomēr, ja cilvēks ar Krišnas žēlastību stingri seko vadošajiem principiem un daudzina Harē Krišnas mantru, Krišna viņu noteikti aizsargā. Tik tiešām – Krišna norāda, ka Viņa bhakta nekad necieš sakāvi (*kaunteya pratijānīhi na me bhaktaḥ praṇaśyati* (Bg. 9.31.)). Tāpēc visiem mācekļiem, kuri darbojas Krišnas apziņā, paklausīgi jāievēro vadošie principi un jādaudzina Dieva Kunga svētais vārds. Tam, kurš to dara, ne no kā nav jābaidās. Turpretī tas, kas to nedara, atrodas ļoti bīstamā stāvoklī.

Adžāmila bija apņēmis ievērot garīgās dzīves vadošos principus. Taču, kā mēs redzam, krist var pat tas, kurš atrodas ļoti augstā stāvoklī. Arī Adžāmila krita, ieraugot zemas kārtas pāri mīļajam ceļam. Visi zina, ka vīrs un sieva nodarbojas ar dzimumsakariem, taču tas netiek darīts atklāti. Dzimumdzīve atklātā vietā ir dzīvnieciska. Gluži tāpat arī dzimumdzīve ar daudziem partneriem ir aizliegta. Mūsdienās nelikumīgi dzimumsakari ir ļoti izplatīti visā pasaulē, it īpaši Rietumu valstīs. Jauna meitene domā: "Es atradīšu kādu labu vīrieti, viņš manī iemīlēsies, mēs gulēsim kopā, taču es ar viņu tūlīt vēl neprecēšos. Es pārbaudīšu vienu, pēc tam otru un precēšos tikai tad, kad atradīšu tādu, kurš spēj padarīt mani laimīgu." Bet tā ir prostitūtas domāšana. Un gluži tāpat jauni puisi medī sev gultas biedrenes. Rietumu valstīs, kur puisi un meitenes nesaņem garīgu izglītību, tas ir parasts.

Šādā kaķu un suņu sabiedrībā nevar būt miera. Visi valstu vadītāji runā par mieru, tiekas miera konferencēs, taču mieru nav iespējams radīt ar apspriedēm un rezolūcijām. Miera nebūs tikmēr, kamēr nemainīsies visa sabiedrības struktūra, bet to var panākt tikai ar Krišnas apziņu.

Krišnas apziņu var izkopt labā sabiedrībā, gluži tāpat kā var pagrimt sliktā sabiedrībā. Kungs Rišabhadēva Šrīmad-Bhāgavatamā (5.5.2.) saka: *mahat-sevārṁ dvāram āhur vimuktes tamo-dvāraṁ yoṣitāṁ saṅgi-saṅgam*. "Ja mēs vēlamies pavērt sev ceļu uz atbrīvi, mums jākalpo tīriem bhaktām, mahātmām, bet, ja mēs vēlamies pavērt sev ceļu uz elli, tad varam biedroties ar tiem, kas pieķērušies sievietēm." Mūsdienu tā saucamās civilizētās sabiedrības iekāres pilnajiem ļaudīm Krišnas apziņa nerūp. Viņi arī negādā par ģimenes vecākajiem locekļiem. Viņi kopojas visur – uz ielas, pludmalē, kino. Dzimumdzīve tiek pastāvīgi reklamēta, lai piesaistītu ļaužu uzmanību. Tādā veidā materiālistiskie ateisti tikai met malku iekāres ugunī, un ļaudis iet taisnā ceļā uz elli.

Tāpat Adžāmila pagrima, redzot šos zemās kārtas ļaudis, kas bija apkampušies. Gan šūdra, gan prostitūta bija piedzērušies un miglainām acīm skatījās apkārt. Prostitūtas drēbes bija noslīdējušas. Mūsdienās ir modē tādas drēbes, kurās augums ir atkailināts, kas ir ļoti slikti. Tas tikai rada cilvēkos dzimumtieksmi. Ir teikts: ja augums ir noziests ar kurkumu, tas tikai vairo pretējā dzimuma iekāri. Vārds *kāma-liptena* norāda uz to, ka šūdra bija nopūderējis savu augumu ar kurkumu. Gan šūdra, gan prostitūta bija nelieši, tāpēc viņi nemaz nekaunējās. Viņi mīlējās atklātā vietā, nedomājot par to, ko teiks ļaudis. Viņi smējās, smaidīja viens otram, dziedāja un apskāvās, un jaunais Adžāmila, iedams pa ceļu, visu to redzēja.

Mūsdienās šādu mīlēšanos pastāvīgi rāda kino, tāpēc nav grūti iedomāties, kādu raksturu izkopj sevi jaunieši. Redzot šādu skatu vienu pašu reizi, Adžāmila pagrima. Visa Adžāmilas garīgā izglītība izrādījās veltīga. Viņš stāvēja apjucis, kā zemē iemiets. Kad mīlas dievs raida savas bultas, cilvēks zaudē visu savu izglītību, kultūru un zināšanas. Tāpēc ir jāizvairās no ļaudīm, kas ir iekāres pilni un nepazīst ierobežojumus. Čānakja Pandits saka: "Vienmēr izvairieties no tiem, kas pārlietu pieķērušies jutekļu apmierināšanai. Labāk esiet kopā ar tiem, kuri garīgi kalpo un dzīvo garīgu dzīvi." Tādēļ zēni tiek sūtīti uz gurukulu – īstena garīgā skolotāja mājām –, un skolotājs bērniem jau no piecu gadu vecuma dod garīgo izglītību.

Ja cilvēkam nav ļoti stipru zināšanu, pacietības, pareizas ķermeniskas, kā arī prāta un saprāta uzvedības, tad savaldīt iekāri ir ļoti grūti. Tādēļ, redzot vīrieti, kurš bija apskāvis jaunu sievieti un darīja visu, ko dara pirms dzimumakta, pat īstens brāhmans, kā tas tika aprakstīts iepriekš, nespēja savaldīt savu iekāri un atturēties no sekošanas viņiem. Ja cilvēks nenodarbojas ar garīgo kalpošanu un viņu neaizsargā Dieva Augstākā Personība, tad materiālistiskās dzīves spēka dēļ saglabāt pašsavaldīšanos ir ārkārtīgi grūti.

Trīspadsmītā nodaļa. Adžāmilas pagrimšanas sākums

Jamadūtas turpināja: "Brāhmans Adžāmila pilnīgi zaudēja veselo saprātu un bija gluži kā saule vai mēness, kam aizgājusi priekšā kāda zemāka planēta. Viņš pastāvīgi domāja par prostitūtu un pavisam drīz pieņēma to savā mājā par kalponi, aizmirsdams visus brāhmanu vadošos principus.

Naudu, kas bija saņemta mantojumā no tēva, Adžāmila sāka tērēt, lai iepriecinātu prostitūtu ar dažādām dāvanām un izpelnītos viņas labvēlību. Adžāmila pārtrauca visu savu brāhmanisko darbību, lai sagādātu prieku šai sievietei. Adžāmilas saprātu bija aptumšojis prostitūtas kaislīgais skatiens, un viņš kopā ar šo sievieti nodevās grēkiem. Adžāmila pat pameta savu jauno un ārkārtīgi skaisto sievu, kura bija cienījama brāhmana meita.

Nelietīgais Adžāmila, par spīti savai brāhmaniskajai izcelsmei, pilnīgi zaudēja saprātu, dzīvodams ar prostitūtu. Viņš pelnīja naudu jebkādiem līdzekļiem – gan likumīgi, gan nelikumīgi – un izmantoja to, lai uzturētu šo sievieti un viņas bērnus. Visu savu garo mūžu Adžāmila pārkāpa svēto rakstu likumus un ierobežojumus, lepni dzīvoja un ēda prostitūtas gatavoto ēdienu. Tāpēc viņš ir grēku pilns. Adžāmila ir netīrs, un viņš ir pieķēries aizliegtai darbībai.

Adžāmila savus grēkus nav izpircis. Tāpēc šo grēku dēļ viņam jāstājas Jamarādžas priekšā un jāsaņem sods. Adžāmila tiks sodīts atbilstoši saviem pastrādātajiem grēkiem un tādējādi šķīstīsies." (Šrīmad-Bhāgavatama 6.1.63.-68.)

Mums ir jākalpo... Bet kam?

Kā jau iepriekš tika minēts, Adžāmila no pašas dzimšanas tika audzināts par īstenu brāhmanu. Viņš kā nākas kalpoja gan garīgajam skolotājam, gan tādiem vecākajiem ģimenes locekļiem kā tēvam, gan arī Dieva Augstākajai Personībai. Taču, biedrodamies ar prostitūtu, viņš pārtrauca pildīt visus brāhmaniskos pienākumus un sāka kalpot Kunga Krišnas maldinošajai enerģijai – maijai.

Kalpi ir divu veidu: maijas kalpi un Krišnas kalpi. Ikviens dzīvā būtne sākotnēji ir Krišnas kalpone. To apstiprina Pats Kungs Čaitanja: *jīvera 'svarūpa' haya-krṣṇera 'nitya dāsa.'* "Dzīvās būtnes dabiskais stāvoklis ir būt par mūžīgu Krišnas kalpu." (Čaitanja-čarītāmrita, Madhja-līla 20.108.) Ikviens šajā pasaulē vēlas būt par saimnieku. Gan katrs cilvēks atsevišķi, gan ļaudis kopumā apgalvo: "Es esmu visa apkārtējā kungs." Taču šāda attieksme ir bezjēdzīga, jo pēc savas dabas ikviens ir kalps. Mums vajadzētu kalpot Krišnam, taču esam kļuvuši par savu jutekļu kalpiem. Mēs esam kalpi jebkurā gadījumā, tāpēc tie, kas ir patiešām saprātīgi, domā: "Ja man ir jākalpo, tad kāpēc gan nekalpot Krišnam?" Saprātīgs ir vienīgi

bhakta, kurš apzinās Krišnu, jo viņš darbojas savā dabiskajā stāvoklī – Krišnas kalpa stāvoklī.

Kunga Krišnas jeb Višnu godināšana ir īstenais vēdiskās civilizācijas mērķis, taču tā saucamie vēdāntisti to neatzīst. Viņu uzmanība ir vērsta uz padievu godināšanu, un tie iesaka godināt jebkuru padievu. Pilnīgas aplamības! Pat dēmoni (asuras) reizēm godina padievis. Rāvana bija liels Kunga Šivas bhakta, taču viņš bija asura. Gluži tāpat Hiranjakašipu bija dižens Kunga Brahmas bhakta, un arī viņš bija asura. Asura ir ikviens, kas nav Kunga Višnu bhakta. Tas ir norādīts Vēdās. Adžāmila bija brāhmans, un tas nozīmē, ka viņš bija Nārājanas kalps. Citiem vārdiem sakot, viņš bija vaišnavs.

Vaišnavs ir tas, kurš atzīst Kungu Krišnu par augstāko visa īpašnieku un baudītāju, un zina, ka visi ir Viņa kalpi. Kā saimnieks bauda visu, kas viņam pieder, tā arī Krišna bauda pilnīgi visu un visus gan materiālajā pasaulē, gan garīgajā valstībā. Īstenībā neviens cits nav baudītājs, jo neatrodas tādā stāvoklī. Krišna ir vienīgais baudītājs.

Kad mēs aizmirstam savu saistību ar Krišnu un to, ka esam Viņa mūžīgie kalpi, tad kļūstam par savu jutekļu kalpiem. Sekojot tam, ko saka mūsu jutekļi, mēs iegrimstam vistumsākajos maldos, un pār mums nāk Jamarādžas sods. Reizēm sirdsapziņa mūs brīdina: "Nedari tā!" Taču mēs pakļaujamies iekārei un alkatībai un vienalga darām to, ko nedrīkst. Krišna atrodas mūsu sirdī, un Viņš arī saka: "Nedari!" – tomēr mēs darām. Šāda kalpošana jutekļiem atnes mums tikai ciešanas. Ja mums ir jākalpo, tad kāpēc gan nekalpot Krišnam? Kādēļ mums jākalpo jutekļiem, kurus vienalga nav iespējams apmierināt? Mums jākļūst par Dieva kalpiem – tā ir dzīves pilnība. Citādi mēs būsime spiesti kļūt par jutekļu kalpiem un ciest.

Kļūstot par Krišnas kalpu, cilvēks kļūst par gosvāmī – savu jutekļu saimnieku. Gosvāmī tituls norāda uz cilvēku, kurš ir atteicies no kalpošanas jutekļu iegribām. Viņš dara to, ko saka Dieva Augstākā Personība, tāpat kā to darīja Rūpa Gosvāmī un Sanātana Gosvāmī. Ar vārdu "gosvāmī" neapzīmē kastu. Kad Rūpa Gosvāmī vēl nebija kļuvis par gosvāmī, viņš bija ministrs muhamedāņu valdībā, un tādēļ hinduistu brāhmani viņu izstūma no savas sabiedrības. Taču, kad Rūpa Gosvāmī aizgāja no darba Navaba Huseina Šaha valdībā, lai sekotu Čaitanjas Mahāprabhu norādījumiem, Kungs viņu padarīja par gosvāmī.

Visi īstie gosvāmī ir arī vairāgī jeb tie, kas atsakās. Taču tam, kurš nespēj būt īstens vairāgī, jākļūst par grihasthu (ģimenes cilvēku). Cilvēks nedrīkst izlikties par brahmačārī vai par sanjāsī un tajā pat laikā slepus nodarboties ar dzimumsakariem. Tāda darbība ir ārkārtīgi slikta. Ja patiesš ģimenes cilvēks nodarbojas ar karma jogu un veltī savas darbības augļus Krišnam, tad galu galā viņš sasniedz pilnīgas atsacīšanās līmeni. Nevajag vēlēties baudīt savas darbības augļus. Darbs jāveic kā pienākums, domājot: "Krišna to vēlas, Krišna būs apmierināts ar manu darbu, un tāpēc man tas jādara." Tāda ir pareizā attieksme pret darbu. Ardžuna nevēlējās cīnīties sevis dēļ, taču, sapratis, ka Krišna vēlas, lai viņš cīnītos, Ardžuna padarīja cīņu par savu pienākumu: "Tas ir jādara. Nav svarīgi, vai es to vēlos vai nē. Krišna to vēlas, tāpēc man tas ir jādara." Tāda attieksme ir bhaktam, kurš sasniedzis atsacīšanās līmeni.

Bhagavad-gītā (18.66.) Kungs Krišna Savam māceklim Ardžunam saka: "Vienkārši uztici sevi Man, un Es tevi aizsargāšu no visām grēku sekām." Un Ardžuna pieņem Krišnas teikto, sakot *kariṣye vacanaṁ tava*: "Es darišu, kā Tu saki." (Bhagavad-gīta 18.73.) Sekojot Ardžunas piemēram, mēs varam būt tiešā saskarsmē ar Krišnu un pārvarēt visas grūtības gan garīgajā, gan materiālajā dzīvē. Mēs saņemam Krišnas norādījumus pa mācekļu pēctecības ķēdi (guru-paramparu), kurā nav pārtraukumu. Šo norādījumu pieņemšanu sauc par šikšu jeb brīvprātīgu sekošanu garīgā skolotāja norādījumiem. Dzīvā būtne ar savu neatkarīgo dabu nevēlas sekot citas dzīvās būtnes norādījumiem, pat ja tie ir tīri. Bet, kad cilvēks labprātīgi ir ar mieru klausīt garīgajam skolotājam, viņš sāk pildīt Krišnas gribu, un tad viņa mūžs ir veiksmīgs.

Šrīmad-Bhāgavatamā (11.17.27.) Krišna saka:

ācāryam mām vijānīyān
nāvamanyeta karhicit
na martya-buddhyāsūyeta
sarva-deva-mayo guruḥ

"Ir jāsaprot, ka āčārja esmu Es Pats. Pret āčārju nekādā ziņā nedrīkst izturēties necienīgi. Nedrīkst viņu apskaust un uzskatīt par parastu cilvēku, jo viņš ir visu padievu pārstāvis." Ja bhakta uzskata garīgo skolotāju par parastu cilvēku un apskauž skolotāju, tad viņš krīt. Lai iemācītos garīgi kalpot, ir jādarbojas garīgā skolotāja vadībā, un tas var notikt tad, kad cilvēks uztic sevi garīgajam skolotājam, uzdod jautājumus un kalpo viņam. Taču tas nav iespējams, ja cilvēks apskauž garīgo skolotāju.

Prostitūtas samaitāts... Svētā vārda glābts

Adžāmila bija mācīts par brāhmanu, taču, biedrodamies ar prostitūtu, viņš krita no sava brāhmaniskā stāvokļa un pavisam aizmirsa brāhmaniskos pienākumus. Tomēr sava mūža beigās, izrunājot četras Nārājanas svētā vārda zilbes, viņš izglābās no lielajām pagrimšanas briesmām. Kā Krišna saka Bhagavad-gītā (2.40.), *svalpam apy asya dharmasya trāyate mahato bhayāt*: "Pat neliels darbs garīgajā kalpošanā var pasargāt cilvēku no vislielākajām briesmām." Garīgā kalpošana, kas sākas ar Dieva Kunga svētā vārda daudzinašanu, ir tik varena, ka pat tas, kurš dzimumsakaru dēļ krīt no augstā brāhmaniskā stāvokļa, var tikt glābts no visām ciešanām, ja viņš tā vai citādi izrunā Dieva Kunga svēto vārdu. Lūk, cik neparasti liels ir Kunga svētā vārda spēks! Tāpēc Bhagavad-gītā (9.14.) ieteikts ne uz mirkli neaizmirst svētā vārda daudzinašanu: *satataṁ kīrtayanto māṁ yatantaś ca dṛḍha-vratāḥ*.

Materiālajā pasaulē ir ļoti daudz briesmu, un cilvēks jebkurā mirklī var krist no sava augstā stāvokļa. Tomēr, ja viņš vienmēr ir tīrs, stingrs un daudzina Harē Krišnas mahāmantru, viņam noteikti nekas nedraud. Adžāmila tā nedarīja, un tāpēc, nonācis prostitūtas sabiedrībā, viņš zaudēja visas savas brāhmaniskās īpašības. Šeit īpaši pieminēts, ka viņš ēda to, ko bija pagatavojusi prostitūta. Ēdiens, ko sagatavojusi netīra, grēcīga sieviete, ir ārkārtīgi piesārņojošs. Baudīdams šādu ēdienu, Adžāmila kļuva grēcīgs.

Šajos pantos minēts arī tas, kā Adžāmila izmantoja sava tēva mantu. Parasti ikviens var mantot sava tēva īpašumus, un arī Adžāmila bija mantojis tēva naudu. Bet ko gan viņš darīja ar šo naudu? Adžāmila to veltīja nevis kalpošanai Krišnam, bet gan izmantoja, lai kalpotu prostitūtai. Tāpēc arī Adžāmilam vajadzēja saņemt sodu. Un kā tas viss iesākās? Adžāmila krita par upuri prostitūtas bīstamajam, kaislīgajam skatienam.

Šķīsta un uzticīga sieva laiž pasaulē labus dēlus, kuri nes veltes saviem senčiem un atpestī viņus no iespējamās nonākšanas ellē. Pats vārds "putra" ("dēls") nozīmē "tas, kurš var atpestīt savus senčus no elles". Šrī Čaitanja Mahāprabhu Pats rādīja tam piemēru, Gajā veicot ziedošanu senčiem. Vēl mūsdienās Gajā ir Višnu templis, kurā pie Višnu lotospēdām tiek nesti šie ziedojumi. Ir bijuši gadījumi, kad kāda cilvēka tēvs vai māte pēc nāves ir saņēmuši spoka ķermeni, taču pēc tam, kad šis cilvēks Gajā bija iepriecinājis Kungu Višnu ar veltēm, viņa vecāki tika atpestīti. Taču, ja cilvēks kļūst par vaišnavu, viņš ik mirkli kaut ko ziedo Višnu, un tādējādi viņa senči gluži dabiski tiek atpestīti. Ja dēls kļūst par vaišnavu, viņš var atpestīt četrpadsmit senču paaudzes un četrpadsmit vēl nedzimušo pēcnācēju paaudzes. Tas ir apstiprināts Šrīmad-Bhāgavatamā.

Tāpat kā jutekļu savaldīšana ir dievbijīgās dzīves sākums, neatļauti dzimumsakari ir grēcīgās dzīves sākums. Ar neatļautiem dzimumsakariem nevajag nodarboties. Dzimumsakari atļauti tikai ar sievu un tikai bērnu ieņemšanai. Laulība domāta, lai laistu pasaulē bērnus, un šai ziņā tā ir reliģiska. Kungs Krišna to apstiprina Bhagavad-gītā (7.11.): *dharmāvīruddho bhūteṣu kāmo 'smi*. "Es esmu dzimumdzīve, kas nav pretrunā ar reliģijas principiem." Čaitanjam Mahāprabhu bija kāds bhakta Šivānanda Sēna, kurš bija ģimenes cilvēks. Šivānanda kopā ar pārējiem bhaktām ik gadus devās uz Purī pie Kunga Čaitanjas, un viņš ņēma līdzī savai sievu un bērnus. Reiz, kad Šivānanda ieradās pie Kunga, viņa sieva noliecās Kunga priekšā. Tai laikā Šivānandas sieva bija uz grūtām kājām, un Čaitanja Mahāprabhu Šivānandam teica: "Kad tev piedzims dēls, nosauc viņu par Paramānandu dāsu." Čaitanja Mahāprabhu zināja, ka grūtniecība rodas no dzimumsakariem, taču Viņš šajā gadījumā nenosodīja dzimumsakarus, jo tie atbilda rakstu norādījumiem.

No otras puses, mēs varam atcerēties gadījumu ar Haridāsu Jaunāko. Viņš bija sanjāsī – atsacīšanās kārtas pārstāvis – un tuvs Kunga pavadonis. Reiz viņš tikai vēlējās dzimumsakarus un patiesībā nekādu dzimumsakaru nebija, taču Čaitanja Mahāprabhu kā Paramātma tūlīt visu saprata. Kungs

Saviem pārējiem biedriem lūdza, lai tie vairs neļauj Haridāsam Jaunākajam nākt pie Viņa. Sarvabhauma Bhatačārja, Rāmānanda Rāja un citi tuvākie Čaitanjas Mahāprabhu pavadoņi iebilda: "Haridāsa Jaunākais ir Tavs mūžīgais kalps. Tā nu ir iznācis, ka viņš ir izdarījis šo apvainojumu. Esi tik labs, piedod viņam!" Tomēr Kungs Čaitanja Mahāprabhu šajā ziņā bija ļoti stingrs un tūlīt atbildēja: "Ja jums Haridāsa Jaunākais ir tik mīļš, tad palieciet ar viņu; Es aizeju." Kopš tās reizes neviens vairs neuzdriktējās prasīt Čaitanjam Mahāprabhu, lai Viņš piedod Haridāsam Jaunākajam. Haridāsa Jaunākais zaudēja visas cerības, ka Čaitanja Mahāprabhu viņam kādreiz piedos, un, aizgājis uz Prajāgu, noslīcinājās Jamunas un Gangas sateces vietā. Lai gan Kungs Čaitanja to zināja, Viņš pēc kāda laika Saviem pavadoņiem jautāja: "Kur tagad ir Haridāsa Jaunākais?"

Pavadoņi atbildēja: "Kungs, Tu viņu nepieņēmi, tādēļ viņš izdarīja pašnāvību."

Kungs Čaitanja sacīja: "Ļoti labi. Ļoti labi."

Reizēm Čaitanja Mahāprabhu bija cietāks par akmeni, un reizēm Viņš bija maigāks par ziedu. Tāda ir Dieva Augstākās Personības izturēšanās. Šivānanda bija īstens grihastha, kas ievēroja ģimenes dzīves likumus un ierobežojumus, turpretī Haridāsa Jaunākais tikai vēlējās baudīt dzimumsakarus, taču saņēma nosodījumu, jo piederēja atsacīšanās dzīves kārtai. Sanjāsī atstāj savu ģimeni un apņemas atturēties no dzimumdzīves. Ja viņš pēc tam atkal uzsāk dzimumdzīvi, tad tas ir ļoti liels grēks.

Tāpat Adžāmila krita par upuri neatļautai dzimumdzīvei, ielaizdamies sakaros ar prostitūtu. Visā pasaulē ir ļoti daudz gadījumu, kad pat tīras personības krīt par upuri kārdinājumam un izšķiež visu naudu, lai samaksātu kādai prostitūtai. Nodarboties ar prostitūtu medībām ir ļoti slikti, un sakari ar prostitūtu var sagraut visu labo cilvēka raksturā; šis cilvēks var zaudēt savu augsto stāvokli un visu savu naudu. Tāpēc neatļauti dzimumsakari ir stingri aizliegti. Vīrietim ir jābūt apmierinātam ar savu likumīgo sievu, un pat neliela novirzīšanās no šī principa rada sajukumu. Grihastham, kurš darbojas Krišnas apziņā, tas vienmēr jāatceras. Viņam jābūt aizvien apmierinātam ar vienu sievu un mierīgi jādaudzina Harē Krišnas mantra. Ja grihastha tā nedara, viņš jebkurā mirklī var krist no sava stāvokļa, kā to parāda gadījums ar Adžāmilu.

Ņemot vērā to, cik ļoti pagrimis bija Adžāmila, jamadūtas brīnījās, kāpēc višnudūtas ir aizlieguši viņiem vest šo grēcinieku pie Jamarādžas un sodīt. Adžāmila nebija izpircis grēkus, tāpēc jamadūtas uzskatīja, ka viņš ir jāved pie Jamarādžas un jāšķīsta. Jamarādžas uzliktais sods ir šķīstīšanās tiem, kas ļoti daudz grēkojuši. Tāpēc jamadūtas lūdza, lai višnudūtas tos nekavē un ļauj vest Adžāmilu pie Jamarādžas.

Četrpadsmitā nodaļa. Vadītāju pieviltie

Šukadēva Gosvāmī sacīja: Mans dārgais valdniek! Kunga Višnu kalpi ir ļoti labi loģikas un spriešanas pratēji. Noklausījušies jamadūtu teikto, višnudūtas tiem atbildēja:

"Ak vai, cik bēdīgi, ka bezdievība ir nonākusi tur, kur būtu jāpastāv reliģijai! Patiešām! Tie, kas atbild par reliģijas principu uzturēšanu, nepelnīti soda bezgrēcīgu cilvēku, kuram nemaz nepienākas sods.

Valdniekam vai valdības pārstāvim jāizturas pret pavalstniekiem kā tēvam, uzturētājam un aizsargātājam. Viņam jāmīl pavalstnieki. Viņam jādod pavalstniekiem labi padomi un norādījumi saskaņā ar svētajiem rakstiem un jābūt vienādam pret visiem. Jamarādža tā dara, jo viņš ir augstākais taisnīguma valdnieks, un tā dara arī tie, kas seko viņa piemēram. Tomēr, ja šie sekotāji zaudē godu un vairs neizturas vienādi pret visiem, bet gan soda nevainīgos, tad kur lai pavalstnieki meklē patvērumu? Kas viņus uzturēs, un kas gādās par viņu drošību?

Ļaudis seko vadītāju piemēram un atdarina viņu izturēšanos. Tie pieņem visu, ko pieņem valdnieks. Ļaudīm nav īpaši daudz zināšanu par to, kas ir reliģija un kas ir bezdievība. Nevainīgais un

neizglītotais pavalstnieks ir gluži kā muļķa dzīvnieks, kas mierīgi gul, ielicis galvu saimniekam klēpī, un tic, ka saimnieks viņu aizsargās. Ja valdnieks patiešām ir žēlsirdīgs un ir pelnījis dzīvās būtnes uzticību, tad kā gan viņš var sodīt vai nogalināt nejēgu, kas draudzīgi un uzticīgi pakļaujas viņam?" (Šrīmad-Bhāgavatama 6.2.1.-6.)

Loģika un saprāts

Višnudūtas, kā visi īsteni Dieva kalpi, uz visu raudzījās no loģikas un saprāta viedokļa. Krišnas norādījumi nav bezjēdzīgas dogmas. Reliģija bieži vien rada dogmātismu, taču Šrī Čaitanja-čaritāmritas autors Šrīla Krišnadāsa Kavirādža aicina mūs izprast Kunga Čaitanjas mācību un Krišnas apziņas filozofiju ar loģiku. Citiem vārdiem sakot, nevajag nekam sekot akli, balstoties tikai uz jūtām. Ja cilvēks neizmanto saprātu, tad negodīgi cilvēki viņu viegli var maldināt. Piemēram, daži tā saucamie misionāri sludina, ka cilvēks var kļūt par Dievu, un tādā veidā tie piesaista sev miljoniem sentimentālu sekotāju. Bet kā gan tas var notikt? Vai ir kāds piemērs, ka cilvēks kādreiz būtu kļuvis par Dievu? Šī viltus propaganda ir pilnīgi nelōģiska. Lai apjēgtu, ko māca Krišnas apziņa, ir jāizmanto saprāts.

Taču, ja mēs reiz esam pieņēmuši Krišnas apziņas filozofiju un saņēmuši iesvētību no īstena garīgā skolotāja, tad nedrīkstam ar viņu strīdēties. Mēs nedrīkstam viņu izaicināt. Kas tā rīkojas, tas izdara apvainojumu un krit no garīgā līmeņa.

Valdības pienākums

Višnudūtas teica, ka jamadūtas, cenzdamies aizvest Adžāmilu pie Jamarādžas un sodīt, ir pārkāpuši reliģijas principus. Jamarādža ir Dieva Augstākās Personības iecelts tiesnesis, kuram jāatšķir reliģija no bezdievības un jāsoda grēcinieki. Tomēr, ja tiek sodīti pavisam bezgrēcīgi ļaudis, Jamarādža un viņa palīgi paši uzņemas grēku. Tas attiecas ne tikai uz Jamarādžu un viņa palīgiem, bet arī uz sabiedrību vispār.

Reliģijas principu uzturēšana ir valdnieka vai valdības pienākums. Diemžēl šajā laikmetā, Kali-jugā, ļaudis ir pilnīgi zaudējuši saprātu un nespēj atšķirt dharmu no adharmas – reliģiju no bezdievības. Tiesas nezina, kurš ir sodāms un kurš ne. Piemēram, vaišnavi līdzcietībā pret visām pagrimušajām dvēselēm dodas sludināt Krišnas apziņas principus, taču, par spīti tam, ka veltījuši savu mūžu, lai sludinātu Kunga godību, viņi Kali-jugas ietekmes dēļ reizēm tiek vajāti un sodīti par tā saucamo miera traucēšanu. Tas šajā laikmetā, Kali-jugā, ir ļoti slikti. Vienīgais, ko mēs varam darīt, ir meklēt patvērumu pie Krišnas un vienmēr daudzīnāt Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē.

Višnudūtas rāja jamadūtas par taisnīguma principu pārkāpšanu. Šāds tiesu sistēmas pagrimums Kali-jugā izpaužas ļoti spilgti. Tiesu sistēma domāta taisnīguma īstenošanai, tomēr viltus liecinieku un kukuļņemšanas dēļ tas ir ļoti grūti. Gandrīz ikviens, kuram ir nauda, var panākt labvēlīgu tiesas lēmumu. Ja tiesu sistēma ir pērkama, dzīve kļūst ļoti grūta. Valdībai ir jāaizsargā pavalstnieki, tāpat kā vecāki aizsargā bērnus. Mazs bērns ir pilnībā atkarīgs no tēva un mātes. Viņš visādā ziņā paļaujas uz tiem: "Šeit ir mans tēvs, šeit ir mana māte – es esmu drošībā." Bet, ja tēvs un māte ir negodīgi, tad kas gan sargās bērnu? Gluži tāpat, ja valdība ir pērkama, tad kas gan sargās pavalstniekus?

Ļaudis seko visam, ko dara sabiedrības vadītāji. Valdība vai valdnieks ir pilsoņiem gluži kā tēvs. Tēvs nekad nepieļaus savu bērnu nogalināšanu vai ievainošanu. Viņš būs ar mieru ziedot savu dzīvību, lai tikai pasargātu bērnus. Tomēr mūsdienās noziegumi ir ļoti izplatīti. Valdība tērē miljardiem dolāru, taču pavalstnieki vienalga nevar būt droši par savu dzīvību. Valdība ir atbildīga pilsoņu priekšā, jo tai ir jāaizsargā pavalstnieki un jāgādā par viņiem. Ja valdība ir nespējīga vai negodīga, tad ko lai dara

pavalstnieki?

Valdniekam vai valdībai jābūt pavalstnieku aizbildņiem un jārāda tiem īstenais dzīves mērķis. Cilvēka dzīves īpašais nolūks ir apzināties sevi un izprast savas attiecības ar Dieva Augstāko Personību. Tāpēc valdības pienākums ir rūpēties, lai visi pavalstnieki varētu mācīties, kā pakāpeniski sasniegt garīgo līmeni un apzināties savas attiecības ar Dievu. Šādā veidā rīkojās tādi valdnieki kā Mahārādža Judhištira, Mahārādža Parīkšits, Kungs Rāmačandra, Mahārādža Ambarīša un Prahlāda Mahārādža.

Diemžēl mūsdienu valdības vadītāji parasti ir negodīgi un bezdievīgi, un tādēļ cieš visa valsts. Zagļi un laupītāji ar savām runām par demokrātiju apmuļķo ļaudis, un tie viņus ievēl vissvarīgākajos valdības posteņos. Nesen tāds gadījums bija Amerikā, un galu galā pilsoņi nosodīja prezidentu un atcēla viņu. Tas ir tikai viens gadījums no daudziem.

Kali-jugā ļaudīm nav patvēruma. Negodīgas valdības dēļ viņi nevar būt droši par savu dzīvību un mantu. Ļaudīm vienmēr būtu jāsaņū, ka valdība tos aizsargā. Tāpēc, cik gan bēdīgi ir tas, ka pati valdība rada neuzticību un politisku iemeslu dēļ liek pavalstniekiem ciest! Agrāk Indijā hinduisti un musulmaņi mierīgi dzīvoja kopā, taču Indijas sadalīšanās laikā politiķi ar savu manipulāciju tos sanaidoja, un galu galā ļaudis politikas dēļ sāka viens otru nogalināt. Tā ir Kali-jugas pazīme.

Vēl viena Kali-jugas pazīme ir zemiskā dzīvnieku nogalināšana. Šajā laikmetā par lopiem tiek ļoti labi gādāts un tie domā, ka saimnieki tos aizsargās, taču, līdzko lopi ir pietiekami nobarojušies, tie tiek sūtīti uz lopkautuvi. Tādi vaišnavi kā višnudūtas nosoda šo ļaundarību. Grēciniekus, kas tā rīkojas, sagaida elle un briesmīgas ciešanas. Ja dzīvā būtne – vienalga, cilvēks vai lops – uzticas kādam cilvēkam un rod patvērumu pie viņa, bet šis cilvēks to pieviļ, tad viņš ir ārkārtīgi grēcīgs. Ja valdība ļauj šādiem krāpniekiem un nodevējiem palikt nesodītiem, tas liecina par sabiedrības ārkārtīgo piesārņotību. Tāpēc šī laikmeta ļaudis nosaukti par *mandāḥ sumanda-matayo manda-bhāgyā hy upadrutāḥ*. Savu grēku dēļ ļaudis ir nosodāmi (*mandāḥ*), viņu saprāts ir apmiglots (*sumanda-matayah*), viņi ir nelaimīgi (*manda-bhāgyāḥ*), un tāpēc viņus pastāvīgi satrauc dažādas raizes un grūtības (*upadrutāḥ*). Tā viņi dzīvo, bet pēc nāves saņem sodu un elli.

Lai gan Adžāmilam sods nemaz nepienācās, jamadūtas tomēr gribēja aizvest viņu pie Jamarādžas un sodīt. Tā bija adharmā, t.i., viņi to darīja pretrunā ar reliģijas principiem. Višnudūtas baidījās, ka šādas bezdievīgas darbības pieļaušana varētu pilnīgi iznīcināt kārtību sabiedrībā. Mūsdienās Krišnas apziņas kustība cenšas iedibināt sabiedrībā pareizos vadības principus, taču diemžēl Kali-jugas valdības neatbalsta Harē Krišnas kustību kā nākas, jo nespēj novērtēt darbu, ko tā veic. Harē Krišnas kustība ir tā, kas tiešām var uzlabot pagrimušās sabiedrības stāvokli, tāpēc valdībām un sabiedrības vadītājiem visā pasaulē vajadzētu atbalstīt šo kustību; tas dotu iespēju pilnībā atbrīvot cilvēci no grēkiem.

Piecpadsmitā nodaļa. Grēku izpirkšana

Višnudūtas turpināja: "Adžāmila jau ir izpircis visus grēkus. Viņš ir izpircis ne tikai tos grēkus, kas pastrādāti vienā mūžā, bet arī tos, kuri paveikti miljonus dzīvju, jo, būdams bezpalīdzīgs, viņš ir izrunājis Nārājanas svēto vārdu. Lai gan Adžāmila neizrunāja svēto vārdu tīri, viņš to darīja bez apvainojumiem, un tāpēc viņš tagad ir šķīsts un atbrīves cienīgs.

Arī agrāk, gan ēdot, gan citās reizēs, Adžāmila sauca savu dēlu: "Mans dārgais Nārājana, lūdzu, nāc šurp!" Lai gan Adžāmila sauca savu dēlu, viņš izrunāja četras zilbes – nā-rā-ja-na. Ja cilvēks šādā veidā ir izrunājis Nārājanas vārdu, ar to pietiek, lai izpirktu grēkus, kas pastrādāti daudzos miljonus dzīvju.

Kunga Višnu svētā vārda daudzinašana ir vislabākais grēku izpirkšanas paņēmiens tam, kas zog zeltu un citu mantu, dzērājam, tam, kurš pieviļ draugu vai radnieku, tam, kurš nogalina brāhmanu, tam, kurš guļ ar sava guru vai citas augstākas personības sievu. Tas ir labākais grēku izpirkšanas

paņēmiens arī tam, kurš nogalina savu tēvu, valdnieku vai sievieti, tam, kurš kauj govīs, un arī visiem pārējiem grēciniekiem. Izrunājot Kunga Višnu svēto vārdu, šie grēcinieki piesaista Visaugstā Kunga uzmanību, un Kungs tad domā: "Šis cilvēks ir izrunājis Manu vārdu, tāpēc Mans pienākums ir viņu aizsargāt." (Šrīmad-Bhāgavatama 6.2.7.-10.)

Absolūtā piedošana

Višnudūtas apsūdzēja jamadūtas par to, ka tie nezina, kurš ir apcietināms un kurš nav. Jamadūtas pastāvīgi apcietina grēciniekus, taču šoreiz viņi bija atnākuši pie Adžāmilas, kurš, izrunājot vārdu "Nārājana", bija atbrīvojies no visām grēku sekām. Višnudūtas norāja jamadūtas: "Jūs nezināt, kas ir sodāms un kas nav. Lai gan Adžāmila ir izdarījis tik daudzus grēkus, viņš tagad ir atbrīvojies no to sekām. Izrunājot Nārājanas svēto vārdu, viņš ir izpircis visus šos grēkus. Kāpēc jūs gribat apcietināt šo cilvēku, it kā viņš būtu kaut kāds noziedznieks? Adžāmila nebija domājis izrunāt svēto vārdu, tomēr viņš to ir darījis un tāpēc ir brīvs no grēkiem."

Jamadūtas nebija pietiekami iedziļinājušies Adžāmilas stāvoklī. Viņi domāja, ka, tā kā Adžāmila visu mūžu ir ļoti daudz grēkojis, viņš jāved pie Jamarādžas. Jamadūtas nezināja, ka Adžāmila ir atbrīvojies no visu savu grēku sekām. Tāpēc višnudūtas viņiem pavēstīja, ka Adžāmila, daudznot Nārājanas vārdu nāves brīdī, kā arī visu savu mūžu, ir atbrīvojies no visām grēku sekām. Šajā sakarībā Šrīla Višvanātha Čakravartī Thākurs min šādus rakstu pantus:

*nāmno hi yāvatī śaktiḥ
pāpa-nirharaṇe hareḥ
tāvat kartuṃ na śaknoti
pātakam pātakī naraḥ*

"Vienreiz izrunājot Hari svēto vārdu, grēcinieks var izpirkt vairāk grēku, nekā viņš ir spējīgs pastrādāt." (Brihad-višnu Purāna)

*avaśenāpi yan-nāmni
kīrtite sarva-pātakaiḥ
pumān vimucyate sadyaḥ
sīṃha-trastair mṛgair iva*

"Ja cilvēks, pat būdams bezpalīdzīgs un nemaz to nevēlēdamies, izrunā svēto vārdu, visas viņa grēku sekas tūlīt aizbēg projām, gluži tāpat, kā, izdzirdot lauvas rēcienu, aizbēg mazie meža zvēri." (Garuda Purāna)

*sakṛd uccāritaṃ yena
harir ity akṣara-dvayam
baddha-parikaras tena
mokṣāya gamanaṃ prati*

"Cilvēks, vienreiz izrunājot Dieva Kunga svēto vārdu, kas sastāv no divām zilbēm – ha-ri, nodrošina sev ceļu uz atbrīvi." (Skanda Purāna)

Tie ir daži panti, kas paskaidro, kāpēc višnudūtas neļāva jamadūtām vest Adžāmilu pie Jamarādžas.

Pastāv dažādu veidu grēki, un viens no tiem ir zagšana. Zagļi un laupītāji ir ļoti grēcīgi. Arī dzert ir grēks. Višnudūtas nosoda tos, kam patīk apreibināties un zagt. Lūk, vēl citi grēki: draugu krāpšana, brāhmanu vai vaišnavu nogalināšana, necieņa pret skolotāju vai garīgo skolotāju, sievietes nogalināšana, valdnieka nogalināšana un govīs nokaušana. Tie ir vissmagākie grēki. Taču višnudūtas norāda, ka pat tāds cilvēks, kurš izdarījis daudzus šādus grēkus, vienu reizi izrunājot Nārājanas svēto vārdu, tūlīt atbrīvojas no visu savu grēku sekām.

Šrīdhara Svāmī saka: "Nārājanas, Kunga Hari, svētā vārda daudzināšana ne tikai atbrīvoja Adžāmilu

no visiem grēkiem, bet arī padarīja viņu atbrīves cienīgu, un tāpēc nāves brīdī Adžāmila nonāca garīgajā valstībā." Krišnas svētā vārda daudzinašana atbrīvo cilvēku no visiem grēkiem. Tik daudz grēku viņš nemaz nav spējīgs pastrādāt. Adžāmila bija izrunājis svēto vārdu bez apvainojumiem un bija to darījis ļoti patiesīgi, tāpēc pilnībā atbrīvojās no grēku sekām. Tieši tāpēc mēs tik ļoti uzsveram Harē Krišnas mantras daudzinašanas svarīgumu. Skaitot Harē Krišnas mantru, cilvēks paveic visu – gan dievbijīgo darbību, gan askēzes, gan ziedošanas. Nav vajadzīga nekāda cita joga, grēku izpirkšana vai askēžu uzņemšanās. Bez apvainojumiem daudzinaot svēto vārdu, cilvēks iegūst visu, ko var sasniegt ar pārējiem Vēdās noteiktajiem rituāliem.

Agrāk, kad Adžāmila grēkoja, lai uzturētu ģimeni, viņš daudzinaja Nārājanas vārdu un darīja to bez apvainojumiem. Daudzināt Dieva Kunga svēto vārdu tikai tādēļ, lai atbrīvotos no grēkiem, vai arī grēkot, paļaujoties uz svētā vārda spēku, ir apvainojums (*nāmo balād yasya hi pāpa-buddhiḥ*). Taču, lai gan Adžāmila grēkoja, viņš ne reizi neizrunāja Nārājanas vārdu, lai atbrīvotos no grēkiem: Adžāmila izrunāja Nārājanas vārdu, saucot savu dēlu. Tāpēc šī daudzinašana palīdzēja. Daudzinādams svēto vārdu šādā veidā, Adžāmila bija iznīcinājis daudzās jo daudzās dzīvēs pastrādātos grēkus. Secinājums ir tāds, ka cilvēks, kurš pastāvīgi bez apvainojumiem daudzina Dieva Kunga svēto vārdu, vienmēr ir tīrs. Kā apstiprināts šajos pantos, Adžāmila jau bija bezgrēcīgs, un, tā kā Adžāmila daudzinaja Nārājanas vārdu, viņš arī palika bezgrēcīgs. Nav svarīgi, ka Adžāmila to darīja, saucot savu dēlu; svarīgs bija pats vārds.

Nejēgas apgalvo, ka var daudzinaot jebkuru vārdu, pat padievu vārdus, un sasniegt to pašu, ko daudzinaot Dieva Kunga svēto vārdu. Tā ir mājāvādas filozofija. Mājāvādī uzskata, ka ikviens ir Dievs. Viņi apgalvo: "Padievi ir Dievs, es esmu Dievs, tu esi Dievs." Pēc viņu domām, cilvēks var daudzinaot jebkuru vārdu un iegūt atbrīvi. Bengālijā ļoti populāra ir kālī-kīrtana. Ļaudis sanāk kopā un daudzina: "Kālī! Kālī! Kālī!" vai arī dzied daudzu tā saucamo avatāru vārdus. Kāds nelietis reiz pievienoja šai kīrtanai arī savas sievas vārdu, un viņa sekotāji savā muļķībā to pieņēma. Tādā veidā mājāvādī filozofi ved savus sekotājus tieši uz elli. Tāpēc Čaitanja Mahāprabhu ir stingri brīdinājis mūs, lai neklausāties mājāvādī filozofus, jo citādi visa mūsu garīgā dzīve tiks sabojāta un garīgā kalpošana apstāsies. Mums tas vienmēr jāatceras, ja ir runa par kādu citu vārdu daudzinašanu. Jādaudzina vienīgi Višnu svētais vārds, Krišnas svētais vārds un nekādi citi vārdi.

Rakstos ieteikts daudzinaot tikai Dieva Augstākās Personības, Krišnas, vārdu. Višnu ir tūkstošiem vārdu, un kaut kādā ziņā Krišna un Višnu ir viens un tas pats, tomēr rakstos teikts, ka tūkstoš Višnu vārdu atkārtošana ir līdzvērtīga viena Rāmas vārda atkārtošana, un trīsreiz izrunājot vārdu "Rāma", cilvēks sasniedz to pašu, ko vienreiz izrunājot vārdu "Krišna". Citiem vārdiem sakot, cilvēks, daudzinaot Krišnas svēto vārdu, saņem visu svētību.

Tāpēc Čaitanja Mahāprabhu iesaka šo svētā vārda daudzinašanu, par ko runāts šāstrās:

*harer nāma harer nāma
harer nāmaiva kevalam
kalau nāsty eva nāsty eva
nāsty eva gatir anyathā*

"Šajā strīdu un liekulības laikmetā vienīgais ceļš, kā sasniegt atbrīvi, ir Dieva Kunga svētā vārda daudzinašana. Cita ceļa nav. Cita ceļa nav. Cita ceļa nav." (Brihan-nāradīja Purāna)

Uzsākot iet daudzinašanas ceļu, mēs tūlīt atbrīvojamiem no visām grēku sekām. Tā mēs sākam savu garīgo dzīvi. Neatbrīvojoties no grēkiem, nav iespējams kļūt par tīru vaišnavu.

Svētā vārda apvainojumi

Pat bhakta, pats to neapzinoties vai arī agrākās grēcīgās uzvedības dēļ, var pastrādāt kādu grēku.

Taču, ja viņš patiesi to nožēlo, domājot: "Man neklājās tā darīt, taču es esmu tik grēcīgs, ka tā nu ir iznācis," Visaugstais Kungs viņam piedod, redzot, cik šī nožēla ir patiesa. Taču, ja bhakta tišām grēko, cerēdams uz to, ka Kungs viņam piedos – viņš taču daudzina Harē Krišna –, tad tas netiek piedots.

Ja cilvēks grēko, paļaudamies uz svētā vārda spēku, viņš izdara nāma-aparādhu, t.i., apvaino svēto vārdu. Šis ir vissmagākais no desmit apvainojumiem. Ja cilvēks, kas ar Harē Krišnas daudzinašanu ir atbrīvojies no visu grēku sekām, atkal uzsāk savu grēcīgo darbību, viņš pastrādā vissmagāko noziegumu. Ja grēko parasts cilvēks, šie grēki nav tik smagi kā tad, ja tos izdara cilvēks, kurš daudzina Harē Krišna. Tas ir tāpat kā, ja augsts valdības ierēdnis, izmantojot savu stāvokli, ņem kukuļus. Šāds cilvēks ir vissliktākais noziedznieks. Ja zог policists, tad šis noziegums, kā arī sods, ir smagāks nekā parasta cilvēka noziegums. Tāds ir likums. Gluži tāpat, ja cilvēks rupjā veidā izmanto Harē Krišnas mantru, domājot: "Es daudzinu Harē Krišna, tāpēc man tiks piedoti pat vislielākie grēki," tad viņš nerasniedz svētā vārda daudzinašanas mērķi. Šāds cilvēks sapinas: viņš tiek atbrīvots, tad viņš atkal grēko, atkal atbrīvojas un atkal grēko utt. Viņš nespēj izkļūt no šī apburtā loka.

Tomēr nevajag domāt, ka Harē Krišnas daudzinašana neatbrīvo no grēku sekām. Viens no desmit svētā vārda apvainojumiem ir doma, ka svētais vārds nespēj iznīcināt grēcīgās sekas. Tiem, kas vēlas daudzinaēt Harē Krišnas mantru bez apvainojumiem, ir stingri jātic šāstru vārdiem, ka Krišnas svēto vārdu daudzinašana ir ārkārtīgi varena. Višnudūtas šajos pantos saka: "Kunga Višnu svētā vārda daudzinašana ir vislabākais grēku izpiršanas veids visiem grēciniekiem." Taču ļoti bieži grūtības rada tas, ka cilvēks daudzina "Harē Krišna" un pēc tam atkal grēko.

Daudzināšanas pilnība

Tādējādi daudzinašanas panākumu atslēga ir rūpīga un pilnīga izvairīšanās no grēkiem. Daudzinot Harē Krišnas mahāmantru, cilvēks atbrīvojas no visām agrāko grēku sekām, un, ja šis cilvēks vairs negrēko, viņš ļoti ātri kļūst par augsta līmeņa bhaktu. Viņa prāts pievēršas Krišnas lotospēdām. Ja mēs pastāvīgi bez apvainojumiem daudzinaēam "Harē Krišna", tad esam brīvi no visām grēku sekām, un mūsu pieķeršanās Visaugstajam Kungam garīgajā kalpošanā pieaug.

Reiz kāds tā saucamais brāhmans, kurš bija īsts nevēga, strīdējās ar Thākuru Haridāsu par Krišnas svētā vārda spēku. Haridāsa Thākurs citu vaišnavu sabiedrībā sacīja: "Ja cilvēks bez apvainojumiem daudzina Dieva Kunga svētos vārdus, viņš ne tikai paceļas garīgā līmenī (brahma-bhūta), bet arī atmodina sevī dusošo mīlestību uz Dievu un gluži dabiski iegūst atbrīvi."

Brāhmans iebilda: "Nevajag pārspīlēt daudzinašanas spēku. Cilvēks iegūst atbrīvi tikai pēc daudzām askēzēm, bet tu apgalvo, ka atbrīvi var iegūt, vienkārši daudzinaēt "Harē Krišna". Ja tev nebūs taisnība, tad es apsolu nocirst tev degunu."

Haridāsa Thākurs atbildēja: "Ja Harē Krišnas daudzinašana bez visa cita nedod arī atbrīvi, tad es pats nocirtīšu sev degunu."

Klātesošie, kas vēroja šo strīdu, ļoti uztraucās, redzēdami, kā brāhmans apvaino Haridāsu Thākuru, un tūlīt padzina zaimotāju. Nepagāja ilgs laiks, kad brāhmans saslima ar lepru, un viņa skaistais deguns nopuva. Šis gadījums aprakstīts Šrī Čaitanja-čaritāmritā.

Svētā vārda daudzinašanā ir trīs pakāpes: daudzinašana ar apvainojumiem, daudzinašana atbrīves līmenī un daudzinašana ar pilnīgu mīlestību uz Dievu. Šīs trīs pakāpes tiek salīdzinātas ar mango nogatavošanās pakāpēm. Zaļš mango ir skābs, bet, kad mango ir pilnīgi nogatavojies, tas ir ļoti garšīgs. Sākumā daudzinašana mums varbūt īpaši nepatīk, taču, sasniedzot atbrīves līmeni, tā kļūst tik salda un garšīga, ka mēs nevaram apstāties. Šajā sakarībā Šrīla Rūpa Gosvāmī ir sacerējis brīnišķīgu pantu, kurā aprakstīta Krišnas svētā vārda saldā garša:

*tuṅḍe tāṅḍavinī ratim vitanute tuṅḍāvalī-labdhave
kaṛṇa-kroda-kaḍambinī ghaṭayate kaṛṇārbudebhyaḥ sprhām
cetaḥ-prāṅgaṇa-saṅginī vijayate sarvendriyāṅām kṛtim
no jāne janitā kiyadbbhir amṛtaiḥ kṛṣṇeti varṇa-dvayī*

"Es nemaz nespēju izteikt, cik daudz nektāra ir divās zilbēs – Kriš-na. Kad mēs daudzinaim Krišnas svēto vārdu, liekas, ka tas mutē deĶo, un mēs vēlamies daudzas jo daudzas mutes. Kad Krišnas vārds nonāk ausīs, mēs vēlamies miljoniem ausu. Un, kad svētais vārds deĶo sirds pagalmā, tas pilnīgi pakļauj sev prātu, un tāpēc visi jutekļi sastingst."

Šis pazīmes raksturo cilvēku, kurš daudzina svēto vārdu atbrīves līmenī. Šajā pakāpē, ko sauc par prēmu, mantras Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē daudzinašana sagādā lielu baudu. Taču šo pakāpi ir iespējams sasniegt, tikai sekojot vadošajiem principiem. Mums jābūt uzmanīgiem. Kad mēs atbrīvojamies no slimības, tad nonākam atveseļošanās pakāpē. Taču, ja izdarām kaut ko nepareizi, slimība var atgriezties. Ja mēs esam sasnieguši atbrīvi, tas vēl nenozīmē, ka varam darīt visu, kas ienāk prātā. Bhakti dzīves vadošajiem principiem jāseko vienmēr.

Svētība, kas sakrāta, daudzinaot svēto vārdu

Šrīla Višvanātha Čakravartī Thākurs, komentējot šis nodaļas 9. un 10. pantu, vēl plašāk atklāj svētā vārda varenību. Šis komentārs ir uzrakstīts sarunas veidā, un tajā pastāstīts, kā cilvēks, vienkārši daudzinaot Dieva Kunga svēto vārdu, var atbrīvoties no visu grēku sekām:

"Kāds var teikt: "Pieņemsim, ka, daudzinaot Dieva Kunga svēto vārdu, cilvēks atbrīvojas no visām grēcīgās dzīves sekām. Taču, ja viņš grēko apzināti, turklāt nevis vienu, bet gan daudzas reizes, viņš nespēj atbrīvoties no šo grēku sekām, pat izpērkot grēkus divpadsmit gadus pēc kārtas un vēl ilgāk. Kā tas var būt, ka, vienu pašu reizi izrunājot Dieva Kunga svēto vārdu, cilvēks tūlīt atbrīvojas no šo grēku sekām?"

Višvanātha Čakravartī Thākurs atbild uz šo jautājumu, citējot šis nodaļas 9. un 10. pantu: "Kunga Višnu svētā vārda daudzinašana ir vislabākais grēku izpirkšanas paņēmiens tam, kas zog zeltu un citu mantu, dzērājam, tam, kurš pieviļ draugu vai radnieku, tam, kurš nogalina brāhmanu, vai tam, kurš guļ ar sava guru vai citas augstākas personības sievu. Tas ir labākais grēku izpirkšanas paņēmiens arī tam, kurš nogalina savu tēvu, valdnieku vai sievieti, tam, kurš kauj govīs, un arī visiem pārējiem grēciniekiem. Izrunājot Kunga Višnu svēto vārdu, šie grēcinieki piesaista Visaugstā Kunga uzmanību, un Kungs tad domā: "Šis cilvēks ir izrunājis Manu vārdu, tāpēc Mans pienākums ir viņu aizsargāt."

Daudzinaot svēto vārdu, cilvēks var izpirkt visus dzīvē pastrādātos grēkus un iznīcināt visas grēcīgās sekas, un tas ir kaut kas augstāks par parastu grēku izpirkšanu. Parasta grēku izpirkšana var uz laiku aizsargāt grēcinieku, taču tā nespēj pilnībā šķīstīt viņa sirdi no dziļi sakņotās vēlmes darboties grēcīgi. Tāpēc grēku izpirkšana nav tik varena kā Dieva Kunga svētā vārda daudzinašana. Šāstrās teikts: "Ja cilvēks tikai vienu reizi izrunā svēto vārdu un pilnīgi uztic sevi Dieva Kunga lotospēdām, tad Kungs tūlīt ņem viņu Savā aizgādībā un aizvien vēlas aizsargāt šo cilvēku." Šrīdhara Svāmī to apstiprina. Kad Adžāmilam draudēja briesmas un Jamarādžas kalpi gribēja viņu aizvest, Kungs tūlīt sūtīja Adžāmilam palīgā Savus kalpus, un, tā kā Adžāmila bija atbrīvojies no visām grēku sekām, višnudūtas viņu aizstāvēja.

Adžāmila nosauca savu dēlu par Nārājanu un, ļoti mīlēdams zēnu, sauca viņu vārdā atkal un atkal. Lai gan Adžāmila sauca savu dēlu, varenais vārds darbojās pats par sevi, jo Nārājanas vārds neatšķiras no Paša Kunga Nārājanas. Nosaukdams dēlu par Nārājanu, Adžāmila atbrīvojās no visām grēcīgās dzīves sekām, un, pastāvīgi saucot savu dēlu un tādējādi izrunājot Nārājanas vārdu tūkstošiem reižu, viņš,

pats to neapzinādamies, pilnveidojās Krišnas apziņā.

Varētu iebilst: "Ja Adžāmila pastāvīgi daudzina Nārājanas vārdu, kā gan viņš varēja dzīvot kopā ar prostitūtu un domāt par vīnu?" Ar šādu grēcīgu darbību Adžāmila atkal un atkal piesauca ciešanas, tapēc varētu teikt, ka atbrīves cēlonis bija nevis svētā vārda daudzinašana dzīves laikā, bet gan Nārājanas vārda izrunāšana nāves brīdī. Tas nozīmētu, ka dzīves laikā Adžāmilas daudzinašana būtu bijusi nāma-aparādha. *Nāmo balād yasya hi pāpa-buddhiḥ*: tas, kurš turpina grēcīgi darboties un cenšas atbrīvoties no grēkiem, daudzinaot Kunga svēto vārdu, ir nāma-aparādhi – svētā vārda apvainotājs.

Uz to var atbildēt šādi: "Adžāmila arī dzīves laikā daudzinaja svēto vārdu bez apvainojumiem, jo viņš, izrunājot Nārājanas vārdu, necentās tādā veidā atbrīvoties no grēkiem. Adžāmila bija iegrimis tādos maldos, ka neapzinājās savu pieķeršanos grēcīgai darbībai un nesaprata, ka Nārājanas svētā vārda daudzinašana atbrīvo viņu no tiem. Tādējādi dzīves laikā Adžāmila neizdarīja nāma-aparādhu un Nārājanas svētā vārda daudzinašana, saucot dēlu, bija tīra."

Pateicoties šai tīrajai daudzinašanai, Adžāmila neapzināti uzkrāja bhakti jeb garīgās kalpošanas augļus. Tik tiešām – vajadzēja tikai vienu reizi izrunāt svēto vārdu, lai atbrīvotos no visiem mūžā pastrādātajiem grēkiem. To var paskaidrot ar piemēru: "Viģes koks nenes augļus tūlīt – tie izaug tikai pēc kāda laika." Arī Adžāmilas garīgā kalpošana auga pamazām, un tāpēc, par spīti visiem grēkiem, šo grēku sekas Adžāmilu neskāra. Šāstrās teikts: "Ja cilvēks kaut reizi izrunā Dieva Kunga svēto vārdu, pagātnes, tagadnes un nākotnes grēcīgās dzīves sekas viņu neskar." Var minēt vēl vienu piemēru: "Ja čūskai tiek izrauti indes zobī, tad šīs čūskas kodieni cilvēkiem vairs nav bīstami, pat ja čūska kož atkal un atkal." Gluži tāpat, ja bhakta kaut reizi bez apvainojumiem izrunā svēto vārdu, viņš ir pasargāts uz mūžīgiem laikiem. Bhaktam tikai jāpagaida, kamēr nobriedīs svētā vārda daudzinašanas augļi."

Sešpadsmitā nodaļa. Dieva mīlestības atmodināšana

Višnudūtas turpināja: "Ja cilvēks pilda Vēdu rituālistiskās ceremonijas vai nodarbojas ar grēku izpirkšanu, viņš nešķīstās tik ļoti, kā vienreiz izrunājot Kunga Hari svēto vārdu. Lai gan rituālistiskā grēku izpirkšana atbrīvo cilvēku no grēkiem, tā viņā neatmodina tieksmi uz garīgo kalpošanu atšķirībā no Dieva Kunga vārdu daudzinašanas, kas liek atcerēties Kunga slavu, īpašības, pazīmes, spēles un visu, kas ar Viņu saistīts.

Ar svētajos rakstos ieteiktajām rituālistiskajām grēku izpirkšanas ceremonijām nepietiek, lai pilnīgi šķīstītu sirdi, jo pēc grēku izpirkšanas prāts atkal pievēršas materiālai darbībai. Tādēļ tam, kurš vēlas atbrīvoties no materiālās darbības auglīgajām sekām, ieteicama Harē Krišnas mantras daudzinašana jeb Dieva Kunga vārda, slavas un spēļu slavināšana. Tas ir vispilnīgākais grēku izpirkšanas ceļš, jo šāda daudzinašana attīra sirdi no visiem sārņiem.

Bezpalīdzīgais Adžāmila nāves brīdī sauca Nārājanas svēto vārdu. Šī daudzinašana jau ir atbrīvojusi viņu no visām grēcīgās dzīves sekām, tāpēc, ak, Jamarādžas kalpi, nevediet Adžāmilu pie sava saimnieka un nesodiet viņu ar elles mokām!

Tas, kurš daudzina Dieva Kunga svēto vārdu, tūlīt tiek atbrīvots no bezgalīgi daudzu grēku sekām, pat ja viņš šo vārdu izrunā pa jokam, dzied prieka pēc, pasaka to nevērīgi vai arī norādot uz kaut ko citu. Tā uzskata visi svēto rakstu zinātāji.

Ja cilvēks mirstot tā vai citādi izrunā Hari svēto vārdu – vai nu krītot no mājas jumta, vai uz ceļa paslīdot un salaužot kaulus, vai čūskas sakosts, vai sāpēs un drudzī, vai ieroču savainots –, viņš tūlīt tiek atbrīvots no nonākšanas ellē, pat ja visu mūžu ir grēkojis.

Zinātnieki un gudrie ar rūpīgiem pētījumiem ir pārliecinājušies, ka smagi grēki izpērkami ar grūtiem paņēmienu, bet viegli – ar vieglākiem. Taču Harē Krišnas mantras daudzinašana iznīcina visas

grēcīgās darbības sekas – vienalga, vai grēki bijuši smagi vai viegli.

Lai gan no grēcīgās dzīves sekām var atbrīvoties ar askēzēm, dāvanu došanu, zvērestiem un citiem līdzīgiem paņēmieniem, šī dievbijīgā darbība nespēj atbrīvot sirdi no materiālām vēlmēm. Taču, ja cilvēks kalpo Dieva Personības lotospēdām, viņš vienā mirklī atbrīvojas no visiem sārņiem.

Tāpat kā uguns sadedzina pelnos sausu zāli, Dieva Kunga svētais vārds – vienalga, vai tas tiek daudzināts apzināti vai neapzināti – noteikti sadedzina pelnos visas grēcīgās dzīves sekas.

Pat ja cilvēks neapzinās zāļu spēku, bet iedzer šīs zāles vai arī ir spiests tās iedzert, tās darbojas neatkarīgi no cilvēka zināšanām. Gluži tāpat, ja cilvēks nezina, cik svētīga ir Kunga svētā vārda daudzināšana, bet apzināti vai neapzināti izrunā šo vārdu, tad tas iedarbojas."

Šrī Šukadēva Gosvāmī turpināja: Dārgais valdniek Parīkšit! Tad Kunga Višnu kalpi, saprātīgi izvērtējuši garīgās kalpošanas principus, atbrīvoja brāhmanu Adžāmilu no jamadūtu gūsta, tā paglābdami viņu no nāves. Jamadūtas devās pie Jamarādžas, lai pastāstītu visu, kas noticis.

Brāhmanam Adžāmilam vairs nebija no kā baidīties, un viņš bija atbrīvots no Jamarādžas kalpu cilpām. Atguvies Adžāmila tūlīt noliecās pie višnudūtu lotospēdām. Viņš bija ārkārtīgi priecīgs, ka višnudūtas ir blakus, jo bija redzējis, kā tie izglāba viņu no Jamarādžas kalpu rokām. Taču, kad višnudūtas redzēja, ka Adžāmila grib kaut ko sacīt, viņi pēkšņi aizgāja. (Šrīmad-Bhāgavatama 6.2.11.-23.)

Grēku izpirkšana un svētā vārda daudzināšana

Šajos pantos višnudūtas norāda, ka Vēdu rakstos ieteikti dažādi grēku izpirkšanas paņēmieni, kas dod cilvēkam iespēju atbrīvoties no grēcīgas darbības sekām. Grēku izpirkšana pazīstama arī kristietībā. Ja katolis pastrādā grēku, viņam ieteikts iet pie priestera un teikt: "Es esmu izdarījis tādu un tādu grēku. Es to nožēloju." Tiek uzskatīts, ka priesteris ir īstens Dieva pārstāvis, un, ja viņš grēciniekam piedod, tad grēks ir izpirkts.

Tomēr šāda grēku izpirkšana nevar šķīstīt grēcinieku tik lielā mērā kā Kunga Krišnas svētā vārda daudzināšana. Cilvēks, kurš ir nožēlojis grēkus, iziet no baznīcas un bieži vien atkal izdara to pašu grēku. Citiem vārdiem sakot, šādā veidā izpērkot grēkus, par šķīstīšanos nevar būt ne runas.

Tomēr ne visi ir gatavi uzsākt tīras garīgās kalpošanas ceļu, tāpēc Vēdas iesaka dažādu veidu grēku izpirkšanu. Atkarībā no tā, cik smagi grēki ir izpērkami, tiek noteikti atbilstoši grēku izpirkšanas paņēmieni. Piemēram, ja mums ir klepus vai gripa, ārsts var parakstīt gluži lētas zāles, bet, ja mums ir tuberkuloze, zāles var būt daudz dārgākas. Gluži tāpat atkarībā no grēka smaguma tiek noteikta prājaščita jeb rituālistiskās ceremonijas, kas jāveic, lai atbrīvotos no grēka. Ja cilvēks izdara smagu grēku, viņam jāveic smagas askēzes. Šos grēku izpirkšanas paņēmienus noteikuši tādi diženi gudrie kā Parāšara Muni un Manu. Gudrie ir sastādījuši divdesmit veidu rakstus, kas tiek saukti par dharmā-šāstru, un tajos ir norādīts, kā var izpirkt grēkus un nonākt uz debesu planētām. Piemēram, ir teikts, ka cilvēkam, kurš izdarījis noteikta veida noziegumus, ir jāgavē noteikts skaits dienu vai jādod dāvanas. Ja tirgotājs ar grēcīgu darbību ir nopelnījis miljons dolāru, tad viņam, atbilstoši nopelnītās naudas daudzumam, jādod žēlastības dāvanas.

Ir daudz šādu grēku izpirkšanas paņemienu, taču šajos pantos višnudūtas saka: "Lai gan šie noteiktie grēku izpirkšanas paņēmieni ir autoritatīvi un patiesi, tie nespēj šķīstīt sirdi." Mēs redzam, ka, lai gan hinduisma, islama un kristietības sekotāji veic šādus grēku izpirkšanas rituālus, viņi nespēj atturēties no turpmākas grēkošanas. Tas, kurš seko šiem grēku izpirkšanas principiem, ir kā slikts pacients, kas iet pie ārsta. Ārsts dod viņam zāles un stāsta, kā tās jādzer, bet nejēga slimnieks dzer zāles, kā pašam ienāk prātā, un viņa stāvoklis tikai pasliktinās. Tad viņš atkal iet pie ārsta un žēlojas: "Dakter, lūdzu,

dodiet man vēl zāles!"

Šajā sakarībā Šrīla Višvanātha Čakravartī Thākurs apraksta gadījumu ar Kunga Krišnas dēlu Sāmbu, kurš tika izglābts no Kauravu gūsta. Sāmba iemīlējās Durjodhanas meitā Lakšmanē, un, tā kā pēc kšatriju paražām jauneklis nevar precēties ar kšatrija meitu, neparādot savu varonību, Sāmba nolaupīja Lakšmani. Pēc tam Kauravi Sāmbu sagūstīja. Tad Kungs Balarāma devās Sāmbu glābt, taču Kauravi nebija ar mieru jaunekli atbrīvot. Balarāma atklāja Savu vareno spēku, un visai Hastināpurai draudēja bojāeja Balarāmas izraisītajā zemestrīcē. Tad jautājums tika nokārtots, un Sāmba apprecēja Durjodhanas meitu. Šī stāsta jēga ir tāda, ka cilvēkam jāmeklē patvērums pie Krišnas un Balarāmas, kuri var aizsargāt viņu labāk nekā jebkurš cits šajā materiālajā pasaulē. Lai cik varenas arī būtu cilvēka grēku sekas, tās tūlīt tiek iznīcinātas, ja viņš daudzina Hari, Krišnas, Balarāmas vai Nārājanas vārdu.

Tāpēc višnudūtas neatzīst tādus grēku izpirkšanas rituālus kā gavēšanu un žēlastības dāvanu došanu. Viņi saka: "Šīs noteiktās rituālistiskās ceremonijas nespēj šķīstīt cilvēku tā, kā Dieva svētā vārda daudzinašana." Pildot noteikta veida reliģijas principus, cilvēks, protams, atbrīvojas no visiem grēcīgās dzīves sārņiem, taču galu galā ar to nepietiek, jo prāts savas nemierīgās dabas dēļ arī pēc atbrīvošanās no grēcīgās darbības sārņiem no jauna piesaistās grēcīgai darbībai.

Garīgā kalpošana Krišnam sākas ar svētā vārda daudzinašanu, un par tās attīrošo spēku runāts Šrīmad-Bhāgavatamā (11.2.42.): *bhaktiḥ pareśānubhavo viraktir anyatra ca*. "Garīgā kalpošana Kungam ir tik varena, ka ikviens, kurš ar to nodarbojas, tūlīt atbrīvojas no visām materiālajām vēlmēm." Visas šīs materiālās pasaules vēlmes ir grēcīgas, jo tās visas ir vērstas uz jutekļu apmierināšanu, kas vienmēr saistīta ar vairāk vai mazāk grēcīgu darbību. Taču tīra garīgā kalpošana ir *anyābhilāṣitā-sūnya* – brīva no materiālajām vēlmēm. Tas, kurš nodarbojas ar garīgo kalpošanu, vairs nevēlas neko materiālu, un viņš ir pacēlies pāri grēkiem. Materiālās vēlmes ir pilnībā jāpārtrauc. Ja tas nenotiek, askēzes un žēlastības dāvanu došana var atbrīvot cilvēku no grēkiem uz kādu laiku, taču netīrās sirds dēļ grēcīgās vēlmes rodas atkal. Tas noved pie jauniem grēkiem un ciešanām. Garīgā kalpošana izceļas ar to, ka tā atbrīvo cilvēku no visām materiālajām vēlmēm.

Lai šķīstītu sirdi, ar grēku izpirkšanu vien nepietiek. Cilvēks, kuram ir sifiliss, iet pie ārsta. Ārsts viņam injicē zāles un prasa par to lielu naudu. Tādā veidā cilvēks var izveseļoties, taču, atkal nodarbojoties ar neatļautu dzimumdzīvi, viņš no jauna saslimst ar sifilisu. Tātad šī cilvēka sirdi ir saglabājusies tieksme pēc nelikumīgas dzimumdzīves. Bet, ja cilvēks uzsāk darboties Krišnas apziņā, viņš aizmirst nelikumīgo dzimumdzīvi. Tā ir Krišnas apziņas pazīme. Patiesīgs bhakta nekad negrēko, jo viņš, daudzino svēto vārdu un nodarbojoties ar garīgo kalpošanu, ir šķīstījis sirdi.

Protams, ir arī pseidobhaktas, kuri, paļaujoties uz Harē Krišnas daudzinašanas spēku, grēko. Viņi izdara lielu apvainojumu pret svēto vārdu. Mēs nedrīkstam izmantot svēto vārdu kā mašīnu un domāt, ka varam mierīgi grēkot, jo daudzinašana iznīcina grēku sekas. Tas ir vislielākais apvainojums pret Krišnas svēto vārdu. Lai kā mēs arī iepriekš būtu grēkojuši, vienu reizi bez apvainojumiem izrunājot Kunga svēto vārdu, mēs tūlīt atbrīvojamies no grēkiem. Taču mēs nedrīkstam grēkošanu turpināt. Kungs Čaitanja Mahāprabhu piedeva grēciniekiem Džagājam un Mādhājam, kuri pirms tam bija dzērāji, brunču mednieki, gaļas ēdāji un azarta spēļu spēlmaņi. Šie grēcinieki bija nometušies pie Kunga Čaitanjas un Nitjānandas Prabhu lotospēdām, raudādami: "Kungi, mēs esam tik grēcīgi! Lūdzu, atpestiet mūs!" Kungs Čaitanja piekrita ar noteikumu, ka šie brāļi vairs negrēkos. Viņš teica: "Es piedošu visu, ko jūs esat nodarījuši, taču nedariet to atkal." Džagājs un Mādhājs apzvērēja: "Tas ir gals mūsu grēkošanai. Mēs vairs negrēkosim." Kad cilvēks no garīgā skolotāja saņem iesvētību, viņš tūlīt tiek atbrīvots no savu grēku sekām. Taču tas nenozīmē, ka viņš atkal varētu grēkot.

Krišnas apziņa ir sekošana Kungam Čaitanjam, un mēs iesvētām mācekļus tāpat, kā tika iesvētīti

Džagājs un Mādhājs. Mūsu biedrībā tiek pieņemti un iesvētīti daudzi mācekļi, taču tiem ir jāapņemas ievērot šādus principus: mācekļi vairs nedrīkst nodarboties ar neatļautiem dzimumsakariem, azarta spēlēm, apreibināšanos un dzīvnieku nogalināšanu jeb gaļas ēšanu. Šie ierobežojumi ir nepieciešami tāpēc, ka tas, kurš uzsāk garīgo dzīvi, bet tajā pat laikā turpina grēcīgu darbību, nespēj pilnveidoties. Bhagavad-gītā (7.28.) Krišna skaidri norāda:

*yeṣām tv anta-gataṁ pāpaṁ
janānām puṇya-karmaṇām
te dvandva-moha-nirmuktā
bhajante mām dṛḍha-vratāḥ*

"Tie, kas iepriekšējās dzīvēs un šajā mūžā ir dievbijīgi darbojušies un pilnīgi atbrīvojušies no grēcīgas darbības, izkļūst no maldu pretstatiem un ar apņēmību kalpo Man."

Ja mēs patiešām vēlamies nonākt Dieva valstībā, Vaikunthā, mums ļoti rūpīgi jāseko četriem minētajiem principiem. Ar dzimumsakariem drīkst nodarboties tikai laulībā, lai laistu pasaulē bērnus. Nedrīkst apreibināties. Nedrīkst spēlēt azarta spēles. Nedrīkst ēst gaļu, zivis, olas un visu pārējo, kas nav domāts cilvēkiem. Cilvēku barība ir graudi, augļi, dārzeņi, piens un cukurs. Šie ir sātvikas ēdieni, t.i., tie ir tīri, labi un domāti cilvēkiem. Nevajag atdarināt kaķus un suņus, domājot: "Ja jau zvēri ēd gaļu, tad kāpēc gan to nevarētu darīt cilvēki?" Ja ēdams ir viss, tad kāpēc gan neēst mēslus? Mēsli arī ir barība – barība cūkām. Taču cilvēkiem nevajadzētu atdarināt cūkas, kas ēd visādus netīrumus. Mums jāprot atšķirt, kas ir kas. Ja vēlamies dzīvot garīgi, mums jāpilda šie četri ierobežojošie principi. Tā varbūt ir askēze, taču askēze ir cilvēka dzīves mērķis. Ar askēzi šķīstot savu esamību, mēs kļūstam piemēroti ieiešanai Dieva valstībā, kur netīrie netiek ielaisti.

Meditācija uz Krišnas veidolu

Ja cilvēks daudzina Dieva svēto vārdu – Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē –, viņš galu galā var ieraudzīt Krišnas veidolu, apzināties Krišnas īpašības un atcerēties Krišnas spēles. Tas ir panākams ar tīru Harē Krišnas mahāmantras daudzinašanu.

Šrīla Višvanātha Čakravartī Thākurs savos komentāros norāda, ka Dieva Kunga svētā vārda daudzinašana ir īpaša. Tā atšķiras no Vēdu rituālistiskajām ceremonijām un smagu, smagāku un vissmagāko grēku izpirkšanas. Pastāv divdesmit dažādi reliģiskie raksti, sākot ar Manu-samhitu un Parāšara-samhitu, kurus sauc par dharma-šāstrām. Taču šeit ir norādīts: lai gan cilvēks, sekojot šo rakstu principiem, var atbrīvoties no vissmagāko grēku sekām, viņš nevar pacelties līdz mīlestības pilnai kalpošanai Dievam Kungam. No otras puses – izrunājot vienu pašu Dieva Kunga svēto vārdu, cilvēks ne tikai vienā mirklī atbrīvojas no vislielāko grēku sekām, bet arī sāk pacelties līmenī, kurā iespējama mīlestības pilna kalpošana Dieva Augstākajai Personībai. Tādējādi cilvēks kalpo Kungam, atceroties Viņa veidolu, īpašības un spēles.

Šrīla Višvanātha Čakravartī paskaidro, ka Dievs Kungs ir visvarens, tāpēc, daudzinaot Viņa svēto vārdu, var sasniegt visu. Tas, kas nav iegūstams ar Vēdu rituāliem, ir pavisam viegli sasniedzams ar Dieva Kunga svētā vārda daudzinašanu. Svētā vārda daudzinašana un ekstātiska dejošana ir tik viegla, cildena un iedarbīga, ka ar šiem paņēmieniem cilvēks tūlīt var iegūt visus garīgās dzīves labumus. Tāpēc Šrī Čaitanja Mahāprabhu pavēsti: *paraṁ vijayate śrī-kṛṣṇa-saṅkīrtanam*. "Lai slavēta Kunga Krišnas svētā vārda kopīgā daudzinašana!" Sankīrtanas kustība, ko mēs esam uzsākuši, ir vislabākais paņēmieni, lai vienā mirklī šķīstītos no visām grēcīgajām sekām un paceltos garīgās dzīves līmenī.

Lai gan Adžāmīla vēlāk pagrīma, jaunībā viņš bija brahmačārī un saņēma no sava tēva labu izglītību. Viņš zināja, kāds ir Nārājanas vārds, veidols un spēles, taču, nonācis sliktā sabiedrībā, to aizmirsta.

Tomēr, gulēdams nāves gultā un izrunādams Kunga Nārājanas vārdu, Adžāmila atkal atcerējās savu agrāko dievbijīgo darbību un tādā veidā tika glābts.

Tas, ka Kunga vārda un slavas klausīšanās un daudzināšana ir labākais veids, kā šķīstīt sirdi no grēcīgām tieksmēm, apstiprināts Šrīmad-Bhāgavatamas sākumā (1.2.17.):

*śṛṇvatām̐ sva-kathāḥ kṛṣṇaḥ
puṇya-śravaṇa-kīrtanaḥ
hṛdy antaḥ stho hy abhadraṇi
vidhunoti suhṛt satām*

"Šrī Krišna, Dieva Personība, kurš ir Virsdvēsele ikviena sirdī un patiesīga bhaktas labvēlis, šķīsta bhaktas sirdi no vēlmes materiāli baudīt. Bhakta ir izkopis vēlmi klausīties Dieva Kunga vēstījumus, kas ir svētīgi paši par sevi, kad tos pareizi uzklausā un daudzina."

Kad Visaugstais Kungs redz, ka cilvēks slavina Viņa vārdu, veidolu un spēles, Viņš Pats ar Savu īpašo žēlastību šķīsta cilvēka sirdi no visiem sārņiem. Pat ja cilvēks nesaprot Kunga vārda, veidola un spēļu jēgu, viņš, daudzinot un klausoties par tiem, šķīstās.

Savas esamības šķīstīšanai un atbrīves sasniegšanai vajadzētu būt cilvēka dzīves galvenajam mērķim. Kamēr vien būtnei ir materiālais ķermenis, tā ir netīra. Šajā netīrajā materiālajā stāvoklī būtne nevar baudīt īstenu svētlaimi, lai gan visi to meklē. Tāpēc ikvienam ir jāšķīstās. Kungs Rišabhadeva Šrīmad-Bhāgavatamā (5.5.1.) saka: *tapo divyaṁ putrakā yena sattvaṁ śuddhyed yasmād brahma-saukhyam̐ tv anantam*. "Mani dārgie dēli! Lai šķīstītu esamību, jums jānodarbojas ar tapasju; tad jūs varēsiet pacelties garīgā līmenī un baudīt nebeidzamu garīgu laimi." Dieva Kunga vārda, veidola un spēļu apdziedāšanas un cildināšanas tapasja ir ļoti viegls šķīstīšanās paņēmiens, un tādā veidā laimi var iegūt ikviens. Tāpēc visiem, kas vēlas galu galā šķīstīt sirdi, jāiet šis ceļš. Citi ceļi, piemēram, karma, gļāna un joga, nedod iespēju pilnībā attīrīt sirdi.

Mājāvādī jeb impersonālisti nespēj cildināt Dieva Kunga vārdu, veidolu un spēles, jo uzskata, ka Dievam nav veidola un ka visas Viņa spēles ir maija jeb maldi. Kāpēc gan Dievam nevarētu būt veidols? Mums ir veidols tāpēc, ka mūsu tēvam ir veidols. Kādēļ gan augstākajam tēvam nevarētu būt veidols? Bhagavad-gītā (14.4.) Krišna saka: *aham̐ bīja-pradaḥ pitā*. "Es visām būtnēm esmu sēklas devējs tēvs." Arī kristieši tic, ka Dievs ir augstākais tēvs. Ja visiem dēliem ir veidoli, kā gan tēvs varētu būt bezveidīgs? Mēs nevaram būt dzimuši no bezveidīga tēva. *Īśvaraḥ paramaḥ kṛṣṇaḥ sac-cid-ānanda-vigrahaḥ*: "Krišna ir augstākais valdnieks, visu cēloņu cēlonis, un Viņam ir mūžīgs, svētlaimes un zināšanu pilns veidols." (Brahma-samhita 5.1.) "Vigraha" nozīmē "veidols". Ja Dievs ir visu cēloņu cēlonis, radītājs, un Viņš rada visus šos veidolus, kā gan Viņš varētu būt bezveidīgs?

Dievam ir veidols, taču tas atšķiras no mūsu veidoliem. Viņa veidols ir sač-čid-ānanda, t.i., pilnīgs pretstats mūsu veidoliem. Dieva veidols ir sat – mūžam pastāvošs –, turpretī cilvēka veidols ir asat – laicīgs. Dieva veidols ir "čit" – zināšanu pilns –, turpretī mūsējais ir "ačit" – neziņas pilns. Viņa veidols ir ānandas jeb svētlaimes pilns, turpretī mūsējais ir nirānandas jeb ciešanu pilns. Reizēm tiek teikts, ka Dievs ir nirākāra jeb bezveidīgs tikai tāpēc, ka Viņa veidols ļoti atšķiras no mūsu veidoliem – tik ļoti, ka mēs to nespējam aptvert.

Dieva veidols ir pārpasaulīgs. Tas nozīmē, ka Viņa ķermenis ir nevis materiāls, bet garīgs. Viņa veidola daba atšķiras no tās, pie kuras mēs esam pieraduši. Vēdās teikts, ka Dievs redz, bet Viņam nav acu. Tas nozīmē, ka Dieva acis ir citādas, nekā mūsu acis – tās ir garīgas, nevis materiālas. Mēs varam redzēt tikai zināmā attālumā, turpretī Dievs var redzēt visu, jo Viņa acis ir visur. Viņa acis, Viņa veidols, Viņa rokas un kājas pēc dabas ir citādas nekā mūsējās.

Atšķirībā no mūsu zināšanām Krišnas zināšanas ir bezgalīgas. Bhagavad-gītā (7.26.) Viņš saka: "Es

zinu pagātni, tagadni un nākotni – visu." Pirms tam Bhagavad-gītā (4.5.) Viņš Ardžunam atgādina: "Mēs – gan tu, gan Es – esam dzimuši daudzreiz. Es to visu atceros, bet tu esi aizmirsis." Tādējādi Viņa zināšanām nav robežu. Krišnas zināšanas, augums un laime ir pilnīgi citādas, nekā mūsu zināšanas, ķermeņi un laime. Tādējādi, tikai neziņas dēļ daži cilvēki apgalvo, ka Absolūtā Patiesība ir nirākāra, t.i., bezveidīga.

Doma par to, ka Dievam nav veidola, ir viens vienīgs iztēles auglis. Tā ir materiāla doma. Mums ir savs veidols, un arī Dievam jābūt ar veidolu, lai gan tas ir citādāks nekā mūsējie. Tikai muļķi iedomājas, ka Dievs galu galā ir bezveidīgs. Krišna to pavēsta Bhagavad-gītā (7.24.): *avyaktam vyaktim āpannam manyante mām abuddhayaḥ* "Nesaprātīgie ļaudis domā, ka Es agrāk esmu bijis bezpersonisks un tikai tagad esmu kļuvis personisks." Kādā citā Bhagavad-gītas vietā ļaudis, kuri izsmej Dieva personisko veidolu, nosaukti par mūdhām jeb ēzeļiem. Dievam neapšaubāmi ir veidols, taču tas ir pavisam citādāks nekā mūsējie. Tieši tā jāsaprot vārds "nirākāra".

Tāpat kā Krišnas veidols atšķiras no mūsu materiālajiem veidoliem, arī Viņa spēles pēc savas dabas nav materiālas. Ikviens, kas to zina, tūlīt saņem atbrīvi. Krišna to apstiprina Bhagavad-gītā (4.9.):

*janma karma ca me divyam
evaṁ yo vetti tattvataḥ
tyaktvā dehaṁ punar janma
naiti mām eti so 'rjuna*

"Tas, kurš zina Manas atnākšanas un darbības pārpasaulīgumu, atstājis ķermeni, vairs nepiedzimst šajā materiālajā pasaulē. Viņš nonāk Manā mūžīgajā mājvietā." Ja cilvēks daudzina Krišnas svēto vārdu tīri, viņš var iegūt Visaugstā Kunga spēļu izpratni un tā sasniegt atbrīvi. Daudzināšanas ceļš ir viegls un cildens. Tas, kurš bez apvainojumiem daudzina "Harē Krišna", var pastāvīgi atcerēties Krišnas veidolu, spēles, īpašības un svītu, un šī atcerēšanās viņu atbrīvo no visām grēku sekām un materiālās sasaistības.

Šajos pantos višnodūtas paziņo, ka Vēdās minēti daudzi paņēmieni, kas dod iespēju atbrīvoties no grēku sekām, taču visiem šiem paņēmieniem ir tāds trūkums, ka tie nespēj cilvēku pacelt absolūtas tīrības līmenī. Tie, kuri seko citiem Vēdās minētajiem šķīstīšanās paņēmieniem, parasti grib kādus materiālus labumus, piemēram, nonākšanu debesu valstībā. Turpretī bhaktam debesu planētas nerūp. Bhaktam ir vienaldzīga jebkura šīs materiālās pasaules planēta, jo viņš zina, ka nonākšana debesu valstībā dod tikai pārejošus labumus. Mēs varam dzīvot uz kādas augstākās planētas tūkstošiem gadu un nodoties augsta līmeņa baudām. Mums tur var būt skaista sieva, lielas bagātības un vislabākie vīni, taču tur nav mūžīgu labumu. No bhaktas viedokļa šāda dzīve līdzinās ellei, jo bhakta nevēlas dzīvot bez Krišnas. Tāda ir īstena garīgā apzināšanās.

Mēs domājam tikai par Krišnu un Viņa laimi. Lūk, kāda ir īstenā laime. Mēs cenšamies iepriecināt Krišnu. Kas attiecas uz domāšanu par Krišnu – arī Kamsa apzinājās Krišnu, taču viņa meditācija bija nelabvēlīga. Kamsa pastāvīgi meditēja uz to, kā nogalināt Krišnu. Viņš gan domāja par Krišnu, taču kā par ienaidnieku. Tā, protams, nav bhakti. Domāšana par Krišnu, nekalpojot Viņa vēlmēm un nevēloties Viņu iepriecināt, nav bhakti. Krišnas apziņā jādarbojas labvēlīgi. Ardžuna bija bhakta, jo viņš darbojās labvēlīgi – par prieku Krišnam. No materiālā viedokļa Ardžunas darbība var likties nelabvēlīga, taču attiecībā uz Krišnu tā bija labvēlīga. Tādējādi Ardžunas darbība bija pilnīga un brīva no grēka.

Kunga Krišnas pārpasaulīgās spēles

Ļoti svarīgi ir saprast atšķirību starp bhakti darbību un parastu dievbijīgu darbību. Zināšanu izkopšana un dievbijīga darbība risinās materiālā līmenī. Ar dievbijību nepietiek, lai sasniegtu atbrīvi.

Dievbijīgs cilvēks atrodas skaidrības līmenī, taču viņš joprojām ir saistīts dvēsele, kuru materiālajā pasaulē tur labo darbu sekas. Ir iespējams pat kļūt par brāhmanu – ļoti dievbijīgu cilvēku –, taču brāhmans vēl nav bhakta. No otras puses – reizēm var likties, ka bhakta darbojas pretrunā ar pasaulīgās dievbijības likumiem. Piemēram, Ardžuna bija izcils Kunga Krišnas bhakta, taču viņš nogalināja savus radniekus. Nejēgas teiks: "Ardžuna nav labs cilvēks. Tikai paskatieties! Viņš nogalināja savu vectēvu, skolotāju un brālēnus, iznīcinot visu ģimeni." Taču Bhagavad-gītā (4.3.) Krišna Ardžunam saka: *bhaktō 'si me*. "Tu Man esi ļoti dārgs draugs." No materiālās pasaules viedokļa Ardžuna varbūt nav labs cilvēks, tomēr Ardžuna jāuzskata par bhaktu, jo viņš ir dvēsele, kas pakļāvusies Visaugstā Kunga vēlmēm. Ir tiesa, ka Ardžuna nogalināja savus radniekus, taču Krišnas acīs viņš bija un palika dārgs draugs un bhakta. Lūk, kāda ir atšķirība starp bhaktu un labu cilvēku šajā pasaulē: labs cilvēks vienmēr cenšas darboties dievbijīgi, jo viņš zina, ka slikti darbi noved pie ciešanām; turpretī bhakta, kas pēc savas dabas ir ļoti labs cilvēks, pēc Krišnas gribas var darboties kā slikts cilvēks un vienalga nepagrīmt: viņš ir un paliek tīrs bhakta, un Kungs viņu ļoti mīl.

Kā jau tika minēts, klausīšanās par Krišnas spēlēm ļoti šķīsta cilvēku, taču ir jā klausās ar pareizu attieksmi. Daži cilvēki, kuru redzējums ir materiālistisks, ir ļoti pieķērušies Krišnas rāsa-līlai – spēlēm ar ganu meitenēm –, taču viņi nespēj novērtēt Krišnas cīņas un dēmonu nogalināšanu. Šie ļaudis nezina, ka Absolūtā Patiesība, Krišna, ir labs vienmēr un visos apstākļos. Vienalga, vai Krišna bauda savu bhaktu sabiedrību vai nogalina dēmonus, Viņš ir un paliek Absolūtā Patiesība, tāpēc visas Viņa spēles vienlīdz labi šķīsta cilvēku, kurš klausās stāstus par tām.

Ļaudis parasti klausās Šrīmad-Bhāgavatamū no profesionālajiem teicējiem, kuriem īpaši patīk aprakstīt rāsa-līlu. Ļaudis domā: "Krišna apskauj meiteni – tas ir tik brīnišķīgi!" Gadās, ka stāstus par rāsa-līlu klausās desmit tūkstoši cilvēku, un teicēji šādās reizēs labi nopelna. Ļaudis sāk domāt, ka Šrīmad-Bhāgavatamā ir desmitais dziedājums, kurā aprakstīta rāsa-līla un citas spēles, un nesaprot, ka arī pārējos dziedājumos ir ļoti daudz svarīgu norādījumu. Kungs Krišna – visa pamats un augstākais patvērums – ir aprakstīts desmitajā dziedājumā, un pārējie deviņi dziedājumi domāti, lai šķīstītu klausītāja sirdi un viņš varētu saprast Krišnu.

Tāpēc mēs visiem mācām ļoti rūpīgi izlasīt pirmos deviņus Šrīmad-Bhāgavatamas dziedājumus. Tad ar pareizu izpratni var lasīt desmito dziedājumu. Tie, kas klausās stāstus par Krišnas rāsa-līlu un uzskata tos par parastām teikām, nespēj patiesi iepazīt Krišnu. Rāsa-līla nav laicīga mīlas rotaļa. Tā ir Rādhas un Krišnas pārpasaulīgās mīlestības izpausme. Kā norāda Čaitanja Mahāprabhu, Šrīmad-Bhāgavatamas nodaļas, kurās aprakstīta rāsa-līla, nav domātas parastiem ļaudīm; tās domātas tikai atbrīvotām personībām. Tāpēc par rāsa-līlu nav jāstāsta parastiem ļaudīm. Augsta līmeņa bhaktas, kas ir brīvi no materiālajiem sārņiem, var mēģināt saprast Krišnas rāsa-līlu. Nevajag censties uz Rādhas un Krišnas rāsa-līlu raudzīties no laicīgā viedokļa.

Lai gan parastie ļaudis, kas klausās Šrīmad-Bhāgavatamū, nespēj izprast dziļo Krišnas rāsa-līlas jēgu, viņi šķīstās, uzklausa stāstus par Krišnas spēlēm. Un, ja ļaudis klausās šos stāstus no autoritatīviem avotiem, viņi gūst iespēju pacelties pārpasaulīgas bhakti līmenī. Mūsu sirdī ir slimība, ko sauc par iekāri – vēlmi baudīt, un, no autoritatīviem avotiem klausoties stāstus par Krišnas mīlestības spēlēm ar gopī, dziļi sakņotā iekāre mūsu sirdī tiek pilnīgi iznīcināta.

Diemžēl lielākā daļa cilvēku neklausās Šrīmad-Bhāgavatamū no autoritatīviem avotiem. Viņi uzklausa tikai profesionāļus. Tāpēc šie cilvēki nespēj atbrīvoties no materiālās slimības un aizvien ir iekāres pilni. Daži kļūst par sahadžijām, izliekoties par Krišnu, Rādharānī un Viņas draudzenēm gopī. Šie ļaudis izturas tā, it kā tie būtu augstākais baudītājs.

Tīra bhaktas uzdevums ir iepriecināt Krišnu, un, daudzinot Harē Krišnas mahāmantru, bhakta tūlīt atceras, kā tas darāms. Materiālajā pasaulē dzīvajām būtnēm ir tieksme noiet no pareizā ceļa. Prāts un

jutekli parasti piesaistās materiālajiem vēlmju objektiem. Taču ar bhakti jogu prāts ir jāpievērš mūžīgajam, citādi prāts un jutekli liks veikt karmu – darbību, kas vērsta uz jutekļu apmierināšanu. Tiklīdz cilvēks sāk apmierināt savus juteklus, viņš grēko. Tāpēc, lai izvairītos no karmiskas darbības, kas ļoti ātri sasaista cilvēku dzimšanas un nāves ritenī, ir jāiet Krišnas apziņas ceļš.

Šajos pantos višnudūtas saka to pašu: ja vēlamies atbrīvoties no karmas sekām, mums divdesmit četras stundas diennaktī jāslavina Visaugstais Kungs. Tā mēs šķīstīsimies. Šrīla Šrīdhara Svāmī norāda: "Vajag nevis nodarboties ar nolikto rituālu veikšanu, bet gan izmantot savu prātu, lai aprakstītu un slavinātu Dieva Augstāko Personību." Tāds ir Krišnas apziņas ceļš.

Krišnas apziņā jeb garīgajā kalpošanā ir deviņi paņēmieni: klausīšanās par Dieva Kunga pārpasaulīgo vārdu, veidolu, īpašībām un spēlēm, tā visa apdziedāšana un atcerēšanās, kalpošana Kunga lotospēdām, Kunga cieņas pilna godināšana, lūgšanu skaitīšana, kalpošana Kungam, draudzība ar Viņu un visa uzticēšana Kungam. Tas, kurš visu mūžu nodarbojas ar vienu vai vairākiem garīgās kalpošanas paņēmienu, noteikti spēj atcerēties Krišnu nāves brīdī. Tāda ir Krišnas apziņas māksla. Mēs nevaram pamest visus savus darbus un vienkārši daudzina "Harē Krišna", tāpēc mums pastāvīgi jānodarbojas ar praktisku garīgo kalpošanu, un tad mūsu prāts būs vērsts uz Krišnu. Nāves brīdī mēs noteikti sasniegsim pilnīgu atbrīvi no materiālās esamības.

Tas, kurš nav nodarbojies ar garīgo kalpošanu, nespēj nāves brīdī pēkšņi daudzina Nārājanas svēto vārdu. Lai daudzinašana būtu iedarbīga, nepieciešama prakse. Tāpēc Čaitanja Mahāprabhu ieteica: *kīrtaniyaḥ sadā hariḥ*. "Dieva Kunga svētais vārds jādaudzina pastāvīgi." Tas ir vislabākais Krišnas atcerēšanās paņēmiens šajā laikmetā, un pastāvīga Krišnas atcerēšanās nodrošina atgriešanos mājās, atpakaļ pie Dieva. Kungs Bhagavad-gītā (8.8.) apsola:

*abhyāsa-yoga-yuktena
cetasā nānya-gāminā
paramaṁ puruṣaṁ divyaṁ
yāti pāṛthānucintayan*

"Tas, kurš meditē uz Mani kā uz Dieva Augstāko Personību un prātā vienmēr atceras Mani, nekad nenovirzoties no šī ceļa, noteikti sasniedz Mani."

Tas, ka Adžāmila atcerējās Krišnu, nebija nejaušība. Viņš bija daudzinajis Kunga Nārājanas vārdu jau agrāk, taču sliktas sabiedrības dēļ bija to aizmirsis. Tomēr, kad Adžāmila mira, viņa agrākās darbības pārpasaulīgās sekas tam palīdzēja, lai gan Adžāmila sauca savu jaunāko dēlu un nemaz nebija domājis saukt Krišnu.

Žēlastība visiem

Bhagavad-gītā (8.6.) teikts:

*yaṁ yaṁ vāpi smaran bhāvaṁ
tyajaty ante kalevaram
taṁ tam evaiti kaunteya
sadā tad-bhāva-bhāvitaḥ*

"Kādu esamības stāvokli cilvēks atceras nāves brīdī, tādu stāvokli viņš noteikti sasniedz."

Ja cilvēks nodarbojas ar Harē Krišnas mantras daudzinašanu, viņš, gluži dabiski, to daudzina arī nelaiemes gadījumā. Taču, pat ja cilvēks nav nodarbojies ar daudzinašanu, bet tā vai citādi izrunā Dieva Kunga svēto vārdu, ejot bojā nelaiemes gadījumā, viņam pēc nāves nedraud nonākšana ellē. Piemēram, ja cilvēks krīt no augsta jumta, bet tā vai citādi izsaucas: "Harē Krišna!" Kungs to dzird. Vai arī – ja sapnī redzam, ka mūs grasās apēst tīģeris un saucam "Harē Krišna", Kungs to visu dzird.

Lai gan Adžāmila, saukdams savu jaunāko dēlu, netieši daudzinaja Kunga Nārājanas svēto vārdu, viņš

tūlīt atcerējās Kungu Nārājanu. Tāpēc vēdiskajā sabiedrībā bērniem tika doti Dieva vārdi. Tas nozīmē, ka bērns kļūst par Dievu. Ja mēs nosaucam bērnu par Nārājanu, tas nozīmē, ka viņš ir Nārājanas dāsa – Kunga Nārājanas kalps. Gluži tāpat mēs saviem mācekļiem dodam garīgus vārdus, kā Višnu dāsa, Vāmana dāsa vai Krišna dāsa. Tas, ka Adžāmila atcerējās Kungu Nārājanu, saucot savu dēlu, kuram bija tāds pats vārds, apstiprināts Šrīmad-Bhāgavatamā, kur teikts, ka svētā vārda skaņas spēks ir absolūts.

Izrunājot svēto vārdu, cilvēks tūlīt atbrīvojas no visām grēku sekām, pat ja viņš nezina svētā vārda spēku. Vienalga, vai cilvēks skaita svēto vārdu ar bhakti un godbijību vai bez jebkādas ticības, tiek iznīcināts vairāk grēku, nekā grēcinieks spēj jebkad izdarīt. Krišnas vārda spēks ir neierobežots. Kad Čaitanja Mahāprabhu Navadvīpā dziedāja Harē Krišnas mantru, ļaudis mēdza atdarināt Kungu un Viņa pavadoņus. Tajā laikā pār šo zemi valdīja muhamedāņi, un reizēm ļaudis gāja pie kāda valdības pārstāvja un žēlojās: "Hinduisti daudzina "Harē Krišna! Harē Krišna!" un dejo kā neprātīgi, vicinādami rokas." Tādā veidā viņi atdarināja Kunga Čaitanjas sankīrtanu. Arī Rietumu valstīs, kad mēs ejam pa ielu, daudzinaot "Harē Krišna", ļaudis mūs atdarina. Taču pat tādā veidā viņi šķīstās. Svētais vārds ir tik varens, ka garīgu labumu gūst pat cilvēks, kurš mūs izsmej, sakot: "Ko jūs tur skandējat "Harē Krišna"? Tās ir muļķības!"

Krišnas svētā vārda daudzinašana ir kā uzlecoša saule cilvēka tumšajā sirdī. Šis Visums ir tumsas pilns, un mēs redzam gaismu tikai tāpēc, ka Krišna ir izveidojis sauli. Kad saule noriet, pasauli pārņem tumsa. Gluži tāpat mūsu sirds ir neziņas tumsības pilna, taču šo tumsu var izklīdināt gaisma, un šī gaisma ir Krišnas apziņa. Savas bezdievīgās darbības dēļ mēs atrodamies tumsībā, taču, ja mēs pastāvīgi ar mīlestību kalposim Kungam, Krišna atklāsies mūsu sirdī. Ar īpašo Krišnas žēlastību bhaktas vienmēr atrodas Krišnas apziņas gaismā. Krišna zina visu būtņu tieksmes un nolūkus, un Viņa žēlastība īpaši domāta tiem, kas patiesīgi kalpo Viņam.

Krišna ir vienāds pret visiem, un arī Viņa žēlastība ir bezgalīga. Taču Krišna ļoti mīl Savus bhaktas. Ja cilvēks ir gatavs bezgalīgi pieņemt Krišnas žēlastību, tad Krišna ir gatavs bezgalīgi to dot. Taču savas ļaunās dabas dēļ mēs neesam gatavi saņemt Viņa žēlastību. Bhagavad-gītā (18.66.) Krišna saka: *sarva-dharmān parityajya mām ekaṁ śaraṇaṁ vraja ahaṁ tvām sarva-pāpēbhyo mokṣayiṣyāmi*. "Atmet visas tā saucamās reliģijas un uztici sevi vienīgi Man! Es tevi aizsargāšu no visām grēku sekām." Krišna atklāti piedāvā aizsardzību, taču mēs to nepieņemam. Arī saule spīd pār visu Visumu, taču, ja mēs aizveram durvis un neizmantojam labumu, ko saule dod, tā ir mūsu pašu vaina. Saule un mēness spīd visiem vienādi un nedomā: "Tā ir brāhmana māja, bet tā ir čandāla (suņu ēdāja) māja, tāpēc viena jāapspīd, bet otra jāatstāj tumsā." Nē, gaisma spīd visiem vienādi. Tāpat arī Krišnas žēlastība ir vienādi pieejama visiem, un no katra paša ir atkarīgs, vai viņš to pieņem.

Krišna, gluži dabiski, piešķir vairāk žēlastības Saviem bhaktām, jo bhaktas ar savu kalpošanu spēj pieņemt šo žēlastību. Dieva Kunga bezcēloņu žēlastību var saņemt, kalpojot Viņam aizvien vairāk un vairāk. Mums jākalpo Kungam ar lielu aizrautību. Šo aizrautību vairo Harē Krišnas mantras daudzinašana ar ticību un apņēmību.

Kāds var iebilst: "Man ir skaidrs, ka svētais vārds šķīsta, ja tas tiek daudzinaots ar ticību. Bet kas notiek, ja cilvēkam nav ticības?" Lūk, daži piemēri: ja nevainīgs bērns pieskaras ugunij apzināti vai neapzināti, viņš apdedzinās. Vai arī, ja mēs dodam bērnam zāles, tās darbojas, lai gan bērns neko nezina par zāļu iedarbību. Gluži tāpat darbojas inde. Arī Harē Krišnas mantra darbojas, pat ja mēs nezīnām, kā tas notiek un kāpēc tas notiek. Ja mantra tiek daudzinaota skaļi, no tās gūst labumu pat zemākās būtnes, kas atrodas tumsībā. To ir apstiprinājis Šrīla Haridāsa Thākurs: "Kad Harē Krišnas mantra tiek daudzinaota skaļi, labumu gūst visas dzīvās būtnes – gan kustīgās, gan nekustīgās." (Čaitanja-čaritāmrita, Antja-līla 3.69.)

Par Harē Krišnas daudzināšanas spēku liecina tas, cik ļoti ir izplatījusies Harē Krišnas kustība. Tajās valstīs, kur šī kustība darbojas, zinātnieki un citi saprātīgi ļaudis sāk apjaust tās iedarbīgumu. Piemēram, zinātniekam Dr. Dž. Stilsonam Džudam ļoti patīk šī kustība, jo viņš pats ir redzējis, kā tā pārvērs hipijus un narkomānus par tīriem vaišnaviem, kas labprātīgi kalpo Krišnam un cilvēcei. Vēl pirms dažiem gadiem šie hipiji neko nezināja par Harē Krišnas mantru, bet tagad viņi to daudzina un kļūst par tīriem vaišnaviem. Tadējādi viņi atbrīvojas no visu veidu grēcīgās darbības: neatļautiem dzimumsakariem, apreibināšanās, gaļas ēšanas un azarta spēlēm. Tas ir praktisks pierādījums Harē Krišnas mantras iedarbīgumam. Cilvēks var apzināties vai neapzināties Harē Krišnas daudzināšanas vērtību, taču, tādā vai citādā veidā to daudzinot, viņš tūlīt šķīstās, tāpat kā cilvēks, kurš iedzēris labas zāles jūt to iedarbību – vienalga, vai viņš tās iedzēris apzināti vai nē.

Lūk, vēl viena līdzība: uguns darbojas neatkarīgi no tā, vai to aizdedzina muļķa bērns vai cilvēks, kurš labi apzinās tās spēku. Ja tiek aizdedzināts lauks, kurā aug sausa zāle, tad zāle sadeg pelnos neatkarīgi no tā, vai dedzinātājs ir bijis pieaugušais, kurš apzinās uguns iedarbību, vai bērns, kas to neapzinās. Gluži tāpat cilvēks var apzināties vai neapzināties Harē Krišnas mantras daudzināšanas spēku, taču, daudzinot svēto vārdu, viņš atbrīvojas no visām grēku sekām. Višnudūtas minēja šo pareizo secinājumu.

Dzīves pagarināšana

Jamarādžas kalpi ir tik vareni, ka parasti viņus nav iespējams aizkavēt, taču šoreiz viņiem nebija izdevies aizvest sev līdzī cilvēku, kuru viņi uzskatīja par grēcinieku. Tāpēc viņi tūlīt atgriezās pie Jamarādžas un pastāstīja tam visu, kas bija noticis. Jamarādžas kalpiem likās nedabiski, ka višnudūtas bija atbrīvojuši Adžāmīlu, kurš, pēc viņu domām, bija vedams pie Jamarādžas.

Nu Adžāmīla atradās pilnīgā Krišnas apziņā. Višnudūtas bija augsta līmeņa vaišnavi, un, pateicoties viņu dievišķajai sabiedrībai, Adžāmīla bija atguvis pilnīgu apziņu. Sākumā viņš tika sagūstīts, pēc tam atbrīvots, un nu viņš bija brīvs no bailēm. Tāda ir atbrīve. Kad cilvēks, pateicoties vaišnavu – Dieva Kunga bhaktu – sabiedrībai, nonāk Krišnas apziņā, viņš pilnīgi atbrīvojas no bailēm. Šis stāvoklis ir mūžīgs. Nonācis savā dabiskajā stāvoklī, Adžāmīla ieguva bezbailību. Viņš veltīja višnudūtām brīnišķīgas lūgšanas: *vāñchā-kalpatarubhyaś ca kṛpā-sindhubhya eva ca*. "Es pazemīgi noliecos Dieva Kunga bhaktu priekšā, jo viņi ir kā vēlmju koki un viņi ir žēlastības okeāns." Tāda ir bhaktas dzīve: viņš vienmēr veltī lūgšanas citiem bhaktām. Vispirms viņš godina savu garīgo skolotāju, pēc tam skolotāja skolotāju, tad skolotāja skolotāja skolotāju un tad visus Kunga Krišnas bhaktas.

Arī vaišnavi ir višnudūtas, jo viņi var izpildīt Krišnas gribu. Kungs Krišna ļoti vēlas, lai visas saistītās dvēseles, kas nīkst šajā materiālajā pasaulē, uzticētu sevi Viņam un atbrīvotos no šīs dzīves materiālajām ciešanām un no soda, kas tās sagaida pēc nāves ellē. Tāpēc vaišnavs cenšas vest saistītās dvēseles pie prāta. Tos, kuri ir tik veiksmīgi kā Adžāmīla, izglābj višnudūtas jeb vaišnavi, un viņi atgriežas mājās, atpakaļ pie Dieva.

Labs vaišnavu žēlastības piemērs ir seši Gosvāmī. Viņi rūpīgi izpētīja visus svētos rakstus, lai iedibinātu Krišnas apziņas principus. Pamatojot bhakti principus, Šrīla Rūpa Gosvāmī grāmatā "Bhakti-rasāmrita-sindhu" ("Bhakti nektārs") citē daudzus pantus no dažādiem rakstiem. Kāpēc viņš un pārējie Gosvāmī uzņēmās tik apjomīgus un smagus pētījumus? Pētīt Vēdu rakstus, meklējot autoritatīvus izteikumus, un izmantot tos, balstoties uz Vēdu secinājumiem, ir ļoti liels darbs. Taču seši Gosvāmī savā žēlsirdībā pret cilvēci to uzņēmās.

Krišnas apziņas izplatīšana, ko veica seši Gosvāmī, ir vislielākā labdarība cilvēcei. Var likties, ka ir ļoti daudz citu labdarības veidu, taču tie nes tikai pārejošu labumu. Lielais Krišnas apziņas izplatīšanas labdarības darbs, ko uzņēmās tādas izcilas personības kā seši Vrindāvanas Gosvāmī, sagādā īstenu

labumu visiem, jo tam pamatā ir garīgā patiesība. Vaišnavi ir gluži kā vēlmju koki (kalpa-vriksas), jo viņi spēj piepildīt visas cilvēka garīgās vēlmes. Tādējādi viņi ir arī žēlastības okeāni (kripā-sindhu).

Adžāmila noklausījās jamadūtu un višnudūtu sarunu, un klausoties viņš šķīstījās no visiem materiālajiem sārņiem. Lūk, cik iedarbīga ir klausīšanās par Krišnu. Ikviens, kurš pastāvīgi klausās Šrīmad-Bhāgavatamu, Bhagavad-gītu, Čaitanja-čaritamritu, Bhakti-rasāmrita-sindhu vai jebkurus citus vaišnavu darbus, gūst tādu pašu labumu kā Adžāmila un atbrīvojas no visiem materiālajiem sārņiem.

Adžāmila bija ļoti pateicīgs višnudūtām un tūlīt pazemīgi noliecās viņu priekšā. Arī mums gluži tāpat jānostiprina savas attiecības ar Kunga Višnu kalpiem. Kā teica Čaitanja Mahāprabhu (Čč. Madhja 13.80), *gopī-bhartuḥ pada-kamalayor dāsa-dāsānudāsaḥ*: "Cilvēkam sevi jāuzskata par Krišnas kalpa kalpa kalpu." Tas, kurš negodā Krišnas kalpu, nespēj tuvoties Krišnam.

Kad Adžāmila bija noliecies višnudūtu priekšā, viņš vēlējās tiem teikt pateicības vārdus, taču višnudūtas tūlīt aizgāja. Višnu kalpi gribēja, lai Adžāmila godina nevis viņus, bet gan Visaugsto Kungu. Adžāmila bija atbrīvojies no visām grēku sekām un nu bija gatavs godināt Kungu. Patiešām, cilvēks nevar no visas sirds godināt Kungu, kamēr viņš nav pilnīgi brīvs no grēcīgas darbības. To apstiprina Pats Krišna Bhagavad-gītā (7.28.):

*yeṣāṁ tv anta-gataṁ pāpaṁ
janānāṁ puṇya-karmaṇām
te dvanda-moha-nirmuktā
bhajante mām dṛḍha-vratāḥ*

"Tie, kas ir dievbijīgi darbojušies iepriekšējās dzīvēs un šajā mūžā un kas ir atbrīvojušies no grēcīgas darbības, paceļas pāri maldu radītajiem pretstatiem un ar apņēmību uzsāk kalpošanu Man." Pateicoties višnudūtām, Adžāmila ieguva garīgās kalpošanas izpratni un varēja atgriezties mājās, atpakaļ pie Dieva. Lai Adžāmila vēl vairāk vēlētos cildināt Kungu, višnudūtas aizgāja. Viņi gribēja, lai Adžāmila justos vientuļš. Kad cilvēks izjūt atšķirtību, viņš cildina Kungu ar daudz dziļākām jūtām.

Adžāmilas grēku nožēlošana

Septiņpadsmītā nodaļa. Patiesības mirklis

Šukadēva Gosvāmī turpināja: Noklausījies jamadūtu un višnudūtu sarunas, Adžāmila saprata reliģijas principus, kas darbojas triju materiālās dabas īpašību līmenī. Šie principi ir minēti trīs Vēdās. Viņš varēja saprast arī pārpasaulīgos reliģijas principus, kas stāv pāri materiālās dabas īpašībām un darbojas attiecībās starp dzīvo būtņi un Dieva Augstāko Personību. Vēl Adžāmila bija dzirdējis Dieva Augstākās Personības vārda, slavas, īpašību un spēļu cildināšanu. Tādā veidā viņš kļuva par pilnīgi tīru bhaktu. Adžāmila atcerējās savus agrāk izdarītos grēkus un rūgti nožēloja tos.

Adžāmila sacīja: "Ak vai, cik ļoti es esmu pagrimis, kalpodams jutekļiem! Es biju īstens brāhmans, taču kritu no sava stāvokļa un, dzīvodams kopā ar prostitūtu, laidu pasaulē bērnus. Nolādēts! Grēkodams es esmu darījis kaunu ģimenei. Es esmu pametis savu šķīsto, skaisto un jauno sievu, lai gulētu ar pagrimušu prostitūtu, kurai tā patika vīns. Nolādēts! Mans tēvs un māte bija veci, un nebija neviena, kas par tiem gādātu. Es par viņiem nemaz nerūpējos, un tiem klājās ļoti grūti. Ak, vai! Tik nepateicīgi viņus pamezdams, es esmu rikoļies kā pretīgs un zemisks cilvēks.

Tagad ir skaidrs, ka par visiem šiem darbiem tādu grēcinieku kā mani sagaida elle, kurā nonāk tie, kas pārkāpuši reliģijas principus. Šajā ellē grēciniekus sagaida briesmīgas ciešanas.

Vai tas bija sapnis, ko es redzēju, vai īstenība? Briesmīgi vīri auklām rokās nāca pie manis, lai

sagūstītu mani un aizvestu projām. Kur viņi palika? Un kur palika tās četras skaistās, atbrīvotās būtnes, kas izglāba mani no gūsta un nonākšanas ellē?

Es esmu tik briesmīgs un tik nelaimīgs! Savā mūžā es esmu izdarījis veselu jūru grēku, tomēr, pateicoties savai agrākajai garīgajai darbībai, varēju ieraudzīt šīs četras cildenās personības, kas ieradās mani glābt. Es esmu tik laimīgs, ka viņas atnāca.

Ja nebūtu bijis manas agrākās garīgās kalpošanas, kā gan es, netīrais prostitūtas uzturētājs, pirms nāves varētu izrunāt Nārājanas svēto vārdu? Tas tiešām nebūtu iespējams." (Šrīmad-Bhāgavatama 6.2.24.-33.)

Grēku nožēla

Noklausījies jamadūtu un višnudūtu sarunu, Adžāmila ieguva stingru Krišnas apziņu. Viņš žēlojās: "Kā gan es varēju pastrādāt tik daudz grēku?" Tā domā īstens Krišnas apziņas bhakta. Lai ko arī cilvēks būtu darījis pagātnē, lai kādus grēkus viņš būtu pastrādājis, viņš saskaroties ar bhaktām un klausoties pārpasaulīgos stāstus, kas saistīti ar Dieva Augstāko Personību (bhāgavata-kathu), šķīstās un nožēlo pagātni. Patiešām, šķīstīšanās pazīme ir grēcīgās darbības nožēlošana. Nožēlojis grēkus, bhakta tos vairs nekad neatkārtos.

Adžāmila bija pacēlies garīgās kalpošanas līmenī, kurā cilvēks ir brīvs no visiem materiālajiem šķēršļiem un ir pilnīgi apmierināts (*ahaituky apratihata yayatmā suprasīdati*). Nonācis šajā līmenī, Adžāmila sāka nožēlot savu agrāko materiālistisko darbību un slavināt Dieva Augstākās Personības vārdu, godību, veidolu un spēles. Tas, kurš pieņem Krišnas apziņu, gluži dabiski cenšas pildīt garīgās kalpošanas noteikumus un pastāvīgi daudzina Harē Krišnas mahāmantru: Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē. Nevajag domāt, ka, pieņemot Krišnas apziņu, var turpināt grēkošanu un atbrīvoties no visām grēku sekām. Mēs jau daudzas reizes esam atkārtājuši, ka tas ir vislielākais svētā vārda apvainojums. Cilvēkam ir jānožēlo grēki, kā to darīja Adžāmila: "Ak vai, kā gan es varēju pastrādāt tik daudz grēku! Bet nu ar Krišnas žēlastību es esmu sapratis, ka darbojos nepareizi."

Tādējādi Adžāmila ļoti nožēloja pastrādāto un atcerējās visu savu grēcīgo darbību. Tēvs viņu bija mācījis būt labam brāhmanam. Adžāmila bija arī apguvis Vēdu gudrības un apprecējies ar skaistu un šķīstu meiteni, kura bija nevainīga, ļoti tikumīga un cēlusies no cienījamās brāhmana ģimenes. Nu Adžāmila skuma: "Es viņu pametu un sāku dzīvot ar prostitūtu, ar to riebīgo dzērāju."

Saskaņā ar vēdiskajiem noteikumiem, augstāko kārtu – brāhmanu, kšatriju un vaišju – vīrieši netaisīti pasaulē bērns ar zemas kārtas sievietēm. Vēdiskajā sabiedrībā ir paraža pārbaudīt meitenes un jaunekļa horoskopus, lai noteiktu, vai viņu laulība būs saskaņīga. Vēdiskā astroloģija parāda, vai cilvēks ir dzimis brāhmanu, kšatriju, vaišju vai šūdru kārtā, atbilstoši trijām materiālās dabas īpašībām. Horoskopi ir jāpārbauda tāpēc, ka laulība starp brāhmanu jaunekli un šūdru meiteni ir nesaderīga; šāda laulība sagādā ciešanas gan vīram, gan sievietei. Protams, tas ir materiāls novērtējums atbilstoši trijām dabas īpašībām, tomēr tas ir svarīgs, lai ģimenē un sabiedrībā valdītu miers un labklājība. Taču ja puisis un meitene ir bhaktas, šādi novērtējumi nav vajadzīgi. Bhakta ir pārpasaulīgs, un tāpēc bhaktu laulības ir ļoti laimīgas.

Adžāmila domāja: "Es nespēju savaldīties, tāpēc nonācu pagrimumā un zaudēju visas savas brāhmaniskās īpašības." Tā domā cilvēks, kurš ir kļuvis par tīru bhaktu. Ar Dieva Kunga un garīgā skolotāja žēlastību paceļoties garīgās kalpošanas līmenī, cilvēks vispirms nožēlo savus agrākos grēkus. Tas viņam palīdz pilnveidoties garīgajā dzīvē. Višnudūtas deva Adžāmilam iespēju kļūt par tīru bhaktu, un pirmais bhaktas pienākums ir nožēlot savus agrākos grēkus – neatļautos dzimumsakarus, apreibināšanos, gaļas ēšanu un azarta spēles. Bhaktam ne tikai jāatbrīvojas no sliktajiem paradumiem,

bet arī jānožēlo agrāk pastrādātie grēki. Tāda ir tīra bhakti.

Atlīdzināmie parādi

Adžāmila nožēloja, ka nav pildījis savus pienākumus pret sievu, tēvu un māti. Pieaugušajiem bērniem ir jākalpo saviem vecākiem, kuri jau ir gados. Šo paražu vajadzētu atjaunot arī mūsdienu sabiedrībā, citādi kāda gan ģimenes dzīvei jēga? Īstena ģimenes dzīve nozīmē to, ka vīram jāaizsargā pārējie, sievai jābūt šķīstai un bērniem jābūt pateicīgiem tēvam un mātei. Bērniem vajadzētu domāt: "Tēvs un māte man ir tik daudz kalpojuši. Kad es vēl nemācēju staigāt, viņi mani nēsāja. Es nemācēju ēst, un viņi mani baroja. Viņi sūtīja mani skolā. Viņi deva man dzīvību." Kārtīgs dēls domā, kā pakalpot tēvam un mātei. Gluži tāpat sievai ir jābūt uzticīgai, lai vīrs būtu pateicīgs par viņas kalpošanu un aizsargātu savu laulāto draudzeni. Taču Adžāmila bija nonācis prostitūtas sabiedrībā un pametis savus pienākumus. Nu viņš to nožēloja un uzskatīja sevi par ļoti pagrimušu.

Saskaņā ar izpratni, kas valdīja Vēdu sabiedrībā, cilvēks jau no dzimšanas ir parādnieks ļoti daudziem. Mēs esam parādā riši jeb viedajiem, jo saņemam zināšanas no viņu pārpasaulīgajiem rakstiem, piemēram, no Šrilas Vjāsadēvas sastādītās Šrīmad-Bhāgavatamas. Svēto rakstu autori zina pagātņi, tagadni un nākotni, un mēs tiekam mudināti izmantot šīs nenovērtējamās zināšanas. Tādējādi mēs esam parādā gudrajiem.

Vēl mēs esam parādā padieviem, jo viņi vada Visuma norises un dod to, kas mums vajadzīgs: saules dievs Sūrja sūta mums saules starus; mēness dievs Čandra – mēness starus; Vāju gādā par gaisu utt. Pār katru no elementiem valda kāds padievs.

Mēs esam parādā arī parastām dzīvām būtnēm, kuru pakalpojumus izmantojam. Piemēram, mēs dzeram govs pienu. Saskaņā ar vēdisko izpratni govs tiek uzskatīta par vienu no mūsu mātēm, jo mēs dzeram tās pienu, gluži tāpat kā piedzimstot dzeram mātes pienu. Šrīmad-Bhāgavatamā minētas septiņas mātes: mūsu pašu māte, skolotāja vai garīgā skolotāja sieva, brāhmana sieva, valdnieka sieva, zīdītāja, govs un zeme. Mēs esam parādā visām septiņām mātēm, kā arī savam tēvam, brāļiem, draugiem, radniekiem un senčiem.

Gluži tāpat, ja cilvēks pieņem dāvanas, viņš kļūst par parādnieku, un šis parāds ir jāatlīdzina gluži tāpat, it kā viņš būtu aizņēmis naudu. Tāpēc bhaktām nevajag pieņemt nekādas dāvanas, ja vien viņi tās nevēlas izmantot kalpošanā Krišnam. Ja bhakta pieņem ziedojumus un izmanto tos, lai piepildītu savu vēderu, tas ir liels grēks. Brāhmaniem un sanjāsī, kuri nodarbojas ar ziedojumu vākšanu, ir jābūt ļoti uzmanīgiem. Saskaņā ar kārtību vēdiskajā sabiedrībā, ziedojumus drīkst vākt tikai brahmačārī, sanjāsī un brāhmani. Parasti ģimenes cilvēki to nedrīkst darīt. Brahmačārī var vākt ziedojumus no ļaudīm, lai kalpotu savam garīgajam skolotājam. Sanjāsī var lūgt citiem naudu, lai kalpotu Dievam – Krišnam. Gluži tāpat Vēdas iesaka ļaudīm dot žēlastības dāvanas brāhmaniem, jo tie zina, kā izmantot naudu Krišnas labā. Dāvana, kas dota cienīgam saņēmējam, ir dāvana skaidrībā. Dāvana, kas dota, meklējot pašlabumu, ir kaislību aptraipīta. Un dāvana, kas dota, neņemot vērā nekādus apstākļus, ir dāvana dziļā neziņā. Piemēram, ja mēs iedosim naudu kādam nelietim, viņš ar to ies uz tuvāko dzērienu veikalu. Bagātnieks var domāt, ka tam nav nozīmes – viņš var atļauties nešķirot cilvēkus, tomēr rakstos teikts, ka dāvanas ir triju veidu.

Mēs varam jautāt: "Vai ir kādas cerības nolīdzināt visus šos parādus?" Atbilde ir šāda: "Tas iespējams, tikai rodot patvērumu pie Krišnas jeb Mukundas lotospēdām." Vārds "Mukunda" norāda uz to, ka Kungs mūs atbrīvo no materiālajiem sārņiem. Mēs esam parādā padieviem, taču mēs nevaram rast patvērumu pie viņiem. Ja mēs tiešām vēlamies patvērumu, tas ir jārod pie Krišnas, jo tikai Viņš var atbrīvot mūs no visiem parādiem. Krišna ir Dieva Augstākā Personība, un, ja Viņš mums piedod, tad arī visiem pārējiem šīs pasaules vadītājiem, piemēram, padieviem, nākas mums piedot.

Adžāmila saprata, ka viņš ir parādnieks, taču tagad, rodot patvērumu pie Mukundas lotospēdām, viņš bija atbrīvojies no visiem parādiem. Vienkārši rodot patvērumu pie Kunga Nārājanas, kurš ir tas pats Mukunda, Adžāmila kļuva brīvs. Gluži tāpat, ja mēs vēlamies atbrīvoties no visām grēku sekām, vienīgais ceļš ir sevis uzticēšana Krišnam. Krišna iesaka: *mām ekam śaraṇam vraja* – "Vienkārši uztici sevi Man." Mums jāpieņem Krišnas padoms. Citādi nolīdzināt visus daudzos parādus būs ļoti grūti, it īpaši šajā Kali laikmetā.

Pastāvīgs ieguvums

Materiālajā pasaulē uz katra soļa draud briesmas. Pat tīriem bhaktām draud briesmas zaudēt savu tīrību un pagrimt. Tomēr Šrīmad-Bhāgavatamā (1.5.17.) Nārada Muni saka:

*tyaktvā sva-dharmam caraṇāmbujam harer
bhajann apakvo 'tha patet tato yadi
yatra kva vābhadram abhūd amuṣya kim
ko vārtha āpto 'bhajatām sva-dharmataḥ*

Vārds "dharma" šajā pantā nozīmē "noliktie pienākumi". Piemēram, brāhmaniem ir noteikti pienākumi. Arī kšatrijiem ir savi pienākumi, un gluži tāpat vaišjām un šūdrām ir pienākumi. Ja cilvēks pārstāj pildīt savus pienākumus un sāk darboties Krišnas apziņā, stingri ievērojot visus likumus un ierobežojumus, taču pieredzes trūkuma dēļ krīt, viņš vienalga neko nezaudē. Viss, ko cilvēks ir darījis, kalpojot Visaugstajam Kungam – pat ja kalpošana ir turpinājusies tikai nelielu mūža daļu –, saglabājas pastāvīgi. Tas neiet zudumā.

No otras puses – ja cilvēks visā pilnībā paveic savus pienākumus, taču negodina Krišnu, viņš galu galā neko neiegūst. Labi pildot savus pienākumus, cilvēks dzīvo dievbijīgi. Šādā veidā darbojoties, viņš var nonākt debesu valstībā. Taču, kā Krišna paskaidro Bhagavad-gītā, tiklīdz dievbijīgās darbības augļi ir beigušies, cilvēks ir spiests atgriezties uz šīs planētas. Un vēl: ja cilvēks šajā dzīvē darbojas dievbijīgi, piemēram, dod dāvanas, viņam ir jāatgriežas uz šejieni arī nākamajā dzīvē, lai saņemtu labos dievbijīgās darbības augļus. Tas nozīmē, ka viņš tikai paildzina savu materiālo esamību. Tātad cenšanās uzkrāt pēc iespējas vairāk dievbijīgās darbības augļu nebūt nav laba.

Diemžēl pat Indijā ļaudīm vairāk patīk nodarboties ar dievbijīgu darbību, piemēram, dāvanu došanu, nekā ar garīgo kalpošanu Krišnam. Viņi cer, ka šāda tapasja jeb askēze ļaus tiem pēc nāves nonākt uz debesu planētām un dzīvot labāk. Ar šādu mērķi, t.i., lai gūtu svētību šajā dzīvē, viņi godina padievis. Piemēram, Kungs Šiva saviem godinātājiem ļoti ātri dod materiālas svētības, un tie saņem visu, ko vēlas. Kungs Šiva ir ļoti žēlsirdīgs. Viņu sauc par Āśutošu jeb to, kuru viegli iepriecināt. Tādēļ ļaudis, kuri tiecas pēc materiālas labklājības, godina viņu. Taču Šrī Krišna Bhagavad-gītā (7.20.) šādu godināšanu nosoda: *kāmais tais tair hr̥ta-jñānāḥ prapadyante 'nya-devatāḥ*. "Tie, kuru saprātu nolaupījušas materiālās vēlmes, uztic sevi padieviem."

Šrīmad-Bhāgavatamā pastāstīts par Vrikāsuru, kurš gribēja saņemt no Kunga Šivas briesmīgu svētību. Dēmona vēlme bija šāda: ja viņš pieskartos kādas būtnes galvai, tad tā sašķīstu gabalos. Tādas svētības parasti vēlas dēmoniskas personības. Līdzīgas svētības saņēma arī Rāvana un Hiranjakašipu. Viņi cerēja šādā veidā izvairīties no nāves. Šāda domāšana dēmoniņiem ir raksturīga.

Taču neviens dēmons, par spīti padievu dotajām svētībām, nepaglabās no nāves. Visus viņus galu galā nogalināja Visaugstais Kungs. Dabā ir tāds likums, ka visiem jāmirst. Neviens, kas piedzimis materiālajā pasaulē, nevar dzīvot mūžīgi. Materiālo pasauli sauc par Martjaloku, un tas nozīmē, ka visas dzīvās būtnes tajā pakļautas dzimšanai, nāvei, vecumam un slimībām. Maldos iegrīmušie ļaudis to neredz. Viņi cenšas pielāgot materiālos apstākļus, lai sasniegtu mūžīgu dzīvi. Arī mūsdienu zinātnieki, atdarinot Hiranjakašipu, tiecas pēc nemirstības. Tas viss ir muļķīgi. No nāves nevajag

baidīties, taču vajag būt uzmanīgam un jautāt: "Uz kurieni mana pašreizējā darbība aizvedīs mani nākamajā dzīvē?"

Bhakta nekad nebaidās no nāves. Viņš lūdz Krišnam: "Es varu mirt un dzimt atkal un atkal – kā Tu vēlies. Es tikai gribu jebkuros apstākļos ar Tavu žēlastību neaizmirst Tevi." Bhakta nebaidās, taču viņš uzmanās, lai nepagrīmtu. Tajā pat laikā bhakta zina, ka tas, ko viņš paveicis garīgajā kalpošanā, nekad nezudīs. To lieliski parāda gadījums ar Adžāmilu. Mums stingri jāseko likumiem un ierobežojumiem, un, pat ja gadās paklupt, mēs neko nezaudējam. Tieši to saka Nārada Muni, kā tas jau tika citēts iepriekš. Pat ja cilvēks sāk darboties Krišnas apziņā pasaulīgu jūtu dēļ un kalpo tikai kādu laiku, pēc tam atgriežoties materiālajā dzīvē, viss, ko viņš ir paveicis, tiek pierakstīts. Un kādu dienu šis cilvēks, tāpat kā Adžāmila, tiks glābts.

Kad višnudūtas bija aizgājuši, Adžāmila sākumā nesaprata, vai tas, ka tie ieradušies un atbrīvojuši viņu no jamadūtu valgiem, nav bijis tikai sapnis. Kad Adžāmila gulēja nāves gultā gandrīz bez samaņas, viņš tik tiešām redzēja jamadūtas un višnudūtas, taču pēc tam viņam likās, ka tas ir bijis tikai sapnis. Kad Adžāmila saprata, ka patiešām ir atbrīvots no briesmīgo Jamarādžas sūtņu gūsta, viņš gribēja vēlreiz ieraudzīt višnudūtas. Tie bija izskatījušies tik brīnišķīgi. Tie atgādināja Pašu Kungu Višnu un bija izrotāti tāpat kā Kungs. Rokās tiem bija četri Višnu varas simboli: gliemežnīca, lotoss, vāle un disks. Višnudūtu augumi brīnumaini mirdzēja, un drēbes bija kā zelts. Tāpēc Adžāmila jautāja: "Kur palikušas tās brīnumainās būtnes, kas atbrīvoja mani no jamadūtu gūsta?"

Adžāmila domāja: "Visu savu mūžu es tik daudz grēkoju. Vai tiešām es biju cienīgs redzēt šādas diženas personības?" Viņš secināja: "Varbūt savā iepriekšējā dzīvē es biju izdarījis kaut ko labu, un tādēļ man bija iespēja skatīt višnudūtas." Patiesībā Adžāmila sava mūža sākumā bija uzticīgi kalpojis Kungam Nārājanam un tādēļ varēja skatīt višnudūtas. Tieši labā sabiedrība, kurā Adžāmila bija uzturējies jaunībā, bija viņu izglābusi. Kā teikts Čaitanja-čaritāmritā (Madhja 22.54.),

*'sādhu-saṅga', 'sādhu-saṅga'-sarva-śāstre kaya
lava-mātra sādhu-saṅge sarva-siddhi haya*

"Visos atklāsmes rakstos norādīts, ka, pat mirkli atrodoties tīra bhaktas sabiedrībā, cilvēks var gūt visaugstākos panākumus." Adžāmila sava mūža sākumā neapšaubāmi bija ļoti tīrs. Viņš dzīvoja kopā ar bhaktām un brāhmaniem, un, pateicoties šai dievbijīgajai darbībai, Adžāmila, par spīti pagrimumam, nosauca savu dēlu par Nārājanu. Iedvesmu uz šādu rīcību, protams, deva Dieva Augstākā Personība. Kā Kungs saka Bhagavad-gītā (15.15.), *sarvasya cāhaṁ hr̥di sanniviṣṭo mattaḥ smṛtir jñānam apohanam ca*: "Es atrodos visu būtņu sirdīs, un no Manis nāk atmiņa, zināšanas un aizmirstana." Dievs Kungs ir tik žēlsirdīgs, ka Viņš nekad neaizmirst to, kas Viņam kalpojis. Tā Kungs no iekšienes iedvesmoja Adžāmilu, lai viņš nosauktu jaunāko dēlu par Nārājanu un dziļā mīlestībā vienmēr teiktu: "Nārājana! Nārājana!" tādā veidā izglābjoties no vislielākajām briesmām, kas Adžāmilu sagaidīja nāves brīdī. Tāda ir Krišnas žēlastība. *Guru-kṛṣṇa-prasāde pāya bhakti-latā-bija*: ar guru un Krišnas žēlastību cilvēks saņem bhakti jeb garīgās kalpošanas sēklu. (Čč. Madhja 19.151.) Laistot šo sēklu ar Kunga vārda klausīšanos un daudzinašanu, bhakta izglābjas no vislielākajām briesmām.

Tāpēc Krišnas apziņas kustībā mēs dodam bhaktam jaunu vārdu, kas viņam atgādina par Višnu. Ja nāves brīdī bhakta var atcerēties pats savu vārdu – Krišna dāsa vai Govinda dāsa –, viņš ir pasargāts no vislielākajām briesmām. Tāpēc jauna vārda došana iesvētības laikā ir ļoti būtiska. Krišnas apziņas kustībā ir daudz tādu noteikumu, kas dod cilvēkam iespēju tā vai citādi atcerēties Krišnu.

Atcerēties Krišnu nāves brīdī parasti var tikai tie, kas, visu mūžu garīgi kalpojot, izkopusi tuvas attiecības ar Viņu. Kad Adžāmila bija jauns puisis, tēvs viņam mācīja uzticīgi kalpot Kungam, un līdz divdesmit gadu vecumam Adžāmila ļoti labi kalpoja Kungam Nārājanam. Lai gan pēc tam Adžāmila pārtrauca garīgo kalpošanu un aizmirsta savas attiecības ar Kungu, Nārājana tās neaizmirsta, un, kad

Adžāmila nonāca grūtībās, Kungs atbildēja uz Sava bhaktas mīlestību. Viņš Adžāmilam deva tik daudz prāta, lai tas varētu atcerēties Nārājanu nāves brīdī.

Krišna ļoti augstu novērtē pat vismazāko darbu, kas paveikts, garīgi kalpojot. Viņš to apstiprina Bhagavad-gītā (2.40.):

*nehābhikrama-nāśo 'sti
pratyavāyo na vidyate
svalpam apy asya dharmasya
trāyate mahato bhayāt*

"Šajā ceļā nav nekādu zaudējumu, un pat neliela pilnveidošanās pasargā cilvēku no vislielākajām briesmām." Ja cilvēks kaut nedaudz nodarbojas ar garīgo kalpošanu, tā var pasargāt viņu no vislielākajām briesmām. Tad kāpēc gan nepieņemt Krišnas apziņu? Nodarbosimies ar garīgo kalpošanu vienmēr, divdesmit četras stundas dienā. Tad par briesmām nevarēs būt ne runas. Tas, kurš apzinās Krišnu, ir bezbailīgs. Viņš zina, ka Krišna viņu aizsargā.

Astoņpadsmītā nodaļa. Svētceļnieks un viņa mērķis

Adžāmila turpināja: "Es esmu bezgodīgs krāpnieks, brāhmaniskās kultūras iznīcinātājs. Es esmu grēka iemiesojums. Kas gan es esmu salīdzinājumā ar visusvētīgo Kunga Nārājanas vārda daudzinašanu?"

Es esmu tik ļoti grēcīgs, taču, tā kā man tagad ir dota šī iespēja, man jāsavaldā prāts un jutekļi un jādzīvo kārtīgi, nodarbojoties ar garīgo kalpošanu, lai es vairs nenonāktu materiālās dzīves neziņā un tumsībā.

Pielīdzinot sevi ķermenim, cilvēks nonāk jutekļu apmierināšanas vēlmju varā un veic daudz dievbijīgu un bezdievīgu darbu. Tādas ir materiālās važas. Tagad es atbrīvošos no šīm važām, kuras radījusi Visaugstā Kunga maldinošā enerģija sievietes izskatā. Būdams ļoti pagrimis, es biju kļuvis par maldinošās enerģijas upuri – par suni, ko dancina sieviete. Tagad es atmetīšu visas iekāres pilnās vēlmes un atbrīvošos no šiem maldiem. Es būšu žēlsirdīgs visu dzīvo būtņu labvēlis un vienmēr gremdēšos Krišnas apziņā.

Bhaktu sabiedrībā es esmu daudzinajis Dieva Kunga svēto vārdu, un mana sirds ir šķīstījusies. Es vairs nekļūšu par materiālās jutekļu apmierināšanas viltus upuri. Es esmu pievērsies Absolūtajai Patiesībai un vairs nekad nepielīdzināšu sevi ķermenim. Es atmetīšu neīstos priekšstatus "tas esmu es" un "tas ir mans" un vērsīšu prātu uz Krišnas lotospēdām."

Šukadēva Gosvāmī turpināja: Vienu mirkli pabijis kopā ar bhaktām, višnudūtām, Adžāmila apņēmīgi spēja atsacīties no savas materiālistiskās dzīves izpratnes. Brīvs no visām materiālajām piesaistībām, viņš tūlīt devās uz Haridvāru. Tur viņš atrada patvērumu Višņu templī, kur nodarbojās ar bhakti jogu. Savaldīdams jutekļus, Adžāmila izmantoja savu prātu, lai kalpotu Kungam. Pilnīgi aizņemts garīgajā kalpošanā, Adžāmila novērsās no jutekļu apmierināšanas un gremdējās domās par Dieva Kunga veidolu.

Kad Adžāmilas saprāts un prāts bija vērsti uz Dieva Kunga veidolu, viņš savā priekšā no jauna ieraudzīja četras debešķīgās būtnes. Adžāmila varēja noprast, kas tās ir, jo bija viņas redzējis iepriekš, un tāpēc noliecoties sveicināja tās.

Skatījies višnudūtas, Adžāmila turpat Haridvārā, Gangas krastā, pameta materiālo ķermeni. Viņš atguva savu sākotnējo, garīgo veidolu, kas domāts, lai atrastos Dieva Kunga sabiedrībā. Kunga Višņu vēstnešu pavadīts, Adžāmila iekāpa gaisa kuģī, kas bija darināts no zelta. Tas pacēlās gaisā, un Adžāmila devās tieši uz Kunga Višņu – laimes dievietes vīra – mājvietu.

Sliktās sabiedrības dēļ Adžāmila bija atteicies no savas brāhmaniskās kultūras un reliģijas principiem.

Pagrimušais Adžāmila bija zadzis, dzēris un darījis dažādus sliktus darbus. Viņš bija uzturējies prostitutu. Par šiem darbiem Jamarādžas vēstnešiem vajadzēja nogādāt viņu ellē, taču viens pats Nārājanas svētā vārda daudzināšanas mirklis bija viņu izglābis.

Tāpēc tam, kurš vēlas atbrīvoties no materiālajām važām, jādzied un jāslavina Dieva Augstākās Personības vārds, godība, veidols un spēles. Pie Kunga pēdām atrodas visas svētās vietas. Ar citiem paņēmienu – dievbijīgu grēku izpirkšanu, spekulatīvām zināšanām vai mistiskās jogas meditāciju – šādu svētību nav iespējams iegūt, jo, par spīti visiem šiem paņēmienu, cilvēks atkal uzsāk auglīgu darbību, nespēdams savaldīt prātu, ko piesārņojušas dabas zemākās īpašības: kaislības un neziņa.

Šis noslēpumainais vēsturiskais vēstījums var iznīcināt visas grēku sekas, tāpēc cilvēkam, kurš ar ticību un bhakti to klausās vai atstāsta, nekad vairs nav jānonāk ellē par spīti tam, ka viņam ir materiāls ķermenis, un par spīti visiem viņa grēkiem. Jamadūtas šādam cilvēkam nemaz netuvojas. Atstājis ķermeni, šāds cilvēks atgriežas mājās, atpakaļ pie Dieva, kur viņš ar godu tiek sagaidīts.

Pirmsnāves ciešanās Adžāmila bija izrunājis Dieva Kunga svēto vārdu, un, lai gan tas bija teikts, saucot dēlu, Adžāmila atgriezās mājās, atpakaļ pie Dieva. Tāpēc, ja cilvēks ar ticību un bez apvainojumiem daudzina Dieva Kunga svēto vārdu, kā gan viņš var neatgriezties pie Dieva? (Šrīmad-Bhāgavatama 6.2.34.-49.)

Apņēmība

Dieva svētais vārds ir visādā ziņā svētīgs, tāpēc, ja cilvēks pastāvīgi daudzina Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē, viņu nevar skart nekas nelabvēlīgs. Ar daudzināšanu cilvēks uz visiem laikiem nonāk labvēlīgos apstākļos.

Tiem, kas Krišnas apziņas kustībā sludina svēto vārdu, vienmēr jāatceras, kādā stāvoklī viņi bija agrāk un kādā atrodas pašlaik. Agrāk viņi bija ļoti pagrimuši – ēda gaļu, dzēra, bija brunču mednieki un dažādos veidos grēkoja. Bet nu viņiem ir dota iespēja daudzina Harē Krišnas mantru. Tas vienmēr jāatceras. Ar Dieva Kunga žēlastību mēs dibinām daudzus centrus, un šīs kustības locekļiem jāizmanto šī brīnišķīgā iespēja, lai daudzina Kunga svēto vārdu un tieši kalpotu Dieva Augstākajai Personībai. Viņiem jāapzinās, ar ko atšķiras to pašreizējais stāvoklis no agrākā stāvokļa, un vienmēr jāuzmanās, lai nepamestu cildeno dzīvi Krišnas apziņā un nepagrimtu. Ikvienam Krišnas bhaktam jādarbojas ar šādu apņēmību. Ar Krišnas un garīgā skolotāja žēlastību bhaktas ir pacēlušies ļoti augstu, un, ja viņi atcerēsies, cik lieliska iespēja viņiem ir dota, un lūgs Krišnu, tie nekad vairs nepagrimis un viņu mūžs vainagosies panākumiem.

Pilnībā apzinādamies Krišnu, Adžāmila nokārtoja parādus, ko bija sakrājis ar savu grēcīgo darbību. Tagad Adžāmila bija pilns apņēmības turpināt Kunga Nārājanas svētā vārda daudzināšanu. "Ja turpināšu daudzina Kunga svēto vārdu," viņš domāja, "tā būs vislabākā svētība visām dzīvajām būtnēm un es būšu mierīgs." Attīrījies no grēcīgo darbu sekām, Adžāmila dzirdēja, ka Krišna viņa sirdī saka: "Adžāmilam jāklūst par visu dzīvo būtnu labvēli."

Visu būtnu labvēlis

Dieva Kunga bhaktas ir ļoti žēlsirdīgi. Viņi sludina Krišnas apziņu, rūpēdamies par visiem, un tādējādi viņi ir visu dzīvo būtnu draugi. Citi nevar būt visu būtnu draugi. Piemēram, politiķi nodarbojas ar tā saucamo kalpošanu saviem līdzpilsoņiem, taču tie nav īsteni visu šīs zemes iedzīvotāju draugi. Politiķi var gādāt par valsts laudīm, taču viņi negādā par dzīvniekiem. Tādējādi tie nav vienādi pret visiem. Turpretī bhakta ir draugs visām būtnēm – gan cilvēkiem, gan dzīvniekiem, gan kukaiņiem un augiem. Bhakta nevēlas nogalināt pat skudru, turpretī nebhakta bez žēlastības sūta lopus uz kautuvi un tajā pašā laikā skaļi sauc sevi par visu būtnu draugu.

Krišana, Dievs, ir visu dzīvo būtņu vislabākais draugs. Viņš ir vienāds pret visiem. Viņš ir draugs ne tikai Vrindāvanas iedzīvotājiem – gopī, saviem vecākiem, ganiem un ganiņiem, kā arī govīm –, bet arī visu pārējo būtņu draugs, jo ikviens ir neatņemama Viņa daļiņa. Tātad Krišana bezgalīgi stipri mīl ikvienu. Un Krišanas bhaktas manto no Krišanas šo nepārspējamo mīlestību. Tāpēc viņi patiešām ir visu būtņu draugi.

Karmī jeb auglīgā darba darītāji ir savtīgi un grēko, nogalinot nevainīgus dzīvniekus un lepojoties ar savu materiālo bagātību. Arī gjānī jeb tie, kas ar zināšanām par Brahmanu cenšas sasniegt atbrīvi, domā tikai par sevi. Turpretī bhaktas rūpējas par visu būtņu labklājību. Bhakta īpaši jūt līdzī pagrimušajām, saistītajām dvēselēm. Kungs Čaitanja Mahāprabhu ir mīlestības pilnās bhakti personifikācija, un Viņš mums māca, kā kļūt par bhaktām. Tāpēc Kungu Čaitanju sauc par patita-pāvanu jeb to, kurš atpestī pagrimušās, saistītās dvēseles. Ikviens, kas seko Viņa piemēram, arī ir patita-pāvana. Adžāmila bija tādā pašā noskaņā un domāja: "Tagad es varēšu kļūt par visu dzīvo būtņu draugu un būšu mierīgs."

Tas jāapņemas katram, kurš darbojas Krišanas apziņā. Krišanas bhaktam pašam jābūt brīvam no maijas važām un jājūt līdzī visiem, kas cieš šajās važās. Darbība Krišanas apziņas kustībā nav vērsta tikai uz sevi, bet arī uz citiem. Tāda ir Krišanas apziņas pilnība. Tas, kas domā tikai par savu atbrīvi, nav tik augstu pilnveidojies Krišanas apziņā kā tas, kurš jūt līdzī citiem un tāpēc sludina Krišanas apziņu. Šāds augsta līmeņa bhakta nekad nepagrimst, jo Krišana viņu īpaši aizsargā. Tāda ir Krišanas apziņas kustības būtība. Dzīvās būtnes ir kā rotaļietas maldinošās enerģijas skavās, un tās dara to, ko šī enerģija liek. Tāpēc cilvēkam ir jāpaceļas Krišanas apziņas līmenī un jāatbrīvo no šīm važām gan sevi, gan citus.

Bhaktu sabiedrība

Šajos pantos ļoti labi paskaidrots, kā dzīvā būtne kļūst par materiālās sasaistības upuri. Viss sākas ar sevis pielīdzināšanu ķermenim. Tāpēc Bhagavad-gīta jau no paša sākuma māca, ka mēs esam nevis ķermenis, bet gan garīgā dvēsele, kas atrodas ķermenī. To var pastāvīgi apzināties tikai tad, ja cilvēks saglabā tīrību, daudzinaot Krišanas svēto vārdu, Harē Krišanas mahāmantru, un uzturoties bhaktu sabiedrībā. Tāds ir panākumu noslēpums. Tādēļ mēs pastāvīgi uzsveram, cik svarīgi ir daudzinaot Dieva Kunga svēto vārdu un būt brīvam no materiālās pasaules sārņiem, it īpaši no vēlmes pēc neatļautiem dzimumsakariem, gaļas ēšanas, apreibināšanās un azarta spēlēm. Cilvēkam stingri jāapņemas pildīt šos principus, un tad viņš būs brīvs no materiālās esamības ciešanām.

Vispirms ir jāatbrīvojas no ķermeniskās dzīves izpratnes. Adžāmila to izdarīja, noklausoties višnudūtu un jamadūtu sarunu. Par to liecina tas, ka tūlīt pēc šī gadījuma Adžāmila pameta sievu un bērnus un devās uz Haridvāru, lai pilnveidotos garīgajā dzīvē. Šajos pantos minēts, ka viņš rada patvērumu Višnu templī un nodarbojās ar garīgo kalpošanu. Šim nolūkam mūsu Krišanas apziņas kustība ir nodibinājusi tempļus visā pasaulē. Nav vajadzības braukt uz Haridvāru. Ikviens var doties uz tuvāko templī, garīgi kalpot Kungam un tādā veidā sasniegt visaugstākos panākumus, gremdējoties Krišanas apziņā.

Ja cilvēks templī godina Krišanas Dievību, viņa prāts gluži dabiski gremdējas domās par Kungu un Viņa veidolu. Kunga veidols neatšķiras no Paša Kunga. Tāpēc bhakti joga ir visvieglākais jogas ceļš. Jogi cenšas vērst savu prātu uz Virsdvēseles – Višnu – veidolu savā sirdī, taču to pašu gluži viegli var sasniegt, gremdējoties domās par tempļa Dievību. Visos tempļos atrodas Dieva Kunga pārpasaulīgais veidols, un domāt par to ir pavisam viegli. Raugoties uz Kungu godināšanas ceremonijas jeb āratī laikā, izmantojot savu naudu, laiku un spēkus, lai godinātu Dievību, un pastāvīgi domājot par Dievības veidolu, cilvēks kļūst par augstākā līmeņa jogu. Tas ir vislabākais jogas ceļš, kā to apstiprina

Dieva Augstākā Personība Bhagavad-gītā (6.47.):

yoginām api sarveṣāṃ
mad-gatenāntar-ātmanā
śraddhāvān bhajate yo mām
sa me yuktatamo mataḥ

"Tas, kurš ar stingru ticību pastāvīgi ir Manī, kurš sevī domā par Mani un pārpasaulīgā mīlestībā kalpo Man, ir augstākais no visiem jogiem un visciešāk saistīts ar Mani jogā." Tātad augstākā līmeņa jogs ir tas, kurš valda pār jutekļiem un atsakās no materiālas darbības, vienmēr domājot par Dieva Kunga veidolu.

Atpakaļ pie Dieva

Višnudūtas, kas bija izglābuši Adžāmilu, atkal atgriezās pie viņa, kad Adžāmilas prāts bija stingri vērsts uz Dieva Kunga veidolu. Višnudūtas bija aizgājuši, lai dotu Adžāmilam iespēju sasniegt stingrību meditācijā uz Dievu Kungu. Tagad, kad viņa bhakti bija nobriedusi, višnudūtas atgriezās, lai vestu Adžāmilu pie Dieva. Sapratis, ka tie ir tie paši višnudūtas, Adžāmila viņus sveicināja, pazemīgi noliecoties.

Tagad Adžāmila bija gatavs atgriezties mājās, atpakaļ pie Dieva. Tāpēc viņš pameta savu materiālo ķermeni un atguva sākotnējo, garīgo veidolu. Kā Kungs norāda Bhagavad-gītā (4.9.),

janma karma ca me divyam
evaṃ yo vetti tattvataḥ
tyaktvā dehaṃ punar janma
naiti mām eti so 'rjuna

"Ak, Ardžuna! Tas, kurš zina Manas atnākšanas un darbības pārpasaulīgumu, pametis šo ķermeni, vairs nepiedzimst materiālajā pasaulē. Viņš sasniedz Manu mūžīgo mājvietu." Sasniedzis pilnību Krišnas apziņā, cilvēks, atstājot materiālo ķermeni, tūlīt atgūst savu sākotnējo, garīgo veidolu un nonāk garīgajā valstībā, Dieva Augstākās Personības sabiedrībā. Daži bhaktas aiziet uz Vaikunthu, lai kļūtu par Kunga Višnu pavadoņiem, bet citi aiziet uz Goloka Vrindāvanu, lai būtu kopā ar Krišnu.

Garīgo planētu garīgie gaisa kuģi – ar šādu gaisa kuģi lidoja arī Adžāmila – vienā mirklī var aizvest cilvēku mājās, atpakaļ pie Dieva. Mēs varam tikai iztēloties, cik ātrs ir šāds gaisa kuģis. Gars ir smalkāks par prātu, un visi zina, cik ātri prāts var ceļot no vienas vietas uz otru. Tāpēc mēs varam iztēloties garīgā veidola ātrumu, salīdzinot to ar prāta ātrumu. Nepaiet ne acumirkļi, un pilnīgs bhakta, kas pametis savu materiālo ķermeni, atgriežas mājās, pie Dieva.

Šādu pilnību var sasniegt tikai un vienīgi Dieva Kunga bhaktas. Ir redzēts, ka daudzie karmī, gjanī un jogi, kas sasnieguši tā saucamo pilnību, tomēr atkal piesaistās materiālajai darbībai. Daudzi tā saucamie svāmī un jogi atsakās no materiālas darbības, saucot to par neīstu (*jagan mithyā*), tomēr pēc kāda laika to atsāk, dibinot slimnīcas un skolas, kā arī nodarbojoties ar cita veida labdarību. Reizēm viņi iesaistās politikā, joprojām dēvējot sevi par sanjāsī – atsacīšanās kārtas locekļiem. Visa šī darbība ir materiālās pasaules maldu izpausme.

Ja cilvēks patiešām vēlas izkļūt no materiālās pasaules, viņam jānodarbojas ar garīgo kalpošanu, kas sākas ar *śravaṇaṃ kīrtanaṃ viṣṇoḥ* – Dieva Kunga godības klausīšanos un apdziedāšanu. Krišnas apziņas kustība ir pierādījusi šī paņēmiena iedarbīgumu. Rietumu valstīs daudzi jaunieši un jaunietes, kas ir bijuši narkomāni un citu sliktu paradumu upuri un agrāk nav varējuši atteikties no šiem paradumiem, ir tos atmetuši, pievienojoties Krišnas apziņas kustībai, un ļoti nopietni sākuši apdziedāt Dieva Kunga godību. Citiem vārdiem sakot, šis paņēmiens dod iespēju pilnībā atbrīvoties no kaislībās un neziņā paveikto grēku sekām. Tas apstiprināts Šrīmad-Bhāgavatamā (1.2.19.):

tadā rajas-tamo-bhāvāḥ
kāma-lobhādayas ca ye
ceta etair anāviddham
sthitam sattve prasīdati

Darbodamies kaislībās un neziņā, cilvēks tikai vairo savu iekāri un alkatību, bet, daudzino un klausoties stāstus par Krišnu, viņš paceļas skaidrības līmenī un kļūst laimīgs. Pilnveidojoties garīgajā kalpošanā, cilvēks atbrīvojas no visām šaubām (*bhidyate hrdaya-granthiś chidyante sarva-saṁśayāḥ*). Vēlmju mezgls, kas licis viņam auglīgi darboties, tiek sacirsts gabalos.

Nāves brīdī cilvēks noteikti apjūk, jo viņa ķermenis vairs nedarbojas kā nākas. Pat ja cilvēks visu mūžu ir daudzinojis Kunga svēto vārdu, viņš šajā brīdī varbūt nespēj to skaidri izrunāt. Tomēr šis cilvēks saņem visu, ko dod svētā vārda daudzinošana. Tad kādēļ gan nedaudzino Dieva Kunga svēto vārdu skaļi un skaidri, kamēr ķermenis ir labā kārtībā? Ja cilvēks tā dara, ļoti iespējams, ka nāves brīdī viņš varēs kā nākas, ar mīlestību un ticību daudzino Dieva Kunga svēto vārdu. Noslēgumā varam teikt: ja cilvēks pastāvīgi daudzino Dieva Kunga svēto vārdu, viņam nodrošināta atgriešanās mājās, atpakaļ pie Dieva. Par to nav jāšaubās.

Jamarādžas norādījumi par svēto vārdu

Deviņpadsmitā nodaļa. Atbrīvošanās no visām šaubām

Valdnieks Parīkšits sacīja: "Ak, mans kungs, ak, Šukadēva Gosvāmī! Jamarādža valda pār visām dzīvajām būtnēm un rīkojas ar tām atbilstoši šo būtņu dievbijīgajai un bezdievīgajai darbībai. Taču notika tā, ka viņa griba netika izpildīta. Ko Jamarādža teica, kad viņa kalpi jamadūtas pastāstīja, ka viņš nodūtas tos uzveikuši?"

Ak, viedais! Nekad agrāk nav dzirdēts, ka Jamarādžas griba kaut reizi nebūtu izpildīta. Tāpēc es domāju, ka ļaudis par šo gadījumu varētu šaubīties, un tu esi vienīgais, kas šīs šaubas var izklīdināt. Es esmu par to stingri pārliecināts, tāpēc esi tik labs un pastāsti, kādēļ tas tā notika!"

Šrī Šukadēva Gosvāmī atbildēja: "Mans dārgais valdniek! Kad Jamarādžas vēstneši bija cietuši neveiksmi un kad tos bija uzveikuši Višnu kalpi, tie devās pie sava saimnieka, Samjamanī-purī valdnieka, kuram ir vara pār visiem grēciniekiem, lai pastāstītu viņam par šo gadījumu.

Jamadūtas sacīja: "Dārgais kungs! Cik šajā materiālajā pasaulē ir valdnieku? Cik daudz ir to, kas atbild par triju materiālās dabas īpašību iespaidā paveiktās darbības augļu piešķiršanu?"

Ja šajā Visumā ir daudz tiesnešu, kuru domas par sodu un atalgojumu nesaskan, tad viņu pretrunīgie spriedumi savstarpēji iznīcinās, un neviens netiek ne sodīts, ne apbalvots. Vai arī, ja šī savstarpējā iznīcināšanās nenotiek, visi tiek gan sodīti, gan apbalvoti. Tā kā ir daudz dažādu karmī jeb auglīgā darba darītāju, tiem var būt dažādi tiesneši. Taču, tāpat kā viens imperators valda pār dažādiem valdniekiem, ir jābūt vienam, kas būtu visaugstākais un vadītu visus tiesnešus.

Augstākajam tiesnesim jābūt vienam, nevis daudziem. Mēs uzskatījām, ka tu esi šis augstākais tiesnesis, un ka tev ir vara pat pār padieviem. Mēs domājām, ka tu valdi pār visām dzīvajām būtnēm un esi augstākais, kas izšķir, vai cilvēks ir rīkojies dievbijīgi vai bezdievīgi.

Taču tagad mēs redzam, ka tevis noteiktais sods vairs nav izpildāms. Īstenot tavu gribu mums neļāva četras brīnumainas un pilnīgas personības. Mēs, izpildot tavu pavēli, vedām grēcīgo Adžāmilu uz elles planētām, taču šis brīnišķīgās Sidhalokas personības ar varu atbrīvoja grēcinieku, pārcērtot auklu mezglus. Līdzko grēcīgais Adžāmila izrunāja vārdu "Nārājana", parādījās šis brīnišķīgās būtnes un teica viņam: "Nebaidies! Nebaidies!" Kungs, mēs vēlamies zināt, kas tie bija. Ja tu uzskati, ka mēs

spējam to saprast, lūdzu, pastāsti par viņiem."

Šrī Šukadēva Gosvāmī sacīja: "Uzklausījis savu vēstnešu jautājumus, kungs Jamarādža bija ļoti priecīgs, jo viņi bija izrunājuši Nārājanas svēto vārdu. Jamarādža atcerējās Kunga lotospēdas un atbildēja." (Šrīmad-Bhāgavatama 6.3.1.-11.)

Kurš ir galvenais?

Mahārādža Parīkšits bija ļoti pārsteigts un jautāja Šukadēvam Gosvāmī: "Kā gan iespējams nepakļauties Jamarādžas gribai?" Neviens nevar aizstāt augstākā policijas ierēdņa izdoto rīkojumu ar citu rīkojumu. Gluži tāpat Jamarādža ir Visuma "policijas" galva, un viņš darbojas Dieva Augstākās Personības, Krišnas, vārdā. Jamarādžas uzdevums ir apcietināt visas noziedzīgās dzīvās būtnes un sodīt tās savā valstībā, Jamalokā. Grēcinieki tiek aizvesti uz turieni, un tiem nākas ciest dažādas elles mokas. Taču Adžāmila bija izņēmums. Jamadūtām bija pavēlēts apcietināt Adžāmilu un atvest viņu uz Jamarādžas tiesu, taču viņš neļāva atbrīvot Adžāmilu.

Višnudūtu iejaukšanās bija šķietami nelikumīga, bet, tāpat kā Kungs Višnu var darīt visu, arī Viņa sūtņi var atcelt jebkuru materiālās pasaules rīkojumu. Tāda ir Visaugstā Kunga vara. Materiālajā pasaulē neviens nav tik varens, lai atceltu Jamarādžas rīkojumus, taču viņš neļāva atbrīvot Adžāmilu – Visaugstajam Kungam.

Kad jamadūtas atgriezās Jamalokā, viņi tūlīt devās pie Jamarādžas un jautāja: "Kā tas var būt, ka mums kāds neļauj izpildīt pienākumu? Ak, kungs! Cik tad šeit ir valdnieku? Vai tu esi vienīgais valdnieks vai ir arī daudzi citi?" Ļaudis, kas nav īpaši saprātīgi, domā, ka visaugstākais ir kāds noteikts padievs, piemēram, Indra, Sūrja vai Čandra. Tas ir tas pats, kas domāt, ka ielas policistam ir vara pār visu valsti. Ielas pūli uzrauga daudzi policisti, taču tikai nejēga nesaprot, ka tiem ir savi virsnieki, kurus vada policijas pilnvarotais, valsts pārvaldnieks un visbeidzot prezidents. Jamadūtas vienkārši izpildīja Jamarādžas gribu, uzskatot viņu par augstāko valdnieku, un šis bija pirmais gadījums, kad kāds tos apturēja.

Šrīla Višvanātha Čakravartī Thākurs norāda, ka jamadūtas bija ļoti vilušies un, slēpdami dusmas, jautāja Jamarādžam, vai bez viņa ir arī citi valdnieki. Vēl jo vairāk, jamadūtas bija uzveikti, un viņu saimnieks nebija spējis tos aizsargāt. Tāpēc jamadūtas gribēja teikt, ka nav jēgas kalpot šādam saimniekam. Ja kalps, pildot saimnieka uzdevumus, tiek uzveikts, kāda gan jēga kalpot šādam nespēcīgam saimniekam?

Jamadūtas, kas bija apturēti, sāka šaubīties, vai tiešām Jamarādžam ir vara pār grēciniekiem, un vai viņš tos var sodīt. Jamadūtas, pildot Jamarādžas gribu, bija gājuši apcietināt Adžāmilu, taču kādas augstākas varas dēļ viņi cieta neveiksmi. Tāpēc jamadūtas sāka šaubīties, vai valdnieks ir viens, vai to ir daudz. Ja Visumā ir daudzi valdnieki ar atšķirīgiem, iespējams, pat pretrunīgiem spriedumiem, cilvēks var tikt netaisnīgi sodīts vai netaisnīgi atalgots, vai arī nesaņemt ne sodu, ne atalgojumu. Kā rāda mūsu pieredze šajā materiālajā pasaulē, cilvēks, kas notiesāts vienā tiesā, var lūgt apžēlošanu citā. Tādējādi viens un tas pats cilvēks saskaņā ar dažādiem spriedumiem var tikt vai nu sodīts, vai atalgots. Taču pēc dabas likumiem, t.i., Dieva Augstākās Personības tiesā, nevar būt šādu pretrunīgu spriedumu. Tiesnešiem un viņu spriedumiem jābūt pilnīgiem un brīviem no pretrunām.

Patiesi, gadījumā ar Adžāmilu Jamarādža nonāca ļoti neveiklā stāvoklī, jo jamadūtām saskaņā ar to, ko bija mācījis Jamarādža, bija tiesības apcietināt Adžāmilu, taču viņš neļāva atbrīvot Adžāmilu. Lai gan Jamarādža šajā gadījumā saņēma nosodījumu gan no viņām, gan no jamadūtām, viņš ir pilnīgs tiesnesis, jo šajā amatā viņu iecēlusi Dieva Augstākā Personība. Tādēļ tālāk Jamarādža pastāsta, kāds ir viņa īstenais stāvoklis, un kā pār visiem valda augstākais valdnieks, Dieva Personība.

Šajā pasaulē pār dzīvajām būtņēm kaut kādā veidā ir jāvalda. Šāstras jeb svētie raksti domāti, lai valdītu pār civilizētiem ļaudīm. No vārda "šāstras" ir atvasināts vārds "šišja" jeb "mācekļi" – tas, kurš labprātīgi pakļaujas garīgajam skolotājam un seko viņam. Pār tiem, kas nav godīgi un apzinīgi, jāvalda ar astrām jeb ieročiem. Lai savaldītu zagļus un laupītājus, policijai vajadzīgi šaujamo ieroči un nūjas.

Jamadūtas savam saimniekam jautāja, vai pastāv dažādas tiesas, kas domātas dažādiem cilvēkiem. Materiālajā pasaulē cilvēks ir kāda noteikta trīs dabas īpašību – skaidrības, kaislību un neziņas – savienojuma pārklāts un darbojas saskaņā ar šīm īpašībām. Ja cilvēks atrodas lielākoties neziņā, viņu raksturo tādas pazīmes kā slinkums, pārāk ilga gulēšana un netīrība. To, kurš ir lielākoties kaislībās, raksturo stipra vēlme izmantot savai jutekļu baudai materiālo dabu un citas dzīvās būtnes. Un to, kuru visvairāk ietekmē skaidrība, raksturo zināšanas par lietu patieso būtību. Šādam cilvēkam viss atklājas pareizā veidā.

Jamadūtas sacīja: "Cilvēkiem, kas darbojas dažādās dabas īpašībās, var būt dažādi valdnieki, bet kas ir augstākais valdnieks un kā viņš darbojas? Mūsaprāt, tu valdi pār visiem." Valdībā var būt daudz dažādu nodaļu vadītāju, kas spriež tiesu dažādiem cilvēkiem, taču likumam pār visiem jābūt vienam un tam pašam. Jamadūtas nespēja iedomāties, ka divi tiesneši vienā un tajā pašā gadījumā spriestu tiesu dažādi, tāpēc viņi vēlējās zināt, kurš ir augstākais tiesnesis. Jamadūtas bija pārliecināti, ka Adžāmila ir liels grēcinieks, taču par spīti tam, ka Jamarādža gribēja viņu sodīt, viņudūtas Adžāmilam piedeva. Jamadūtas to nespēja saprast, un gribēja, lai Jamarādža visu izskaidro. Jamadūtas bija domājuši, ka Jamarādža ir vienīgais, kas atbild par likumību. Viņi bija pilnīgi pārliecināti, ka neviens nevar atcelt Jamarādžas lēmumus. Bet tagad, viņiem par pārsteigumu, četras brīnišķīgās personas no Sidhalokas bija apturējušas Jamarādžas gribas izpildi. Šrīla Višvanātha Čakravartī Thākurs norāda, ka jamadūtas būtu varējuši teikt Jamarādžam: "Mūsaprāt, tavai augstākajai varai ir pienācis gals, jo četras brīnumainas personības neļāva mums izpildīt tevis uzdoto pienākumu."

Vēl Višvanātha Čakravartī piebilst, ka jamadūtas droši vien gribēja atvest viņudūtas pie Jamarādžas. Ja Jamarādža būtu sodījis viņudūtas, jamadūtas būtu apmierināti, bet ja nē – viņi gribētu izdarīt pašnāvību. Taču pirms tam viņi gribēja, lai visu ziņošais Jamarādža pastāstītu, kas ir viņudūtas.

Pazemīgs jautājums

Jamadūtas sacīja: "Mēs no tevis vēlamies uzzināt patiesību par šo gadījumu. Ja tu uzskati, ka mēs spēsim to saprast, lūdzu, māci mūs." Lūk, kādā veidā jāuzdod jautājumi augstākām personībām. Izaicināšana neder. Tā tas ir vienmēr. Gan Mahārādža Parīkšits, gan Ardžuna, gan arī visi pārējie, kas iet garīgo zināšanu ceļu, uzdod jautājumus pazemīgi un kalpošanas garā. Ja mēs uzdodam jautājumu kādai augstākai personībai, tas vēl nenozīmē, ka viņai būtu mums jāatbild. Dažreiz, ja mēs neesam spējīgi saprast atbildi, šī personība var atteikties to dot. Mēs nedrīkstam pieprasīt. Zināšanas var iegūt ar jautāšanu, pazemību un kalpošanu. Kad Mahārādža Parīkšits uzdeva jautājumus Šukadēvam Gosvāmī, viņš to darīja ļoti pazemīgi: "Ja tu uzskati, ka es spēšu kaut ko saprast, lūdzu, atbildi uz šo jautājumu."

Gatavodamies atbildēt jamadūtām, Jamarādža vispirms atcerējās Dieva Augstākās Personības, Krišnas, lotospēdas. Kad cilvēks uzdod jautājumu augstākai personībai, viņš to dara ļoti pazemīgi, un atbildētājs nelielās: "Jā, es varu tev atbildēt!" Viņš atceras Kunga lotospēdas un lūdz: "Es atbildēšu ar tādiem vārdiem, kādus Tu man teiksi." Ja skolotājs nav lepns un mācekļi nav nepaklausīgi, uzpūtīgi vai bezkaunīgi, var notikt garīga saruna. Jautājumus nevajag uzdot izaicinoši, un, atbildot uz jautājumiem, ir jāatceras Dieva Kunga lotospēdas, lai atbilde būtu pareiza.

Jamarādža bija ļoti apmierināts ar saviem kalpiem, jo tie viņa valstībā bija izrunājuši Nārājanas svēto vārdu. Jamarādžam jāsaprot, kas ir ļoti grēcīgi un kuri diez vai var saprast, kas ir

Nārājana. Tādējādi, kad vēstneši izrunāja Nārājanas vārdu, Jamarādža, būdams vaišnavs, ļoti priecājās.

Divdesmitā nodaļa. Pakļauti vienam saimniekam

Jamarādža sacīja: "Mani dārgie kalpi! Jūs uzskatāt mani par Visaugstāko, taču patiesībā visaugstākais neesmu es. Pār mani un pār visiem citiem padieviem, arī Indru un Čandru, ir viens augstākais saimnieks un valdnieks. Daļējas Viņa personības izpausmes ir Brahma, Višnu un Šiva, kuri atbild par šī Visuma radīšanu, uzturēšanu un iznīcināšanu. Viņš ir kā divu virzienu diegi, kas veido auduma garumu un platumu.

Tāpat kā vēršu vezumu vadītājs savalda vēršus ar auklām, kas izvērtas caur riņķiem viņu nāsīs, Dieva Augstākā Personība sasaista ļaudis ar Saviem Vēdās teiktajiem vārdiem, kas iedala sabiedrību kārtās, sniedz to nosaukumus un attēlo darbību (šīs kārtas ir brāhmani, kšatriji, vaišjas un šūdras). Šo kārtu locekļi bijīgi godina Visaugsto Kungu ar savas darbības radītām vēltēm.

Es, Jamarādža, debesu valdnieks Indra, Niriti, ūdeņu dievs Varuna, mēness dievs Čandra, uguns dievs Agni, Kungs Šiva, gaisa dievs Pavana, Kungs Brahma, Saules dievs Sūrja, Višvāsu, astoņi Vasu, Sādhjas, Marutas, Rudras, Sidhas un Marīči, kā arī citi diženi riši, kas atbild par dažādām šī Visuma darbības nozarēm; arī labākie padievi, ko vada Brihaspati, un Bhrigu vadītie viedie neapšaubāmi ir brīvi no divām zemākajām materiālās dabas īpašībām, t.i., kaislībām un neziņas. Lai gan mēs atrodamies skaidrībā, mēs tomēr nespējam izprast Dieva Augstākās Personības darbību. Ko tad var teikt par citiem, kas ir pakļauti maldiem un tikai prāto par Dievu?

Kā dažādi ķermeņa locekļi nespēj redzēt acis, tā dzīvās būtnes nespēj redzēt Visaugsto Kungu, kurš Virsdvēseles veidā atrodas visu būtņu sirdīs. Visaugstā Kunga patieso stāvokli dzīvās būtnes nevar noteikt ne ar jutekļiem, ne ar prātu, ne ar dzīvības dvašu, ne ar domām sirdī, ne arī ar vārdiem." (Šrīmad-Bhāgavatama 6.3.12.-16.)

Viens augstākais valdnieks

Jamadūtām bija aizdomas, ka pastāv kāds valdnieks, kas ir vēl augstāks par Jamarādžu. Lai atbrīvotu viņus no neziņas, Jamarādža tūlīt atbildēja: "Jā, ir viens augstākais valdnieks, kas stāv pāri visiem." Jamarādža atbild tikai par daļu kustīgo dzīvo būtņu, t.i., cilvēkiem, taču dzīvnieki, kas arī kustas, nav pakļauti viņam. Tikai cilvēkiem ir pietiekami daudz apziņas, lai viņi varētu darīt labu un ļaunu, un pie Jamarādžas nonāk tikai tie, kas grēko. Tādējādi, lai gan Jamarādža ir valdnieks, viņš atbild tikai par noteiktu dzīvo būtņu daļu. Ir arī citi padievi, kas atbild par citām lietām, taču pāri tiem visiem stāv viens augstākais valdnieks, Krišna. *Īśvaraḥ paramaḥ kṛṣṇaḥ*: augstākais valdnieks ir Krišna. Salīdzinājumā ar Krišnu, augstāko valdnieku, visi pārējie, kas atbild par noteiktām Visuma norisēm, ir nenožīmīgi. Kā Krišna norāda Bhagavad-gītā (7.7.), *mattaḥ parataram nānyat kiñcid asti dhanañjaya*: "Mans dārgais Dhanandžaja (Ardžuna)! Nevienam nav augstāks par Mani." Tāpēc Jamarādža tūlīt atbrīvoja savus palīgus jamadūtas no šaubām, apstiprinot, ka pār visiem valda viens augstākais valdnieks.

Šajā materiālajā pasaulē ikviens ir pakļauts dabas likumiem, un katrs, lai kas arī viņš būtu, – cilvēks, padievs, dzīvnieks, koks vai augs – ir atkarīgs no dabas likumiem, aiz kuriem stāv Dieva Augstākā Personība. Krišna to apstiprina Bhagavad-gītā (9.10.): *mayādhyakṣeṇa prakṛtiḥ sūyate sa-carācaram*. "Materiālā daba darbojas Manā vadībā un rada visas kustīgās un nekustīgās būtnes." Tādējādi dabas mehānisms darbojas Krišnas vadībā.

Varnu un āšramu kontrolei pakļautie

Dzīvajai būtnei, kas atrodas cilvēka ķermenī atšķirībā no citām dzīvajām būtnēm ir jāpakļaujas Vēdu norādījumiem. Tas notiek saskaņā ar sabiedrības iedalījumu varnās un āšramos jeb sabiedriskajās un

garīgajās kārtās. Citādi dzīvo būtņi cilvēka ķermenī noteikti soda Jamarādža. Katram cilvēkam vajadzētu sasniegt brāhmana līmeni, jo brāhmani ir vissaprātīgāko ļaužu kārtā. Pēc tam jāpaceļas vēl augstāk un jāklūst par vaišnavu. Tāda ir dzīves pilnība. Brāhmani, kšatriji, vaišjas un šūdras var pilnveidoties, godinot Dievu Kungu saskaņā ar savu darbību (*sve sve karmanya abhirataḥ samsiddhiṁ labhate naraḥ*). Iedalījums varnās un āšramos nepieciešams, lai pienākumi aizvien tiktu paveikti pareizi un lai sabiedrībā nodrošinātu mieru. Taču visa sabiedrība ir vērsta uz Visaugstā Kunga godināšanu, un Kungs caurstrāvo visu (*yena sarvam idaṁ tatam*). Ja cilvēks tādā veidā seko Vēdu norādījumiem un godina Visaugsto Kungu saskaņā ar savām spējām, viņa mūžs ir pilnīgs. Tas apstiprināts Šrīmad-Bhāgavatamā (1.2.13.):

*ataḥ pumbhir dvija-śreṣṭha
varṇāśrama-vibhāgaśaḥ
svanuṣṭhitasya dharmasya
samsiddhir hari-toṣaṇam*

"Ak, labākais no divreiz dzimušajiem! Ir secināts, ka augstākā pilnība, ko cilvēks var sasniegt, pildot noliktos pienākumus (dharmu) saskaņā ar kastu un dzīves kārtu iedalījumu, ir Dieva Personības iepriecināšana." Varnāšramas iekārta vislabākajā veidā sagatavo cilvēkus, lai tie varētu atgriezties mājās, atpakaļ pie Dieva, jo visu varnu un āšramu mērķis ir iepriecināt Dievu Kungu. Viņu var iepriecināt, sekojot īstena garīgā skolotāja norādījumiem, un, ejot šādu ceļu, cilvēka mūžs vainagojas panākumiem. Visaugstais Kungs ir godināms, un Viņu godina visi – vai nu tieši, vai netieši. Tie, kas godina Viņu tieši, pavisam ātri saņem godināšanas augļus – atbrīvi. Turpretī tie, kuri godina Viņu netieši, saņem atbrīvi vēlāk.

Trīspadsmītajā pantā minētie vārdi *nāmahir vāci* (*nāmahih* – ar dažādiem vārdiem; *vāci* – Vēdu valodā) ir ļoti svarīgi. Varnāšramas iekārtā pastāv dažādi nosaukumi: brāhmani, kšatriji, vaišjas, šūdras, brahmačārī, grihasthas, vānaprasthas un sanjāsī. *vāk* jeb Vēdiskie norādījumi viņus visus māca pareizi darboties. Ikvienam pazemīgi jānoliecas Visaugstā Kunga priekšā un jāpilda savus pienākumus tā, kā tas norādīts Vēdās.

Triju īpašību varā

Pār cilvēkiem un citām šīs kosmiskās izpausmes dzīvajām būtņēm valda trīs dabas īpašības. Tās dzīvās būtnes, pār kurām valda zemākās dabas īpašības – kaislības un neziņa –, nespēj izprast Dievu. Pat tie, kas atrodas skaidrībā, piemēram, šajos pantos minētie daudzie padievi un diženie riši, nespēj izprast Dieva Augstākās Personības darbību. Kā teikts Bhagavad-gītā, Viņu var izprast tikai tas, kurš godīgi kalpo Kungam un stāv pāri visām materiālajām īpašībām (*bhaktiyā māṁ abhijānāti* (Bg. 18.55.)).

Parastie filozofi nevar iepazīt Dievu. To apstiprina diženais bhakta Bhīšmadēva, runājot ar Mahārādžu Judhištīru (Šrīmad-Bhāgavatama 1.9.16.):

*na hy asya karhicid rājan
pumān veda vidhīsitam
yad-vijijñāsayā yuktā
muhyanti kavayo 'pi hi*

"Ak, valdniek! Neviens nespēj izprast Kunga Šrī Krišnas nodomus. Pat diženie filozofi, par spīti saviem daudzajiem jautājumiem, šajā vietā apjūk." Tādējādi neviens ar prātojumos iegūtām zināšanām nevar izprast Dievu. Prātojumi noved tikai pie apjukuma.

Virsdvēseles vadība

Lai gan dažādas ķermeņa daļas nespēj redzēt acis, acis vada pārējo ķermeņa daļu kustību. Kājas iet tāpēc, ka acis redz, kas atrodas priekšā. Roka kaut kam pieskaras tāpēc, ka acis redz šo priekšmetu.

Gluži tāpat visas dzīvās būtnes darbojas saskaņā ar Virsdvēseles norādījumiem, un pati Virsdvēsele atrodas sirdī. To Pats Kungs apstiprina Bhagavad-gītā (15.15.): *sarvasya cāhaṁ hr̥dī sanniviṣṭo mattaḥ smṛtir jñānam apohanam ca*. "Es atrodos visu būtņu sirdīs un vadu atcerēšanos, zināšanas un aizmiršanu." Citā Bhagavad-gītas vietā (18.61.) teikts: *īśvaraḥ sarva-bhūtānāṁ hr̥d-deśe 'rjuna tiṣṭhati*. "Visaugstais Kungs Virsdvēseles izskatā atrodas sirdī." Bez Virsdvēseles atļaujas dzīvā būtne nespēj darīt itin neko. Virsdvēsele pastāvīgi darbojas, bet dzīvā būtne, izmantojot savus jutekļus, nespēj izprast Virsdvēseles veidolu un darbību. Piemērs par acīm un ķermeņa locekļiem ir ļoti labs. Ja locekļi spētu redzēt, tie varētu kustēties bez acu palīdzības, taču tas nav iespējams. Lai gan būtne ar juteklisku darbību nespēj saskatīt Virsdvēseli savā sirdī, Virsdvēseles norādījumi ir nepieciešami.

Divdesmit pirmā nodaļa. Noslēpumainās zināšanas

Jamarādža turpināja: "Dieva Augstākā Personība ir pašpietiekama un nav atkarīga ne no kā. Tā valda pār visiem un visu, arī pār Savu maldinošo enerģiju. Dieva Augstākajai Personībai ir veidols, īpašības un iezīmes, un gluži tāpat Kunga vēstnešiem, višnudūtām jeb vaišnaviem, kuri ir ļoti skaisti, piemīt ķermeniskas iezīmes un pārpasaulīgas īpašības, kas gandrīz neatšķiras no Kunga īpašībām. Viņi ceļo pa šo pasauli un ir pilnīgi neatkarīgi.

Višnudūtas godina pat padievi; višnudūtas ir ļoti reti sastopami. Tie aizsargā Kunga bhaktas no ienaidniekiem, skauģiem un pat no nonākšanas manā valstībā, kā arī no ciešanām, ko rada daba.

Īstenā reliģijas principa radītāja ir Dieva Augstākā Personība. Pat diženie riši, kas dzīvo uz visaugstākajām planētām un atrodas pilnīgā skaidrībā, nezina šo principu. To nezina arī padievi un Sidhalokas vadoņi, nemaz jau nerunājot par dēmoniem, parastiem ļaudīm, Vidjādharām un Čāranām.

Īsteno reliģijas principu zina Kungs Brahma, Bhagavāns Nārada, Kungs Šiva, četri Kumāri, Kungs Kapila (Dēvahūti dēls), Svājambhuva Manu, Prahlāda Mahārādža, Džanaka Mahārādža, vectēvs Bhīšma, Bali Mahārādža, Šukadēva Gosvāmī un es. Mani dārgie kalpi, šis pārpasaulīgais reliģijas princips, ko sauc par bhāgavata-dharmu jeb sevis uzticēšanu Visaugstajam Kungam un mīlestību uz Viņu, ir brīvs no materiālās dabas īpašību sārņiem. Tas ir ļoti noslēpumains un parastiem ļaudīm grūti saprotams, taču, ja kādam laimējas to saprast, viņš tūlīt iegūst atbrīvi un atgriežas mājās, pie Dieva.

Garīgā kalpošana, kas sākas ar Dieva Kunga svētā vārda daudzinašanu, ir augstākais reliģijas princips dzīvajām būtnēm cilvēku sabiedrībā.

Mani dārgie kalpi! Jūs man esat gluži kā dēli. Raugiet, cik cildena ir Dieva Kunga svētā vārda daudzinašana! Ļoti grēcīgais Adžāmila izrunāja šo vārdu, saucot savu dēlu, nemaz nezinādams, ka tas ir Dieva Kunga svētais vārds. Tomēr, daudzinot Kunga svēto vārdu, viņš atcerējās Nārājanu un vienā mirklī tika izglābts no nāves valgiem.

Tādējādi ir jāsaprot, ka cilvēks, daudzinot Dieva Kunga svēto vārdu, kā arī aprakstot Viņa īpašības un darbību, pavisam viegli atbrīvojas no visām grēku sekām. Tas ir vienīgais ceļš, kas ieteikts, lai atbrīvotos no šīm sekām. Pat ja cilvēks, daudzinot Kunga svēto vārdu, izrunā to nepareizi, viņš atbrīvojas no materiālajām važām, ja vien nav izdarījis apvainojumus. Piemēram, Adžāmila bija ļoti grēcīgs, taču mirdams viņš izrunāja svēto vārdu, un, lai gan Adžāmila sauca savu dēlu, viņš ieguva pilnīgu atbrīvi, jo atcerējās Nārājanas vārdu.

Jāgjavalkja, Džaimini un citi reliģisko rakstu sastādītāji Visaugstā Kunga maldinošās enerģijas dēļ nezina divpadsmit mahādžanu noslēpumaino reliģijas ceļu. Viņi nezina garīgās kalpošanas un Harē Krišnas mantras daudzinašanas pārpasaulīgo vērtību. Šo gudro prāti ir piesaistīti rituālistiskajām ceremonijām, kas minētas Vēdās, it īpaši Jadžurvēdā, Sāmavēdā un Rīgvēdā, tāpēc viņu saprāts ir aptumšots. Viņi ir aizņēmti, gādājot visu nepieciešamo rituālistiskām ceremonijām, kas dod tikai

laicīgus labumus, piemēram, nonākšanu uz Svargalokas, kur var baudīt materiālu laimi. Šos gudros nepiesaista sankirtanas kustība. Viņi domā tikai par reliģiozitāti, ekonomisko attīstību, jutekļu apmierināšanu un atbrīvi.

Ņemot visu to vērā, saprātīgi ļaudis nolemj atrisināt visus jautājumus, uzsākot garīgo kalpošanu, kas izpaužas kā Dieva Kunga svētā vārda daudzinašana. Viņi godina Kungu, kurš atrodas visu būtņu sirdīs un kurš ietver sevī visas svētīgās īpašības. Šādus cilvēkus es nevaru sodīt. Viņi parasti negrēko. Taču, pat ja kļūdas dēļ vai maldu samulsināti tie kādreiz izdara grēku, viņi, pateicoties Harē Krišnas mantras daudzinašanai, ir pasargāti no grēcīgās darbības sekām.

Mani dārgie kalpi! Lūdzu, nemaz netuvojieties šādiem bhaktām, jo viņi ir pilnīgi uzticējuši sevi Dieva Augstākās Personības lotospēdām! Viņi ir vienādi pret visiem, un to dziesmas dzied padievi un Sidhalokas iemītnieki. Lūdzu, pat netuvojieties bhaktām! Viņus vienmēr aizsargā Visaugstā Kunga vāle, tāpēc ne Kungs Brahma, ne es un pat laiks nespēj viņus sodīt.

Par paramahamsām sauc tās cildenās personības, kurām materiālās baudas liekas bezgaršīgas un kuras dzer Kunga lotospēdu medu. Mani dārgie kalpi, vediet pie manis tikai tos, kam nepatīk šī medus garša – tos, kas nebiedrojas ar paramahamsām un tos, kas ir pieķērušies ģimenes dzīvei un pasaulīgām baudām, kas ved uz elli. Viņi ir pelnījuši sodu.

Mani dārgie kalpi! Lūdzu, vediet pie manis tikai tos grēciniekus, kuri ar savām mēlēm nekad nedaudzina svēto vārdu un neapdzied Krišnas īpašības, tos, kuri savā sirdī ne reizi neatceras Krišnas lotospēdas un tos, kuri savu galvu nekad nenoliec Kunga Krišnas priekšā. Sūtiet pie manis tos, kuri savus pienākumus nevelta Višnu, lai gan tas ir vienīgais cilvēka dzīves pienākums. Vediet pie manis visus šos muļķus un neliešus." (Šrīmad-Bhāgavatama 6.3.17.-29.)

Aizstāvji

Jamarādža runāja par Dieva Augstāko Personību, augstāko valdnieku, taču Jamarādžas vēstneši ļoti vēlējās kaut ko uzzināt par višnudūtām, kuri bija viņus uzveikuši, neļaujot aizvest Adžāmilu. Tāpēc Jamarādža norādīja, ka višnudūtas pēc savām ķermeņa iezīmēm, pārpasaulīgajām īpašībām un dabas ir līdzīgi Dieva Augstākajai Personībai. Citiem vārdiem sakot, višnudūtām jeb vaišnaviem ir gandrīz tādas pašas īpašības kā Visaugstajam Kungam. Jamarādža jamadūtām pavēstīja, ka višnudūtas spēka ziņā neatpaliek no Kunga Višnu. Tā kā Višnu ir augstāks par Jamarādžu, višnudūtas ir augstāki par jamadūtām, tāpēc jamadūtām nav varas pār tiem, kurus aizsargā višnudūtas.

Jamarādža aprakstīja višnudūtu īpašības tādēļ, lai viņa kalpi uz tiem neļautotos. Jamarādža brīdināja jamadūtas, ka padievi pazemīgi godā višnudūtas, un ka višnudūtas aizvien modri sargā Dieva Kunga bhaktas no ienaidniekiem, dabas radītām nelaimēm un visām šīs materiālās pasaules briesmām. Dažreiz Krišnas apziņas kustības locekļi baidās, ka sāksies pasaules karš, un jautā, kas ar viņiem tādā gadījumā notiks. Taču, lai kādas briesmas arī draudētu, viņiem jābūt pārliecinātiem, ka tos aizsargās višnudūtas vai Dieva Augstākā Personība, kā Krišna Pats apstiprina Bhagavad-gītā (9.31.): *kaunteya pratijānīhi na me bhaktaḥ praṇaśyati*. "Kuntī dēls, paziņo droši, ka Mans bhakta nekad neiet bojā."

Materiālās briesmas nav domātas bhaktām. Arī tas apstiprināts Šrīmad-Bhāgavatamā (10.14.58.): *padarṇi padarṇi yad vipadāṇi na teṣām*. Šajā materiālajā pasaulē uz katra soļa draud briesmas, taču tās neskar bhaktas, kuri ir pilnībā uzticējuši sevi Dieva Kunga lotospēdām. Tīrie Kunga Višnu bhaktas var būt droši, ka Kungs viņus aizsargās. Un, kamēr vien tie atrodas šajā materiālajā pasaulē, viņiem pilnībā jāveltī sevi garīgajai kalpošanai, sludinot Šrī Čaitanjas Mahāprabhu un Kunga Krišnas vēstījumu, t.i., Harē Krišnas daudzinašanu un citus Krišnas apziņas aspektus.

Tieša saikne ar Krišnu

Kad višnudūtas prasīja, lai jamadūtas pastāsta, kādi ir reliģijas principi, jamadūtas atbildēja: *veda-praṇihito dharmah*. "Reliģijas principi norādīti Vēdu rakstos." Tomēr jamadūtas nezināja, ka Vēdās aprakstītas rituālistiskās ceremonijas, kas nav pārpasaulīgas un ir domātas, lai uzturētu mieru un kārtību starp materiālās pasaules materiālistiskajiem ļaudīm. Īstenie reliģijas principi ir nistraigunja, t.i., augstāki par trijām materiālās dabas īpašībām jeb pārpasaulīgi. Jamadūtas nezināja šos pārpasaulīgos reliģijas principus, tāpēc bija ļoti pārsteigti, kad višnudūtas tiem neļāva apcietināt Adžāmilu.

Materiālistiskie ļaudis, kas visu savu ticību vērš uz Vēdu rituāliem, aprakstīti Bhagavad-gītā (2.42.), kur Krišna saka: *veda-vāda-ratāḥ pārtha nānyad astīti vādinah*. "Tā saucamie Vēdu sekotāji apgalvo, ka nav nekā augstāka par Vēdu ceremonijām." Indijā patiešām ir tādi ļaudis, kuriem ļoti patīk Vēdu rituāli un kas nesaprot šo rituālu jēgu. Rituāli īstenībā domāti, lai cilvēks pakāpeniski paceltos pārpasaulīgajā Krišnas izpratnes līmenī (*vedaiś ca sarvair aham eva vedyah* (Bg. 15.15.)). Tos, kas nezina šo principu, bet ar visu ticību ir pieķērušies Vēdu rituāliem, sauc par vēda-vāda-ratām.

Šajos pantos teikts, ka īstenais reliģijas princips ir tas, ko pasludinājusi Dieva Augstākā Personība. Kungs Krišna šo principu atklāj Bhagavad-gītā (18.66.): *sarva-dharmān parityajya mām ekaṁ śaraṇam vraja*. "Atstāj visus pārējos pienākumus un vienkārši uztici sevi Man!" Tas ir īstenais reliģijas princips, un tas jāievēro ikvienam. Pat pildot Vēdu norādījumus, cilvēks var nezināt šo pārpasaulīgo principu, jo to zina ne katrs. Šo principu neapzinās pat augstāko planētu sistēmu padievi, nemaz nerunājot par cilvēkiem. Šis pārpasaulīgais reliģijas princips jāapgūst vai nu tieši no Dieva Augstākās Personības, vai arī no īpaša Viņa pārstāvja, kā norādīts šajos pantos.

Bhagavad-gītā Kungs Krišna par visnoslēpumaināko reliģijas principu nosauc bhāgavata-dharmu (*sarva-guhyatamam, guhyād guhyataram*). Krišna Ardžunam saka: "Tu Man esi dārgs draugs, tāpēc Es tev atklāju visnoslēpumaināko reliģiju." *Sarva-dharmān parityajya mām ekaṁ śaraṇam vraja*: "Atmet visus pārējos pienākumus un uztici sevi Man." (Bg. 18.66.) Var rasties jautājums: "Ja šo principu saprot tikai retais, kāda no tā jēga?" Atbildot Jamarādža norāda, ka šo reliģijas principu iespējams saprast, sekojot paramparai, kas aizsākas ar Kungu Brahmū, Kungu Šivu, četriem Kumāriem un citām atzītām autoritātēm. Pastāv četras mācekļu pēctecības ķēdes: viena, kas sākas ar Kungu Brahmū, otrā – ar Kungu Šivu, trešā – ar laimes dievieti Lakšmī un ceturta – ar Kumāriem. Mācekļu pēctecību, kas aizsākas ar Kungu Brahmū, sauc par Brahma-sampradāju. Kunga Šivas (Šambhu) pēctecību sauc par Rudra-sampradāju. Laimes dievietes Lakšmīdži pēctecību sauc par Śrī-sampradāju, un Kumāru pēctecību sauc par Kumāra-sampradāju. Cilvēkam jārod patvērumš vienā no šīm četrām sampradājām, un tas dod iespēju saprast visnoslēpumaināko reliģijas sistēmu. Padma Purānā teikts: *sampradāya-vihinā ye mantras te niṣphalā matāḥ*. Ja cilvēks neseko četrām autoritāšu atzītajām mācekļu pēctecībām, viņa mantra jeb iesvētība ir bezjēdzīga.

Mūsdienās ir daudz apasampradāju jeb neautoritatīvu sampradāju, kuras nav saistītas ar tādām autoritātēm kā Kungs Brahma, Kungs Šiva, Kumāri vai Lakšmī. Šīs sampradājas tikai maldina ļaudis. Šāstrās norādīts, ka iesvētības saņemšana šādā sampradājā ir laika izniekošana, jo tā nekādā gadījumā nedod iespēju izprast īstenos reliģijas principus un uzticēt sevi Krišnam.

Īstenie reliģijas principi ir bhāgavata-dharma jeb principi, kas aprakstīti pašā Śrīmad-Bhāgavatamā vai Bhagavad-gītā, kas ir ievads Bhāgavatamai. Kādi ir šie principi? Bhāgavatamā (1.1.2.) teikts: *dharmah projjhita-kaitavo 'tra*. "Śrīmad-Bhāgavatamā nav nekādu viltus reliģiju." Citiem vārdiem sakot, Bhāgavatamā it viss ir tieši saistīts ar Dieva Augstāko Personību. Tālāk, Bhāgavatamā (1.2.6.) teikts: *sa vai puṁsām paro dharmo yato bhaktir adhokṣaje*. "Visaugstākā reliģija ir tā, kas māca mīlēt Dieva Augstāko Personību, kura nav sasniedzama ar eksperimentālajām zināšanām." Šāda reliģija sākas ar *tan-nāma-grahaṇa* – DievaKunga svētā vārda daudzinašanu. Kad cilvēks ir daudzinajis svēto vārdu un dejojis

ekstāzē, viņam pakāpeniski atklājas Dieva Kunga pārpasaulīgais veidols, Kunga īpašības un Kunga spēles. Tādā veidā cilvēks pilnībā izprot Dieva Personības stāvokli.

Šādā Kunga izpratnes līmenī var pacelties tikai ar garīgo kalpošanu. Kā Krišna norāda Bhagavad-gītā (18.55.), *bhaktyā mām abhijānāti yāvān yaś cāsmi tattvataḥ*: "Patiesību par Mani var izprast tikai ar garīgo kalpošanu." Ja cilvēkam paveicas un viņš šādā veidā izprot Visaugsto Kungu, tad pēc aiziešanas no šī materiālā ķermeņa viņam vairs nav jāpiedzimst materiālajā pasaulē (*tyaktvā dehaṁ punar janma naiti* (Bg. 4.9.)). Šāds cilvēks atgriežas mājās pie Dieva. Tā ir augstākā pilnība. Tāpēc Krišna Bhagavad-gītā (8.15.) saka:

*mām upetya punar janma
duḥkhālayam aśāśvatam
nāpnuvanti mahātmānaḥ
saṁsiddhiṁ paramām gatāḥ*

"Diženās dvēseles, garīgās kalpošanas jogi, kuri sasnieguši Mani, vairs neatgriežas uz šo laicīgo pasauli, kas ir pilna ciešanu, jo viņi ir nonākuši augstākās pilnības līmenī."

Svētā vārda daudzināšanas nozīmīguma apliecinājumi

Nav vajadzības veikt pētījumus, lai saprastu Harē Krišnas mantras daudzināšanas nozīmīgumu. Gadījums ar Adžāmilu pietiekami labi pierāda Dieva Kunga svētā vārda spēku un to, cik augstā stāvoklī ir cilvēks, kas nepārtraukti daudzina svēto vārdu. Tāpēc Šrī Čaitanja Mahāprabhu ir teicis:

*harer nāma harer nāma
harer nāmaiva kevalam
kalau nāsty eva nāsty eva
nāsty eva gatir anyathā*

"Šajā strīdu un liekulības laikmetā vienīgais atbrīves sasniegšanas līdzeklis ir Dieva Kunga svētā vārda daudzināšana. Cita ceļa nav. Cita ceļa nav. Cita ceļa nav." (Brihan-nārādija Purāna 3.8.126.) Šajā laikmetā gandrīz neviens nespēj paveikt visas grūtās rituālistiskās ceremonijas, kas dod iespēju sasniegt atbrīvi. Tāpēc visas šāstras un visi āčārjas norāda, ka šajā laikmetā vienkārši jādaudzina svētais vārds. Tas nodrošinās visu pilnību sasniegšanu.

Kad pie Raghunāthas dāsas Gosvāmī tēva bija sanākuši ļaudis, Haridāsa Thākurs apstiprināja, ka, vienkārši daudzinot Dieva Kunga svēto vārdu, cilvēks iegūst atbrīvi, pat ja daudzināšana nenotiek pilnīgi bez apvainojumiem. Smārta-brāhmani un mājāvādī nespēj noticēt, ka atbrīvi iespējams sasniegt šādā veidā, taču Haridāsas Thākura vārdu patiesīgumu apstiprina daudzi citāti no Vēdu rakstiem.

Apskatāmajos Šrīmad-Bhāgavatamas pantos Jamarādža norāda: "Ir jāsaprot, ka cilvēks, daudzinot Dieva Kunga svēto vārdu, aprakstot Viņa īpašības un darbību, pavisam viegli atbrīvojas no grēku sekām. Tas ir vienīgais paņēmiens, kas ieteikts, lai atbrīvotos no šīm sekām." Šī panta komentārā Šrīdhara Svāmī min citātu: *sāyam prātar gṛṇan bhaktyā duḥkha-grāmād vimucyate*. "Ja cilvēks pastāvīgi rītā un vakarā ar dziļu bhakti daudzina Dieva Kunga svēto vārdu, viņš atbrīvojas no visām materiālajām ciešanām." Vēl kādā citātā apstiprināts, ka cilvēks var sasniegt atbrīvi, pastāvīgi, ik dienas ar dziļu cieņu uz klausot svēto vārdu: *anudinam idam ādareṇa śṛṇvan*. Lūk, vēl viens citāts:

*śravaṇam kīrtanam dhyānam
harer adbhuta-karmaṇaḥ
janma-karma-guṇānām ca
tad-arthe 'khila-ceṣṭitam*

"Cilvēkam pastāvīgi jāapdzied Kungu, jāklausās stāsti par Dieva Kunga brīnumaino darbību, jāmeditē uz šo darbību un jācenšas iepriecināt Dievu Kungu." (Šrīmad-Bhāgavatama 11.3.27.) Vēl Šrīdhara Svāmī min šādu citātu no Purānām: *pāpa-kṣayaś ca bhavati smarataṁ tam ahar-nīsam*. "Dienu un nakti

atceroties Dieva Kunga lotospēdas, cilvēks var atbrīvoties no visām grēku sekām." Visbeidzot viņš min citātu no apskatāmās Šrīmad-Bhāgavatamas nodaļas (6.3.31.):

*tasmāt saṅkīrtanaṁ viṣṇor
jagan-maṅgalam aṁhasām
mahatām apī kauravya
viddhy aikāntika-niṣkṛtam*

"Dieva Kunga svētā vārda daudzināšana var atbrīvot cilvēku pat no vislielāko grēku sekām. Tāpēc daudzināšana, ar ko nodarbojas sankīrtanas kustība, ir svētīgākā darbība Visumā."

Visi šie citāti pierāda, ka cilvēks, kurš pastāvīgi daudzina un klausās Dieva Kunga svēto vārdu, kā arī Viņa slavas, veidola un darbības aprakstus, ir atbrīvots. Divdesmit ceturtajā pantā minēti brīnišķīgi vārdi: *etāvātālam agha-nirharaṇāya puṁsām*. Vienkārši izrunājot Dieva Kunga vārdu, cilvēks ir brīvs no visām grēku sekām.

Vārds *alam* šajā pantā norāda, ka pietiek, ja cilvēks vienkārši izrunā Kunga svēto vārdu. Nekādi citi paņēmieni nav vajadzīgi. Pat ja daudzināšana ir nepilnīga, cilvēks atbrīvojas no visām grēku sekām.

Tas, ka Adžāmila tika atbrīvots, pierāda svētā vārda daudzināšanas spēku. Izrunādams Nārājanas svēto vārdu, Adžāmila nedomāja par Visaugsto Kungu; viņš atcerējās savu dēlu. Nāves brīdī Adžāmila noteikti nebija īpaši tīrs; viņš tika uzskatīts par lielu grēcinieku. Vēl jo vairāk – nāves brīdī cilvēks psihiski ir ļoti uztraukts, un šādā neērtā stāvoklī Adžāmilam neapšaubāmi būtu ļoti grūti skaidri izrunāt svēto vārdu. Tomēr Adžāmila sasniedza atbrīvi, vienkārši daudzinot Kunga svēto vārdu. Tādējādi, ko gan var teikt par tiem, kas nav tik grēcīgi kā Adžāmila? Ir jāsecina: cilvēkam stingri jāapņemas daudzināt Kunga svēto vārdu – Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē –, un tad viņš ar Krišnas žēlastību noteikti izklūs no maijas ķetnām.

Harē Krišnas mantras daudzināšana ir ieteicama pat tiem, kas izdara apvainojumus, jo daudzināšana ar laiku palīdz no tiem atbrīvoties. Pēc tam, daudzinot Harē Krišnas mantru bez apvainojumiem, cilvēks izkopj savu mīlestību pret Krišnu. Kā norāda Kungs Čaitanja, *premā puṁ-artho mahān*: cilvēkam visvairāk jāgādā par to, lai viņa pieķeršanās Dieva Augstākajai Personībai pieaugtu, un lai viņš aizvien vairāk iemīlētu Kungu.

Ja ar Dieva Kunga svētā vārda daudzināšanu tik viegli var sasniegt visaugstākos panākumus, var rasties jautājums: "Kāpēc ir tik daudz vēdisko rituālistisko ceremoniju, un kādēļ ļaudis ir tām pieķērušies?" Apskatāmajos Šrīmad-Bhāgavatamas pantos Jamarādža atbild uz šo jautājumu. Diemžēl nesaprātīgos ļaudis maldina vēdisko jagju krāšņums, un viņi vēlas skatīt lielas un greznas ziedošanas. Viņi grib, lai tiktu deklamētas Vēdu mantras un lai šādām ceremonijām tiktu tērētas milzīgas naudas summas. Reizēm par prieku šiem nesaprātīgajiem cilvēkiem arī mums nākas rīkot vēdiskos rituālus. 1975.gadā mēs Vrindāvanā nodibinājām lielu Krišnas-Balarāmas templi un bijām spiesti rīkot vēdiskās ceremonijas, kuras veica brāhmani, jo Vrindāvanas iedzīvotāji, it īpaši smārta-brāhmani, neatzina eiropiešus un amerikāņus par īsteniem brāhmaniem. Tāpēc mums vajadzēja algot brāhmanus un rīkot dārgas jagjas. Šo jagju laikā mūsu biedrības locekļi spēlēja mridangas un rīkoja skaļu sankīrtanu, un, manuprāt, sankīrtana bija daudz svarīgāka par vēdiskajiem rituāliem. Ceremonijas un sankīrtana notika vienlaicīgi. Rituālistiskās ceremonijas bija domātas tiem, kuri vēlas, pateicoties Vēdu rituāliem, nonākt uz debesu planētām (*jaḍī-kr̥ta-matir madhu-puṣpitāyām*), bet sankīrtana bija domāta tīrajiem bhaktām, kuri vēlas iepriecināt Dieva Augstāko Personību. Mēs būtu rīkojuši tikai sankīrtanu, taču tad Vrindāvanas iedzīvotāji neizturētos pret šo iesvētīšanas ceremoniju nopietni. Kā jau tika paskaidrots, vēdiskās ceremonijas domātas tiem, kuru saprātu maldinājuši Vēdu puķainie vārdi: Vēdās aprakstītas ziedošanas ceremonijas, kas dod iespēju nonākt uz augstākajām planētām.

Ar sankīrtanu, it īpaši šajā laikmetā, pilnīgi pietiek. Mūsu biedrībai dažādās pasaules daļās ir daudz tempļu, un, ja to locekļi vienkārši turpinās sankīrtanu Dievību priekšā, it īpaši Šrī Čaitanjas Mahāprabhu priekšā, viņi aizvien būs pilnīgi. Nekas cits nav vajadzīgs. Tomēr, lai bhaktas savos paradumos un prātā būtu tīri, nepieciešama Dievību godināšana un citi vadošie principi. Šrīla Džīva Gosvāmī norāda, ka ar sankīrtanu pietiek, lai sasniegtu dzīves pilnību, tomēr Dievību godināšana tempļos ir jāturpina, lai bhaktas aizvien būtu tīri. Tāpēc Šrīla Bhaktisidhānta Sarasvatī Thākurs iesaka abus paņēmienus vienlaikus. Mēs stingri sekojam šim principam – vienlaicīgai Dievību godināšanai un sankīrtanai. To mēs arī turpināsim.

Pār ko Jamarādžam ir vara

Šajā sakarībā Šrīla Višvanātha Čakravartī Thākurs citē pantu no Kunga Brahmas lūgšanām (Šrīmad-Bhāgavatama 10.14.29.):

*athāpī te deva padāmbuja-dvaya-
prasāda-leśānuḡrhīta eva hi
jānāti tattvaṁ bhagavan-mahimno
na cānya eko 'pī ciraṁ vicinvan*

Šī panta jēga ir tāda, ka pat ļoti izglītots vēdisko šāstru zinātājs var pilnībā neapzināties Dieva Augstākās Personības esamību, kā arī Viņa vārdu, slavu, īpašības utt. Turpretī tas, kurš nav dižens zinātnieks, var izprast Dieva Augstākās Personības stāvokli, ja viņš tā vai citādi kļūst par tīru Dieva Kunga bhaktu, nodarbojoties ar garīgo kalpošanu. Tāpēc 26.pantā Jamarādža saka: *evaṁ vimṛśya sudhiyo bhagavati*. Tie, kas ar mīlestību kalpo Dievam Kungam, kļūst par sudhijām, saprātīgiem, ko nevar teikt par Vēdu zinātniekiem, kas neizprot Krišnas vārdu, slavu un īpašības. Tīrs bhakta ir tas, kura saprāts ir skaidrs. Bhakta ir patiešām dziļdomīgs, jo viņš kalpo Kungam, turklāt nevis ārišķīgi, bet ar mīlestību, ar visu savu prātu, vārdiem un augumu. Nebhaktas var tēlot dievbijīgus ļaudis, taču tas īpaši nepalīdz, jo, izskata pēc apmeklējot templi vai baznīcu, viņi domā pavisam par kaut ko citu. Šādi ļaudis nevērīgi izturas pret savu reliģisko pienākumu, tāpēc Jamarādžam viņi jāso. Taču, ja bhakta negribot vai nejauši savu agrāko paradumu dēļ izdara kādu grēku, tas viņam tiek piedots. Tāda ir sankīrtanas kustības vērtība.

Jamarādža savus kalpus brīdināja: "Mani dārgie kalpi! Turpmāk vairs neaiztieciat bhaktas! Bhaktas ir uzticējuši sevi Dieva Kunga lotospēdām. Viņi daudzina Kunga svēto vārdu, tāpēc tos cildina padievi un Sidhalokas iemītnieki. Bhaktas ir tik cienījami un cildeni, ka viņus ar vāli rokā aizsargā Pats Kungs Višnu. Ja jūs tuvosieties šādiem bhaktām, Viņš jūs ar šo vāli nogalinās. Pat ja Kungs Brahma vai es gribētu viņus sodīt, nemaz jau nerunājos par jums, Kungs Višnu sodītu mūs pašus. Tāpēc nekad vairs neaiztieciat bhaktas!"

Šādā veidā brīdinājis jamadūtas, Jamarādža tālāk norāda, kādi cilvēki ir vedami pie viņa. Viņš īpaši piesaka, lai jamadūtas ved pie viņa materiālistiskus ļaudis, kuri dzimumsakarū dēļ pieķērušies ģimenes dzīvei. Kā teikts Šrīmad-Bhāgavatamā (7.9.45.), *yan maithunādi-grhamedhi-sukhaṁ hi tuccham*: ļaudis ir pieķērušies ģimenes dzīvei, lai baudītu dzimumsakarū, kuri dod visai maz prieka. Viņi pastāvīgi nomokās ar materiāliem darbiem, lai sagādātu naudu ģimenes uzturēšanai, un šo ļaužu vienīgā laime ir tā, ka, augu dienu sūri un grūti strādājuši, viņi naktī var gulēt un nodarboties ar dzimumdzīvi. Jamarādža īpaši norāda, lai kalpi ved pie viņa sodīšanai šādus cilvēkus, nevis bhaktas, kuri pastāvīgi bauda Dieva Kunga lotospēdu medu, kuri ir vienādi pret visiem un kuri mīlestībā pret visām dzīvajām būtnēm sludina Krišnas apziņu. Bhaktas nav pakļauti Jamarādžas sodam, turpretī tos, kas neko nav dzirdējuši par Krišnas apziņu, nevar pasargāt materiālā dzīve ar tā saucamajām ģimenes baudām. Šrīmad-Bhāgavatamā (2.1.4.) teikts:

dehāpatya-kalatrādiṣv

ātma-sāinyeṣv asatsv api
teṣāṁ pramatto nidhanāṁ
paśyann api na paśyati

Materiālistiskie ļaudis pašapmierināti domā, ka viņu nācijas, kopienas vai ģimenes tos aizsargās un nemaz neapzinās, ka visi šie bojāejai pakļautie karavīri laika gaitā tiks iznīcināti.

Tātad ir jācenšas būt kopā ar cilvēkiem, kuri nodarbojas ar garīgo kalpošanu dienu un nakti. Tādā veidā iespējams izprast cilvēka dzīves mērķi, kas ir Kunga Višnu iepriecināšana. Tas ir arī varnāšrama-dharmas mērķis. Kā teikts Višnu Purānā (3.8.9.),

varṇāśramācāravatā
puruṣeṇa paraḥ pumān
viṣṇur ārādhyate panthā
nānyat tat-toṣa-kāraṇam

Sabiedrībai stingri jāseko varnāšrama-dharma, kas ir sabiedrības iedalījums četrās sabiedriskajās kārtās (brāhmanos, kšatrijos, vaišjās un šūdrās) un četrās garīgās dzīves kārtās (brahmačarjā, grihasthā, vānaprasthā un sanjāsā). Varnāšrama-dharma pavisam viegli pietuvina cilvēku Kungam Višnu, kurš ir vienīgais īstais sabiedrības mērķis. *Na te viduḥ svārtha-gatiṁ hi viṣṇum*: diemžēl ļaudis nezina, ka viņiem vislabākais ir atgriezties mājās, atpakaļ pie Dieva, jeb iet pie Kunga Višnu. (Bhāg. 7.5.31.) *Durāśayā ye bahir-artha-māninaḥ*: viņus maldina Krišnas ārējā enerģija. Ikvienam jāveic pienākumi, kuru mērķis ir tuvošanās Kungam Višnu. Tāpēc Jamarādža norāda, lai jamadūtas ved pie viņa tikai tos, kas ir aizmirsuši savu pienākumu pret Višnu. Tas, kurš nedaudzina Višnu vai Krišnas svēto vārdu, kurš nenoliecas Kunga Dievības priekšā un kurš neatceras Kunga lotospēdas, ir sodāms. Īsi sakot, visiem nevaišnaviem – tiem, kam nerūp Kungs Višnu, jāsaņem sods no Jamarādžas.

Divdesmit otrā nodaļa. Svētā vārda slava

(Tad Jamarādža, uzskatīdams sevi un savus kalpus par apvainotājiem, lūdza piedošanu Kungam:) "Ak, Kungs! Mani kalpi neapšaubāmi ir izdarījuši lielu apvainojumu, sagūstot tādu vaišnavu kā Adžāmila. Ak, Nārājana! Ak, augstākā un visvecākā personība! Lūdzu, piedod mums! Savas neziņas dēļ mēs neredzējām, ka Adžāmila ir Tavš kalps un izdarījām tik lielu apvainojumu. Tāpēc saliktām rokām mēs lūdzam Tev piedošanu. Mans Kungs! Tu esi visžēlsirdīgākais, Tu esi visu labo īpašību iemiesojums! Lūdzu, piedod mums! Mēs pazemīgi noliecamies Tavā priekšā."

Šukadēva Gosvāmī turpināja: Mans dārgais valdniek! Dieva Kunga svētā vārda daudzinašana var atbrīvot cilvēku pat no vislielāko grēku sekām, tāpēc daudzinašana sankirtanas kustībā ir vissvētīgākā darbība visā Visumā. Lūdzu, pacenties to saprast, lai arī citi varētu to nopietni atzīt.

Tas, kurš pastāvīgi klausās un daudzina Dieva Kunga svēto vārdu, kā arī klausās par Viņa darbību un apdzied to, pavisam viegli var sasniegt tīras garīgās kalpošanas līmeni, kurā sirds tiek pilnīgi attīrīta no sārņiem. Šādu šķīstīšanos nav iespējams panākt ar zvērestiem un vēdiskajiem rituāliem.

Bhaktas pastāvīgi bauda Kunga Krišnas lotospēdu medu. Materiālā darbība viņiem nerūp, jo tā notiek triju dabas īpašību ietekmē un sagādā tikai ciešanas. Patiešām, bhaktas nekad nepamet Krišnas lotospēdas un neatsāk materiālistisku darbību, turpretī tie, kuri ir pieķērušies vēdiskajiem rituāliem, kuri nav vēlējušies kalpot Dieva Kunga lotospēdām un kuri ir iekāres apburti, reizēm nodarbojas ar grēku izpirkšanu. Tomēr, nespēdami pilnībā šķīstīties, viņi atkal un atkal atgriežas pie grēcīgas darbības.

Kad jamadūtas no sava saimnieka mutes bija dzirdējuši stāstus par Dievu Kungu un Viņa vārda, slavas un īpašību godību, tie bija ārkārtīgi pārsteigti. Kopš tā laika jamadūtas, ieraugot kādu bhaktu, ļoti nobīstas un vairs neuzdrīkstas pat paskatīties uz viņu.

Kad viedais Agastja dzīvoja Malajas kalnos un godināja Dieva Augstāko Personību, es ierados pie viņa, un viņš man izstāstīja šo noslēpumaino notikumu. (Šrīmad-Bhāgavatama 6.3.30.-35.)

Jamarādža lūdz piedošanu

Kungs Jamarādža pats uzņēmās atbildību par savu kalpu izdarīto apvainojumu. Ja kāda uzņēmuma kalpotājs izdara kļūdu, uzņēmums par to ir atbildīgs. Lai gan Jamarādža stāv pāri apvainojumiem, viņa kalpi, varētu teikt, ar viņa atļauju, devās sagūstīt Adžāmilu, un tas bija liels apvainojums. Njāja-šāstrā teikts: *bhr̥tyāparādhe svāmīno daṇḍah*. "Ja kalps izdara kaut ko sliktu, sodāms ir saimnieks." Jamarādža, ņemdams to vērā, kopā ar saviem kalpiem saliktām rokām lūdza piedošanu Visaugstajam Kungam Nārājanam.

Pilnības sasniegšana

Atzīmēsim to, ka, lai gan Adžāmila izrunāja Nārājanas vārdu nepilnīgi, viņš tika atbrīvots no visām grēku sekām. Svētā vārda daudzinašana ir tik labvēlīga, ka tā var atbrīvot no grēkiem jebkuru. Taču, kā mēs jau vairākas reizes minējām, tas nenozīmē, ka cilvēks varētu turpināt grēcīgu darbošanos ar domu, ka Harē Krišnas daudzinašana iznīcinās grēcīgās sekas. Gluži otrādi, cilvēkam ļoti rūpīgi jāizvairās no grēkiem, un nedrīkst pat domāt par grēku izpirkšanu ar Harē Krišnas mantras daudzinašanu, jo tas ir vēl viens apvainojums. Ja bhakta nejauši izdara kādu grēku, Kungs viņam piedos, taču nevajag grēkot tīši.

Nodarboties ar Dieva Kunga svētā vārda daudzinašanu un klausīšanos ir ļoti viegli, un tā var sasniegt garīgās dzīves ekstāzi. Padma Purānā teikts:

*nāmāparādha-yuktānām
nāmāny eva haranty agham
aviśrānti-prayuktāni
tāny evārtha-karāṇi ca*

Pat ja cilvēks daudzina Harē Krišnas mantru ar apvainojumiem, viņš no tiem var atbrīvoties, ar stingrību turpinot daudzinašanu. Kas to dara pastāvīgi, tas vienmēr atrodas tīrā, pārpasaulīgā līmenī, un grēku sekas viņu neskar.

Harē Krišnas mantras daudzinašana ir bhaktas pienākums. Dažreiz daudzinašana notiek ar apvainojumiem, dažreiz bez tiem, taču, ja cilvēks ir nopietns, viņš sasniedz pilnību, ko nav iespējams sasniegt ar vēdiskajiem grēku izpirkšanas rituāliem. Tie, kas ir pieķērušies vēdiskajiem rituāliem, bet netic garīgajai kalpošanai, un tie, kas iesaka grēku izpirkšanu, bet nespēj novērtēt Dieva Kunga svētā vārda daudzinašanas nozīmi, nerasniedz augstāko pilnību. Tāpēc bhaktas, kas ir pilnīgi atteikušies no materiālajām baudām, nekad neatsakās no Krišnas apziņas vēdisko rituālu labad. Tie, kas savu iekāres pilno vēlmju dēļ ir pieķērušies Vēdu rituāliem, atkal un atkal tiek pakļauti materiālās esamības ciešanām.

Pēc šī notikuma jamadūtas nekad vairs nav nākuši pie bhaktām, jo tas ir bīstami. Jamadūtām bhakta nozīmē briesmas.

Pielikumi

Par autoru

Viņa Dievišķā Žēlastība A.Č. Bhaktivēdānta Svāmī Prabhupāda ieradās šajā pasaulē 1896. gadā Kalkutā. Tur viņš 1922. gadā pirmo reizi satika savu garīgo skolotāju Šrīlu Bhaktisidhāntu Sarasvatī Gosvāmī. Ievērojamam bhakti zinātniekam, sešdesmit četrus Gaudīja Mathu (Vēdu institūtu)

dibinātājam Bhaktisidhāntam Sarasvatī iepatikās izglītotais jauneklis, un viņš pārliecināja Šrīlu Prabhupādu veltīt savu dzīvi Vēdu zināšanu izplatīšanai. Šrīla Prabhupāda kļuva par viņa skolnieku un pēc vienpadsmit gadiem (1933. gadā) Allahabadā saņēma iesvētību no sava garīgā skolotāja.

Jau pirmajā tikšanās reizē 1922. gadā Šrīla Bhaktisidhānta Sarasvatī Thākurs lūdza Šrīlam Prabhupādam izplatīt Vēdu zināšanas angļu valodā. Turpmākajos gados Šrīla Prabhupāda uzrakstīja skaidrojumu Bhagavad-gītai un palīdzēja darbā Gaudīja Mathai. 1944. gadā Šrīla Prabhupāda bez jebkādas palīdzības no malas sāka izdot žurnālu "Back to Godhead" ("Atpakaļ pie Dieva"), kurš iznāca divas reizes mēnesī angļu valodā. Sākumā viņš pats to rediģēja, salika, laboja slejas un pat izplatīja bezmaksas eksemplārus. Šrīla Prabhupāda turpināja izdot žurnālu par spīti visām grūtībām, un tagad viņa mācekļi izdod to un daudzus citus žurnālus jau vairāk nekā trīsdesmit valodās.

Atzīmējot Šrīlas Prabhupādas augstās filozofiskās zināšanas un bhakti, Gaudīja vaišnavu biedrība 1947. gadā piešķīra viņam goda nosaukumu "Bhaktivēdānta". Lai vairāk laika varētu veltīt rakstīšanai un svēto rakstu studēšanai, 1954. gadā Šrīla Prabhupāda kļuva par vānaprasthu (atteicās no ģimenes dzīves) un devās uz svēto vietu Vrindāvanu, kurā viņš ļoti pieticīgos apstākļos dzīvoja viduslaikos celtajā Rādhā-Dāmodaras templī. Šeit viņš vairākus gadus nopietni studēja svētos rakstus un rakstīja. 1959. gadā viņš pieņēma sanjāsu (atsacīšanās dzīves kārtu). Rādhā-Dāmodaras templī viņš sāka rakstīt savu ievērojamāko darbu – Šrīmad Bhāgavatamas (Bhāgavata Purānas) astoņpadsmit tūkstošu pantu daudzsējumu tulkojumu un skaidrojumu. Šeit viņš uzrakstīja arī grāmatu "Easy Journey to Other Planets" ("Viegls ceļojums uz citām planētām").

1965. gadā, pēc Šrīmad Bhāgavatamas pirmo trīs sējumu izdošanas, Šrīla Prabhupāda devās uz ASV, lai izpildītu sava garīgā skolotāja norādījumu. Pēc ierašanās rietumos viņš uzrakstīja Indijas klasisko reliģisko un filozofisko tekstu tulkojumus un apkopojumus vairāk nekā astoņdesmit sējumos.

Kad 1965. gadā Šrīla Prabhupāda ar kravas kuģi ieradās Ņujorkā, viņš bija praktiski bez jebkādiem materiāliem līdzekļiem. Lielās grūtībās pagāja gandrīz gads, līdz 1966. gada jūlijā viņš nodibināja Starptautisko Krišnas apziņas biedrību (ISKCON). Šrīla Prabhupāda vadīja to līdz pat 1977. gada 14. novembrim, kad viņš atstāja šo pasauli. Šajos gados šī biedrība izauga par savienību, kurā ietilpst vairāk nekā simts āšrami, skolas, tempļi, institūti un lauku kopienas visā pasaulē.

1972. gadā Šrīla Prabhupāda nodibināja gurukulu – skolu Dallasā (Teksasas štats, ASV), tādējādi rietumos pirmo reizi ieviešot Vēdu jaunāko un vidējo izglītību. Turpmākajos gados Šrīlas Prabhupādas vadībā viņa mācekļi ir nodibinājuši vairākas citas šādas skolas, galvenā no tām atrodas Indijā Vrindāvanā.

Prabhupāda iedvesmoja vairāku starptautisko Vēdu kultūras centru celtniecību Indijā. Vienu no tiem – Šrīdhāma Mājāpuru – ir paredzēts pārvērst par garīgo pilsētu. Šī milzīgā projekta īstenošana turpināsies visu šo desmitgadi. Vrindāvanā ir radīts krāšņais Krišna-Balarāmas templis un "Starptautiskā viesnīca". Arī Bombejā ir uzcelts liels kultūras un izglītības centrs. Plānots radīt vairāk nekā desmit svarīgus centrus visā Indijā.

Tomēr visnozīmīgākais Šrīlas Prabhupādas ieguldījums ir viņa grāmatas. Autoritātes, domas dziļuma un skaidrības dēļ tās augstu vērtē zinātnieki, un daudzās augstskolās tās izmanto kā mācību grāmatas. Viņa darbi ir tulkoti vairāk nekā deviņdesmit pasaules tautu valodās, izdevniecība "The Bhaktivedanta Book Trust", kura tika nodibināta 1972. gadā tikai Šrīlas Prabhupādas grāmatu izdošanai, pašlaik kļuvusi par pasaulē lielāko Indijas reliģisko un filozofisko tekstu izdevēju.

Par spīti iespaidīgajam gadu skaitam Šrīla Prabhupāda divpadsmit gadu laikā apbrauca zemeslodi četrpadsmit reizes. Šajos ceļojumos viņš lasīja lekcijas visos sešos kontinentos. 1971. gadā viņš apmeklēja arī Maskavu. Par spīti smagajai slodzei Šrīla Prabhupāda turpināja ražīgi strādāt, un viņa

darbi tagad veido patiesu Vēdu filozofijas, reliģijas, literatūras un kultūras bibliotēku.

Meditācija

Kas ir mantra?

Ja cilvēks grib atbrīvoties no rūpēm un ciešanām un grib būt laimīgs, tad ļoti svarīga ir meditācija. Meditēt nozīmē pakļaut sevi vienai domai. Lai prātu atbrīvotu no ikdienas rūpēm, cilvēkam ir jāpaceļas pār materiālo un jācenšas nostiprināties pārpasaulīgajā, garīgajā līmenī. Daudzinot Dieva svētos vārdus, mēs nonākam saskarē ar garīgo, ar Dievu.

Svētajos rakstos minēti daudzi Dieva vārdi: Krišna, Jehova, Rāma, Allahs, Buda u.c. Dieva vārdu daudzināšana attīra un paceļ cilvēku no materiālā līmeņa uz garīgo. Indijā jau tūkstošiem gadu ļaudis daudzina svētos vārdus mantru veidā. Sanskritā vārds "man" nozīmē prāts, bet "tra" – atbrīvošana. Tātad mantra ir garīgu skaņu kopa, kas atbrīvo mūsu prātu no nemiera.

Vēdu rakstos viena mantra ir nosaukta par augstāko – par mahāmantru. Kali-santarana Upaniśadā paskaidrots: "Šos sešpadsmit vārdus – Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē – sevišķi iesaka lietot Kali-jugā, strīdu, nemiera un liekulības laikmetā."

Vārds "Krišna" nozīmē "visupievilcīgais", "Rāma" nozīmē – "līksmes devējs", bet "Harē" ir vēršanās pie Visaugstā Kunga garīgās kalpošanas enerģijas. Tātad mahāmantras tulkojums ir šāds: "Ak, Visaugstais Kungs, visupievilcīgais, līksmes un spēka devēj, lūdzu, atļauj man kalpot Tev."

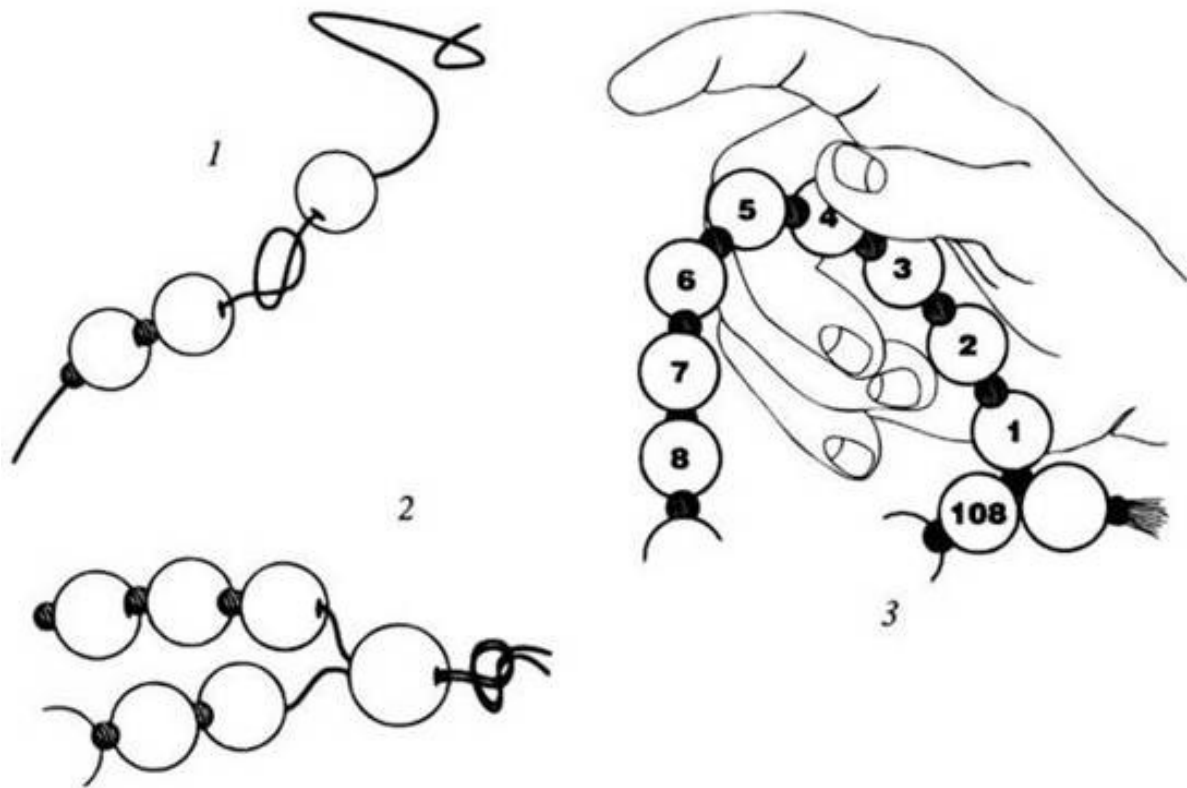
Harē Krišnas mahāmantras daudzināšanai nav vajadzīgi kādi īpaši apstākļi. Mantras meditācijas brīnišķīgākā iezīme ir tā, ka to var veikt visur – mājās, darbā, vadot automašīnu, braucot autobusā vai vilcienā. Skaitīt mantru var vienmēr un visur.

Mantru var skaitīt divos veidos. Individuālo meditāciju, mantras skaitīšanu uz kreilitēm, sauc par džapu, bet mantras kopīgo dziedāšanu sauc par kīrtanu. Parasti kīrtanā izmanto arī mūzikas instrumentus un sit plaukstas. Abi mantras daudzināšanas veidi ir ieteikti svētajos rakstos un ir labvēlīgi mūsu garīgai attīstībai.

Džapas meditācija

Pirmā veida meditācijā visieteicamāk mahāmantru skaitīt uz virtenes, kas sastāv no 108 uz auklas uzvērtām zīlītēm, kuras vienu no otras atdala mezgliņi. Vidū ir uzvērta 109. zīle, kura ir lielāka par citām – tā pārstāv Krišnu. Sāciet ar nākamo zīlīti aiz lielās zīles. Saņemiet zīlīti starp īkšķi un vidējo labās rokas pirkstu un balsī izrunājiet:

*Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē
Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē*

Atkārtojiet šo mantru uz katras zīlītes, kamēr nonāksiet līdz lielākajai, tad apgrieziet virteni un turpiniet pretējā virzienā. Nevajag skaitīt mantru uz lielās zīles vai pārlēkt tai pāri, turpinot skaitīt tajā pašā virzienā. Šāda skaitīšana uz zīlītēm ir īpaši iedarbīga, jo tajā ir iesaistīta arī tauste, kas palīdz jums labāk koncentrēties uz mantru.

Atkārtojot mantru uz katras no 108 zīlītēm, jūs esat veikuši vienu apli. Viena apļa atkārtošana jāveic piecās līdz septiņās minūtēs, lai gan sākumā tas var prasīt desmit vai pat vairāk minūtes. Iesaka skaitīt mantru sešpadsmit šādus apļus ik dienas. Ja kādam tas nav pa spēkam, tad pašam vajag noteikt sev kādu apļu skaitu un, piemēram, skaitīt mantru pusstundu no rīta un pusstundu vakarā. Mantru var skaitīt jebkurā diennakts laikā, tomēr Vēdu rakstos teikts, ka noteiktas stundas garīgām nodarbībām ir vislabvēlīgākās. Garīgai attīstībai vislabākās agrās rīta stundas, tāpēc, ja vēlaties, lai mantras iedarbība būtu visspēcīgākā, skaitiet to agri no rīta.

Džapu jūs varat skaitīt gan telpās, gan svaigā gaisā. Nav svarīgi arī tas, cik skaļi jūs to darāt. Pats svarīgākais – ik vārdu izrunāt skaidri un ieklausoties, nedrīkst izlaist zilbes. Mūsu prātam ir tieksme šaudīties no vienas domas uz citu, jo pēc savas dabas tas nav stingrs. Tāpēc ir jācenšas koncentrēties uz mantras skaņu, ieklausoties katrā tās vārdā.

Kīrtana

Iepriekš aprakstītā džapa ir individuālā meditācija, bet kīrtana ir kopīgā meditācija. Kīrtanas laikā cilvēki dzied Harē Krišnas mantru, parasti mūzikas instrumentu pavadībā. Kīrtanu var veikt mājās kopā ar ģimeni, pie draugiem vai pat mežā. Viens cilvēks vada kīrtanu, dziedot Harē Krišnas mantru. Kad viņš vienu reizi ir mantru nodziedājis, tad pārējie to atkārtot tādā pašā veidā, kā vadītājs. Tad atkal dzied vadītājs un pārējie atbild, utt. Šādi atkal un atkal atkārtojot mantru, visu kīrtanas dalībnieku garīgā svētlaipe aizvien pieaug.

Kīrtanas laikā cilvēks ne tikai klausās, kā viņš skaita mantru pats, bet arī dzird citu dziedāšanu, tā pastiprinot mantras iedarbību. Mantru var dziedāt jebkurā melodijā. Parasti kīrtanā tiek lietoti mūzikas instrumenti, bet var iztikt arī bez tiem. Kīrtanā lieto tradicionālos Indijas instrumentus, piemēram, bungas vai karatālas (metāla šķīvjus). Ja to nav, pacentieties atrast kaut ko līdzīgu, teiksim,

kādu kasti, ko var izmantot kā bungas. Var izmantot arī citus mūzikas instrumentus, piemēram, klavieres, ērģelītes, flautu vai ģitāru. Ir labi ritmā sist plaukstas. Kopā ar jums var sēdēt arī bērni – tā arī viņi garīgi pilnveidosies. Šādi kopā ar ģimeni jūs varat dziedāt mantru katru vakaru.

Harē Krišnas mantras dziedāšana sniedz aizvien pieaugošu prieku. Jūs paši par to varat pārliecināties. Pamēģiniet nepārtraukti atkārtot kādu citu vārdu vai frāzi kaut vai piecas minūtes. Ja jūs, piemēram, sakāt vārdus "Pepsi-kola" kaut vai dažas minūtes, tie jums kļūs nepanesami. Tie nesniedz nekādu prieku un apmierinājumu. Toties Krišnas vārds ir pārpasaulīgs, un, ja cilvēks daudzina šo vārdu, tad viņš gribēs to darīt atkal un atkal.

Kā uzlabot mantras skaitīšanu

Lai kādos apstākļos cilvēks arī daudzinātu Harē Krišnas mantru, viņš gūs lielu garīgo labumu. Svētie un dižie gudrie, kas ir autoritātes mantras daudzinašanā, iesaka noteiktus paņēmienus, kas ļauj pastiprināt mantras iedarbību un ātrāk sasniegt vēlamo mērķi.

Jo vairāk cilvēks daudzina Harē Krišna, jo vieglāk viņam būs sekot zemāk minētajiem principiem. Tas notiek tāpēc, ka mantras skaitīšanas laikā cilvēks iegūst arvien lielāku garīgo spēku un attīsta augstāku garšu. Kad cilvēks sāk baudīt garīgo prieku, ko sniedz šī daudzinašana, tad viņam ir daudz vieglāk atbrīvoties no sliktajiem paradumiem, kas traucē tālāku garīgo attīstību.

1. Vadošie principi

Tiem, kas ir nopietni un patiesi vēlas pilnveidoties garīgajā dzīvē, jāievēro sekojoši vadošie principi:

- 1) Jāēd tikai tīrs veģetārs ēdiens, t.i. jāizvairās no gaļas, zivīm un olām.
- 2) Jāatsakās no apreibinošām vielām (narkotikām, alkohola, cigaretēm, arī no kafijas un melnās tējas).
- 3) Jāizvairās no azartspēlēm.
- 4) Jāatsakās no nelikumīgas dzimumdzīves (dzimumdzīve ir atļauta tikai laulībā un tikai bērnu ieņemšanai).

Sekojot šeit minētajiem četriem vadošiem principiem, cilvēks var ātri attīstīties garīgā dzīvē. To neievērošana traucē šādu attīstību, jo palielina mūsu materiālās pieķeršanās. Tomēr Harē Krišnas mantrai ir tāds spēks, ka tās daudzinašana palīdzēs mums nostāties uz pareizā ceļa, lai kādos dzīves apstākļos mēs arī neatrastos.

2. Vēdu rakstu lasīšana

Ja jūs pastāvīgi lasīsit Vēdu rakstus, īpaši Bhagavad-gītu un Šrīmad-Bhāgavatamu, tad spēsiet daudz vieglāk pilnveidoties garīgajā dzīvē. Ja jūs klausīsieties par Krišnu, par Viņa neparastajām darbībām un pārpasaulīgām spēlēm, tad atbrīvosieties no visiem sārņiem, kas ilgajā saskarsmē ar materiālo pasauli ir sakrājušies jūsu sirdī. Pastāvīgi klausoties par Krišnu un garīgo valstību, kur Krišna bauda mūžīgās spēles ar Saviem bhaktām, jūs sapratīsiet, kas ir dvēsele, kas ir patiesa garīgā darbība un kā pilnībā atbrīvoties no materiālās pasaules važām.

3. Ēdiena piedāvāšana Krišnam

Lai izvairītos no materiāliem sārņiem, mums jāēd tikai Krišnam piedāvāts, garīgots veģetārais ēdiens. Jebkuras dzīvas būtnes nogalināšana izraisa karmiskas sekas un tas attiecas pat uz augiem. Tomēr Bhagavad-gītā Krišna saka, ka tas, kas Viņam piedāvā veģetāru ēdienu, neitralizē šīs karmiskās sekas.

4. Darba augļi veltīšana Krišnam

Sava darba augļi mums ir jāziedo Visaugstajam Kungam Krišnam. Ja cilvēks darbojas tikai sava prieka un apmierinājuma dēļ, tad viņam nākas saņemt savas darbības karmiskās sekas. Tomēr, ja cilvēks darbojas, lai tikai sniegtu prieku Krišnam, tad karmisko seku nav. Tas, ko mēs veicam, kalpojot Dievam Kungam, ne tikai atbrīvo mūs no karmas, bet arī atmodina mūsos snaudošo Krišnas mīlestību. Cilvēks var turpināt darboties savā profesijā, vienīgi ir jāizvairās no tādas darbības, kas ir iepriekšminēto četru vadošo principu tiešs vai netiešs pārkāpums.

5. Garīgu cilvēku sabiedrība

Ja jūs nopietni vēlaties daudzina Harē Krišnas mantru, tad centieties pēc iespējas vairāk būt kopā ar līdzīgi noskaņotiem cilvēkiem. Mēs dabiski pārņemam to cilvēku īpašības, ar kuriem esam kopā. Piemēram, ja vēlamies kļūt par labu ārstu vai advokātu, tad mēs centīsimies būt kopā ar attiecīgās profesijas pārstāvjiem un mācīties no viņiem. Tāpēc labāk izvairīties no cilvēkiem, kas ir materiālistiski un noliedz garīgo dzīvi. Ja jūs atradīsieties tādu cilvēku sabiedrībā, kas cenšas pilnveidoties garīgajā dzīvē, daudzina Harē Krišnas mantru un ievēro vadošos principus, tad spēsiet ātri iegūt mieru un laimi, un sasniegt dzīves augstāko mērķi – garīgo valstību.

Ēšanas joga

Dodot bhakti jogas, garīgās kalpošanas jogas apkopojumu, Dievs Kungs saka: "Lai ko tu darītu, lai ko tu ēstu, lai ko tu piedāvātu vai atdotu, lai kādas askēzes tu veiktu – visu to dari kā ziedojumu Man." (Bg. 9.27.) Tāpēc ēdiena piedāvāšana Krišnam ir neatņemama bhakti jogas sastāvdaļa.

Dievs Kungs apraksta arī to, kāda veida ēdienu Viņš pieņem: "Ja kāds Man no sirds piedāvā lapu, puķi, augļi vai ūdeni, tad Es to pieņemu." (Bg. 9.26.) Krišna šeit nepiemin gaļu, zivis vai olas, tāpēc bhakta piedāvā Viņam tikai labāko un tīrāko ēdienu – katrā ziņā ne jau nokauto dzīvnieku pūstošos liķus vai nedzimušo cāļu embrijus.

Piedāvājot ēdienu Krišnam, bhakta apliecina savu mīlestību pret Viņu. Pat ikdienas dzīvē, gatavojot ēdienu kādam cilvēkam, mēs izpaužam savu mīlestību un pieķeršanos viņam. Šis cilvēks novērtēs ne tikai pašu ēdienu, bet arī to, ka šādi mēs izpaužam savu mīlestību pret viņu. Arī ēdiena piedāvāšana Krišnam palīdz mums iemīlēt Viņu. Tomēr ļoti grūti ir iemīlēt Dievu, ja mēs nekad neesam Viņu redzējuši.

Vēdu raksti dod ļoti skaidru priekšstatu par Dievu. Nekur citur jūs nespēsiet atrast tik pilnīgu Dieva Personības aprakstu. Citu pasaules galveno reliģiju rakstos Dievs pieminēts kā Visaugstais Tēvs, bet ir pārsteidzoši maz ziņu par Viņu kā par personību. Jēzus Kristus teica, ka viņš ir Dieva dēls, Muhameds bija Dieva pravietis, bet kas gan ir pats Dievs? Viņš parādās tikai netieši – kā balss no debesīm, kā degošs krūms utt.

Tomēr, ja mēs atzīstam, ka Dievs ir mūs radījis, tad mēs nevaram noliegt, ka Viņam ir visas personībai raksturīgās iezīmes – veidols, visdažādākie spēki un jutekļi. Nebūtu loģiski domāt, ka Dieva radītajā pasaulē kaut kas varētu būt pārāks par pašu radītāju. Mums ir veidols un mēs esam personības, bet, ja Dievam tā visa nebūtu, tad šajā ziņā mēs būtu pārāki par Viņu. Tāpēc Dievs arī ir personība – Augstākā Personība ar bezgala varenu garīgo veidolu. Piemēram, Bībelē ir teikts, ka mēs esam radīti pēc Dieva līdzības.

Rietumu mākslinieki savos darbos Dievu parasti iztēlojas kā spēcīgu, vecu vīru ar bārdu. Tomēr Indijas Vēdu raksti sniedz tiešu Dieva veidola un personības aprakstu – ziņas, kas nav atrodamas

nekur citur. Pirmkārt, Dievs ir mūžīgi jauns un Viņam piemīt brīnišķīgas garīgās īpašības, kas piesaista pat atbrīvoto dvēseļu prātus un sirdis. Viņš ir augstākais mākslinieks, augstākais mūziķis, Viņš brīnišķīgi runā un izpauž neierobežotu saprātu, jautrību un atsacīšanās spēju. Dievam ir nepārspējamā pārpasaulīgā spēle ar Viņa mūžīgajiem pavadoņiem. Vēdās ir bezgala daudz Dieva Augstākās Personības pievilcīgo iezīmju aprakstu. Tāpēc Viņu sauc par Krišnu, visupievilcīgo. Kad saprotam Dievu kā personību, tad mums ir daudz vieglāk meditēt uz Viņu, īpaši tad, kad piedāvājam Viņam ēdienu.

Krišna ir visspēcīgākais un ir pilnīgi garīgs, tāpēc viss, kas saskaras ar Viņu, arī pilnībā attīrās un garīgojas. Pat materiālajā dabā ir lietas, kuras spēj attīrīt daudz ko citu. Piemēram, saule ar saviem spēcīgajiem stariem spēj iztvaicēt ūdeni pat no piesārņotām ūdenskrātuvēm. Ja pat tādām materiālam priekšmetam kā saulei ir šāds spēks, tad mēs varam tikai iedomāties kādai attīrošai spējai būtu jāpiemīt Dieva Augstākajai Personībai, kas bez pūlēm spēj radīt miljoniem saulu.

Garīgais ēdiens

Ar savām neierobežotajām pārpasaulīgajām enerģijām Krišna spēj pārvērst matēriju garā. Ja mēs ieliekam tērauda stieni ugunī, tad tas drīz vien sakarst un iegūst uguns īpašības. Tas pats notiek arī piedāvājot ēdienu Krišnam – ēdiens, kas sastāv no materiālām vielām, pilnīgi garīgojas. Šādu ēdienu sauc par prasādu, kas sanskritā nozīmē "Dieva Kunga žēlastība".

Prasādas ēšana ir viena bhakti jogas pamatnodarbība. Citās jogās jutekļi ir jāsavalda mākslīgi, bet bhakti jogā mēs varam brīvi izmantot savus jutekļus dažādās patīkamās garīgās darbībās. Piemēram, ar mēli mēs varam baudīt brīnišķīgus, Kungam Krišnam piedāvātus ēdienus. Šādās darbībās jutekļi pakāpeniski garīgojas un tos dabiski sāk piesaistīt dievišķais prieks, kas tālu pārsniedz visu, ko mēs varam baudīt materiālā pasaulē.

Vēdu rakstos sniegti daudzi labvēlīgās prasādas iedarbības apraksti. Kad Visaugstais Kungs pirms piecsimts gadiem atnāca Indijā kā Kungs Čaitanja, Viņš teica par prasādu: "Ikviens agrāk jau ir baudījis šīs materiālās vielas. Tomēr tagad tām ir neparasta garša un aromāts. Šis aromāts priecē prātu un liek aizmirst jebkādu citu saldmi. Tāpēc ir jāsaprot, ka Krišnas lūpu garīgais nektārs ir pieskāries šīm materiālajām vielām un piešķīris tām visas garīgās īpašības."

Veģētārisma virsotne ir tikai Krišnam piedāvāta ēdiena baudīšana. Pat daudzi putni un dzīvnieki, piemēram, baloži un pērtiķi, ir veģetārieši, tāpēc veģētārisms kā tāds vēl nav augstākais sasniegums. Vēdās teikts, ka cilvēka dzīves mērķis ir atmodināt dvēseles sākotnējās attiecības ar Dievu, un prasādas ēšana mums palīdz sasniegt šo mērķi.

Kā gatavot un piedāvāt prasādu

Veģētārisma augstākā mērķa sasniegšana sākas jau tad, kad mēs dodamies uz veikalu vai tirgu, lai izvēlētos pārtiku ēdiena gatavošanai. Bhagavad-gītā Visaugstais Kungs norāda, ka pārtika pēc materiālās dabas īpašībām iedalās trijās daļās – skaidrībā, kaislībās un tumsībā esošajā. Piena produkti, cukurs, dārzeņi, augļi, rieksti un graudaugi pieder skaidrībai un tos labprāt pieņem Krišna. Pārtiku, kas pieder kaislībām un tumsībai, nevajag piedāvāt Krišnam. Bhagavad-gītā (17.9.) teikts, ka šie produkti nes sev līdzī sāpes, ciešanas un slimības, tie ir smakojoši, pūstoši un netīri. Nav īpaši jālauza galva, lai saprastu, ka gaļa, zivis un olas, arī sīpoli un ķiploki pieder zemākajām dabas īpašībām. Tos nedrīkst piedāvāt Visaugstajam Kungam. Arī kafija, kakao un šokolāde pieder zemākajām īpašībām. Ja jums grūti atteikties no tējas un kafijas, tad dzeriet zāļu tējas un kafijas dzērienus no grauzdētiem graudiem.

Pērkot pārtiku, vienmēr atcerieties, ka gaļa, zivis un olas var būt arī citu produktu sastāvā, tāpēc

rūpīgi izpēti etiķetes. Piemēram, daudzām sieru šķirnēm tiek likts klāt glumenieks, ko iegūst no teļu kuņģiem.

Vajag izvairīties no ēdiena, ko nav gatavojuši Krišnas bhaktas. Saskaņā ar smalkajiem dabas likumiem, pavārs uz ēdienu iedarbojas ne tikai fiziski, bet arī mentāli. Piemēram, glezna nav tikai triepieni uz audekla, tā izteic mākslinieka sirdi un dvēseli, ko uztver skatītājs. Ja mēs uzturā lietojam pārtiku, kas ražota fabrikās vai ko gatavojuši cilvēki bez garīgas apziņas, tad mēs uzņemam zināmu devu materiālistiskas enerģijas. Tādēļ pēc iespējas vajag izmantot svaigus produktus.

Gatavojot ēdienu, pats galvenais ir ievērot tīrību. Visaugstajam Kungam nedrīkst piedāvāt neko netīru, tāpēc virtuvei jābūt spodrai un kārtīgai. Pirms ēdiena gatavošanas rūpīgi jānomazgā rokas. Gatavošanas laikā nevajag garšot, lai Krišna ir pirmais, kurš nogaršo. Kad viss ir gatavs, nelielu daļu no katra ēdiena un dzēriena salieciet trauciņos, no kuriem neviens cits nav ēdis. Nolieciet to visu Krišnas attēla priekšā un sakiet: "Mans dārgais Kungs Krišna, lūdzu pieņem šo nelielo ziedojumu." Iegaumējiet, ka pats galvenais ir mūsu mīlestība un pateicība Dievam, pašam ēdienam nav tik liela nozīme. Ēdiens netiks pieņemts, ja to nepiedāvās ar sirdi un dvēseli. Dievs ir pilnīgs. Viņam netrūkst nekā. Piedāvāšana ir tikai viens līdzeklis kā izpaust mūsu mīlestību. Pirms noņemt ziedojumu, vajag dažas minūtes atkārtot Harē Krišnas mantru: Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē. Pēc tam prasādu var pasniegt galdā. Viss jūsu sagatavotais ēdiens, arī tas, kas netika nolikts Krišnas attēla priekšā, tagad ir piedāvāts Krišnam, tomēr prasāda, kas bija tieši uz Kunga Krišnas paplātes, ir īpaša un to sauc par mahāprasādu. Ikvienam vajadzētu nogaršot kaut nedaudz šīs mahāprasādas. Centieties apjaust šī ēdiena garīgās īpašības, kas mūs atbrīvo no karmas iedarbības, bet vispirms jau – baudiet to!

Pēc kāda laika jums var rasties vēlēšanās veikt ēdiena piedāvāšanu pilnīgāk, atbilstoši tam, kā to dara Krišnas bhaktas visā pasaulē. Tādā gadījumā jums vajag izveidot vienkāršu altāri ar Šrīlas Prabhupādas, Kunga Čaitanjas un Šrī Šrī Rādhā-Krišnas attēliem.

Piedāvājot ēdienu, trīs reizes atkārtojiet visas sekojošās sanskrita lūgšanas:

*nama om viṣṇu-pādāya
kṛṣṇa-preṣṭhāya bhū-tale
śrimate bhaktivedānta-
svāmin iti nāmine*

*namas te sārasvate deve
gaura-vāṇī-pracāriṇe
nirviśeṣa-śūnyavādi-
pāścātya-deśa-tāriṇe*

"Es pazemīgi noliecos Viņa Dievišķās Žēlastības A.Č. Bhaktivēdāntas Svāmī Prabhupādas priekšā, kas ir ļoti dārgs Kungam Krišnam, jo ir patvēries pie Viņa lotospēdām."

"Es noliecos mana garīgā skolotāja, Sarasvatī Gosvāmī mācekļa priekšā. Savā žēlastībā viņš sludina Kunga Čaitanjadēvas vēstījumu rietumu valstīs, kas ir pilnas impersonālisma un tukšuma filozofijas."

*namo mahā-vadānyāya
kṛṣṇa-prema-pradāya te
kṛṣṇāya kṛṣṇa-caitanya-
nāmne gaura-tviṣe namah*

"Visdevīgākais avatār! Tu esi pats Krišna, kas atnāca kā Šrī Čaitanja Mahāprabhu. Tu esi pieņēmis Šrīmatī Rādhāranī zeltaino krāsu un Tu devīgi izdali tīru Krišnas mīlestību. Es pazemīgi noliecos Tavā priekšā."

namo brahṃaṇya-devāya
go-brāhṃaṇa-hitaya ca
jagaddhitāya kṛṣṇāya
govindāya namo namaḥ

"Es pazemīgi noliecos Kunga Krišnas priekšā, kas ir visu brāhmanu godināmā Dievība, kas ir govju un brāhmanu labvēlis un dāvā savu žēlastību visai pasaulei. Es atkal un atkal noliecos Dieva Personības priekšā, kuru sauc par Krišnu un Govindu."

Sanskrita izrunas rādītājs

Gadsimtu gaitā sanskrita valodas pierakstam lietoti dažādi alfabēti, tomēr visplašāk Indijā izmanto dēvanāgarī rakstu ("rakstu, kas tiek lietots padievu pilsētās"). Dēvanāgarī alfabētā ir 48 skaņas – 13 patskaņi un 35 līdzskaņi.

Šajā grāmatā sanskrita panti doti transliterācijā latīņu burtiem saskaņā ar sistēmu, ko zinātnieki pēdējos piecdesmit gados pieņēmuši, lai atspoguļotu katras sanskrita valodas skaņas izrunu. Šī sistēma izmantota arī citātos, kas ir rakstīti kursīvā.

Patskaņus – a, ā, i, ī, u, ū – izrunā tāpat kā latviešu valodā. Patskani ṛ izrunā kā ri vārdā krist. Patskani e izrunā kā ē vārdā ērglis; ai, au un o izrunā mazliet garāk nekā latviešu valodā.

Rīkles līdzskaņus – k, kh, g, gh un ṅ – izrunā līdzīgi kā latviešu valodā. K izrunā kā vārdā kaķis, kh kā vārdā rīka, mazliet piedvešot h, g izrunā kā vārdā govš, gh kā vārdā mugura, piedvešot h; ṅ izrunā kā vārdā banga.

Palatālos līdzskaņus – c, ch, j, jh un ṇ – izrunā ar mēles vidus daļu. C izrunā kā vārdā čūska, ch kā vārdā buča, mazliet piedvešot h, j izrunā kā dž vārdā Džūkste, jh izrunā līdzīgi, tikai piedvešot h; ṇ izrunā kā vārdā dūņas

Smaganu līdzskaņus – ṭ, ṭh, ḍ, ḍh, ṇ – izrunā ar paceltu mēles galiņu, līdzīgi ka angļu vārdos tub, light-heart, dove, red-hot, nut.

Zobu līdzskaņus t, th, d, dh izrunā līdzīgi kā latviešu valodā. T izrunā kā vārdā tīrums, th kā vārdā mati, piedvešot h, d izrunā kā vārdā diena, dh kā vārdā gludināt, piedvešot h.

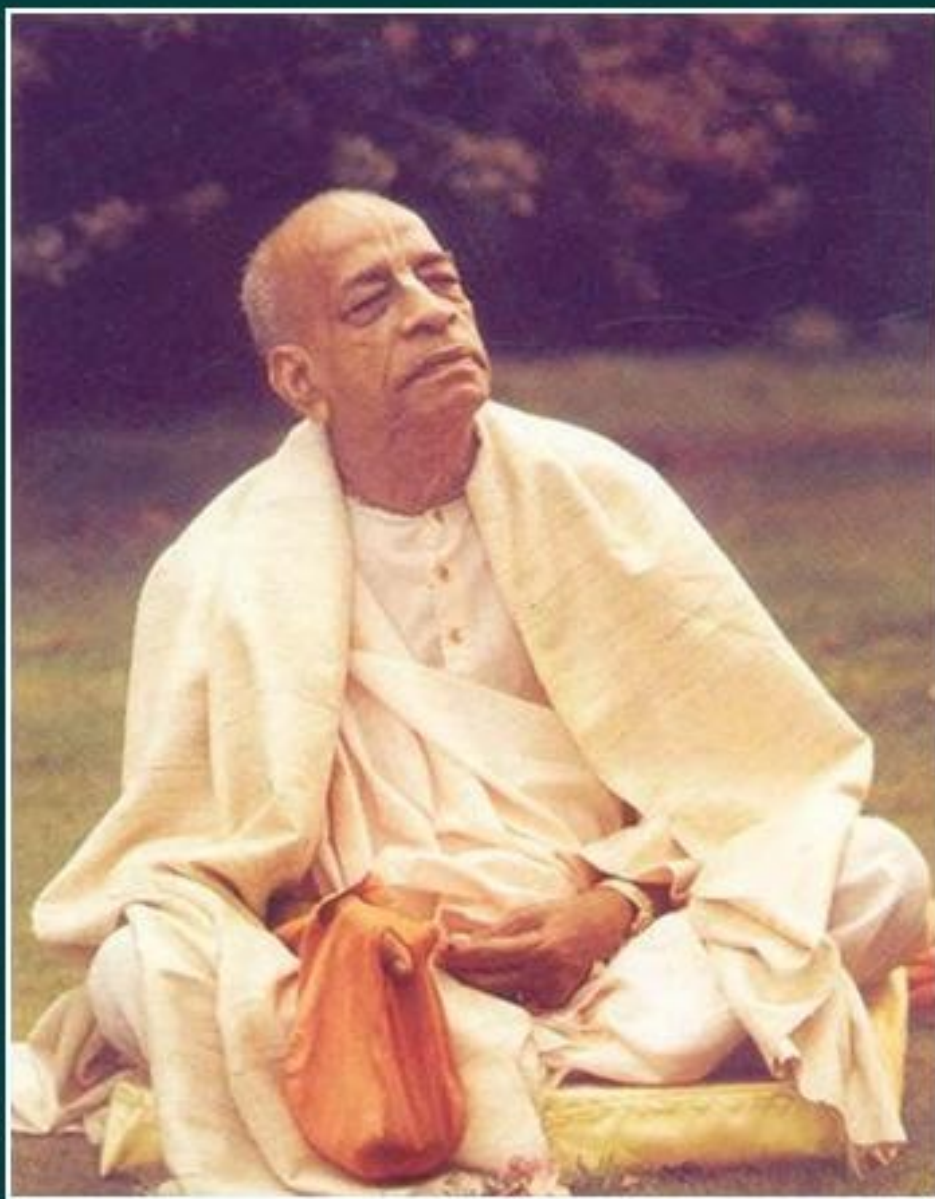
Lūpu līdzskaņus – p, ph, b, bh – izrunā līdzīgi kā latviešu valodā. P izrunā kā vārdā priede, ph kā vārdā pupa, piedvešot h, b kā vārdā balodis, bh kā vārdā dabūt, piedvešot h. M izrunā kā vārdā māte.

Puspatskaņus – y, r, l un v – izrunā kā vārdos jauns, riet, laiva un vējš. Šņāceņus ś, ṣ un s izrunā attiecīgi kā vācu vārdā sprechen, kā vārdā šņākt un saule. Burtu h izrunā viegli, kā angļu vārdā home.

Anusvāra ṁ ir tīri nazāla skaņa, un to izrunā kā vārdā grumba. Visarga ḥ ir elpas skaņa, to izrunā ļoti viegli. Divrindes beigās aḥ izrunā kā aha, iḥ kā ihi.

Zilbes sanskritā netiek stingri uzsvērtas, nav arī pauzes starp vienas rindas vārdiem, runas plūdumā tiek ievērota tikai atšķirība starp garajām un īsajām zilbēm (garās zilbes ir divreiz garākas par īsajām). Zilbe ir gara, ja patskanis tajā ir garš (ā, ai, au, e, ī, o, ī, ū) vai īsajam patskanim seko vairāk nekā viens līdzskanis (to skaitā ḥ un ṁ). Aspirētie līdzskaņi (līdzskaņi, kuriem seko h) šajā gadījumā tiek uzskatīti par vienu līdzskani.

Grāmatas tekstā galvenokārt lietota sanskrita fonētiskās transkripcijas sistēma, kas dod iespēju latviešu lasītājam bez īpašām priekšzināšanām sanskritā pietiekami pareizi izrunāt sanskrita valodas vārdus un terminus. Šī sistēma izmantota vārdos, kas nav rakstīti kursīvā.

Nāve ir brīdis, kad mistiskie spēki nosaka cilvēka nākotni. Šī grāmata parāda, kā izmantot meditāciju un jogu mūža pēdējā eksāmenā.